

Seria de autor

Isabel Allende

Amantul
japonez

roman

HUMANITAS
fiction

FOTO © LORI BARRA

ISABEL ALLENDE, nepoata fostului președinte chilian Salvador Allende, s-a născut pe 2 august 1942 la Lima, în Peru. Își petrece copilăria în Chile, iar în timpul dictaturii lui Pinochet se refugiază în Venezuela, unde rămâne timp de 15 ani și lucrează ca ziaristă. În 1982, primul ei roman, *Casa spiritelor*, are un succes fulminant și devine imediat bestseller internațional. În 1984 publică *Despre dragoste și umbră*, apoi *Eva Luna* (1987), *Povestirile Evei Luna* (1989) și *Planul înfinit* (1991). În 1992, fiica scriitoarei, bolnavă de porfirie, moare. Următoarea ei carte, *Paula* (1994), îi este dedicată. De mult succes se bucură volumul *Afrodita* (1997), romanele *Fiica norocului* (1999) și *Portret în sepia* (2000), volumul de memorii *Țara mea inventată* (2003) și romanul *Zorro* (2005). În 2006 îi apare romanul *Inés a sufletului meu*, în 2007, volumul autobiografic *Suma zilelor*, în 2009, romanul *Insula de sub mare*, în 2011, *Caietul Mayei*, iar în 2012, volumul *Dragoste*. În 2014 vede lumina tiparului thrillerul *Jocul RIPPER* și în 2015, romanul *Amantul japonez*. În 1994, statul francez i-a acordat titlul de Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres, iar în 2004 a fost primită în American Academy of Arts and Letters.

Seria de autor
ISABEL ALLENDE

Casa spiritelor
Zorro
Fiica norocului
Portret în sepie
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Țara mea inventată
Paula
Despre dragoste și umbră
Ines a sufletului meu
Planul infinit
Suma zilelor
Insula de sub mare
Caietul Mayei
Dragoste
Jocul RIPPER
Amantul japonez

În 1939, când Polonia e amenințată de nazism, Alma Belasco e trimisă de părinți să trăiască la San Francisco, alături de mătușa și de unchiul ei, care locuiesc într-un conac opulent. Inițial timorată de noua ei familie și incapabilă să se integreze, Alma va avea în cele din urmă o legătură profundă, pentru toată viața, cu fiul grădinarului familiei, Ichimei. După atacul japonezilor de la Pearl Harbor, cei doi sunt despărțiți cu cruzime, iar Ichimei ajunge într-un lagăr, împreună cu familia sa. Multe decenii mai târziu, Alma e una dintre bătrânele excentrice care populează azilul de lux Lark House din San Francisco. Cu răbdare și infinită tandrețe, Irina Bazili, o tânără îngrijitoare din Republica Moldova cu o istorie tristă în propria biografie, ajunge să descopere treptat povestea de dragoste dintre Alma și Ichimei și își găsește în ea izbăvirea.

Isabel Allende: 21 de cărți publicate,
traduceri în peste 35 de limbi; peste 65 de milioane de exemplare
vândute; 12 doctorate onorifice; 50 de premii în peste 15 țări;
2 filme de succes realizate după romanele ei.

O dublă poveste de dragoste, la distanță de mai bine de jumătate de secol, se dezvăluie treptat în *Amantul japonez*. Scris cu aceeași atenție pentru amănuntul istoric și profundă înțelegere a personajelor care au constituit dintotdeauna marca lui Isabel Allende, romanul *Amantul japonez* semnalează întoarcerea autoarei la povestea clasică, de largă respirație, fiind totodată un omagiu emoționant adus sufletului omenesc și stăruinței în dragoste, într-o lume a neconținutelor schimbări.

Irina Bazili este tânăra îngrijitoare charismatică a Almei Belasco, la azilul de bătrâni Lark House. Trecutul ei e un secret la fel de bine păzit ca și al bătrânei doamne. Fascinată de personalitatea Almei, Irina reușește, cu ajutorul nepotului acesteia, Seth, să descopere o frumoasă poveste de iubire interzisă, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Treptat devine însă limpede că povestea nu s-a încheiat niciodată, pentru că dragostea nu are vârstă, și Irina însăși hotărăște să îi dea o șansă lui Seth.

„Romanul *Amantul japonez* este animat de același spirit efervescent care a făcut-o cunoscută pe Isabel Allende în întreaga lume. Un roman pe care e o plăcere să-l recomanzi.“

The Washington Post

„Allende este o mare povestitoare, cu o inteligență extraordinară și un ochi lucid îndreptat asupra schimbărilor care au loc în societate. *Amantul japonez* e un basm pentru adulți, unul irezistibil însă.“

Associated Press

„Romanul *Amantul japonez* traversează 70 de ani din istoria tumultuoasă a lumii, mesajul lui de profunzime fiind că dragostea, sub toate formele ei, trece peste orice obstacol și încolțește oriunde.“

People Magazine

„Monumental. O poveste care se desfășoară pe mai multe generații, despre soartă, război și puterea dragostei.“

Harper's Bazaar

ISBN 978-606-779-001-6

9 786067 790016

Isabel Allende

Amantul japonez

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

*Părinților mei, Panchita și Ramón,
bătrâni înțelepți*

*Oprește-te, umbră a iubirii mele evazive,
Imagine a vrajei celei mai iubite,
Iluzie frumoasă cu care mor împăcată,
Dulce ficțiune pentru care trăiesc cu greu.*

SORA JUANA INÉS DE LA CRUZ

Lark House

Irina Bazili a început să lucreze la Lark House, care se afla în Berkeley, la margine, în anul 2010. Avea douăzeci și trei de ani împliniți și prea puține iluzii, căci de la cincisprezece tot schimbase locuri de muncă în mai multe orașe. Nu-și putea imagina că această rezidență pentru vârsta a treia avea să se dovedească locul perfect și că în următorii trei ani urma să o facă la fel de fericită ca în copilărie, înainte ca destinul ei să o ia razna. Lark House, înființat la jumătatea lui 1900 pentru a oferi bătrânilor cu venituri mici o locuință decentă, atrăsese de la bun început, din motive necunoscute, intelectuali progresiști, ezoterici convinși și artiști de mică anvergură. Cu timpul, destule aspecte s-au schimbat, însă așezământul continua să perceapă taxe pe potrive veniturilor fiecărui rezident pentru a promova, teoretic, o anume diversitate socială și rasială. Practic, cu toții erau albi din clasa mijlocie, iar diversitatea consta în subtile deosebiri între liber-cugetători, căutători de căi spirituale, activiști sociali și ecologici, nihiliști, bașca oarece hipioți care mai viețuiau în zona golfului San Francisco.

La primul interviu, directorul Hans Voigt i-a spus Irinei că era prea tânără pentru un post care presupunea atâtea responsabilități, dar cum era nevoie să se ocupe urgent un post vacant la Departamentul de administrație

și asistență, putea lucra acolo până aveau să găsească persoana potrivită. Irina și-a zis că același lucru era valabil și pentru el: omul semăna cu un tinerel bucălat cu calviție prematură, prea puțin indicat să conducă așezământul. Mai târziu avea să constate că înfățișarea lui Voigt era înșelătoare în funcție de distanță și de lumină, căci omul împlinise cincizeci și patru de ani și se dovedise un administrator excelent. Irina l-a asigurat că, deși nu avea studii, avea să compenseze prin experiența pe care o avusese cu bătrânii în țara ei natală, Republica Moldova.

Zâmbetul ei timid l-a făcut să se înmoaie pe director, care a uitat să-i ceară o scrisoare de recomandare și a purces să enumere obligațiile postului, care se puteau rezuma în câteva cuvinte: să ușureze existența oaspeților de la nivelurile doi și trei. Cu cei de la nivelul unu n-avea treabă, ei trăiau independent, chiriași într-o clădire cu apartamente, nici cu cei de la nivelul patru, numit pe bună dreptate Paradisul, căci aceia așteptau să ajungă la cer, dormitând în cea mai mare parte a timpului și neavând nevoie de serviciile pe care li le-ar fi putut oferi. Sarcina Irinei era să conducă rezidenții la doctor, la avocat sau la contabil, să-i ajute să completeze formularele de sănătate sau cele pentru impozite, să-i însoțească la cumpărături și alte treburi de acest gen. Singura legătură cu cei din Paradis era organizarea funeraliilor, dar pentru asta avea să primească instrucțiuni detaliate, după caz, a lămurit-o Hans Voigt, pentru că dorințele muribunzilor nu coincideau întotdeauna cu cele ale rudelor; cei de la Lark House erau de religii diferite, iar funeraliile tindeau a fi niște ceremonii ecumenice destul de complicate.

I-a mai explicat că uniformă purta doar personalul – îngrijitori și infirmieri –, iar pentru restul angajaților exista un cod tacit, caracterizat prin respect și bun gust. De

exemplu, tricoul ei cu Malcolm X era nepotrivit pentru instituție, a grăit directorul pe un ton emfatic. Sigur, nu era vorba de Malcolm X, ci de Che Guevara, dar Irina nu i-a spus-o, bănuind că Hans Voigt nici nu auzise de luptătorul care la o jumătate de secol după epopeea sa continua să fie venerat atât în Cuba, cât și de o mână de radicali din Berkeley, unde locuia ea. Tricoul îl cumpăraseră cu doi dolari de la un second-hand și era aproape nou.

— Și aici nu se fumează, a mai avertizat-o el.

— Nu fumez și nu beau, domnule.

— Ești sănătoasă? Că asta e foarte important când lucrezi cu bătrânii.

— Sunt.

— Mai e ceva ce-ar trebui să știu?

— Sunt dependentă de jocurile video și de romanele *fantasy*, știți dumneavoastră, Tolkien, Neil Gaiman, Philip Pullman. Mai spăl și câini, dar asta nu-mi ia mult timp.

— Ce faci în timpul liber nu e treaba mea, duduie, dar la lucru trebuie să fii mereu pe fază.

— Firește. O să vedeți, domnule, că, dacă-mi dați această șansă, n-o să vă pară rău, știu cum să mă port cu oamenii în vârstă, a spus ea cu aplomb.

Interviul odată încheiat, directorul i-a arătat locurile. Instituția adăpostea două sute cincizeci de persoane a căror vârstă medie era de optzeci și cinci de ani. Lark House fusese magnifica proprietate a unui magnat al ciocolatei, care o donase orașului împreună cu o sumă generoasă menită finanțării. Cuprindea o clădire principală, un mic palat pretențios unde se aflau birourile și spațiile comune – biblioteca, sufrageria și atelierelor – și o serie de plăcute edificii din lemn, perfect armonizate cu parcul la prima vedere sălbatic, în realitate bine îngrijit de o echipă de grădinari. Clădirile cu apartamente independente și cele

care îi găzduiau pe cei de la nivelurile doi și trei comunicau între ele prin largi coridoare acoperite, unde se putea circula cu scaunele cu roțile la adăpost de vremea rea și cu pereți laterali din sticlă, prin care se putea admira natura, cel mai bun balsam pentru necazurile oricărei vârste. Paradisul, o construcție izolată din beton, ar fi făcut notă discordantă dacă nu ar fi fost complet acoperit cu iederă. Biblioteca și sala de jocuri erau disponibile la orice oră; salonul de înfrumusețare avea orar flexibil, iar atelierelor ofereau cursuri diverse, de la pictură la astrologie, celor care încă mai năzuiau la surprize viitoare. La Magazinul Obiectelor Uitate, cum scria pe o ușă și unde lucrau niște doamne pe bază de voluntariat, se vindeau haine, mobilă, bijuterii și alte lucruri de care internații nu mai aveau nevoie sau rămase de pe urma răposaților.

— Mai avem și un cineclub excelent, de trei ori pe săptămână proiectăm filme la bibliotecă, a adăugat Hans Voigt.

— Ce fel de filme? a sărit Irina curioasă, sperând să fie vorba de filme cu vampiri și de SF-uri.

— Selecția o face un comitet și se preferă genul thriller, se dau în vânt după producțiile lui Tarantino. Există aici o anumită fascinație pentru violență, dar nu te speria, oamenii înțeleg că e vorba de ficțiune și că actorii apar apoi, bine-mersi, în alte filme. E un fel de evadare din realitate. Avem destui oaspeți care fantazează să asasineze pe careva, de regulă un membru al familiei.

— Și eu la fel, a sunat replica spontană a Irinei.

Crezând că fata glumea, Hans Voigt a râs binedispus: aprecia la angajații săi atât simțul umorului, cât și răbdarea.

În parcul cu copaci bătrâni se zbenguiau fără pic de teamă veverițe și un număr neobișnuit de cerbi și ciute. Hans Voigt i-a spus că ciutele veneau aici să fete și să-și

crească puii, că domeniul era un adevărat sanctuar al păsărilor, mai ales ciocârliei, de unde și numele: Lark House asta însemna, casa cu ciocârliei. Mai multe camere de luat vederi erau plasate strategic ca să spioneze animalele și, totodată, bătrânii care s-ar fi răătăcit sau accidentat, însă instituția nu conta pe măsuri de securitate. În timpul zilei porțile rămâneau deschise și doar doi paznici neînarmați patrulau pe acolo. Erau polițiști ieșiți la pensie, unul avea șaptezeci de ani, celălalt șaptezeci și patru; nici nu era nevoie de mai mult, căci nimeni nu și-ar fi pierdut timpul sărind gardul ca să jefuiască niște babalâci lipsiți de venituri. S-au încrucișat cu două femei în scaune cu rotile, cu un grup care căra șeualete și cutii cu vopsele pentru cursul de pictură *plein-air*, cu câțiva care-și plimbau câinii tot atât de rablagiți ca și ei. Proprietatea mergea până la golf, când era maree înaltă se putea ieși cu caiacul, cum făceau câțiva rezidenți încă nedărâmați de beteșuguri. „Așa mi-ar plăcea să trăiesc“, a suspinat Irina, aspirând adânc aroma dulce de pini și laur și comparând locurile cu văgăunile insalubre prin care viețuise de la cincisprezece ani.

— În fine, duduie Bazili, să-ți spun și de cele două fantome de care precis vei afla de la angajatele haitiene.

— Nu cred în fantome, domnule Voigt.

— Felicitări. Nici eu. Cele de la Lark House sunt o tânără femeie în rochie roz cu voaluri și un copilaș de vreo trei anișori. E vorba de Emily, fica magnatului ciocolatei. Biata de ea a murit de inimă rea după ce copilul ei s-a înecat în piscină, la sfârșitul anilor '40. După care magnatul și-a abandonat casa și a înființat fundația.

— Puștiul s-a înecat în piscina pe care mi-ați arătat-o?

— Exact. Dar de-atunci, din câte știu, n-a mai murit nimeni în ea.

Curând, Irina avea să-și schimbe părerea în ce privește fantomele, descoperind că mulți bătrâni erau tot timpul

însoțiți de morții lor; Emily și copilașul ei nu erau deci singurele spirite care bântuiau pe acolo.

A doua zi la prima oră Irina s-a prezentat la lucru în blugii ei cei buni și un tricou discret. A constatat că ambianța de la Lark House era relaxată, dar nu neglijentă; arăta mai curând ca un campus universitar decât ca un azil de bătrâni. Mâncarea era comparabilă cu cea a oricărui restaurant respectabil din California: organică în măsura posibilului. Serviciul era eficient, iar îngrijitorii și personalul medical cât se poate de amabili. În doar câteva zile a învățat numele și maniile colegilor și bătrânilor de care trebuia să se ocupe. Iar frazele în spaniolă și franceză pe care le memorase au făcut să fie apreciată de personalul provenit aproape în totalitate din Mexic, Guatemala și Haiti. Salariul pe care-l primeau nu era nici pe departe pe măsura muncii grele pe care trebuiau să o facă, însă prea puțini se plâneau. „Pe bunicuțe trebuie să le răsfеți, dar să te arăți respectuoasă; tot așa și cu bunicuții, dar fără să le cauți prea mult în coarne, că li se suie la cap“, a sfătuit-o Lupita Farías, o mexicană al cărei chip amintea de o sculptură olmecă, șefa echipei de curățenie. Era de treizeci și doi de ani la Lark House și avea acces în toate camerele, drept care cunoștea bine fiecare ocupant, le știa viața, le ghicea necazurile și le alina tristețile.

— Atenție la depresie, Irina, că aici e la ea acasă. Dacă observi că cineva se izolează și e potopit de tristețe, că rămâne în pat fără motiv sau nu mai vrea să mănânce, vii fuguța la mine să mă anunți, ai priceput?

— Și ce le faci, Lupita?

— Păi, depinde. Îi mângâi, că asta le place mereu, pentru că pe bătrâni nu-i atinge nimeni, și îi momesc cu un serial la televizor: nimeni nu vrea să moară până nu vede cum se termină. Unii se alină rugându-se, numai că aici

sunt mulți atei, iarăștia nu se roagă. Cel mai important este să nu-i lași singuri. Și, dacă nu mă găsești, o anunți pe Cathy, știe ea ce să facă.

Doctorița Catherine Hope, rezidentă a nivelului doi, fusese prima care-i urase Irinei bun venit în numele comunității. La șaizeci și opt de ani, era cea mai tânără; după ce ajunsese în scaun cu rotile optase pentru asistența și compania de la Lark House; trecuseră doi ani de atunci, timp în care devenise sufletul instituției. „Oamenii bătrâni sunt cei mai amuzanți de pe lume“, îi spusese atunci Irinei. „Au trăit mult, spun exact ce le trece prin cap și nu dau doi bani pe părerile celorlalți. N-ai să te plictisești aici. Rezidenții noștri sunt persoane cu educație și cu sănătate bună, care continuă să învețe și să experimenteze. În comunitatea asta există stimulente, se poate evita cel mai rău flagel al bătrâneții: singurătatea.“

Irina era la curent cu spiritul progresist al celor de la Lark House, despre care se cam dusesse vestea. Exista o listă de așteptare de ani de zile pentru internări, ar fi fost și mai lungă dacă mulți postulanți n-ar fi dat între timp colțul. Bătrânii de acolo erau dovada vie că vârsta, cu toate limitările ei, nu-i împiedica să se distreze și să ia parte la vacarmul vieții. Câțiva dintre ei, membri activi ai mișcării Bătrâni pentru Pace, se duceau vineri dimineața să protesteze în stradă împotriva aberațiilor și nedreptăților lumii, mai ales ale imperiului nord-american, pentru care se simțeau responsabili. Acești activiști, printre care se număra o doamnă de o sută unu ani, își dădeau întâlnire într-un colț al pieței, chiar vizavi de postul de poliție, veneau în baston, în cadru sau în scaunul cu rotile și agitau pancarte împotriva războiului sau a încălzirii globale, în timp ce mașinile care treceau îi susțineau claxonând și trecătorii semnau petițiile întinse de străbunicii furibunzi. Nu o dată apăruseră la televizor acești

revoltați, iar polițiștii se făceau de râs amenințându-i cu gaze lacrimogene, lucru care nu se concretiza, firește. Emoționat, Hans Voigt îi arătase în parc Irinei o placă în memoria unui muzician de nouăzeci și șapte de ani, care murise în 2006 în plin soare, în urma unui atac cerebral care-l lovisese pe neașteptate în timp ce protesta împotriva războiului din Irak.

Irina crescuse într-un sat din Moldova în care trăiau acum doar bătrâni și copii. Tuturor le lipseau dinții, primilor pentru că le căzuseră, ultimilor pentru că își schimbau dinții de lapte. S-a gândit la bunicii ei și, ca de atâtea ori în ultimii ani, s-a căit că-i părăsise. La Lark House avea prilejul să le ofere altora ce nu le putuse oferi alor săi. Cu acest gând a început să se ocupe de cei de acolo, curând le-a câștigat simpatia, nu numai lor, dar și câtorva de la nivelul unu, independenții.

De la bun început atenția i-a fost atrasă de Alma Belasco. Se evidenția printre celelalte femei prin atitudinea aristocratică, un fel de câmp magnetic o izola de restul muritorilor. Lupita Farías spunea că doamna Belasco nu se potrivea acolo, că mulți purici n-avea să facă, oricând putea veni s-o ia același șofer care o și adusese într-un Mercedes Benz. Dar lunile treceau fără ca asta să se întâmple. Irina se mulțumea să o observe de la distanță, căci Hans Voigt îi ceruse să se ocupe de persoanele de la nivelurile doi și trei, nu de independenți. Oricum, era destul de ocupată cu clienții ei – nu erau numiți „pacienți” – și trebuia să se pună la punct cu amănuntele noii sale slujbe. De exemplu, să studieze filmările ultimelor funeralii: o evreică budistă și un agnostic pocăit. La rândul ei, Alma Belasco nici n-ar fi observat-o pe Irina dacă aceasta nu s-ar fi aflat pentru scurt timp în mijlocul unui mic scandal.

Franțuzul

La Lark House, ocupat de o deprimantă majoritate feminină, Jacques Devine era vedeta, considerat singurul amoret printre cei douăzeci și opt de bărbați ai stabilitamentului. Îi spuneau „Franțuzul“ nu pentru că s-ar fi născut în Franța, ci pentru rafinata sa urbanitate – mereu dădea întâietate doamnelor, le trăgea scaunul și nu-l vedeai deschis la șliț – și pentru că putea să danseze, în ciuda spinării făcute praf. La nouăzeci de ani mergea drept grație coloanei împânzite de vergele, șuruburi și piulițe; pe cap mai păstra ceva din părul cârlionțat și știa să joace cărți, trișând cu dezinvoltură. Era sănătos, dacă lăsăm la o parte artrita, tensiunea ridicată și surzenia generalizată a vârstei înaintate, deși nu putea să-și amintească dacă mâncase sau nu; drept care se afla la nivelul al doilea, unde dispunea de asistența necesară. Venise la Lark House împreună cu a treia soție, care mai apucase să trăiască doar trei săptămâni înainte să moară lovită pe stradă de un biciclist neatent. Ziua franțuzului începea devreme: făcea duș, se îmbrăca și se bărbiera cu ajutorul lui Jean Daniel, un îngrijitor haitian, străbătea așezământul sprijinindu-se în baston și foarte atent la bicicliști, traversa la Starbucksul de la colț pentru prima din cele cinci cafele pe care le bea zilnic. Divorțase o dată, rămăsese văduv de două ori și nu dusese lipsă de partenere pe care le

seducea cu trucuri de iluzionist. Calculase recent că se amoretase de şaizeci şi şapte de ori – şi notase cifra în carneţel, ca să nu uite, căci numele şi chipurile norocoaselor i se şterseseră de mult din memorie. Avea câţiva copii recunoscuţi plus unul rezultat dintr-o legătură clandestină cu o femeie pe care uitase cum o chema, avea nepoţi – nişte ingraţi, care abia aşteptau să-l vadă plecând pe lumea cealaltă ca să-l moştenească. Se zvonea că avea o mică avere făcută cu multă îndrăzneală şi puţine scrupule. Mărturisea el însuşi, fără umbră de remuşcare, că petrecuse o vreme la puşcărie, de unde ieşise cu nişte tatuaje ca de pirat pe braţele acum fleşcăite, pătate şi ridate, deci care abia se mai vedeau, şi că făcuse bani buni speculând economiile gardienilor.

Deşi asaltat de atenţia mai multor doamne de la Lark House, care-i lăsau prea puţin timp pentru alte manevre amoroase, Jacques Devine s-a amoretat de Irina Bazili de cum a văzut-o trecând cu tableta pe care-şi lua notiţe şi cu funduleţul ei obraznic. Fata nu avea nici măcar o picătură de sânge caraibian, astfel că posteriorul ei de mulătră era un miracol al naturii, asigura omul după ce-şi bea primul Martini, mirat că nu observaseră şi alţii. Îşi petrecuse cei mai frumoşi ani făcând negoţ între Puerto Rico şi Venezuela, unde se obişnuise să aprecieze femeile privindu-le din spate. Acele fese epice i se fixaseră definitiv pe retină; le visa, le observa pretutindeni, chiar şi într-un loc atât de puţin propice precum Lark House şi la o femeie atât de slabă precum Irina. Brusc, viaţa sa de bătrân fără proiecte sau ambiţii s-a umplut cu această dragoste târzie şi acaparatoare, care i-a stricat tihna rutinieră. La puţin timp după ce a cunoscut-o, şi-a demonstrat entuziasmul cu un scarabeu de topaze şi briliante, una dintre rarele bijuterii salvate de lăcomia urmaşilor. Irina nu a vrut să-l primească, însă refuzul ei i-a urcat amoretului tensiunea

arterială la niște cote alarmante, drept care tot ea a fost silită să-l păzească toată noaptea la urgență. Cu perfuzia în venă, printre suspine și reproșuri, Jacques Devine i-a declarat sentimentele sale dezinteresate și platonice. Nu îi dorea decât compania, ca să-și bucure ochii cu tinerețea și frumusețea ei, să-i asculte glasul diafan, să-și imagineze că îl iubea și ea, chiar dacă doar cu o iubire filială. Sau putea să-l iubească ca pe un străbunic.

A doua zi, după-amiază, în timp ce Jacques Devine își savura ritualul Martini, Irina, cu ochii roșii și cearcăne albastre după noaptea nedormită, i-a povestit totul Lupitei Farías.

— Ce să-ți spun, mare noutate. Păi aici tot timpul îi descoperim pe rezidenți într-un pat străin, nu numai pe moșulici, ci și pe băbuțe. În lipsa bărbaților, biete de ele se mulțumesc cu ce găsesc. Toată lumea are nevoie de cineva.

— În cazul domnului Devine e vorba despre o dragoste platonică, Lupita.

— Nu prea știu eu ce-o fi însemnând asta, dar dacă e ceea ce-mi închipui, să nu-l crezi. Franțuzul are un implant în cocoșel, un cârnăcior de plastic care se umflă cu ajutorul unui dispozitiv disimulat în boașe.

— Ce spui tu acolo, Lupita? a râs Irina.

— Ce auzi. Jur. Eu nu l-am văzut, dar franțuzul i-a făcut o demonstrație lui Jean Daniel. De-a dreptul impresionant.

După care draga de ea i-a împărtășit ceea ce constatase în mulții ani lucrați la Lark House: că vârsta în sine nu îi face pe oameni mai buni sau mai înțelepți, ci doar întărește trăsăturile pe care aceștia le-au avut dintotdeauna.

— Adică un ticălos nu devine mărinimos la bătrânețe, Irina, ci și mai ticălos. Precis că Devine a fost un afemeiat toată viața, drept care acum e un crai bătrân și libidinos.

Neputând să-i restituie broșa-scarabeu pretendentului, Irina s-a dus la Hans Voigt, care a informat-o că e absolut interzis să primești cadouri și bacșișuri. Firește, regula nu se aplica în cazul bunurilor pe care așezământul le primea de la muribunzi, nici al donațiilor menite a sălta în capul listei de așteptare pe cineva, numai că despre asta nu a suflat o vorbă. Directorul a luat gângania oribilă de topaz și a aruncat-o într-un sertar, urmând să i-o restituie el.

O săptămână mai târziu, Jacques Devine i-a pasat Irinei șazeci de dolari în bancnote de douăzeci; de data aceasta, Irina s-a dus glonț la Lupita, care era adepta soluțiilor simple: femeia a pus banii în cutia de trabucuri în care omul își ținea lichiditățile, convinsă că n-avea să țină minte cât scosese și cât avea. Astfel a rezolvat Irina problema bacșișurilor, nu și pe cea a înflăcăratelor misive pe care i le scria Jacquel Devine, a invitațiilor la cină la restaurante scumpe, a nenumăratelor pretexte sub care o chema în camera lui ca să-i povestească isprăvi și succese exagerate, pe care nu le avusese niciodată și, în cele din urmă, propunerea de căsătorie. Franțuzul, expert în ale seducției, se întorsese în adolescența dureros de timidă, astfel că, în loc de a i-o declara verbal, i-a înmănat o scrisoare perfect lizibilă, scrisă la computer. Plicul conținea două pagini burdușite de ocoluri, metafore și repetiții, care se puteau rezuma după cum urmează: Irina îi redase energia și dorința de viață, el îi putea oferi confort și bunăstare, de pildă în Florida, unde e mereu cald, iar când va fi să rămână văduvă era asigurată din punct de vedere economic. Din toate punctele de vedere, ieșea în câștig, mai spunea în scrisoare, căci diferența de vârstă era în favoarea ei. Semnătura semăna cu urmele lăsate de un țanțar. Fata nu l-a mai informat pe director, de frică să nu fie dată afară, și a lăsat scrisoarea fără răspuns, sperând ca

amorezul să uite, numai că de data asta omului i-a funcționat memoria recentă. Reîntinerit de patimă, a continuat să o bombardeze cu misive tot mai presante, în timp ce ea îl evita, rugându-se Sfintei Parascheva ca moșul să-și întoarcă atenția către duzina de doamne octogenare care-l vâna.

Situația devenea tot mai tensionată și ar fi ajuns de notorietate dacă ceva neașteptat nu ar fi pus capăt atât lui Jacques Devine, cât și dilemei Irinei. În săptămâna aceea franțuzul plecase de două ori cu taxiul fără a da explicații, ceva neobișnuit pentru el, căci mereu se rătăcea. Irina avea și sarcina să-l însoțească, dar el pleca pe furiș, fără să sufle o vorbă asupra destinației. Cea de a doua plecare s-a dovedit epuizantă, căci revenise la Lark House atât de topit și de neputincios, încât șoferul l-a depus la recepție cărându-l practic în brațe.

— Ce ai pățit, domnule Devine?

— Nu știu, nu eram acolo, a sunat răspunsul.

După ce l-a examinat și a constatat că nu avea tensiune, medicul de gardă a decis că nu trebuia internat, recomandându-i câteva zile de repaus la pat, însă l-a informat pe Hans Voigt că starea mintală a pacientului cerea să fie mutat la nivelul trei, unde beneficia de asistență permanentă. A doua zi, directorul s-a dus să-l anunțe pe Devine de această schimbare, misiune care-i lăsa un gust amar, căci nimeni nu ignora că acest nivel era antecamera Paradisului, cel fără de întoarcere. Pe drum s-a întâlnit cu Jean Daniel, îngrijitorul haitian, care venea să-l anunțe cu tristețe că, ducându-se să-l ajute să se îmbrace, îl descoperise pe Jacques Devine rece și țeapăn. Doctorul a propus o autopsie, pentru că în ziua precedentă nu decelase nimic care să justifice dezagreabila surpriză, numai că Hans Voigt s-a opus: la ce bun să se iște suspiciuni

pentru ceva atât de previzibil ca moartea unei persoane de nouăzeci de ani? Căci o autopsie era de natură să păteze respectabilitatea impecabilă a așezământului Lark House. Aflând vestea, Irina a plâns; împotriva voinței ei, prinsese drag de jalnicul Romeo, dar în același timp a fost ușurată că scăpase de el (și ușurarea aceasta a făcut-o să se rușineze).

Moartea franțuzului a unit clubul admiratoarelor într-un singur doliu de văduve, dar n-au putut organiza un priveghi pentru că rudele răposatului au hotărât o incinerare rapidă.

Și omul ar fi fost curând dat uitării, chiar și de către octogenarele amorezate, dacă familia n-ar fi dezlănțuit furtuna. La puțin timp după ce presupușii moștenitori i-au împrăștiat fără emoții și fără tam-tam cenușa, aceștia au aflat că toată averea fusese lăsată unei anume Irina Bazili. O scurtă însemnare din testament spunea că Irina îi dăruise tandrețe în ultima etapă a lungii sale vieți, drept care merita să-l moștenească. Avocatul lui Jacques Devine a explicat că clientul său îi indicase telefonic schimbările testamentare, după care se prezentase personal la biroul său, o dată ca să verifice hârtiile, a doua oară ca să semneze înaintea notarului, și că fusese absolut ferm în ceea ce dorea. Urmașii au acuzat administrația Lark House de neglijență în ce privește starea mentală a bătrânului și pe numita Irina Bazili de furt cu premeditare. Și-au anunțat intenția de a ataca testamentul, de a-l acuza pe avocat de incompetență, pe notar pentru complicitate și așezământul Lark House pentru daune și prejudicii. Hans Voigt a primit turma de rude frustrate cu calmul și politețea lungilor ani de directorat, în timp ce fierbea de furie. Nu se așteptase la șmecheria asta de la Irina Bazili, pe care o

credea incapabilă să omoare o muscă, dar omul cât trăiește învață și nu poți avea încredere în nimeni. L-a întrebat apoi pe avocat de câți bani era vorba și a aflat că era vorba de niște pământuri aride în New Mexico și de acțiuni la mai multe companii, a căror valoare rămânea de stabilit. Suma în bani lichizi era ne semnificativă.

Directorul a cerut un răgaz de douăzeci și patru de ore pentru a negocia o ieșire mai ne conflictuală și a convocat-o urgent pe Irina. Își propunea să ia lucrurile cu calm, ca să nu se pună rău cu șmechera asta, dar și-a ieșit din pepeni de cum a văzut-o.

— Pot afla cum naiba ai reușit să-l îmbrobodești tu pe bătrân?

— Care bătrân? Nu știu despre cine vorbești, domnule Voigt.

— Cum care? Despre franțuz îți vorbesc! Cum a fost posibil să nu prind de veste?

— Iertați-mă, dar nu v-am spus ca să nu vă îngrijorați, credeam că totul se va rezolva de la sine.

— Și s-a rezolvat al dracului de bine! Ce explicație le dau eu acum rudelor?

— Nu trebuie să le dați nici o explicație, domnule Voigt. Bătrânii se mai amorezează, știți bine, dar cei din afară sunt șocați.

— Te-ai culcat cu Devine?

— Nu! Cum puteți crede așa ceva?

— Nu mai înțeleg nimic. Și-atunci, de ce te-a făcut moștenitoare universală?

— Ce spuneți?

Năucit, Voigt și-a dat seama că Irina Bazili nu știa nimic și treaba cu testamentul o luase prin surprindere. Se pregătea să-i spună că va avea de luptat, că urmașii legitimi aveau să se bată pentru ultimul bănuț, însă fata

i-a luat-o înainte: nu voia nimic, era vorba de niște bani aducători de ghinion; Jacques Devine era ramolit, o știau toți cei de la Lark House, lucrurile se puteau aranja simplu, era de-ajuns un diagnostic de demență senilă emis de medic. A trebuit să repete argumentele pentru ca directorul să priceapă.

Dar veștile au transpirat. De pe-o zi pe alta, Irina Bazili a devenit persoana despre care vorbea toată comunitatea: internații o admirau, personalul latino și haitian o criticau, căci a refuza niște bani era un păcat. „Nu scuipa în sus, c-o să-ți cadă pe obraz“, a decretat Lupita Farías, iar Irina nu a găsit un echivalent românesc al acestui criptic proverb. Impresionat de lipsa de lăcomie a modestei imigrante venite dintr-o țară greu de situat pe hartă, directorul a angajat-o cu normă întreagă, patruzeci de ore pe săptămână și o leafă mai mare decât a predecesoarei; în plus, i-a convins pe urmașii lui Jacques Devine să-i dea Irinei două mii de dolari în semn de recunoștință, bani pe care fata n-a apucat să-i primească și de care a și uitat, căci era o sumă pe care nici nu și-o putea imagina.

Alma Belasco

Tărăboiul cu moștenirea lui Jacques Devine a fost motivul pentru care Alma Belasco și-a îndreptat atenția spre Irina, iar odată potolite bârfele a chemat-o la ea. A primit-o în apartamentul ei spartan, așezată cu o demnitate imperială într-un mic fotoliu de culoarea caisei și cu Neko, motanul ei vărgat, în poală.

— Am nevoie de o secretară, vreau să lucrezi pentru mine, a anunțat-o scurt.

Nu era o propunere, era un ordin. Irina a rămas paf, bătrâna doamnă abia de-i răspundea la salut când se încrucișau pe culoare. În plus, dat fiind că majoritatea celor de aici viețuiau modest dintr-o pensie, uneori completată cu ceva bani de la rude, mulți se limitau la serviciile disponibile, căci chiar și o porție de mâncare în plus era de natură să le dezechilibreze bugetul; nimeni nu-și permitea luxul de a angaja o asistentă personală; spectrul sărăciei le dădea târcoale laolaltă cu cel al singurătății. Irina i-a explicat că nu avea timp, după program mai muncea și la o cafenea și mai spăla și câini la domiciliul clienților.

— Cum vine asta?

— Am un asociat, Tim, suntem vecini la Berkeley. Tim are o furgonetă în care a instalat două căzi și un furtun lung; ne ducem acasă la câini, adică la stăpânii lor, conectăm furtunul și le facem baie clienților, vreau

să zic câinilor, în curte sau pe stradă. Le curățăm și urechile și le tăiem unghiile.

— Câinilor, nu? și-a ascuns Alma un zâmbet.

— Da.

— Și cât câștigi pe oră?

— Douăzeci și cinci de dolari pe câine, dar pe din două cu Tim, adică doisprezece cincizeci.

— Te iau de probă pentru trei luni, îți dau treisprezece dolari pe oră. Dacă o să fiu mulțumită, urc la cincisprezece. O să lucrezi cu mine după-amiaza, când îți termini treaba la Lark House, pentru început două ore pe zi. Orarul poate fi flexibil, în funcție de cum am eu nevoie și de timpul tău liber. De acord?

— Pot renunța la cafea, dar nu și la câini, doamnă Belasco, pentru că mă cunosc și mă așteaptă.

S-au înțeles și astfel a început o asociere care, cu timpul, avea să se transforme într-o prietenie.

În primele săptămâni ale noii sale slujbe Irina mergea pe vârfuri și destul de nedumerită, căci Alma Belasco se dovedea autoritară în purtări, exigentă la amănunte și vagă în pretenții, însă frica i-a dispărut repede și a devenit indispensabilă și aici, așa cum se întâmplase și la Lark House. O observa pe Alma cu o fascinație de zoolog, de parcă s-ar fi uitat la o salamandă nemuritoare. Femeia nu semăna cu nimeni, cu atât mai puțin cu bătrâneii de la nivelurile doi și trei. Ținea la independența ei, era lipsită de sentimentalisme, nu ținea la obiecte materiale, părea că nu iubea pe nimeni, cu excepția nepotului Seth, era sigură pe ea, nu căuta sprijin în Dumnezeu și nici în beatitudinea siropoasă a celor care se declarau spirițiști și propovăduiau metode menite a accede la un stadiu de conștiință superior. Nu, Alma stătea cu picioarele bine înfipite în pământ. Irina bănuia că atitudinea ei trufașă

era o formă de apărare împotriva curiozității celorlalți, iar simplitatea ei, o formă de eleganță pe care puține femei o puteau imita fără să pară neglijente. Părul alb și aspru îl purta tuns în șuvițe inegale și îl pieptăna trecându-și degetele prin el. Singurele concesii făcute vanității: se ruja și folosea un parfum masculin de bergamotă și portocală; la trecerea ei, această aromă proaspătă anula vagul miros de dezinfectant, bătrânețe și, ocazional, de marijuana de la Lark House. Avea un nas puternic, o gură orgolioasă, oase lungi și mâini muncite; ochii căprui cu sprâncene groase și cearcăne viorii îi dădeau un aer insomniac, neascuns de ochelarii cu rame negre. Aura ei enigmatică impunea distanță: nimeni nu i se adresa pe tonul patern cu care personalul obișnuia să se adreseze celorlalți bătrânei, nimeni nu se putea lăuda că o cunoaște, asta până ce Irina Bazili a reușit să străpungă fortăreața intimității sale.

Alma viețuia împreună cu motanul într-un apartament mobilat extrem de sumar și se deplasa cu cea mai mică mașină de pe piață, fără pic de respect pentru legile traficului, pe care le considera optative (printre sarcinile Irinei se număra și plata amenzilor). Era politicoasă prin educație, dar singurii prieteni pe care și-i făcuse la Lark House erau grădinarul Victor, alături de care petrecea destulă vreme muncind la plantarea florilor și a legumelor în niște jardiniere înălțate, și doctorița Catherine Hope, înaintea căreia pur și simplu nu rezistase. Închiriasse un fel de atelier într-un șopron compartimentat cu scânduri și unde lucrau și alți meșteșugari. Picta pe mătase, așa cum făcuse timp de șaizeci de ani, doar că acum nu mai era mânată de inspirația artistică, scopul era să nu moară de plictiseală înainte de vreme. Petrecea acolo câteva ore pe săptămână împreună cu cea care o ajuta, o femeie pe nume Kirsten, pe care sindromul Down n-o împiedica

defel să-și facă treaba. Kirsten învățase combinațiile de culori și sculele necesare, pregătea țesăturile, făcea ordine în atelier și spăla pensulele. Cele două lucrau cot la cot fără a avea nevoie de cuvinte, ghicindu-și reciproc intențiile. Atunci când Almei au început să-i tremure mâinile, a angajat doi studenți care să copieze pe mătase desenele pe care ea le făcea pe hârtie, în timp ce credincioasa ei asistentă îi urmărea cu o privire de temnicer. Kirsten era singura care își permitea să o îmbrățișeze pe Alma, ba chiar s-o și lingă pe obraz când o copleșea tandrețea.

Fără să-și pună asta în cap, Alma ajunsese celebră pentru tunicile, chimonourile, șalurile și eșarfele cu modele originale și culori îndrăznețe. Ea nu purta așa ceva, se îmbrăca în pantaloni largi și bluze de în negre, albe sau gri, cârpe de sărăntoacă, zicea Lupita Farías, care nici nu bănuia cât costau cârpele acelea. Producțiile pictate ale Almei se vindeau la prețuri exorbitante în diferite galerii de artă, iar banii ajungeau la Fundația Belasco. Colecțiile erau inspirate din călătoriile ei prin lume – animale din Serengueti, ceramică otomană, scriitură etiopiană, hieroglife incașe, basoreliefuri grecești – și le schimba în momentul în care începeau să fie imitate de concurență. Refuzase să-și vândă marca sau să colaboreze cu designerii de modă; fiecare model se realiza în număr limitat, sub severa ei supraveghere, și fiecare piesă îi purta semnătura. În perioada ei de apogeu avusese cincizeci de lucrători și o producție considerabilă, într-un mare spațiu industrial în partea de sud a Market Street din San Francisco. Nu-și făcuse nicicând publicitate pentru că nu din asta trăia, însă numele ei devenise garanția exclusivității și a excelenței. La șaptezeci de ani își redusese producția, în detrimentul Fundației Belasco, care conta pe aceste venituri.

Înființată în 1955 de socrul ei, miticul Isaac Belasco, fundația avea ca scop crearea de zone verzi în cartierele

problematică. Inițiativa, cu finalitate estetică, ecologică și de recreere, produsese în primul rând niște beneficii sociale neprevăzute. Acolo unde apărea un parc, o grădină sau o piață, delincvența se diminua; derbedeii și drogații care până atunci fuseseră gata să se omoare pentru o doză de heroină sau treizeci de centimetri pătrați de spațiu, veneau acum să îngrijească petecul de oraș care era al lor. Pictau zidurile, instalau sculpturi sau locuri de joacă pentru copii, iar artiști și muzicanți dădeau spectacole publice. Fundația Belasco fusese condusă negreșit de-a lungul generațiilor de primul descendent masculin al familiei, regulă pe care mișcarea de eliberare a femeilor nu o schimbase, căci nici o fiică nu o pusese la îndoială; într-o bună zi avea să vină rândul lui Seth, strănepotul fondatorului. Care nu-și dorea defel această onoare, numai că era parte constitutivă a moștenirii.

Alma Belasco era atât de obișnuită să poruncească și să păstreze distanța, Irina atât de obișnuită să primească ordine și să fie discretă, încât cele două n-ar fi ajuns în veci să se aprecieze reciproc dacă nu ar fi existat Seth Belasco, nepotul preferat al Almei, care și-a propus să dărâme barierele care le despărțeau. Seth o cunoscuse pe Irina Bazili la puțin timp după instalarea bunică-sii la Lark House; fata l-a atras de la bun început, deși n-ar fi putut explica și de ce. În ciuda numelui, nu semăna deloc cu splendorile din Europa de Est care asaltaseră în ultimii zece ani cluburile masculine și agențiile de modele: nici gând de lungimi de girafă, pomeți de mongol și langori de odaliscă, de departe semăna mai curând cu un băiețandru șleampăt. Era atât de străvezie și de invizibilă, că îți trebuia ceva atenție ca s-o vezi. Hainele lălâi și căciula de lână trasă până la sprâncene contribuiau și ele la această impresie. Seth fusese sedus de inteligența ei misterioasă,

de chipul de spiriduș în formă de inimioară, de gropița din bărbie, ochii verzui și sperioși, gâtul subțire care-i accentua aerul vulnerabil, pielea atât de albă, că strălucea în întuneric. Îl înduioșau până și mâinile ei ca de copil, cu unghiile mâncate până în carne. Simțea o dorință necunoscută s-o protejeze și s-o copleșească cu atenții, sentiment absolut nou și neliniștitor. Irina purta atâtea straturi suprapuse de haine, că era cu neputință să-i ghicești trupul, abia câteva luni mai târziu, când a venit vara și a lădat toate acele straturi, s-a văzut că era bine proporționată și atrăgătoare, în ciuda stilului lejer. Acum pe cap purta o basma ca de țigancă, de sub care scăpau șuvițe crețe de păr de un blond aproape alb.

La început, bunică-sa a fost singura legătură între Seth și Irina, metodele obișnuite nefolosindu-i nicicum, asta până a descoperit forța irezistibilă a scrisului: i-a declarat fetei că era pe cale să reconstituie, cu ajutorul bunică-sii, un secol și jumătate de istorie a neamului Belasco și a orașului San Francisco, de la întemeiere până în prezent. De la cincisprezece ani avea în minte acest mare roman, un adevărat torent vijelios de imagini, întâmplări, idei, cuvinte, multe cuvinte, pe care dacă nu apuca să le aștearnă pe hârtie l-ar fi sufocat. Exagera cu descrierea: torentul era un biet pârâiaș, dar a reușit să-i capteze Irinei imaginația în asemenea măsură, că n-a mai fost loc de întors. Seth trebuia să se apuce de scris. O vizita pe bunică-sa, care reprezenta tradiția orală, dar a început să se documenteze apelând la cărți și la Internet, că colecționeze fotografii și scrisori din diferite perioade. Astfel, a câștigat admirația Irinei, nu însă și pe a Almei, care-l acuza de grandomanie în idei și dezordine în obiceiuri, combinație fatală pentru un scriitor. Dacă s-ar fi gândit un pic, Seth ar fi recunoscut că bunica și marele roman erau doar pretexte ca s-o

vadă pe Irina, această făptură ieșită dintr-un basm nordic și aterizată unde nici nu te așteptai, într-un așezământ geriatric; cu toate acestea n-ar fi putut să-și explice atracția irezistibilă pe care fata o exercita asupra sa, cu oasele ei de orfană și paloarea de bolnavă de plămâni, ceva cu totul opus idealului său feminin. Căci lui îi plăceau fetele sănătoase și vesele, bronzate și fără complicații, precum cele care umpleau California și propriul său trecut. Irina părea să nici nu observe ce efect avea asupra lui și îl trata cu simpatia distrată pe care o arăți de obicei animalelor de companie. Iar indiferența asta gentilă, care în alte vremuri ar fi acționat ca o provocare, îl paraliza într-o timiditate eternă.

Prin urmare, bunica s-a apucat să scotocească printre amintiri ca să-și ajute nepotul la cartea pe care o începuse, după propria-i mărturisire, de zece ani și o tot lăsase. Era un proiect ambițios, iar Alma era cea mai indicată să-l ajute: avea timp și încă nu o lovise demența senilă. O lua deci pe Irina la reședința Belasco de la Sea Cliff ca să caute prin lăzi și cutiile rămase neatinsse de la plecarea ei. Fosta ei cameră era neatinsă, se intra acolo doar pentru curățenie. Alma își împărțise aproape toate lucrurile: nora și nepoata primiseră bijuteriile, în afară de o brățară cu briliante destinată viitoarei soții a lui Seth; cărțile le dăruise spitalelor și școlilor; societățile de binefacere au primit îmbrăcămintea și blănurile, de nepurtat în California de teama apărătorilor drepturilor animalelor, în stare să taie cu cuțitul pe cine-ar fi îndrăznit să îmbrace așa ceva; a împărțit și alte lucruri, păstrând doar esențialul: scrisori, jurnale, tăieturi din ziare, documente și fotografii. „Tot materialul ăsta trebuie organizat, Irina, nu vreau să-și vâre nimeni nasul în intimitatea mea când o să fiu bătrână.“ S-a apucat mai întâi singură, apoi, când a prins încredere

în Irina, o lăsa pe ea. Pe toate le organiza și clasifica fata, cu excepția scrisorilor în plicuri galbene care veneau din când în când și pe care Alma le făcea nevăzute imediat. Nu avea voie să le atingă.

Nepotul primea amintirile cu țârâita, ca să rămână în priză, căci se temea ca băiatul să nu se plictisească iar manuscrisul să fie uitat din nou într-un sertar, privând-o de prezența junelui. Iar prezența Irinei era indispensabilă: dacă n-o găsea acolo, Seth era cu capul în nori. Alma se amuza în sinea ei imaginându-și reacția familiei dacă Seth, delfinul neamului Belasco, ar fi luat o imigrantă care-și câștiga pâinea îngrijind babalâci și spălând cotarle. N-ar fi fost chiar rău, căci Irina era mai deșteaptă decât majoritatea iubitelor atletice pe care le avusese Seth, însă era un diamant brut, necizelat. Și-a propus să-i dea un pospai de cultură, să o ducă la concerte și la muzee, să-i dea să citească și cărți adevărate, pentru adulți, în locul romanelor absurde cu lumi fantastice și ființe supranaturale după care se dădea în vânt, s-o învețe să se poarte, să folosească adecvat tacâmurile la masă. Lucruri pe care Irina nu le putuse învăța de la rusticii săi bunici din Moldova, nici de la mama ei alcoolică în Texas. Dar fata era isteată și recunoscătoare; ar fi fost ușor să o rafineze, în plus, era un mod subtil de a o recompensa pentru că-l atrăsese pe Seth la Lark House.

Omul invizibil

La un an de când începuse să muncească pentru Alma Belasco, Irina a avut prima bănuială că femeia avea un amant; inițial nu a dat importanță acestui fapt, dar după o vreme s-a văzut silită să-i spună lui Seth. La început, înainte ca Seth s-o inițieze în viciul suspansului și al intrigii, n-avusese deloc intenția să o spioneze pe Alma. I-a pătruns treptat în intimitate, totul s-a petrecut fără ca nici ea, nici Alma să prindă de veste. Ideea că exista un iubit i-a venit în timp ce făcea ordine în cutiile aduse de la conacul de pe Sea Cliff și privind fotografia în ramă de argint din camera Almei, reprezentând un bărbat, pe care o ștergea chiar ea cu o cârpă moale. Cu excepția alteia, mai mici, a rudelor, din salon, nu avea alte fotografii, spre deosebire de restul celor de la Lark House, pentru care noianul de poze reprezenta o formă de companie. Alma a spus doar că era un prieten din copilărie, schimba vorba dacă Irina voia să afle mai multe; a mai aflat doar că se numea Ichimei Fukuda, un nume japonez, și că era autorul ciudatului tablou din salon, un peisaj dezolant cu zăpadă și cer plumburiu, clădiri întunecate fără etaj, stâlpi de electricitate, iar ca singur semn de viață, o pasăre neagră în zbor. Irina nu pricepea de ce alesese Alma tocmai acest tablou deprimant, dintre numeroasele opere de artă care se aflau la conacul Belasco. În poză, Ichimei

Fukuda se înfățișa ca un bărbat de o vârstă nedefinită, cu capul înclinat într-o atitudine interogativă și ochii mișiți, căci se afla cu fața spre soare, dar cu o privire francă și directă, cu o părere de zâmbet pe buzele groase și senzuale, cu părul bogat și țepos. Pe Irina o atrăgea în mod inexplicabil acest chip care parcă voia să-i comunice ceva important. Îl privise de atâtea ori, că își imagina omul pe de-a-ntregul, îi atribuia calități și îi inventa o viață: Ichimei Fukuda era lat în umeri, avea o fire solitară, își controla emoțiile și suferise la viața lui. Cu cât refuza Alma să vorbească, cu atât mai abitor își dorea fata să-l cunoască. În cutii dăduse peste altă poză: era cu Alma pe o plajă, amândoi cu pantalonii suflecați și espadrilele în mână, cu picioarele în apă, râzând și îmbrâncindu-se. Ca un cuplu care se joacă pe nisip, poza sugera iubire, intimitate sexuală. Pesemne că erau singuri și rugaseră pe cineva să-i fotografieze. Dacă Ichimei era cam de vârstă Almei, avea în jur de optzeci de ani, a dedus ea, dar precis că l-ar fi recunoscut. Și doar el putea fi cauza purtărilor schimbătoare ale Almei.

Irina putea ghici plecările șefei sale după tăcerea melancolică în care se cufunda cu câteva zile înainte; urma o bruscă stare euforică abia stăpânită, apoi dispărea. Era limpede că așteptase ceva, o cuprindea fericirea, își arunca câteva lucruri într-o valijoară, o anunța pe Kirsten să nu se ducă la atelier și-l lăsa pe Neko în grija Irinei. Motanul, bătrân și el, avea un pomelnic de betșuguri; lista lungă cu leacuri și recomandări era lipită de ușa frigiderului. Era al patrulea dintr-o serie de motani identici și purtând același nume care o însoțiseră pe Alma în diverse perioade ale vieții. Pleca nerăbdătoare precum o mireasă, fără să spună unde și până când. Treceau două sau trei zile fără vești, după care, la fel de brusc, revenea radioasă în mași-

nuța ei de jucărie rămasă fără benzină. Irina îi ținea socotelile și văzuse facturile de la hotel, constatase și că pentru aceste escapade Alma își punea în bagaj singurele două cămăși de noapte de mătase, nu pijamalele obișnuite și groase. Se întreba de ce o ștergea Alma de parcă ar fi păcătuit, că doar era liberă și putea primi pe oricine în apartamentul ei de la Lark House.

Inevitabil, Seth s-a molipsit de bănuielile Irinei legate de bărbatul din fotografie. Fata nu îi spusese nimic anume, dar remarcase și el repetatele absențe ale bunică-sii. Dacă o lua la întrebări, Alma îi spunea că se ducea să se antreneze cu teroriștii, să experimenteze oarece droguri sau altă explicație aiurită, pe tonul sarcastic obișnuit. Seth a hotărât că avea nevoie de ajutorul Irinei ca să descâlcească misterul, lucru deloc ușor, căci fata era de o lealitate de monolit. Drept care i-a băgat în cap că bunică-sa era în primejdie: o fi Alma zdravănă pentru vârsta ei, a spus el, dar de fapt era sensibilă, avea tensiune, suferea de inimă și avea un început de Parkinson, de-aia îi tremurau mâinile. Amănunte nu-i putea da, căci Alma nu-și mai făcuse analizele, dar trebuiau să o ferească de orice risc.

— Te înțeleg, Seth, tu vrei să fie în siguranță. Dar oamenii își doresc autonomie. Bunică-ta n-ar accepta niciodată să ne băgăm în viața ei, chiar de-ar fi doar să o ferim de rele.

— Păi tocmai de-aia trebuie să o facem fără știrea ei, a fost argumentul lui.

La începutul lui 2010, i-a povestit Seth, brusc, în decurs de doar două ore, ceva se schimbase în personalitatea bunicii sale. Până atunci o artistă de succes și un model al datoriei împlinite, s-a depărtat de lume, de familie și de prieteni, s-a mutat într-o instituție geriatrică ce nu i se potrivea nicicum și-a început să se îmbrace precum o

refugiată tibetană, după expresia noră-sii Doris. Un soi de scurtcircuit la creier, ce altceva, a adăugat Seth. Ultima dată când au văzut-o pe vechea Alma a fost în ziua când a anunțat, după un prânz normal, că se retrăgea să-și facă siesta. La cinci după-amiaza, Doris a bătut la ușa ei ca să-i amintească soacră-sii de petrecerea din seara aceea; a găsit-o în fața ferestrei, desculță și în furou, privind pierdută în zare. Pe un scaun zăcea o superbă rochie de seară. „Spune-i lui Larry că nu vin la gală și că de-acum înainte să nu mai conteze pe mine câte zile oi mai avea.” Glasul ferm nu admitea replică. Nora a închis încet ușa în urma ei și s-a dus să-i spună soțului. Era seara în care se strângeau fonduri pentru Fundația Belasco, cea mai importantă din an, când familia își punea la bătaie forța de convingere. Chelnerii terminau de aranjat mesele, bucătarii trudeau pentru banchet, membrii orchestrei de cameră își instalau instrumentele. An de an Alma ținea un scurt discurs, cam același, se lăsa pozată alături de donatorii cei mai de vază și vorbea cu ziariștii; asta era tot ce i se cerea, de restul se ocupa fiu-său Larry. De data aceasta au fost siliți să se descurce singuri.

A doua zi au început schimbările definitive. Alma își făcea bagajele, alegând puținul de care urma să aibă nevoie în noua ei viață. Una simplificată. Mai întâi s-a dus la cumpărături, apoi și-a chemat contabilul și avocatul. Și-a stabilit o pensie prudentă, restul i-a revenit lui Larry, laolaltă cu indicații despre cum trebuia folosit, după care și-a anunțat familia că se muta la Lark House. Rezolvase treaba cu lista de așteptare cumpărând locul unei antropoloage, care pentru o sumă adecvată era dispusă să mai aștepte niște ani. Firește, nici un Belasco nu auzise de locul acela.

— Este o casă de odihnă din Berkeley, i-a lămurit vag Alma.

— Un azil de bătrâni? a sărit Larry speriat.

— Mai mult sau mai puțin. Am să trăiesc anii care-mi mai rămân fără complicații și fără poveri.

— Poveri? Sper că nu e vorba de noi!

— Și ce-o să le spunem celorlalți? a intervenit Doris.

— Că sunt bătrână și nebună. Și nici n-o să fiți departe de adevăr.

Așa că șoferul a dus-o acolo cu motanul și două valize. O săptămână mai târziu, Alma și-a reînnoit carnetul de șofer de care nu mai avusese nevoie în ultimele decenii și și-a cumpărat un Smart verde-lămâie, atât de mic și ușor, că într-o zi trei băiețandri l-au întors cu roțile în sus găsimdu-l staționat pe o stradă, ca pe o broască țestoasă. Alegerea Almei se baza pe culoarea stridentă care făcea ca mașinuța să le sară în ochi celorlalți șoferi și pe dimensiunea redusă, menită să o ferească să omoare pe cineva dacă ar fi dat peste el. Căci era ca și cum ar fi condus o corcitură de bicicletă cu scaun cu roțile.

— Irina, eu cred că bunica are probleme serioase de sănătate, de-aia s-a închis ea la Lark House, ca să nu afle nimeni.

— Dacă ar fi așa, ar fi deja moartă, Seth. Plus că nimeni nu se închide la Lark House: e o comunitate deschisă, lumea pleacă și vine când dorește. De aceea nu sunt primiți pacienți cu Alzheimer, că ăștia chiar se pot rătăci.

— Tocmai de asta mă tem eu. Dacă pățește ceva când pleacă?

— S-a întors mereu, știe perfect unde se duce și mai cred și că nu merge singură.

— Dar cu cine? Cu un amoret? Doar n-o să-mi spui că se duce la vreun hotel cu un amant! a râs Seth, dar expresia serioasă a Irinei l-a făcut să-i înghețe râsul pe buze.

— Și de ce nu?

— Dar e o babă!

— Totul e relativ. E bătrână, nu babă. Iar la Lark House face parte dintre cei tineri. Plus că dragostea n-are vârstă; Hans Voigt zice că e chiar indicat să te amorezezi la bătrânețe: face bine la sănătate și previne depresia.

— Dar... cum o fac bătrânii? Vreau să zic, în pat.

— Presupun că fără grabă. Întreab-o pe bunică-ta.

Seth a reușit însă să și-o facă pe Irina aliată și împreună au început să pună lucrurile cap la cap. O dată pe săptămână, Alma primea la recepție, prin curier, o cutie cu trei gardenii. Fără numele expeditorului sau al florăriei, ceea ce pe Alma nu o mira defel. Mai primea, tot la Lark House, un plic galben, tot fără expeditor, pe care-l arunca, după ce scotea din el alt plic, mai mic, adresat ei, dar pe adresa din Sea Cliff scrisă de mână. Nici familia, nici personalul casei Belasco nu le trimiteau la Lark House și au aflat de aceste plicuri de la Seth. Cei doi tineri își spărgeau capul să afle de la cine erau și de ce era nevoie de două plicuri și două adrese pentru aceeași scrisoare și unde ajungea ciudata corespondență, căci nici în apartament, nici la Sea Cliff nu găsiseră nimic; pesemne că Alma le depunea într-o casetă de valori la bancă.

12 aprilie 1996

Încă o memorabilă lună de miere cu tine, Alma! De mult nu te-am mai văzut atât de fericită și relaxată. Spectacolul magic al celor o mie șapte sute de cireși în floare ne-a primit la Washington. Am văzut ceva asemănător la Kyoto, acum mulți ani. Mai înflorește la fel cireșul pe care tata l-a plantat la Sea Cliff?

Ai mângâiat numele gravate pe piatra întunecată a Memorialului celor căzuți în Vietnam și mi-ai spus că pietrele vorbesc, că glasurile lor se pot auzi, că morții sunt prinși în zidul acela și că ne cheamă, indignați de sacrificiul făcut. M-am gândit la asta. Spirite se află pretutindeni, Alma, însă eu cred că sunt libere și că nu ne poartă ranchiună.

Ichi

Fetița poloneză

Ca să scape de curiozitatea Irinei și a lui Seth, Alma Belasco s-a pornit să evoce, cu luciditatea și acuratețea cu care păstrăm în memorie clipele esențiale, ziua în care îl cunoscuse pe Ichimei Fukuda, după care a continuat treptat povestea propriei sale vieți. Se întâmplase în superba grădină a conacului de la Sea Cliff, în primăvara anului 1939. Pe atunci era doar o fetiță fără poftă de mâncare, tăcea cât era ziua de lungă, iar noaptea plângea ascunsă într-un dulap cu trei uși din camera pe care i-o pregătiseră unchiul ei, o adevărată simfonie albastră: albastre erau perdelele, albastre vălurile patului cu baldachin, albastre covorul belgian, păsărelele de pe tapetul pereților și reproducerile după Renoir în rame aurite; albastră era priveliștea pe care o vedea de la geam – cer și mare –, asta când se risipea ceața. Alma Mendel plângea pentru tot ce pierduse definitiv, deși unchiul și mătușa îi repetau întruna că despărțirea de părinți și de fratele ei era doar vremelnică; un copil mai puțin intuitiv decât ea i-ar fi crezut. Ultima imagine a părinților era cea a unui bărbat matur, bărbos și sever, îmbrăcat în negru, cu palton lung și pălărie și a unei femei mult mai tinere, cocoșată de plâns, stând pe cheiul din Danzig și fluturând batiste albe. Deveneau din ce în ce mai mici și mai neclari pe măsură ce vaporul se depărta spre Londra, scoțând un urlet jalnic

de sirenă, în timp ce ea, încleștată de marginea bordului, era incapabilă să schițeze un gest de adio. Dârdâind în costumul de călătorie, pierdută printre ceilalți pasageri strânși la pupa ca să vadă cum țara lor dispare încetul cu încetul, Alma se străduia să-și păstreze cumpătul și demnitatea, așa cum fusese educată încă de mică. Percepea, în ciuda distanței, deznădejdea alor săi, lucru care îi întârea presentimentul că n-avea să-i mai vadă niciodată. Cu un gest atât de rar la el, tatăl își luase soția pe după umeri, de parcă ar fi vrut s-o împiedice să se arunce în apă, în vreme ce ea cu o mână își ținea pălăria să nu i-o ia vântul, iar cu cealaltă flutura frenetic batista.

Cu trei luni în urmă, Alma mersese cu ei tot acolo ca să-l conducă pe fratele ei Samuel, cu zece ani mai mare decât ea. După multe lacrimi, mama se resemnase cu decizia tatălui de a-l trimite în Anglia, ca măsură de precauție în cazul puțin probabil că zvonurile de război aveau să se adeverească. Acolo băiatul ar fi fost ferit de recrutarea în armată sau de bravada de a se înrola ca voluntar. Soții Mendel nu-și imaginau că doi ani mai târziu Samuel avea să facă parte din Royal Air Force, luptând împotriva Germaniei. Văzându-și fratele care se îmbarca afișând aerul fanfaron al celui care se aruncă în prima sa aventură, Alma a intuit pentru prima dată că un pericol îi amenința familia. Fratele era farul ei, cel care o înveselise mereu și îi gonise temerile cu râsul său victorios, cu glumele și cu cântatul la pian. O adorase și el pe Alma, încă de când o luase în brațe nou-născută, un ghemotoc trandafirii mirosind a talc și miorlăind precum o mătă, iar iubirea pentru soră-sa crescuse în următorii șapte ani, când s-au despărțit. Atunci, aflând că Samuel avea să plece de lângă ea, Alma făcuse singura criză de isterie din viața ei: plânse și țipase, se zvârcolise pe jos și ajunsese în cada cu

apă rece, cufundată acolo fără milă de mamă și de guvernantă. Plecarea fratelui o pusese pe jar și o adusese la disperare: bănuia că era doar prologul unor schimbări drastice. Îi auzea pe părinți vorbind de Lillian, o soră a mamei care trăia în Statele Unite, măritată cu Isaac Belasco, cineva important, cum aveau ei grijă să adauge de fiecare dată când venea vorba despre el. Până atunci fetița habar nu avusese de mătușa aceea de departe și de acel tip important; spre marea ei mirare, s-a văzut silită să le scrie cărți poștale cu caligrafia ei cea mai frumoasă. La fel de ciudat era că, brusc, institutoarea a inclus în orele de istorie și geografie California, o pată portocalie pe hartă, de partea cealaltă a globului pământesc. Părinții au așteptat până după Crăciun, apoi i-au spus că avea să plece și ea să învețe o vreme în străinătate, numai că, spre deosebire de fratele ei, avea să stea la rude, la unchiul Isaac și la mătușa Lillian și la cei trei verișori ai ei, la San Francisco.

Drumul pe mare de la Danzig la Londra, iar de acolo, cu transatlanticul, la San Francisco, a durat șaptesprezece zile. *Miss Honeycomb*, institutoarea englezoaică, a primit misiunea de a o aduce pe Alma în bune condiții la casa Belasco. *Miss Honeycomb* era necăsătorită, vorbea afectat, avea o expresie acră, îi disprețuia pe cei inferiori din punct de vedere social și era de un servilism grețos față de cei pe care-i considera superiori, însă în anul și jumătate de când era la familia Mendel reușise să le câștige încrederea. N-o îndrăgeau – iar Alma cu atât mai puțin –, dar părerea fetei nu conta în alegerea institutoarelor sau a tutorilor care trebuiau s-o educe acasă. Ca să se asigure că lucrurile aveau să se termine cu bine, părinții i-au promis că, odată ajunși la San Francisco, avea să primească o bonificație substanțială când fata va fi în casa rudelor. Astfel că cele două au călătorit într-una dintre cele mai

bune cabine de pe vas, suferind inițial de rău de mare, apoi de plictiseală. Englezoaica nu se potrivea cu pasagerii de la clasa întâi, dar mai curând ar fi sărit peste bord decât să se amestece cu cei de nivelul ei social, drept care mai bine de două săptămâni n-a vorbit decât cu pupila sa. Mai erau și alți copii pe vapor, dar Alma n-a luat parte la jocuri și nu și-a făcut prieteni, stătea bosumflată, se smiorcăia pe ascuns, pentru că era prima dată când se afla departe de maică-sa, citea basme și scria scrisori melodramatice pe care i le înmâna căpitanului ca să le expedieze dintr-un port, convinsă că, dacă i le-ar fi încredințat lui *Miss Honeycomb*, ar fi ajuns hrană pentru pești. Singurele momente memorabile au fost traversarea canalului Panama și un bal mascat unde un indian apaș a împins-o în piscină pe *Miss Honeycomb*, costumată în vestală grecoică cu ajutorul unui cearșaf.

Familia Belasco o aștepta în plen pe Alma în zarva portului San Francisco, printre atâtea hamali asiatici care luau cu asalt vapoarele, că englezoaica a avut impresia că ajunseseră din greșeală la Shanghai. Tușa Lillian, gătită cu un mantou de astrahan gri și turban turcesc, și-a strâns nepoata într-o îmbrățișare sufocantă, în vreme ce Isaac Belasco și șoferul se străduiau să adune la un loc cele paisprezece valize și bagaje ale călătorelor. Verișoarele, Martha și Sarah, au salutat-o pe Alma cu o pupătură rece pe obraz, după care au uitat de ea, nu din răutate, ci pentru că erau la vârsta la care te uiți după logodnici, țel care le făcea să nu vadă nimic în jur. Nu avea să le fie ușor să-și găsească soții visați, în ciuda averii și prestigiului numelui Belasco, căci moșteniseră nasul tatălui și silueta dolofană a mamei, însă prea puțin din inteligența primului și din dulceața celei de-a doua. Vărul Nathanael, singurul băiat, mai mic cu șase ani decât soră-sa Sarah, intra șovăitor în

pubertate semănând cu o egretă. Era palid, slab și lungan, nelalocul lui într-un corp parcă numai coate și genunchi, însă avea niște ochi gânditori de câine mare. Cu privirile în pământ, i-a întins vară-sii mâna și a mormăit urarea de bun venit poruncită de părinți. Ea s-a agățat de mâna aceea ca de un colac de salvare și toate încercările băiatului de a scăpa s-au dovedit zadarnice.

Astfel a început șederea Almei în căsoiul de la Sea Cliff, unde avea să-și petreacă șaptezeci de ani, cu puține pauze. În primele luni ale anului 1939 și-a plâns aproape toate lacrimile, mai târziu a plâns arareori. A învățat să-și ru-mege singură și cu demnitate tristețile și necazurile, convinsă fiind că nimeni nu dă doi bani pe problemele celorlalți și că o durere trecută sub tăcere scade cu timpul. Aici adoptase învățăturile filozofice ale tatălui, om cu principii rigide și fără drept de apel, care se lăuda că se formase singur și nu datora nimănui nimic, lucru nu chiar adevărat. Formula simplificată a succesului, pe care încercase Mendel să le-o bage în cap odraslelor sale încă din leagăn, consta în a nu te văita niciodată, a nu cere nimic, a te strădui să fi primul în toate cele și a nu te încrede în nimeni. Decenii în șir a cărat Alma în spate acest sac cu pietre, până când dragostea a ajutat-o să scape de o parte din ele. Iar stoicismul ei a contribuit la acel aer misterios pe care-l avea încă de copilă, cu mult înainte de apariția secretelor care trebuiau păstrate.

În timpul Marii Depresii din anii '30, Isaac Belasco a reușit să evite cele mai grele urmări ale crizei economice, ba chiar și-a sporit averea. În timp ce alții pierdeau totul, el muncea optsprezece ore pe zi la biroul său de avocatură și investea în aventuri comerciale, care la început păreau riscante, dar cu timpul s-au dovedit excelente. Era serios,

scump la vorbă și bun la inimă. Bunătate care, în ochii lui, echivala cu o slăbiciune, drept care se chinuia să pară autoritar și intransigent. Numai că era de-ajuns să schimbi două vorbe cu el și vedeai că era vorba despre un om care avea vocația bunăvoinței. Reputație care a ajuns să fie un obstacol în cariera de avocat, căci se dusesse buhul că era milos. Ulterior, când a candidat pentru un post de judecător la Curtea Supremă din California, a pierdut: adversarii l-au acuzat de exces de generozitate, în detrimentul justiției și al siguranței publice.

Isaac a primit-o pe Alma cu tot dragul, numai că foarte repede a început să fie deranjat de plânsetele ei nocturne. Suspine înfundate, abia audibile de după ușile groase din mahon sculptat ale dulapului, dar care ajungeau până la dormitorul său, pe partea opusă a culoarului, unde el încerca să citească. Credea că, la fel ca animalele, copiii posedă capacitatea naturală de a se adapta și că fata avea să se împace repede cu despărțirea de părinți – sau aveau și aceștia să vină în America. Nu știa cum s-o ajute, era împiedicat de pudoarea pe care o resimțea când era vorba de treburile femeiești. Dacă nu pricepea nici reacțiile obișnuite ale neveste-sii și ale fiicelor, cum s-o înțeleagă pe fetița poloneză care încă nu împlinise opt ani. I-a intrat în cap bănuiala că lacrimile nepoatei anunțau un dezastru catastrofal. Încă mai erau vizibile cicatricile Marelui Război în Europa; era încă proaspătă amintirea pământului sfârtecat de tranșee, a milioanelor de morți, văduve și orfani, putreziciunea cailor uciși, gazele letale, muștele, foamea. Nimeni nu dorea încă o conflagrație ca aceea, numai că Hitler anexase de-acum Austria, controla o parte din Cehoslovacia, iar chemările sale înflăcărâte la instaurarea imperiului rasei superioare nu mai puteau fi ignorate și luate drept aiurelile unui nebun. La sfârșitul lunii ianuarie,

Hitler își declarase intenția de a elibera lumea de amenințarea evreiască: și nu era de-ajuns ca evreii să fie expulzați, trebuiau exterminați. Unii copii au puteri extrasenzoriale – n-ar fi imposibil ca Alma să vadă în coșmarele ei ceva groaznic și să sufere anticipat pentru asta, își zicea Isaac Belasco. Și ce mai așteptau cumnații săi ca să părăsească Polonia? Că doar îi pisa de un an s-o facă, așa cum o făceau atâția evrei care fugeau din Europa; le oferise găzduire, cu toate că Mendelii aveau bani destui și n-ar fi avut nevoie de ajutorul său. Dar Baruh Mendel îi scrisese că integritatea Poloniei era garantată de Marea Britanie și de Franța, se credea în siguranță, apărât de banii și relațiile lui comerciale; singura concesie făcută înaintea hărțuirii propagandei naziste fusese să-și scoată copiii din țară. Isaac Belasco nu-l cunoștea personal pe Mendel, însă din scrisori și telegrame era limpede că acest cumnat era pe cât de arogant și antipatic, pe atât de căpos.

A trecut o lună până când Isaac s-a hotărât să intervină cumva în situația Almei, și nici atunci personal, ci prin intermediul neveste-sii. Doar o ușă mereu întredeschisă îi despărțea pe cei doi în timpul nopții, numai că Lillian era fudulă de urechi și lua tinctură de opiu ca să doarmă, drept care habar nu avea că Alma plângea în dulap, a aflat de la Isaac. Între timp, *Miss Honeycomb* plecase de la ei; își primise bonificația promisă și, după două zile, se întorsese în țara ei natală, scârbită de purtările grosolane, accentul incomprehensibil și democrația americanilor, după cum se exprimase, fără să se gândească cât de jignitoare erau aceste cuvinte pentru soții Belasco, persoane distinse, care o trataseră cu multă considerație. Pe de altă parte, atunci când Lillian, informată printr-o scrisoare a soră-sii, căutase în căptușeala paltonașului Almei diamantele ascunse acolo – mai curând ca să urmeze o tradiție

decât ca să-i asigure un venit fetei, căci nici nu era vorba de niște pietre foarte valoroase —, și nu le găsisese, bănuiala căzuse firesc asupra englezoaicei. Lillian a propus ca un anchetator al soțului ei să pornească în urmărirea femeii, dar Isaac s-a opus: nu avea rost. Lumea și familia lor erau destul de agitate ca să mai urmărească o institutoare peste mări și țări, niște diamante în plus sau în minus nu contau defel pentru Alma.

— Partenerile mele de bridge mi-au spus că la San Francisco există un psiholog pentru copii foarte bun, i-a spus Lillian după ce a aflat de starea nepoată-sii.

— Ce-i aia? a ridicat Isaac ochii de pe ziar.

— Exact ce-ai auzit, nu are sens să faci pe prostul.

— Și cunoaște vreuna dintre ele pe cineva care are un copil atât de dezechilibrat încât să-l fi dat pe mâna psihologului?

— Categorical, numai că nu ar recunoaște nici moarte.

— Copilăria e oricum o etapă nefericită în mod natural a vieții, Lillian. Povestea cu copilăria fericită a inventat-o Walt Disney ca să câștige parale.

— Vai, dar căpos mai ești! N-o putem lăsa pe Alma să bocească la nesfârșit, trebuie să facem ceva!

— Bine, Lillian, dar vom recurge la această măsură extremă de-abia după ce celelalte se vor fi dovedit inutile. Deocamdată, ai putea să-i dai Almei câteva picături din siropul ăla al tău.

— N-aș prea crede, mi se pare o armă cu dublu tăiș. Nu-mi convine ca fata să devină dependentă de opiu atât de devreme...

Și au continuat să dezbată aspectele pro și contra ale psihologului și ale opiului până și-au amintit că în ultimele trei nopți dulapul rămăsese tăcut. Au tras cu urechea încă două nopți și au constatat că, inexplicabil, fetea se

liniștise: nu numai că dormea buștean, dar începuse să mănânce cu poftă, ca orice copil normal. Alma nu-și uitase părinții și fratele, dorea mai departe să-i vadă lângă ea, numai că i se terminaseră lacrimile și era preocupată de noile prietenii față de cele două ființe care aveau să fie singurele iubiri din viața ei: Nathaniel Belasco și Ichi-meï Fukuda. Primul, de treisprezece ani încă neîmpliniți, era fiul cel mic al soților Belasco, al doilea, care mergea pe opt ani, ca și ea, era fiul cel mic al grădinarului.

Martha și Sarah, fetele Belasco, trăiau în lumea lor, preocupate doar de modă, petreceri și posibili logodnici, iar când se ciocneau de Alma în conacul de la Sea Cliff sau o vedeau la rarele cine în familie tresăreau, încercând să-și amintească cine era fătucă aia și de ce se afla acolo. În schimb, Nathaniel nu avea astfel de probleme, căci Alma se lipise de el încă din prima zi, hotărâtă să-și înlocuiască fratele adorat, pe Samuel, cu acest văr timorat. Din clanul Belasco, era cel mai apropiat de vârsta ei, doar cu cinci ani mai mare, și cel mai accesibil prin firea sa timidă și blândă. Iar fetița îi trezea un amestec de fascinație și teamă. Alma părea ieșită dintr-un dagherotip, cu accentul ei britanic pe care i-l transmisese institutoarea hoasă, cu seriozitatea ei de cioclu, rigidă și colțuroasă ca o scândură, cu mirosul de naftalină din cuferele cu care venise și șuvița albă de pe frunte, care contrasta cu părul foarte negru și tenul măsliniu. Încercase să scape de ea, numai că se predase în cele din urmă înaintea avansurilor prietenești ale fetei, asta pentru că moștenise inima bună a tatălui său. Îi ghicea tristețile tăcute, pe care ea le ascundea din orgoliu, însă evita sub un pretext sau altul să o ajute: Alma era o mucoasă, aveau în comun doar o biată legătură de sânge, era în trecere prin San Francisco, ar fi fost o irosire

sentimentală să stabilească o prietenie adevărată. După trei săptămâni, timp în care nici gând ca verișoara să dea semne de plecare, a întrebat-o pe maică-sa dacă avea de gând să o adopte. „Sper să nu fie nevoie să ajungem acolo“, s-a înfiorat Lillian. Veștile din Europa erau tare neliniștitoare, posibilitatea ca nepoată-sa să rămână orfană începea să-și croiască drum în mintea ei. Nathaniel a dedus că Alma avea să rămână cu el o perioadă nedefinită și și-a urmat instinctul de a o îndrăgi. Dormea în altă aripă a conacului și nimeni nu-i spusese că fata își petrece nopțile plângând în dulap; a aflat în cele din urmă și venea la ea pe furiș ca să n-o lase singură.

Tot el i-a făcut Almei cunoștință cu cei doi Fukuda. Îi mai văzuse ea de la geam, dar abia când a venit primăvara a ieșit în grădină. Într-o sâmbătă, Nathaniel a legat-o la ochi ca să-i facă o surpriză, a luat-o de mână, a dus-o prin bucătărie și spălătorie și a scos-o în grădină. I-a luat legătura de pe ochi și fetița și-a ridicat privirile spre un cireș rămuros înflorit, ca un nor de vată roz. Lângă copac se afla un bărbat în salopetă de lucru și pălărie de paie, cu chip asiatic ars de soare, scund, dar lat în umeri, sprijinit într-o sapă. Într-o engleză bolovănoasă și greu de înțeles, i-a spus că acest moment era frumos, dar avea să dureze numai două zile, după care florile vor cădea ca o ploaie pe pământ; mult mai frumoasă va fi amintirea cireșului în floare, căci va ține un an întreg, până la primăvara viitoare. Omul era Takao Fukuda, grădinarul japonez care lucra de mulți ani pe proprietate și singurul înaintea căruia Isaac Belasco își scotea respectuos pălăria.

Nathaniel s-a dus acasă, lăsând-o pe Alma cu Takao, care i-a arătat grădina. A dus-o să vadă terasele săpate în dealul pe care se înălța conacul și care coborau până la plajă. Au străbătut alei străjuite de statui clasice pătate

de patina verzuie a umezelii, de fântâni, arbori exotici și plante cărnoase; i-a explicat proveniența lor și cum trebuiau îngrijite; au ajuns la o pergolă acoperită de trandafiri cățărători, de unde aveai o vedere panoramică asupra mării, la stânga golful, la dreapta podul Golden Gate, inaugurat cu doi ani în urmă. Se zăreau colonii de-lupi-de-mare odihnindu-se pe stânci, iar dacă te uitai mai bine, aveai răbdare și un pic de noroc, puteai vedea balenele care veneau dinspre nord ca să nască în apele Californiei. Pe urmă Takao a dus-o să vadă sera, care era o replică în miniatură a unei clasice gări victoriene, numai fier forjat și sticlă. Înăuntru, în lumina filtrată și la căldura umedă produsă de sistemul de încălzire și vaporizatoare, plante delicate își începeau existența în niște tăvi, fiecare cu eticheta cu denumirea și data la care trebuiau răsădite. Între două mese lungi de lemn, Alma a văzut un băiețel aplecat deasupra unei răsadnițe; auzindu-i, acesta a lăsat foarfecele și a luat poziție de drepți ca un soldat. Takao i-a spus ceva într-o limbă necunoscută Almei și i-a ciufulit părul. „Acesta e mezinul meu“, a lămurit-o apoi. Fata a căscat ochii la tată și fiu ca la două fapte din altă specie: nu semănau cu orientalii din ilustrațiile Enciclopediei Britanice.

Băiatul s-a înclinat și s-a prezentat cu capul plecat:

— Sunt Ichimei, al patrula fiu al lui Takao și Heideko Fukuda, onorat să vă cunosc, domnișoară.

— Sunt Alma, nepoata lui Isaac și Lillian Belasco, onorată să vă cunosc, domnule, a spus și ea, amuzată și nedumerită.

Acest formalism inițial, pe care tandrețea avea să-l agrementeze mai târziu cu umor, a marcat tonul lungii lor relații. Alma, mai înaltă și mai solidă, părea mai mare. Statura mărunțică a lui Ichimei era însă înșelătoare, băiatul ridica fără efort sacii cu pământ și împingea pe deal

în sus o roabă încărcată. Avea capul mare în raport cu trupul, tenul de culoarea mierii, părul aspru și indisciplinat. Încă nu-i ieșiseră toți dinții definitiv, iar când zâmbea, ochii i se îngustau ca două crăpături.

Toată dimineața l-a urmat Alma pe Ichimei, în timp ce acesta sădea plantele în găurile săpate de tatăl său și îi dezvăluia viața tainică a grădinii, filamentele întreșute în pământ, insectele aproape invizibile, mugurii minusculi care în doar o săptămână aveau să crească înalți de o palmă. I-a vorbit despre crizantemele pe care le aducea din seră, despre cum se transplantează ele primăvara ca să înflorească toamna, umplând grădina de culoare și veselie atunci când florile verii se uscau. I-a arătat tufele de trandafir pline de boboci și de ce trebuia să elimini o mulțime ca să rămână doar florile mari și sănătoase. I-a arătat diferența între plantele ieșite din semințe și cele cu bulbi, între cele iubitoare de soare și cele care preferă umbra, între plantele autohtone și cele aduse de departe. Takao Fukuda, care îi urmărise cu coada ochiului, i-a spus Almei că sarcinile cele mai delicate le făcea Ichimei, căci se născuse cu „degete verzi”. Copilul s-a îmbujorat de mândrie.

De atunci, Alma îi aștepta nerăbdătoare pe grădinarii care soseau cu regularitate la sfârșit de săptămână. Takao îl aducea de fiecare dată pe Ichimei, iar când era mai mult de lucru venea și cu băieții mai mari, Charles și James, sau chiar cu singura sa fiică, Megumi, cu câțiva ani mai mare decât Ichimei, interesată doar de știință și care nu prea avea chef să-și murdărească mâinile cu pământ. Răbdător și disciplinat, Ichimei își făcea treaba fără să se lase distras de prezența Almei, convins că la sfârșitul zilei tatăl lui avea să-l lase să se joace cu ea o jumătate de oră.

Alma, Nathaniel și Ichimei

Atât de mare era conacul de la Sea Cliff, atât de ocupați erau locuitorii săi, încât jocurile copiilor treceau neobservate. Dacă cineva se mira că Nathaniel își pierde orele cu o fetiță mult mai mică, gândul se risipea pe dată, căci apăreau probleme mai importante. Alma a abandonat rapid jocul cu păpușile – care nu o pasionase de fapt niciodată – și a învățat să joace scrabble cu ajutorul dicționarului și șah, asta din pură încăpățănare, strategia nefiind punctul ei forte. La rândul lui, Nathaniel se plictisise și el să colecționeze timbre și să participe la taberele de cercetași. Au trecut amândoi la teatru: mici piese cu două-trei personaje, pe care le montau în pod. Lipsa publicului n-a fost un inconvenient, mult mai pasionantă era punerea în scenă, și nici n-aveau nevoie de aplauze: plăcerea consta în a alege un scenariu și a exersa rolurile. Foloseau îmbrăcăminte și perdele vechi, obiecte de mobilier stricate, troace în diferite stadii de dezintegrare drept costumație, accesorii și efecte speciale, iar restul îl suplineau prin imaginație. Ichimei, care avea acces liber în casa Belasco, interpreta rolurile secundare, căci nu era un actor bun. Compensa lipsa talentului prin memoria sa prodigioasă și talentul la desen; era în stare să recite curgător pasaje lungi inspirate din romanele preferate ale lui Nathaniel, de la *Dracula* la *Contele de Monte Cristo*, și era însărcinat

să picteze decorurile. Camaraderia aceasta care a scos-o pe Alma din starea de abandon și singurătate n-a durat însă mult.

În anul următor, Nathaniel a fost înscris la un colegiu de băieți copiat după modelul britanic. Viața i s-a schimbat de pe o zi pe alta. Acum purta pantaloni lungi, dar mai ales a dat piept cu brutalitatea nesfârșită a băieților care se inițiau în sarcina de a deveni bărbați. Nu era pregătit pentru așa ceva: părea un puști de zece ani, nu de paisprezece, încă nu fusese lovit de bombardamentul nemilos al hormonilor, era introvertit, precaut și, spre marele său ghinion, dedat lecturii și fără talent la sport. Nici gând să le semene celorlalți în lăudăroșenie, cruzime și grosolănie, el nu era așa; încerca, fără succes, să mimeze, dar crăpa de frică. În prima zi de școală, era o zi de miercuri, a venit acasă cu un ochi învinețit și cămașa pătată de sânge curș din nas. N-a vrut să-i spună nimic mamei, Almei i-a spus că se izbise de catargul drapelului. Noaptea a făcut pipi în pat, pentru prima dată i se întâmpla asta. Îngrozit, a ascuns cearșafurile ude în șemineu, acolo au stat până la sfârșitul lui septembrie, când s-a făcut focul și casa s-a umplut de fum. Firește, Lillian nu aflase de dispariția cearșafurilor, însă acum a bănuț motivul și a decis să ia taurul de coarne. S-a prezentat la directorul școlii, un scoțian cu părul roșu și nas de băutor, care a primit-o la biroul uriaș, potrivit pentru o garnizoană, între pereții panelați cu lemn negru și în spate cu portretul regelui George VI. Roșcatul a informat-o pe Lillian că violența corect cumpănită era o parte esențială a metodei didactice a școlii, de aceea erau privilegiate sporturile dure, conflictele elevilor se rezolvau cu mănușile de box în ring, iar indisciplina era corijată cu nuiiele la fund, aplicate de el însuși. Bărbații se formează cu bătaia. Așa a fost dintotdeauna,

cu cât mai repede avea să învețe Nathaniel Belasco să se facă respectat, cu atât mai bine pentru el. A mai adăugat că intervenția mămicii îl acoperea de ridicol pe băiat, însă fiind vorba despre un elev nou, avea să facă o excepție și să dea uitării. Lillian s-a dus pufnind la biroul lui Isaac de pe strada Montgomery, a dat buzna peste el, dar nici acolo n-a găsit înțelegere.

— Nu te băga, Lillian. Toți băieții trec prin aceste rituri de inițiere și n-a murit nici unul.

— Și pe tine te-au bătut?

— Firește. Și după cum vezi, rezultatul nu e chiar rău.

Cei patru ani ar fi fost un chin pentru Nathaniel dacă băiatul n-ar fi găsit ajutor unde nici nu se aștepta: în weekend, văzându-l plin de vânătăi și zgârieturi, Ichimei l-a luat în grădină, l-a dus în pergolă și i-a făcut o eficientă demonstrație de arte marțiale, pe care le practica de când învățase să se țină pe două picioare. I-a pus sapa în mână și i-a ordonat să încerce să-i crape capul. Nathaniel a crezut că era o glumă și ținea unealta ca pe o umbrelă. A fost nevoie de repetate instrucțiuni ca să se repeadă la Ichimei. N-a prins de veste cum i-a zburat sapa din mâini, cum se pomenise căzut pe spate pe dalele italienești ale pergolei, sub privirile uluite ale Almei. Astfel a aflat el că impasibilul Takao Fukuda le predă copiilor săi și ai altora din colonia japoneză o combinație de judo și karate într-un garaj închiriat pe strada Pine. I-a povestit tatălui său, care auzise vag de aceste sporturi care abia începeau să fie cunoscute în California. Isaac Belasco s-a dus pe strada Pine fără mari speranțe că grădinarul i-ar putea ajuta fiul, numai că Fukuda l-a lămurit că frumusețea artelor marțiale consta tocmai în faptul că nu cereau forță fizică, ci concentrare și dibăcie în a te folosi de greutatea și avântul adversarului pentru a-l doborî. Așa că Nathaniel

a început lecțiile. De trei ori pe săptămână șoferul îl ducea la garaj, acolo se bătea mai întâi cu Ichimei și cu copiii mici, apoi cu Charles, James și alți băieți mai mari. Preț de mai multe luni a avut impresia că avea oasele rupte, în fine a început să cadă fără să-l mai doară. Și mai ales să nu-i mai fie frică de bătaie. N-a trecut niciodată de primul nivel, dar asta era mai mult decât suficient la școală. Curând a fost lăsat în pace, căci dacă cineva se apropia de el cu intenții agresive, era repede pus la punct cu patru răcnete guturale și o coregrafie exagerată de posturi marțiale. Isaac Belasco nu-l întreba niciodată de progresele făcute, așa cum nici de bătăile primite de fiu-său nu știuse, dar ceva tot o fi aflat, pentru că într-o bună zi pe strada Pine a oprit un camion cu patru muncitori care s-au apucat să monteze parchet în garaj. Takao Fukuda a făcut câteva reverențe formale și n-a comentat nici el nimic.

Plecarea lui Nathaniel la colegiu a pus capăt reprezentațiilor teatrale din pod. În afară de lecții și de preocuparea, de fapt efortul de a se apăra, băiatul avea acum și niște angoase metafizice plus o tristețe studiată, pe care mamă-sa încerca să i le vindece cu linguri cu untură de pește. Abia dacă avea timp pentru o partidă de scrabble sau de șah, asta dacă Alma reușea să pună gheara pe el înainte de a se închide în camera lui, unde chinuia o chitară. Descoperise jazzul și bluesul, dar disprețuia dansurile la modă, căci ar fi rămas încremenit de rușine pe o pistă de dans: era total lipsit de simțul ritmului, o trăsătură a familiei Belasco. Asista însă, cu o mutră pe care se citeau sarcasmul și invidia, la demonstrațiile de *lindy hop* cu care Alma și Ichimei încercau să-l anime. Copiii aveau niște discuri zgâriate și un fonograf primit de la Lillian, pentru că se stricase. Alma îl scosese de la gunoi, Ichimei îl demontase și remontase cu ale sale degete verzi, ajutate de răbdătoarea sa intuiție.

Școala începută sub atât de rele auspicii a continuat să fie pentru Nathaniel un adevărat martiriu și în următorii patru ani. Dacă încetaseră să-l mai prindă la îngheșuială ca să-l bată, colegii au continuat în toți anii aceștia să-l batjocorească și să-l izoleze: nu-i puteau ierta curiozitatea intelectuală, notele bune și inabilitatea fizică. N-a reușit niciodată să treacă peste senzația că se născuse la locul și timpul nepotrivite. Era obligat să facă sport – stâlp al educației engleze – unde suferea repetata umilință de a ieși mereu ultimul și de a nu fi dorit în nici o echipă. La cincisprezece ani s-a lungit dintr-odată; i s-au cumpărat alte încălțări, din două în două luni era nevoie să i se lungească pantalonii. De unde era cel mai mărunț din clasă a ajuns printre cei de înălțime normală, i-au crescut picioarele, brațele și nasul, i se ghiceau coastele sub cămașă, pe gâtul slăbănog mărul lui Adam părea o tumoare, drept care purta chiar și vara un fular. Își ura profilul de vultur pleșuv, încerca să se așeze prin colțuri ca să fie văzut din față. A scăpat de coșurile de pe obraz care-i torturau pe inamicii săi, nu și de complexe inerente vârstei. N-avea cum să știe că peste nici trei ani avea să aibă un trup bine proporționat, trăsături armonioase și avea să fie drăguț ca un actor de filme romantice. Se simțea urât, nefericit și singur; ideea sinuciderii îi dădea târcoale, așa îi mărturisise el Almei într-o pasă extrem de proastă. „Proastă idee, Nat. Mai bine termini școala, studiezi medicina și te duci în India să îngrijești leproșii. Merg cu tine“, îi replicase ea, fără cine știe ce entuziasm, căci în comparație cu situația familiei sale problemele existențiale ale vărului erau de tot răsul.

Diferența de vârstă nu sărea în ochi, Alma se dezvoltase devreme, iar tendința ei spre singurătate o făcea să pară mai mare. În vreme ce el trăia în limbul unei adolescențe

eternă, ea își accentuase seriozitatea și puterea impuse de tată, cultivându-le ca pe niște virtuți esențiale. Se simțea și ea părăsită de văru-său și de viață; percepea repulsia intensă desine însuși în care se scălda el de când intrase la colegiu, pentru că o simțea și ea, deși în mai mică măsură. Spre deosebire de el, ea nu-și permitea viciul de a se studia în oglindă căutându-și defectele și nici nu se lamenta. Avea alte preocupări.

În Europa războiul se dezlănțuise precum un uragan apocaliptic, pe care ea îl vedea difuz în alb și negru în jurnalele de la cinematograful: scene întretăiate de luptă, chipuri de soldați acoperite de zgura împușcăturilor și a morții, avioane care semănau pământul cu bombe care cădeau cu o eleganță absurdă, explozii de foc și fum, mulțimi urâtoare care-l ovaționau pe Hitler în Germania. Nu-și mai amintea bine țara natală sau casa în care crescuse, nici limba copilăriei, familia era însă o prezență neștearsă. Penoptieră ținea un portret al fratelui ei și ultima fotografie a părinților pe cheiul din Danzig, îi săruta înainte de a merge la culcare. Imaginile războiului o obsedau, le visa noaptea și nu-i permiteau să se poarte ca o fetiță. Iar când Nathaniel a început să se creadă un geniu neînțeles, Ichimei a devenit singurul ei confident. Băiatul rămăsese destul de scund, ea îl depășea cu o jumătate de cap, dar era înțelept și știa cum s-o scoată din momentele în care era obsedată de imaginile oribile ale războiului. Ichimei venea la casa Belasco cu tramvaiul, pe bicicletă sau în camioneta grădinarului, atunci când taică-său îl lua cu el; Lillian îl trimitea acasă cu șoferul. Dacă treceau două sau trei zile fără să se vadă, copiii se strecurau seara la telefon și vorbeau în șoaptă. Lucrurile cele mai banale dobândeau astfel o importanță fundamentală în aceste conversații tainice. Nici unul din ei nu cerea voie să

sune: credeau că aparatul se poate uza printr-o prea deasă folosire, și prin urmare nu le era destinat copiilor.

Familia Belasco urmărea cu înfrigurare veștile din Europa, tot mai confuze și mai neliniștitoare. În Varșovia ocupată de nemți trăiau patru sute de mii de evrei îngheșuiți într-un ghetou pe o suprafață de trei kilometri și jumătate. Știau – le telegrafiasse de la Londra Samuel Mendel – că printre aceștia se aflau și părinții Almei. Banii nu le folosiseră la nimic; mai întâi își pierduseră averea din Polonia și accesul la conturile din Elveția, apoi se văzuseră siliți să-și abandoneze conacul, confiscat și transformat în birouri pentru naziști și colaboratorii lor, ajungând la o stare de mizerie inimaginabilă, ca și ceilalți ocupanți ai ghetoului. Abia atunci descoperiseră ei că nu aveau nici un prieten printre cei de neamul lor. Cam asta aflate Isaac Belasco. Era imposibil să comunice cu ei, cum imposibile s-au dovedit și toate încercările lui de a-i salva. Isaac și-a folosit relațiile – politicieni influenți, vreo doi senatori din Washington și secretarul de război, cu care fusese coleg la Harvard –, dar nu a primit decât niște promisiuni vagi și fără urmări, căci aveau misiuni mult mai urgente decât una de salvare din infernul de la Varșovia. Americanii priveau evenimentele încă în așteptare: încă-și mai închiupiau că războiul acela de dincolo de Atlantic nu îi privea, în ciuda subtilei propagande a guvernului lui Roosevelt de influențare a publicului împotriva germanilor. Dincolo de zidul înalt al ghetoului, evreii supraviețuiau la limită, înfomețați și îngroziți. Se vorbea de deportări masive, de bărbați, femei și copii mânați spre trenuri de marfă care dispăreau în noapte, de intenția naziștilor de a-i extermina pe evrei și pe alți indezirabili, de camere de gazare, crematorii și alte atrocități imposibil de confirmat, prin urmare greu de crezut de către americani.

Irina Bazili

În 2013, Irina Bazili a sărbătorit, singură, îndopându-se cu prăjituri cu cremă și două cești de cacao fierbinte, cei trei ani de când era în slujba Almei Belasco. Timp în care ajunsese să o cunoască bine, cu toate că în viața acesteia femeierau încă taine pe care nici ea, nici Seth n-apucasera să le afle, asta și pentru că nici nu și-o propuseseră cu tot dinadinsul. Viața familiei Belasco i s-a dezvăluit din conținutul cutiilor pe care trebuia să le pună în ordine. Așa i-a cunoscut Irina pe Isaac, cu severul său nas acvilin și privirile blânde; pe Lillian, scundă, pieptoasă și cu chip frumos; pe ficele lor Sarah și Martha, urâte și atât de bine îmbrăcate; pe Nathaniel copil, slăbuț și timid, apoi tânăr, zvelt și arătos, în cele din urmă răvășit de efectele bolii. A văzut-o pe copila Alma abia ajunsă în America; pe tânăra de douăzeci și unu de ani, studiind artele la Boston, cu bască neagră și impermeabil de detectiv, o ținută masculină pe care o adoptase ca să scape de zestrea – pe care n-o putea suferi – dată de mătușă-sa Lillian; ca mamă, stând în pergola de la Sea Cliff în brațe cu fiu-său Larry, în vârstă de trei luni, cu soțul în spate, în picioare și cu o mână pe umărul ei, pozând ca pentru o imagine de casă regală. Ghiceai încă din fotografiile din copilărie că Alma avea să fie o femeie impunătoare, cu meșa ei albă, gura care afișa un mic rictus disprețuitor și cearcănele

depravate. Irina avea sarcina să așeze pozele în albume, în ordine cronologică, conform instrucțiunilor Almei, care nu-și mai amintea exact unde și când fuseseră făcute. În afară de poza lui Ichimei Fukuda, în apartamentul ei mai era o singură fotografie înrămată: cea a familiei stând în salonul de la Sea Cliff din ziua în care Alma își serbase a cincizecea aniversare. Bărbații în smoking, femeile în rochii lungi, Alma înveșmântată în mătase neagră, trufașă precum o împărăteasă văduvă, noră-sa Doris palidă și obosită, într-o rochie de mătase argintie cu pliuri în față ca să-i ascundă cea de a doua sarcină – o aștepta pe fică-sa Pauline. Seth, de un an și jumătate, în picioare, ținându-se cu o mână de poalele bunică-sii, cu cealaltă pe urechea unui cocker spaniel.

De când erau împreună, legătura dintre cele două se consolidase ca între o mătușă și o nepoată. Se acomodară una cu alta și petreceau ore în șir în micul apartament fără să-și vorbească sau să se privească, cufundate în treburile lor. Aveau nevoie una de cealaltă. Irina se considera privilegiată pentru că se bucura de încrederea și sprijinul Almei, care la rândul ei era recunoscătoare fidelității tinerei. O măgulea interesul pe care aceasta îl purta trecutei sale vieți și depindea de ea în aspectele practice și pentru a-și putea păstra independența. Seth o sfătuisese ca atunci când va avea nevoie de îngrijire permanentă să se întoarcă la conacul de la Sea Cliff sau să angajeze personal specializat la Lark House – banii nu-i lipseau. Alma avea să împlinească optzeci și doi de ani și își propunea să trăiască încă zece fără acest gen de ajutor și fără ca altcineva să hotărască în numele ei.

— Știi, și mie mi-era groază de dependență, dar mi-am dat seama că nu e ceva chiar atât de grav. Te obișnuiești și chiar ajungi să te bucuri că te ajută cineva. Eu nu pot

să mă îmbrac sau să fac duș singură, mi-e greu și să mă spăl pe dinți sau să-mi tai puiul în farfurie, dar niciodată nu am fost mai mulțumită ca acum, i-a mărturisit Catherine Hope, cu care Alma se împrietenise.

— Cum așa, Cathy?

— Pentru că acum am timp din belșug și, pentru prima dată în viață, nimeni nu mai așteaptă nimic de la mine. Nu mai trebuie să demonstrez nimic, fiecare zi e un dar de care profit din plin.

Catherine Hope continua să trăiască doar grație voinței feroce și minunilor chirurgiei; știa bine ce înseamnă să rămâi invalid și să ai tot timpul dureri. Beteșugul nu i se instalase treptat, cum e normal, ci dintr-odată, în urma unui pas în gol. Escalada un munte, a căzut și a rămas prinsă între două stânci, cu picioarele și pelvisul distruse. Salvarea ei fusese o faptă eroică, transmisă la telejurnal și filmată din elicopter. De sus, scenele dramatice s-au văzut cu greu, căci aparatul nu se putuse apropia de prăpastia în care femeia zăcea cu hemoragie severă și în stare de șoc. De-abia după o zi și o noapte au reușit doi alpiniști să coboare, riscându-și și ei viața, și să o ridice într-un harnașament improvizat. Au dus-o la un spital specializat în traume de război, i s-au pus la loc nenumăratele oase rupte. S-a trezit din comă după două luni, a întrebat de fică-sa, după care a declarat că era fericită că era în viață. În aceeași zi, Dalai Lama îi trimitea din India o *kata*, o eșarfă albă împreună cu binecuvântarea sa. După paisprezece operații dure și ani de recuperare forțată, Cathy s-a resemnat cu ideea că nu avea să mai meargă niciodată. „Prima mea viață s-a terminat, acum începe cea de-a doua. Ai să mă mai vezi deprimată sau exasperată, dar nu te speria, că o să treacă”, i-a spus atunci ficei sale. Budismul zen și obiceiul de a medita îi erau de mare ajutor, căci o făceau să suporte imobilitatea care ar fi înnebunit

alt om mai puțin athletic și energic decât ea; astfel, a reușit să-și revină și după pierderea bărbatului, care se dovedise mai slab și o părăsise. Descoperise și că putea practica medicina în calitate de consultant de chirurgie (i se instalaseră camere de luat vederi conectate la sala de operații), însă ambiția ei era să lucreze cu pacienții, față către față. Odată mutată la Lark House, stătuse de vorbă cu cei ce aveau să fie noua ei familie și constatase că avea ocazii din plin. După o săptămână, avea planuri pentru o clinică gratuită unde să trateze durerea pacienților cu boli cronice, precum și pentru un cabinet dedicat afecțiunilor mai puțin grave. La Lark House existau medici externi – Catherine Hope i-a convins că nu voia să intre în concurență cu ei, aveau doar să se completeze reciproc. Hans Voigt i-a rezervat o sală pentru clinică și a propus comitetului director să i se aprobe o leafă, pe care ea a refuzat-o: mai bine să nu își plătească ea șederea, ceea ce s-a dovedit a fi în beneficiul ambelor părți. Rapid, Cathy, cum îi spuneau toți, a devenit o mamă care-i primea pe nou-veniți, le asculta confidențele, îi consola pe cei triști, îi mângâia pe muribunzi și distribuia marijuana. Jumătate din cei internați aveau rețetă de la doctor pentru marijuana, dar Cathy se arăta generoasă cu cei care nu aveau rețetă și nici bani ca să cumpere din contrabandă; era o imagine obișnuită să vezi la ușa clinicii sale o coadă de clienți care obțineau iarba în felurite forme, inclusiv încorporată în pișcoturi delicioase și bomboane. Hans Voigt nu se băga – la ce bun să le interzici oamenilor o ușurare inofensivă – pretindea doar să nu se fumeze pe culoare și în spațiile comune; dacă și tutunul era interzis, nu era drept să se fumeze marijuana. Numai că ceva fum tot se strecura prin instalația de căldură sau de aer condiționat, uneori animalele de companie umblau ca bezmetice.

La Lark House Irina se simțea în siguranță pentru prima dată de paisprezece ani încoace. De când ajunsese în Statele Unite nu rămăsese niciodată atâta timp într-un singur loc; știa că liniștea asta n-avea să dureze și savura acest răgaz din viața ei. Nu totul era idilic, însă în comparație cu problemele din trecut, cele de acum erau floare la ureche. Trebuia să-și extragă măselele de minte, dar asigurarea ei medicală nu acoperea tratamentele dentare. Știa că Seth Belasco era amorezat de ea și avea să fie tot mai greu să-l țină la distanță fără a-i pierde prietenia. Hans Voigt, de obicei atât de relaxat și de cordial, în ultimele luni se acrise și devenise nesuferit, o parte dintre pacienți se gândeau chiar să scape de el cu blândețe; Cathy Hope era însă de părere că nu era grabă, așa că au ascultat-o. Directorul făcuse două operații de hemoroizi cu rezultate incerte, iar asta îi modificase caracterul. Ultima grijă a Irinei era invazia de șoareci din casa cea veche de la Berkeley unde locuia: îi auzai zgrepțănând în pereții dărăpânați și sub podea. Îndemnați de Tim, partenerul ei, ceilalți chiriași au decis să pună curse, căci a-i otrăvi era inuman. Irina era de părere că și cursele erau tot atât de inumane, cu circumstanța agravantă că cineva trebuia să ridice cadavrele, dar nu au luat-o în seamă. Un șoricel rămas în viață într-o cursă a fost salvat de Tim, care, cuprins de milă, l-a predat Irinei. Făcea parte dintre cei care se hrănesc cu legume și nuci pentru că nu concep să facă rău unui animal, cu atât mai puțin să-l omoare ca să-l bage în oală. Așa că Irina a bandajat lăbuța șoricelului, l-a pus într-o cușcă pe vată și l-a îngrijit până s-a făcut bine, după care i-a dat drumul se se întoarcă printre ai săi.

Sigur, unele sarcini o plictiseau, de pildă birocrăția cu companiile de asigurări, discuțiile cu rudele care reclamau tot felul de tâmpenii ca să-și ușureze astfel vina de a-i fi

internat acolo pe cei dragi, cursurile obligatorii de informatică – cum învățai ceva, cum tehnologia asta mai făcea un salt înainte și trebuia s-o iei de la început. Doar în ce privește persoanele de care trebuia să se ocupe nu avea a se plânge. Așa cum îi spusese Cathy în prima zi, nu se plictisea defel. „E o diferență între a fi bătrân și a fi baba-lâc. Nu e o chestie de vârstă, ci de stare de sănătate fizică și mintală. Bătrânii își pot menține independența, baba-lâcii au nevoie de asistență și observație până ajung ca niște copii“, îi spusese Cathy. Irina învățase multe atât de la bătrâni, cât și de la babalâci, aproape toți sentimentali, amuzanți și netemători de ridicol; râdea cu ei, uneori plângea pentru ei. Aproape toți avuseseră – sau își inventau – o viață interesantă. Dacă păreau pe altă lume, de obicei era pentru că nu auzeau bine sau deloc – Irina avea grijă să nu le lipsească bateriile pentru audiofoane. „Ce e cel mai rău când îmbătrânești?“ obișnuia să-i întrebe. Nu erau anii, răspundeau ei; fuseseră adolescenți, apoi avuseseră treizeci de ani, pe urmă cincizeci, șaiszeci, fără să se gândească la ani – la ce bun s-o facă acum? Unora le era tare greu să se miște, dar nu voiau să plece nicăieri. Alții erau aerieni, confuzi și fără ținere de minte, dar asta-i deranja mai curând pe îngrijitori și pe rude decât pe cei în cauză. Cathy Hope insista că cei de la nivelurile doi și trei trebuiau să fie activi și Irina avea sarcina să-i mențină interesați de câte ceva, curioși, conectați. „La orice vârstă trebuie să ai un scop în viață, așa se vindecă multe rele“, susținea Cathy. În cazul ei, scopul fusese să-i ajute pe ceilalți, lucru care rămăsese neschimbat și după accident.

În dimineața de vineri Irina îi însoțea pe cei mai aprigi la protestele stradale și avea grijă să nu exagereze. Participa și la ședințele dedicate cauzelor nobile și la cercul de tricotaj: toate femeile în stare să mânuiască andrelele, cu

excepția Almei Belasco, tricotau veste pentru refugiații din Siria. Subiectul recurent era pacea: doar despre pace nu se vorbea în contradictoriu. La Lark House erau două sute patruzeci și patru de democrați înverșunați: îl votaseră și a doua oară pe Barack Obama, însă îl criticau pentru că era indecis, pentru că nu închisese închisoarea de la Guantánamo, pentru că-i deporta pe imigranții latino, pentru drone..., ce mai, motivele ca să trimită scrisori președintelui și Congresului prisoseau. Cei șase republicani aveau grijă să-și țină gura.

Mai avea o răspundere Irina: să faciliteze practica spirituală a celor de la Lark House. Mulți bătrâni se refugiau în tradiția lor religioasă, chiar dacă vreme de șaizeci de ani îl renegaseră pe Dumnezeu, în timp ce alții căutau alinare în alternative ezoterice și psihologice ale Zodieii Vărsătorului. Irina le furniza, pe rând, ghiduri și maeștri de meditație transcendențială, cursuri de miracole, I Ching, dezvoltarea intuiției, cabală, tarot mistic, animism, reîncarnare, percepție psihică, energie universală și viață extraterestră. Organiza și sărbătorile religioase, un potpourri de ritualuri de credințe felurite, pentru ca nimeni să nu se simtă lăsat pe din afară. La solstițiul de vară conducea un grup de bătrânici în pădurea cea mai apropiată, unde acestea dansau în cerc în sunetul dairelelor, desculțe și cu coroanițe de flori pe cap. Pădurarii le cunoșteau de-acum și le pozau așa cum țineau în brațe câte un copac și vorbeau cu Gaia, pământul-mamă, și cu morții. Irina a încetat să-și râdă de ele în sinea ei în ziua în care și-a auzit bunicii în trunchiul unui arbore de sequoia, acești giganți milenari care leagă lumea noastră de cea a spiritelor, după cum i-au explicat octogenarele dansatoare. Mari vorbăreți nu fuseseră Costea și Petruța nici pe când trăiau și nici în trunchiul acela, dar din puținele lucruri pe care le-au

spus Irina a dedus că vegheau asupra ei. La solstițiul de iarnă, Irina improviza ceremoniile înăuntru, căci Cathy o pusese în gardă în legătură cu pneumoniile care ar fi apărut în ploaia și vântul din pădure.

Salariul pe care-l primea i-ar fi ajuns la limită unui om normal să-și ducă zilele, numai că ambițiile ei erau atât de umile, nevoile ei atât de modeste, încât uneori banii chiar îi prisoseau. Ceea ce câștiga spălând câinii și asistând-o pe Alma, care căuta mereu motive să-i dea ceva în plus, o făcea să se simtă de-a dreptul bogată. Lark House devenise căminul ei, bătrânii de acolo erau într-un fel bunicii ei. O înduioșau, erau înceți, împiedicați, betegi și pricăjiți..., avea răbdare cu ei, n-o deranja să repete de o mie de ori același răspuns la aceeași întrebare, îi plăcea să împingă un cărucior cu roțile, să-i încurajeze, să-i ajute, să-i aline. Învățase să le potolească accesele de furie care îi mai apucau uneori, nu o afectau avariția și mania persecuției de care unii sufereau ca urmare a singurătății. Încerca să înțeleagă ce înseamnă să ajungi în iarna vieții, când fiecare pas e nesigur, când nu-ți găsești cuvintele și nu auzi bine, când ai impresia că toți ceilalți sunt tare grăbiți și vorbesc prea repede, vidul, fragilitatea, epuizarea și indiferența față de tot ce nu se referă strict la ei, inclusiv față de copii și nepoți, a căror absență nu mai doare ca la început, ba chiar trebuie să faci un efort ca să și-i amintească. O înduioșau ridurile, degetele deformate și vederea slabă. Își imagina cum avea să fie ea la bătrânețe.

Alma Belasco nu intra în această categorie; pe ea nu trebuia s-o îngrijească, dimpotrivă, se simțea ea luată sub aripă și era recunoscătoare rolului de nepoată lipsită de apărare pe care i-l desemnase. Alma era pragmatică, agnostică și fundamental necredincioasă, nici gând de cristale, zodii sau copaci vorbitori; vorbind cu ea, Irina se elibera

de propriile incertitudini. Își dorea să fie ca Alma și să trăiască într-o realitate manipulabilă, unde toate problemele aveau o cauză, un efect și o rezolvare, unde nu existau fapte îngrozitoare care-ți apăreau în vis, nici vrăjmași care să te pândească la fiecare colț. Orele petrecute cu ea erau prețioase, ar fi lucrat pentru Alma chiar și gratis. I-a și spus-o o dată. „Mie îmi prisosesc banii, ție îți lipsesc. Punct“, i-a răspuns femeia pe un ton aspru pe care nu-l mai auzise.

Seth Belasco

Alma Belasco își savura micul dejun fără grabă, urmărirea știrile la televizor, apoi pleca la cursul de yoga sau se plimba un ceas. La întoarcere făcea un duș, se îmbrăca, iar când calcula că avea să vină femeia să facă curat se ducea la clinică să o ajute pe Cathy. Cel mai bun tratament împotriva durerii era să-i ții pe pacienți în mișcare și să-i distrezi. Cathy avea tot timpul nevoie de voluntari la clinică și o rugase pe prietena ei să predea cursuri de pictură pe mătase, dar asta implica spațiu și materiale scumpe pe care cei de acolo nu și le permiteau. Cathy refuzase ca Alma să plătească, asta n-ar fi fost bine pentru moralul cursanților, nimănui nu-i place să primească de pomană. Drept urmare, Alma apela la vechea experiență teatrală din podul conacului de la Sea Cliff: improviza spectacole de teatru care nu costau nimic și provocau furtuni de râsete. De trei ori pe săptămână se ducea la atelierul ei să picteze împreună cu Kirsten. Rareori putea fi văzută în sufrageria de la Lark House, căci prefera să cineze la vreun restaurant din cartier, unde era bine-cunoscută, sau în apartamentul ei, când noră-sa trimitea șoferul cu unul dintre felurile ei preferate.

În bucătărie, Irina avea grijă să nu lipsească lucrurile indispensabile: fructe proaspete, cereale, lapte, pâine integrală, miere. În sarcinile ei intra și clasificarea hârtiilor,

scrisul după dictare, mersul la cumpărături sau la spălătorie, grija motanului și organizarea rarelor evenimente mondene. Alma și Seth o invitau frecvent la prânzul duminical obligatoriu de la Sea Cliff, când familia dădea ascultare matroanei. Pentru Seth, care până atunci găsea tot felul de pretexte ca să n-ajungă decât la desert, căci nici nu-i trecea prin cap să lipsească, prezența Irinei dădea evenimentului culori strălucitoare. Continua să o curteze cu tenacitate, însă cum rezultatele lăsau mult de dorit, ieșea și cu amozurile mai vechi, cele dispuse să-i înghită lăudăroșeniile. Cu ele însă se plectisea și nici pe Irina n-o făcea geloasă. De ce să arunci mărgăritare porcilor, spunea bunică-sa, alt proverb enigmatic din cele care circulau în familie. Pentru Alma, aceste reuniuni în familie începeau cu bucuria de a-i vedea pe ai săi, mai ales pe nepoata Pauline, căci pe Seth îl vedea des, numai că de multe ori se terminau prost, căci orice subiect ajungea pretext de ceartă, nu din lipsă de iubire, ci pentru că aveau prostul obicei de a se certa pentru toate prostiile. Seth căuta motive ca să-și sfideze sau să-și scandalizeze părinții; Pauline îmbrățișa mereu o cauză nouă, pe care o expunea detaliat, cum ar fi mutilarea genitală sau abatoarele de animale; Doris se chinuia să le ofere cele mai grozave experimente culinare, adevărate banchete, după care se ducea în camera ei să plângă pentru că nimeni nu le aprecia, în vreme ce bunul de Larry făcea o întreagă echilibristică pentru a îmblânzi situația. Bunica o folosea pe Irina pe post de paratrăsnet, căci familia Belasco se comporta civilizată când era un străin de față, chiar dacă era vorba de o modestă angajată de la Lark House. Fetei, conacul de la Sea Cliff i se părea de un lux extravagant, cu cele șase dormitoare, două saloane, biblioteca ticsită de cărți, scara dublă de marmură și grădina demnă de un

palat. Nu vedea lenta deteriorare a unui veac de existență, cu greu ținută în frâu de vigilenta Doris, rugina grilajelor ornamentale, undulațiile podelelor și ale pereților, care suportaseră două cutremure, dalele crăpate și urmele termitelor în lemnărie. Casa se înălța într-un loc privilegiat, pe un promontoriu situat între Oceanul Pacific și golful San Francisco. În zori, ceața deasă care năvălea dinspre mare ca un uriaș vălătuc de vată ascundea total podul Golden Gate, apoi se risipea, lăsând la vedere structura zveltă din fier roșu pe cerul brăzdat de pescăruși, atât de aproape de grădina casei Belasco, încât aveai impresia că-l puteai atinge.

Așa cum Alma devenise mătușa adoptivă a Irinei, Seth a intrat în rolul de văr, căci cel de iubit nu-i ieșise. În cei trei ani, relația dintre ei, bazată pe singurătatea Irinei, pasiunea prost ascunsă a lui Seth și curiozitatea amândurora pentru Alma Belasco, s-a consolidat. Alt bărbat mai puțin încăpățânat și îndrăgostit decât Seth s-ar fi dat bătut încă de mult, însă el a știut să-și stăpânească pasiunea și să se adapteze mersului de țețoasă impus de Irina. N-avea sens să se grăbească, la cel mai mic semn de intruziune fata dădea înapoi, apoi treceau săptămâni până ca lucrurile se revină la normal. Dacă o atingea din greșeală, ea se trăgea într-o parte, dacă o făcea intenționat, ea se speria. În van căuta el o explicație pentru lipsa ei de încredere, căci trecutul Irinei era o enigmă. Nimeni n-ar fi bănuit adevăratul caracter al acestei tinere care ajunsese angajata model a așezământului Lark House grație firii ei deschise și amabile, dar el știa că dincolo de fațadă se ascundea o veveriță speriată.

În acești ani cartea lui Seth a prins contur fără mare efort din partea lui, grație materialului furnizat de bunică

și insistențelor Irinei. Alma a dezgropat istoria neamului Belasco, singurele rude rămase după ce războiul îi mătu-rase pe Mendelii din Polonia și înainte ca fratele ei Samuel să reapară. Familia Belasco nu se număra printre cele mai de vază familii din San Francisco, doar printre cele mai puternice, dar își puteau urmări originile până la perioada febrei aurului. Un reprezentant de seamă era David Belasco, director și producător de teatru, impresar și autor a mai bine de o sută de piese, care părăsise orașul în 1882 și triumfase pe Broadway. Străbunicul Isaac era din ramura rămasă la San Francisco, unde prinsese rădă-cini și avere cu biroul de avocatură și talentul la investiții.

Conform tradiției, Seth, ca toți bărbații neamului, a ajuns partener al acestui birou, deși nu avea instinctul com-bativ al predecesorilor săi. Absolvise Dreptul din pură obligație și profesa doar pentru că-i era milă de clienți, nu pentru că avea încredere în sistemul judiciar sau din lăcomie. Soră-sa Pauline, cu doi ani mai mică decât el, era mai calificată pentru ingrata profesiune, dar asta nu-l scu-tea de obligațiile față de firmă. Împlinise treizeci și doi de ani și încă nu se așezase la casa lui, cum îi reproșa tatăl; continua să-i lase soră-sii cazurile dificile, el se distra și cheltuia banii cu o jumătate de duzină de iubite tranzi-torii. Se împăuna cu vocația sa de poet și de motociclist de curse ca să-și impresioneze iubitele și să-și sperie pă-rinții, totuși nu renunța la venitul sigur de la biroul de avocatură. Nu era cinic, doar leneș și haotic. S-a mirat singur când a descoperit că în geanta în care ar fi trebuit să ducă documente la tribunal se acumulasă tot mai multe pagini de manuscris. Era o geantă grea de culoarea cara-melului, cu inițialele bunicului gravate în aur, un anacro-nism în plină eră digitală, dar Seth o folosea căci bănuia că posedă puteri supranaturale, singura explicație posibilă

pentru multiplicarea spontană a manuscrisului. De parcă cuvintele s-ar fi zămislit singure în pântecul fertil al servietei, străbătând apoi în pas de plimbare geografia propriei sale imaginații. Două sute cincisprezece pagini, așternute de-a valma, nici măcar corectate, pentru că planul era să relateze ceea ce afla de la bunică-sa, să adauge elemente personale, după care să plătească un negrișor și un editor conștiincios care aveau să dea formă cărții și s-o cizeleze. Paginile nu ar fi existat dacă Irina n-ar fi insistat să le citească – și să le critice sever –, drept care se văzuse silit să producă zilnic tranșe de zece sau cincisprezece pagini; așa s-au înmulțit și tot așa a devenit el romancier.

Seth era singurul membru al familiei pe care Alma tânjea să-l aibă aproape. Dacă treceau câteva zile fără ca el să sune sau să vină în vizită, devenea prost dispusă și inventa pretexte ca să-l cheme. Nepotul nu se lăsa așteptat. Venea valvârtej, ciufulit, cu casca de motociclist sub braț, roșu în obraji și aducând câte un cadou bunicii și Irinei: dulciuri, săpun de migdale, hârtie de desen, un filmuleț cu zombi din altă galaxie. Dacă fata nu era acolo, dezamăgirea lui era cât se poate de vizibilă, dar Alma se făcea că nu observă. Își saluta bunica, așa cum făcuse dintotdeauna, bătând-o pe umăr; aveau o relație de tovarăși de aventură, francă și complice, lipsită de dulcegării kitsch. Trăncăneau îndelung și cu plăcere, ca niște cumetre bârfitoare, mai întâi treceau iute în revistă știrile momentului, inclusiv pe cele referitoare la rude, după care ajungeau la ce-i interesa cu adevărat. Se eternizau într-un trecut mitologic de episoade și întâmplări improbabile, în epoci și personaje anterioare nașterii lui Seth. În prezența nepotului, Alma era o povestitoare fantezistă: evoca marea casă din Varșovia în care-și petrecuse primii ani, cu încă-

perile întunecoase pline de mobilă monumentală, unde slujnicele cu șorturi scrobite lunecau de-a lungul pereților fără să ridice privirile, adăugând însă un ponei de culoarea grâului cu coamă lungă, ajuns tocană în vremea foametei. Își reînvia bunicii Mendel împreună cu tot ce le luaseră naziștii, îi așeza la masa de Paști cu sfeșnicele și tacâmurile de argint, cupele franțuzești, porțelanurile de Bavaria și fețele de masă brodate de măicuțele unei mănăstiri spaniole. Elocvența ei atingea cote atât de înalte la episoadele tragice, încât Seth și Irina îi vedeau aievea pe Mendeli în drum spre Treblinka; îi însoțeau în vagonul de vite printre sutele de nefericiți, disperați și însetați, fără aer sau lumină, vomitând, defecând, agonizând; intrau alături de ei, goi, în camera de gazare, se risipeau odată cu ei în fumul coșurilor. Alma le vorbea și despre străbunicul Isaac Belasco, cum a murit el într-o lună de primăvară, într-o noapte în care grindina îi făcuse praf grădina, cum a avut el două ceremonii funebre, căci la prima nu încăpuseră toți cei care doreau să-i prezinte omagiile, sute de albi, negri, asiatici, latino și alții care îi erau îndatorați, astfel că rabinul se văzuse silit să repete slujba; le vorbea despre străbunica Lillian, veșnic îndrăgostită de bărbatul ei și care, în chiar ziua morții acestuia, orbise brusc fără ca doctorii să găsească o explicație, continuând să trăiască în beznă până la sfârșit. Le vorbea și despre familia Fukuda și izgonirea japonezilor, ceva care a traumatizat-o în copilărie, dar nu insista pe relația ei cu Ichimei Fukuda.

Familia Fukuda

Takao Fukuda se afla în Statele Unite de la vârsta de douăzeci de ani – fără vreo dorință de a se adapta. Ca mulți alți *Isei*, adică imigranți japonezi din prima generație, nu dorea să se topească în creuzetul american așa cum făceau alte rase sosite din cele patru puncte cardinale. Era mândru de cultura și limba sa, pe care le păstra neatins și se străduia în van să le transmită copiilor, seduși de grandoarea Americii. Admira destule aspecte ale imensei întinderi unde orizontul se confunda cu cerul, dar nu putea să scape de un sentiment de superioritate, pe care avea mare grijă să nu și-l manifeste în afara căminului, căci ar fi fost o lipsă de curtoazie impardonabilă față de țara care-l primise. Anii trecând, se cufunda inexorabil într-o nostalgie înșelătoare, uita parcă motivele pentru care părăsise Japonia, ajungea să idealizeze tocmai obiceiurile învechite și mucegăite care-l împinseseră să emigreze. Era șocat de prepotența și materialismul americanilor, după părerea sa un efect al vulgarității, nu al forței de caracter și al simțului practic; suferea văzând cum copiii săi imitau valorile individualiste și purtările grosolane ale albilor. Cei patru copii se născuseră în California, dar aveau sânge japonez de la tată și de la mamă, nimic nu le justifica indiferența față de strămoși și lipsa de respect pentru ierarhii. Își ignorau locul pe care destinul îl rezerva

fiecăruia, se molipsiseră de ambiția nesăbuită a americanilor, pentru care nimic nu părea imposibil. Takao era la curent și cu anumite detalii prozaice prin care îl trădau: beau bere până-și pierdeau mințile, mestecau gumă precum rumegătoarele și dansau după zbânțuitele ritmuri la modă, cu părul uns și în pantofi în două culori. Mai mult ca sigur că Charles și James căutau colțuri întunecate unde să pipăie fete cu morală îndoielnică, spera doar ca Megani să nu se dedea la astfel de nerușinări. Fiică-sa copia moda ridicolă a junelor americane și citea pe ascuns reviste sentimentale sau dedicate actorilor de cinema, deși îi interzisesse; măcar era o elevă bună și, cel puțin în aparență, respectuoasă. Takao îl putea controla doar pe Ichimei, până când și mezinul avea să-i scape din mână transformându-se într-un străin, precum frații săi. Acesta era prețul pentru a trăi în America.

În 1912, Takao Fukuda își lăsase în urmă familia și emigrase din rațiuni metafizice, factor care își pierdea din importanță în amintirile sale: se întreba adesea de ce luase o hotărâre atât de drastică. Japonia se deschisese influenței străine și mulți tineri plecau să-și caute norocul în alte părți, însă în familia Fukuda părăsirea patriei era considerată o trădare de neiertat. Aveau tradiție militară, își vărsaseră sângele pentru împărat secole de-a rândul. Takao, singurul băiat din cei patru copii care scăpaseră de bolile și accidente de copilărie, era depozitarul onoarei familiei, răspunzător pentru părinții și surorile sale și însărcinat cu venerarea strămoșilor la altarul de acasă și la fiecare sărbătoare religioasă. Totuși, la cincisprezece ani descoperise Oomoto, calea zeilor, o nouă religie derivată din șintoism, care prindea aripi în Japonia; își găsisse, în sfârșit, harta care să-i îndrume pașii în viață. Conform liderilor spirituali ai acestei religii – îndeobște femei –, există mai mulți

zei, dar, în esență, sunt unul și același, nu contează sub ce nume și cu ce ritualuri îi onorezi; de-a lungul istoriei, zeii, religiile, profeții și mesagerii provin din aceeași sursă: Zeul Suprem al Universului, Spiritul Unic care impregnează tot ce există. Cu ajutorul oamenilor, Dumnezeu încearcă să purifice și să refacă armonia universală, iar când va reuși, Dumnezeu, omenirea și natura vor coexista în bună înțelegere pe pământ și în spirit. Takao s-a dăruit din plin noii credințe. Oomoto propovăduia pacea, la care se ajungea doar prin virtute personală, iar tânărul a înțeles că destinul său nu putea fi cariera militară tradițională. Singura soluție era să plece departe, căci a rămâne și a renunța la calea armelor ar fi fost o lașitate de neiertat, cel mai mare afront adus familiei. A încercat să-i explice asta tatălui, dar nu a reușit decât să-i frângă inima; totuși, și-a pledat cu atâta fervoare convingerile, încât acesta s-a resemnat să-și piardă fiul. Căci tinerii care plecau nu se mai întorceau niciodată. Dezonoarea se spală cu sânge; sinuciderea ar fi fost preferabilă, i-a spus tatăl, doar că alternativa aceasta era în contradicție cu principiile Oomoto.

Takao a ajuns pe coastele Californiei cu două schimburi de haine, o poză a părinților colorată de mână și spada de samurai păstrată de șapte generații în familia lor. Tatăl i-a dat-o la despărțire, era doar singurul băiat, îi aparținea prin ordinea naturală a lucrurilor, deși n-avea s-o folosească nicicând. Această *katana* era singura lor avere, din cel mai bun oțel îndoit și dezdoit de șaisprezece ori de meșteri din vechime, cu mâner de argint lucrat și bronz, cu o teacă din lemn împodobită cu lac roșu și foiță de aur. Călătorise cu *katana* ascunsă într-un sac protector, dar forma alungită și curbura erau de neconfundat: bărbatului din cala vaporului l-au tratat cu reverență, căci arma dovedea că se trăgea dintr-un neam glorios.

Debarcat în California a primit imediat sprijinul minusculei comunități Oomoto din San Francisco: în câteva zile avea un post de grădinar la un compatriot. Departe de privirile reprobatoare ale tatălui – un soldat nu-și murdărește mâinile cu pământ, doar cu sânge – s-a apucat să învețe noua meserie cu trageră de inimă și în curând avea să se bucure de un bun renume printre *Iseii* care trăiau din agricultură. Muncea neobosit, trăia modest și virtuos, așa cum îi cerea religia, în zece ani a strâns cei opt sute de dolari pentru a-și putea comanda o nevastă în Japonia. Peșitoarea i-a propus trei candidate, el a ales-o pe prima, căci îi plăcea numele: Heideko. S-a dus s-o aștepte la chei îmbrăcat în singurul său costum cumpărat la a treia mână și lucios în coate și pe fund, dar de calitate, cu pantofii lustruiți și pălăria de Panama cumpărată în Chinatown. Fata era o țărancă cu zece ani mai tânără decât el, zdravănă la trup, placidă la chip, cu caracter puternic și slobodă la limbă, mult mai puțin supusă decât îl asigurase peșitoarea, lucru pe care l-a constatat încă din prima clipă. Takao și-a revenit rapid din surpriză, iar caracterul puternic al fetei i s-a părut a fi chiar un avantaj.

Heideko venise în California cu foarte puține iluzii. Pe vaporul unde călătorise înghesuită cu altă duzină de fete de aceeași condiție, auzise povești sfâșietoare despre virgine inocente ca și ea care traversaseră oceanul ca să se mărite cu tineri bine situați în America, numai că pe chei fuseseră așteptate de niște bătrâni sărăntoci sau, și mai rău, de proxeneți care le vindeau la bordel sau ca slave în fabrici clandestine. Nu a fost cazul ei, căci Takao Fukuda îi trimisese o poză recentă și îi spusese adevărul: nu-i putea oferi decât o viață de trudă și muncă, dar onorabilă și mai ușoară decât în satul ei din Japonia. Au avut patru copii, pe Charles, Megumi și James, iar după

niște ani, în 1932, când femeia nici nu se mai credea fertilă, apăruse Ichimei, născut prematur și atât de plăpând, că nici n-au crezut că va trăi și nici nu i-au pus un nume în primele luni. Mamă-sa l-a tratat cu infuzii de ierburi, acupunctură și apă rece; ca prin minune, plodul a început să dea semne de viață. Abia atunci i-au dat un nume japonez, spre deosebire de frații săi, care primiseră nume englezești ușor de pronunțat în America. I-au zis Ichimei, ceea ce înseamnă viață, strălucire, lumină sau stea, în funcție de ideograma *kanji*, cu care se scrie. Încă de la trei ani copilul înota ca un țipar în piscinele locale, apoi în apele reci ale golfului San Francisco. Tatăl l-a călit prin muncă fizică, dragostea pentru plante și artele marțiale.

Când se naștea Ichimei, ai săi se luptau din greu cu anii cei mai duri ai Depresiei. Luau în arendă terenuri din afara orașului și cultivau legume și fructe pe care le vindeau la piață. Takao mai făcea un ban muncind pentru familia Belasco, prima care l-a angajat după ce a plecat de la compatriotul care îl inițiasse în grădinărit. Își făcuse o asemenea faimă, încât Isaac Belasco i-a încredințat aranjarea grădinii proprietății pe care tocmai o cumpăraseră la Sea Cliff și unde avea intenția să-și ridice o casă care să-i adăpostească urmașii vreme de o sută de ani, cum glumea cu arhitectul, nebănuind că întocmai așa avea să fie. Câștiga bine cu biroul de avocatură, căci reprezenta Compania Occidentală de Căi Ferate și Navigație din California; Isaac s-a numărat printre puținii întreprinzători care n-au avut de suferit în timpul crizei economice. Își păstra banii în aur și i-a investit în bărci de pescuit, un gater, ateliere mecanice, o spălătorie și alte afaceri similare. Mai ales pentru a da de lucru nefericiților care făceau coadă la supa societăților de caritate, ca să-i mai scoată din sărăcie,

numai că scopul său altruist i-a adus beneficii neașteptate. În timp ce construia casa conform capriciilor cam haotice ale neveste-sii, Isaac și Takao au căzut de acord să reproducă pe o latură a dealului expusă ceței și vânturilor natura altor latitudini. În timp ce visul cel aiurit prindea viață, cei doi au cimentat o relație bazată pe respect. Citeau împreună cataloagele, alegeau și comandau de pe alte continente arborii și plantele, care soseau în saci, cu rădăcinile în pământul de origine și bine udat; împreună descifrau instrucțiunile din manual, împreună au montat sera de sticlă adusă de la Londra, bucată cu bucată, ca pe un puzzle; împreună aveau să țină în viață acea eclectică grădină a Raiului.

Indiferența lui Isaac Belasco față de viața mondenă și majoritatea aspectelor de familie, pe care le lăsa în întregime în mâinile lui Lillian, era compensată prin patima pentru botanică. Nu fuma și nu bea, nu avea vicii sau tentații cărora să nu le reziste; era incapabil să aprecieze muzica sau o masă rafinată – dacă Lillian i-ar fi dat voie, s-ar fi hrănit cu pâine neagră și cu supa săracilor și a șomerilor din timpul Depresiei, în picioare, în bucătărie. O astfel de persoană era imună la corupție și vanitate. Pe el îl caracterizau neliniștea intelectuală, pasiunea de a-și apăra clienții apelând la chițibușuri juridice și slăbiciunea secretă de a-i ajuta pe cei aflați la nevoie; dar nimic nu se compara cu plăcerea grădinăritului. O treime din bibliotecă era destinată botanicii. Ceremonioasa prietenie cu Takao Fukuda, bazată pe admirație reciprocă și pe dragostea pentru natură, s-a dovedit esențială pentru liniștea sa spirituală, un adevărat balsam pentru frustrările provocate de lege. În grădină, Isaac Belasco devenea umilul învățăcel al maestrului japonez, care îi dezvăluia tainele lumii vegetale, adesea netrecute în cărțile de botanică. Lillian

își adora soțul și îl răsfăța cu o tenacitate de îndrăgostită, dar niciodată nu-l dorea mai mult decât privindu-l din balcon cum muncea cot la cot cu grădinarul. În salopetă, cu cizme și pălărie de paie, asudat în bătaia soarelui sau ud până la piele în ploaie, Isaac întinerea, în ochii nevestei redevenea logodnicul pătimăș care o sedusese la nouăsprezece ani sau proaspătul mire care nu mai avusese răbdare să ajungă în dormitor și o asaltase pe scări.

Alma se afla la ei de doi ani când Belasco s-a asociat cu Takao Fukuda pentru a pune pe picioare o seră de flori și plante decorative care trebuia să fie cea mai grozavă din toată California. Mai întâi trebuia să cumpere niște parcele de pământ pe numele său, ca să fenteze legea promulgată în 1913 care nu permitea *Isei*-lor să obțină cetățenia, să posede pământ sau să cumpere proprietăți. Pentru Fukuda era o șansă unică, pentru Belasco, o investiție înțeleaptă, precum cele făcute în anii Depresiei. Niciodată nu fusese interesat de oscilațiile Bursei de Valori, prefera să investească în afaceri aducătoare de locuri de muncă. Înțelegerea lor a fost ca atunci când Charles, fiul cel mare al lui Takao, avea să ajungă la majorat, iar familia Fukuda își va putea răscumpăra partea de la Belasco, la prețul zilei, sera să treacă pe numele lui Charles și asocierea lor să ia sfârșit. Charles, născut în State, era cetățean american. A fost un adevărat *gentlemen's agreement*, pecetluit printr-o strângere de mână.

În grădina familiei Belasco nu ajungeau ecourile campaniei de defăimare a japonezilor, pe care propaganda îi acuza că făceau concurență neloială agricultorilor și pescarilor americani, că reprezentau un pericol pentru virtutea femeilor albe prin insașiabila lor depravare și corupeau societatea cu obiceiurile lor orientale și anticreștine. Alma a aflat despre toate acestea la doi ani după sosirea ei la

San Francisco, când, de pe o zi pe alta, familia Fukuda s-a transformat în „pericolul galben“. Între timp, ea și Ichi-meï erau de-acum prieteni de nedespărțit.

Atacul surpriză al Imperiului Japonez de la Pearl Harbour, din decembrie 1941, a distrus optsprezece nave, a făcut două mii cinci sute de morți și o mie de răniți și a răsturnat în mai puțin de douăzeci și patru de ore mentalitatea izolaționistă a americanilor. Președintele Roosevelt a declarat război Japoniei, după câteva zile Hitler și Mussolini, aliați cu Imperiul Soarelui Răsare, au declarat război Statelor Unite. Țara s-a mobilizat să participe la războiul care însângera Europa de optsprezece luni încoace. Masiva reacție de teroare produsă americanilor de atacul Japoniei a fost sporită de o campanie isterică de presă ce anunța iminenta invazie a „gălbejiților“ pe coastele Pacificului. S-a exacerbat astfel o ură mai mult decât seculară față de asiatici. Japonezi care trăiau de multă vreme aici, copiii și nepoții lor au fost suspectați de spionaj și de colaborare cu inamicul. Curând au început raziile și arestările. Era de-ajuns un radio cu unde scurte pe o ambarcațiune, singurul mijloc de comunicare al pescarilor cu uscatul, pentru a-l aresta pe proprietar. Dinamita pe care o foloseau țărani pentru a scăpa de trunchiuri și pietre era considerată dovadă de terorism. Au fost confiscate de la puști cu alice până la cuțite de bucătărie și unelte de lucru; de asemenea, binoculi, aparate foto, statueti religioase, chimonouri de ceremonie și înscrisuri în altă limbă. Două luni mai târziu, Roosevelt a semnat ordinul de evacuare – din rațiuni de siguranță militară – a tuturor persoanelor de origine japoneză de pe coastele Pacificului, din California, din Oregon, din Washington, unde trupele galbene ar fi putut opera temuta invazie. Au

fost declarate zone militare și Arizona, Idaho, Montana, Nevada și Utah. Armata avea la dispoziție trei săptămâni pentru a construi adăposturile necesare.

În martie, orașul San Francisco era tapetat cu anunțuri de evacuare a populației japoneze; Takao și Heideko nu înțelegeau ce scria acolo, le-a explicat Charles. Pentru început, nu se puteau depărta de casele lor pe o rază mai mare de opt kilometri fără autorizație specială și aveau interdicție de circulație între opt seara și șase dimineața. Autoritățile au început să intre în case și să confiscă bunuri, au fost arestați bărbații influenți care ar fi putut incita la trădare – lideri de comunități, directori de întreprinderi, profesori, pastori religioși – și duși într-o direcție necunoscută; au rămas în urmă femeile și copiii speriați. Japonezii se vedeau siliți să-și vândă rapid și la prețuri de nimic bunurile și să-și închidă prăvăliile. Cărând au constatat că li se blocaseră conturile bancare; erau ruinați. Sera lui Takao Fukuda și a lui Isaac Belasco n-a ajuns să prindă viață.

În august, fuseseră strămutați mai bine de o sută douăzeci de mii de bărbați, femei și copii; bătrânii erau scoși din spitale, bebelușii, din orfeline, bolnavii mintali, din balamuc; cu toții au fost internați în zece lagăre de concentrare organizate în zone izolate din interior, în vreme ce în orașe rămăseseră cartiere-fantomă cu străzi și case pustii, pe unde rătăceau câinii părăsiți și spiritele nedumerite ale strămoșilor care veniseră în America împreună cu imigranții. Măsura era menită să apere Coasta Pacificului, dar și pe japonezii înșiși, care ar fi putut cădea victimă furiei restului populației; era o soluție temporară și umanitară. Așa suna discursul oficial, însă limbajul urii prinsese aripi. „O năpârcă rămâne năpârcă, oriunde și-ar depune ouăle. Un japonez american născut din părinți

japonezi, format în tradițiile japoneze și trăind într-un mediu transplantat din Japonia devine, inevitabil și cu rarissime excepții, japonez, nu american. Cu toții sunt dușmani. “Era de ajuns să ai un străbunic născut în Japonia ca să intri în categoria năpârcilor.

De cum a aflat de evacuare, Isaac Belasco s-a dus la Takao să-i ofere ajutor și să-l asigure că absența avea să fie scurtă: evacuarea era anticonstituțională și încălca principiile democrației. Partenerul japonez i-a răspuns înclinându-se adânc, impresionat de prietenia pe care i-o arăta omul, căci în ultimele săptămâni familia înghițise insultele, disprețul și agresiunea albilor. *Shikata ga nai*, adăugase Takao, adică: ce să-i faci, vorba japonezilor în vremuri de restriște. A cerut o singură favoare: să i se permită să îngroape sabia neamului Fukuda în grădina de la Sea Cliff. Până acum o salvase de cei care-i percheziționaseră casa, dar nu era în siguranță. Sabia reprezenta curajul strămoșilor și sângele vărsat pentru Împărat, nu putea fi expusă dezonoarei.

Seara, îmbrăcați în chimonourile albe ale religiei Oomoto, japonezii s-au dus la Sea Cliff, unde Isaac și fiul Nathaniel i-au primit în costum negru și cu *yarmulkes*, pe care le foloseau în rarele ocazii când se duceau la sinagogă. Ichimei își adusese pisica într-un coș, acoperită cu o cârpă, ca să i-o țină Alma.

— Cum o cheamă?

— Neko. Asta înseamnă pisică în japoneză.

Lillian, însoțită de ficele ei, le-a servit ceai lui Heideko și lui Megumi într-un salon de la etaj, în timp ce Alma, nepricepând ce se întâmplă, dar pătrunsă de solemnitatea momentului, îi urmărea pe furiș pe bărbați, ascunzându-se după copaci cu coșul pisicii în brațe. Au coborât terasele până la mare, unde săpaseră o groapă, la lumina opaițelor

cu parafină, Takao în frunte, cu sabia învelită în mătase albă, urmat de Charles, primul născut, care purta o teacă metalică special comandată ca să o protejeze; James și Ichimei mergeau în urma lor, Isaac și Nathaniel Belasco încheiau cortegiul. Takao s-a rugat preț de câteva minute, cu lacrimi în ochi pe care nici nu încerca să și le ascundă, după care a pus *katana* în teacă, a îngenuncheat cu fruntea la pământ, în vreme ce Charles și James îngropau sabia și Ichimei acoperea groapa cu țărână. Locul a fost apoi netezit cu cazmalele. „Măine sădesc crizanteme ca să marchez locul“, a spus Isaac cu un glas răgușit de emoție, ajutându-l pe Takao să se ridice.

Alma n-a îndrăznit să se ducă la Ichimei; intuia că asta era o treabă care excludea femeile. A așteptat ca bărbatii să intre în casă, l-a prins pe Ichimei și l-a tras într-un colț. Băiatul i-a spus că nu va veni nici sâmbăta următoare, nici în altă zi, timp de mai multe săptămâni sau luni, și nici nu vor mai vorbi la telefon. „De ce? De ce?“ a țipat ea, zgâlțâindu-l, dar Ichimei n-a putut răspunde. Nici el nu știa de ce trebuiau să plece și unde.

Pericolul galben

Familia Fukuda a bătut ferestrele în cuie și a zăvorât ușa de la stradă cu un lacăt. Chiria era plătită pentru tot anul, împreună cu o sumă destinată cumpărării casei imediat ce ar fi putut să o pună pe numele lui Charles. Au dăruit ce n-au putut sau n-au vrut să vândă, căci speculanții le ofereau doi-trei dolari pe niște lucruri care făceau de douăzeci de ori mai mult. Le-a rămas puțin timp să-și facă bagajele – unul de persoană, și cât puteau duce – și să se prezinte la autobuzele rușinii. Trebuiau să se interneze în mod voluntar, altminteri ar fi fost arestați și acuzați de spionaj și trădare în vreme de război. S-au alăturat altor sute de familii care înaintau cu pași lenți, îmbrăcați cu ce aveau mai bun, femeile cu pălărie, bărbații cu cravată, copiii cu ghetuțe de lac, către Centrul de Control Civil. Făceau asta pentru că nu aveau alternativă și pentru că astfel își demonstau loialitatea față de Statele Unite și repudierea atacului japonez. Era contribuția lor la efortul de război, cum spuneau liderii comunității; prea puține voci s-au ridicat să-i contrazică. Familia lor era repartizată la lagărul de la Topaz, într-o zonă deșertică din Utah, dar asta aveau s-o afle abia în septembrie; șase luni au așteptat pe un hipodrom.

Obișnuiți cu discreția, *Isei*-i se supuneau ordinelor fără să crâcnească, spre deosebire de unii tineri din a doua

generație, *Nisei*, care s-au revoltat în mod deschis; aceștia au fost despărțiți de ai lor și trimiși la Tule Lake, lagărul cel mai dur, unde și-au petrecut anii de război precum criminalii. Pe străzi, albi erau martorii sfâșietoarei procesiuni a unor oameni pe care-i cunoșteau atât de bine: patronii magazinelor unde-și făceau zilnic cumpărăturile, pescarii, grădinarii și dulgherii cu care aveau de-a face, colegii de școală ai copiilor, vecinii. Cei mai mulți îi priveau într-o tăcere jenată, dar n-au lipsit nici câteva insulte rasiste și niște glume răutăcioase. Două treimi dintre cei evacuați erau născuți în această țară, erau cetățeni americani. Japonezii au făcut cozi lungi înaintea meselor agenților care îi înregistrau și le dădeau etichete care trebuiau atârinate de gât și lipite pe bagaje, cu numărul de identificare. Câțiva quakeri, care nu erau de acord cu o măsură pe care o considerau rasistă și anticreștină, le ofereau apă, senșiuri și fructe.

Takao Fukuda era gata să urce împreună cu ai săi în autobuz când a apărut Isaac Belasco cu Alma de mână. Apelase la toată greutatea autorității sale pentru ca agenții și soldații să-l lase să treacă. Era profund tulburat, căci nu putea decât să compare ceea ce se petrecea la doi pași de casa lui cu ceea ce pățiseră poate cumnații săi de la Varșovia. Și-a croit drum cu coatele ca să-și strângă prietenul în brațe și să-i dea un plic cu bani, obligându-l să-l primească, în timp ce Alma își lua rămas-bun de la Ichimei. „Să-mi scrii, să-mi scrii!“, au fost ultimele cuvinte ale copiilor pe când jalnicul șir de autobuze se punea în mișcare.

După un drum care li s-a părut foarte lung, deși durase doar o oră și ceva, au ajuns la hipodromul Tanforan din localitatea San Bruno. Autoritățile împrejmuiseră locul cu sârmă ghimpată, amenajaseră la iuteală grajdurile și ridicaseră barăci menite să adăpostească opt mii de su-

flete. Ordinul de evacuare fusese atât de neașteptat, că nu avuseseră timp să pună la punct totul și nici să doteze tabăra cu cele necesare. Motoarele s-au oprit, prizonierii au început să coboare, cărând copii și bagaje și ajutând bătrâni. Amușiți, în grupuri strânse, au înaintat cu pași tremurători, fără să priceapă ce urlau megafoanele. Ploaia transforma solul în mlaștină și uda oamenii până la piele.

Gărzi înarmate despărțeau bărbații de femei pentru controlul medical. Ulterior au fost vaccinați împotriva tifosului și rujeolei. În orele care au urmat, familia Fukuda și-a căutat lucrurile printre munții de bagaje în devălmășie și s-a instalat în grajdul gol repartizat. De tavan atârnavu pânze de păianjen, fojgăiau șoarecii și gândacii, pe jos praful era de o palmă, amestecat cu paie; aerul păstra mirosul animalelor, amestecat cu cel de la creolina cu care se încerca dezinfectarea. Fiecare avea dreptul la un pat de campanie, un sac și două păaturi militare. Sfârșit de oboseală și umilit până în fundul sufletului, Takao s-a așezat pe jos, cu coatele pe genunchi și capul între mâini. Heideko și-a lepădat pălăria și pantofii, și-a pus niște târlaci, și-a suflecat mânecile și s-a apucat să aranjeze cât de cât nenorocita locuință. Copiii n-au apucat să se jeluiască: i-a pus imediat la treabă, mai întâi să monteze paturile de campanie și să măture, apoi Charles și James au fost trimiși să adune scânduri și bețe rămase de la construcțiile improvizate pentru a confecționa niște polițe pe care să-și pună puținele vase de bucătărie pe care le adusese. Megumi și Ichimei au umplut sacii cu paie, pe post de saltele, timp în care ea a plecat în recunoaștere, a stat de vorbă cu celelalte femei, dar și cu agenții și paznicii – la fel de nedumeriți ca și arestații și neștiind nici ei câtă vreme aveau să petreacă acolo. Concluzia lui Heideko după acest prim contact a fost că singurii dușmani vizibili erau

traducătorii coreeni; i s-au părut de-a dreptul odioși cu evacuății, însă slugarnici cu ofițerii americani. A mai constatat că latrinele și dușurile nu aveau uși și erau insuficiente; pentru femei existau doar patru băi și apa caldă nu ajungea pentru toți. Dreptul la intimitate fusese abolit. De foame nu aveau să sufere, căci văzuse camioanele cu provizii și aflase că în sălile special amenajate se vor servi trei mese pe zi, începând chiar din acea seară.

Cina a constat din cartofi, cârnați și pâine, numai că ei n-au mai apucat cârnații. „Veniți mai târziu“, le-a suflat un japonez care servea. Heideko și Megumi au așteptat să se golească sala și au primit o conservă de carne și un supliment de cartofi, pe care le-au dus „acasă“. În aceeași seară, Heideko și-a făcut în minte o listă cu ce era de făcut pentru ca șederea la hipodrom să fie mai suportabilă. Pe primul loc era mâncarea, pe ultimul – și între paranteze, căci nici ei nu i se părea realizabil –, schimbarea interpreților. N-a închis ochii toată noaptea, iar la prima rază de lumină strecurată printre crăpăturile grajdului și-a zgâlțâit soțul, care nici el nu dormise, dar stătea nemîșcat. „Scoală, Takao, aici sunt multe de făcut. E nevoie de reprezentanți care să negocieze cu autoritățile. Pune-ți haina și adună bărbații.“

Problemele au început imediat, numai că în mai puțin de o săptămână evacuății se organizaseră deja: prin vot democratic își aleseseră reprezentanții (printre ei și Heideko Fukuda, singura femeie), împărțiseră adulții după meserie și îndemânare – învățători, agricultori, tâmplari, fierari, contabili, medici... –, înființaseră o școală fără creioane sau caiete, programaseră ore de sport și alte activități ca să-i țină ocupați pe tinerii care sufereau de frustrare și alean. Tot timpul se stătea la coadă, pentru orice: la duș,

la spital, la spălătorie, la slujbele religioase, la poștă, la masă, de trei ori pe zi; era nevoie de multă stăpânire de sine ca să nu se ajungă la certuri și la bătaie. Există oră de stingere, de două ori pe zi se făcea apelul și era interzisă folosirea limbii japoneze, lucru imposibil pentru *Isei*. Ca să nu intervină gardienii, păstrau ei înșiși ordinea și îi potoleau pe cei care se revoltau, însă nu puteau face nimic împotriva zvonurilor care circulau rapid și uneori iscau panică. Oamenii încercau pe cât posibil să se poarte politicos, pentru ca înghesuiala, promiscuitatea și umilința să fie mai ușor de suportat.

Șase luni mai târziu, pe 11 septembrie, au început să fie transportați cu trenul. Destinația nu o știa nimeni. După o zi și două nopți în trenuri hărtănite și sufocante, cu prea puține toalete și neluminate pe timp de noapte, străbătând peisaje pustii și necunoscute – unii ziceau că e vorba de Mexic – s-au oprit în gara Delta, din statul Utah. Iar de acolo, în camioane și autobuze, au ajuns la Topaz, Nestemata Deșertului, cum fusese supranumit lagărul de concentrare, pesemne fără nici o intenție ironică. Evacuații erau rupți de oboseală, murdari și epuizați, doar de foame nu suferiseră, căci primiseră sendvișuri și în fiecare vagon erau coșuri cu portocale.

Topaz, la o mie patru sute de metri altitudine, era o aglomerare oribilă de construcții scunde și identice, ca o bază militară improvizată, împrejmuită cu sârmă ghimpată, cu turnuri de control și soldați înarmați, situată într-un loc arid și pustiu, bătut de vânturi și vârtejuri de praf. Celelalte lagăre pentru japonezi, din vestul țării, erau la fel și de asemenea situate în zone deșertice, pentru a descuraja orice intenție de evadare. Nu vedeai un pom, o tufă, nimic verde nicăieri. Doar șiruri de barăci cât vedeai cu ochii, până la orizont. Familiile se țineau de mână,

ca să nu se piardă în învălmășeală. Cu toții aveau nevoie de toaletă, nimeni nu știa unde se aflau acestea. Gardienilor le-au trebuit câteva ore ca să organizeze lumea – nici ei nu erau la curent cu instrucțiunile – dar în cele din urmă fiecare a ajuns la baraca sa.

Prin prăfăraia care opaciza aerul greu de respirat a ajuns și familia Fujuda la baraca repartizată. Fiecare baracă era împărțită în șase spații de patru pe șapte metri, despărțite de pereți subțiri de carton asfaltat; douăsprezece barăci formau un „bloc“, patruzeci și două de blocuri în total, fiecare cu sală de mese, spălătorie, dușuri și veceuri. Lagărul se întindea pe o suprafață uriașă, dar cei opt mii de evacuați trăiau pe mai puțin de doi kilometri pătrați. Temperatura oscila între o zăpușeală de cuptor pe timp de vară și câteva grade sub zero iarna – asta aveau s-o descopere ei curând. Vara, în afară de zăduf, se luptau și cu roiurile de țânțari și cu furtunile de praf, care întunecau cerul și ardeau plămâni. Vântul sufla tare indiferent de anotimp și aducea duhoarea apelor reziduale, care formau o mlaștină un kilometru mai încolo.

La fel cum făcuseră la hipodromul Tanforan, japonezii s-au organizat și la Topaz. În doar câteva săptămâni existau școli, grădinițe, centre sportive și un ziar. Cu bucăți de lemn, pietre și resturi rămase de la construcții creau adevărate fapte artistice, făceau podoabe din scoici fosilizate și sâmburi de caise, păpuși umplute cu cârpe, jucării din lemn. Cărțile donate s-au adunat într-o bibliotecă, se făceau teatru și muzică. Ichimei și-a convins tatăl că, în ciuda climei nemiloase și a solului alcalin, puteau planta legume în lăzi. Takao a fost de acord, în curând s-au mobilizat și alții. Câțiva *Isei* și-au propus să facă o grădină decorativă, au săpat o groapă, au umplut-o cu apă, obți-

nând un mic iaz, spre bucuria copiilor. Cu degetele sale vrăjite, Ichimei a construit un velier care plutea pe apă, după patru zile zeci de bărcuțe se luau la întrecere. Bucătăriile de sector erau în sarcina deținuților, care făceau adevărate minuni cu proviziile uscate sau conservele aduse din localitățile apropiate, iar după un an și cu legumele udate cu încăpățănare. Nu erau însă obișnuiți cu zahărul și grăsimile, mulți s-au resimțit, după cum prevăzuse Heideko. Cozile la closet erau interminabile, uneori, urgența era atât de mare, că nu mai așteptau întunericul nopții. Latrinele s-au colmatat, spitalul rudimentar, deservit de personal alb și medici și infirmiere japoneze, nu făcea față.

Odată epuizate toate resturile de lemn din care se putea face ceva, după ce fiecare avusese sarcini precise, majoritatea evacuaților au recăzut în lipsă de activitate și plictis. Zilele se eternizau în acest oraș de coșmar păzit de santinele la fel de plictisite și vegheat din depărtare de munții magnifici din Utah; fiecare zi era la fel, nu era nimic de făcut, doar de stat la cozi, de așteptat poșta, jucat cărți cu orele, inventat treburi mărunte, repetat aceleași conversații, care-și pierdeau orice sens căci cuvintele se toceau. Obiceiurile ancestrale începeau să piardă teren, scădea autoritatea taților și bunicilor, soții erau prinși într-o conviețuire lipsită de intimitate, familiile începeau să se dezbine. Nici măcar în jurul mesei nu se mai puteau aduna, mâncau în vacarmul sălii de mese. Oricât insista Takao să mănânce toți laolaltă, băieții preferau să stea cu alții de vârsta lor, iar Megumi, care devenise o frumusețe de fată cu obraji aprinși și ochi sclipitori, era și mai greu de prins. Singurii imuni la ravagiile disperării erau copiii, care umblau în haită, imaginându-și că sunt în vacanță și ocupați cu aventuri imaginare și mici năzdrăvănii.

Iarna a venit repede. A început să ningă, fiecare familie a primit o sobă pe cărbune, care a devenit centrul vieții sociale, au primit haine militare scoase la casat. Era vorba de uniforme verzi, decolorate și mult prea mari, la fel de deprimante ca peisajul înghețat și barăcile negre. Femeile s-au apucat să-și împodobească locuința cu flori de hârtie. Noaptea nu era chip să te opui vântului, care purta ace de gheață, se strecura șuierând prin crăpături și ridica acoperișul. Familia Fukuda, ca toți ceilalți, dormea îmbrăcată, sub cele două păaturi regulamentare și lipiți unii de alții în paturile de campanie, ca să-și țină de cald și mângâiere. După alte luni, vara, aveau să doarmă aproape goi și să se trezească acoperiți de nisipul de culoarea cenușii, fin precum pudra de talc. Dar erau norocoși, măcar erau împreună. Alții n-avuseseră norocul lor: bărbații fuseseră duși într-o tabără de relocalizare, așa li se spunea, femeile și copiii în alta; au fost cazuri când familiile s-au întregit abia după doi sau trei ani.

Correspondența dintre Alma și Ichimei a avut de suferit de la bun început. Scrisorile întârziiau cu săptămânile, nu din vina poștei, ci din cauza funcționarilor de la Topaz, care nu pridideau să citească sutele de misive care li se adunau pe masă. Cele ale Almei, al căror conținut nu puna în pericol securitatea Statelor Unite, treceau neștirbite, însă cele ale lui Ichimei erau atât de mușcate de cenzură, că fata trebuia să ghicească sensul frazelor printre rândurile barate cu cerneală neagră. Descrierea barăcilor, a mâncării, a latrinelor, a purtării gardienilor, chiar și a climei era suspectă. La sfatul unora mai isteți în arta disimulării, Ichimei își presăra scrisorile cu laude aduse americanilor și exclamații patriotice – dar a renunțat rapid, îi era greață. Și atunci a ales desenul. Îi fusese destul

de greu să învețe să citească și să scrie, la zece ani încă nu stăpânea toate literele, ba le mai și amesteca fără pic de considerație pentru ortografie, dar avea ochi precis și mână bună la desen. Desenele lui treceau acum de cenzură, iar Alma afla de toate amănuntele vieții de la Topaz de parcă s-ar fi uitat la niște poze.

3 decembrie 1986

Ieri am vorbit despre Topaz și nu ți-am spus lucrul cel mai important, Alma: nu totul era negru. Aveam serbări, făceam sport și artă. De Ziua Recunoștinței mâncam curcan, de Crăciun împodobeam barăcile. Primeam pachete cu dulciuri, jucării și cărți. Mama avea mereu câte un proiect nou, era respectată de toți, chiar și de albi. Megumi era îndrăgostită și încântată de munca ei la spital. Eu pictam, grădinaream, dregeam diverse obiecte. Orele la școală erau scurte și ușoare, chiar și eu aveam note mari. Mă jucam aproape toată ziua; erau mulți copii și sute de câini vagabonzi, identici, cu labe scurte și blană aspră. Cel mai mult au suferit tata și James.

După război, oamenii de acolo au fost împrăștiați prin toată țara. Tinerii au devenit independenți, s-a terminat cu viața asta izolată care era o imitație a celei din Japonia. Ne-am încorporat Americii.

Mă gândesc la tine. Când o să ne vedem am să-ți fac ceai și-o să stăm de vorbă.

Ich

Irina, Alma și Lenny

Cele două femei luau masa la rotonda lui Neiman Marcus, în Piața Uniunii, sub lumina aurie a cupolei cu vitralii, unde se duceau mai ales pentru *popovers*, pâinișoarele calde, pufoase și ușoare atunci scoase din cuptor, și pentru șampania rozé, peferata Almei. Irina cerea limonadă și ciocneau pentru o viață bună. În gând, ca să n-o jignească, Irina închina și pentru bănetul neamului Belasco, care îi permitea luxul acestor clipe, cu muzică suavă, printre elegantele cumpărătoare, modelele extraordinar de subțiri care defilau îmbrăcate cu creațiile tentante ale marilor stilști și chelnerii politicoși cu cravată verde. O lume rafinată, opusă satului ei din Moldova, sărăciei din copilărie și terorii din adolescență. Mâncau fără grabă, savurau felurile de influență asiatică, mai cereau *popovers*. A doua cupă de șampanie dădea frâu liber amintirilor Almei; a vorbit iarăși despre soțul ei, Nathaniel, prezent în multe istorisiri; de treizeci de ani îl păstra viu în memorie. Seth și-l amintea vag pe bunic ca pe un schelet uscat cu ochi arzători culcat între pernele de puf. N-avea decât patru ani când privirea îndurerată a bunicului s-a stins, darn-avea să uite nicicând mirosul din camera acea: medicamente și vapori de eucalipt. Alma îi spunea Irinei că Nath fusese un om la fel de bun ca tatăl său, Isaac Belasco: după ce se prăpădise, găsisese printre hârtii

sute de chitanțe pentru niște împrumuturi pe care nu le mai ceruse niciodată înapoi, împreună cu instrucțiuni ferme pentru ca o mare parte dintre datornici să fie iertați. Iar ea nu era pregătită să preia afacerile pe care omul le neglijase în timpul devastatoarei sale boli:

— În viața mea nu m-am ocupat de chestiuni financiare, curios, nu crezi?

— Ați avut noroc. Aproape toți cei pe care-i știu au probleme bănești. Cei de la Lark House trăiesc la limită, unii nici măcar medicamente nu-și permit să cumpere.

— Cum, nu au asigurare medicală? s-a mirat Alma.

— Asigurarea acoperă doar o parte, nu totul. Dacă nu îi ajută rudele, domnul Voigt e nevoit să apeleze la niște fonduri speciale ale așezământului Lark House.

— O să vorbesc eu cu el. Dar de ce nu mi-ai spus, Irina?

— Nu puteți rezolva chiar totul!

— Nu, însă Fundația Belasco ar putea să ia sub aripa sa o parte din Lark House; Voigt ar economisi o grămadă de bani și i-ar ajuta astfel pe cei mai nevoiași.

— Când o să-i spuneți asta, domnul Voigt o să vă leșine în brațe!

— Ce oroare! Sper că nu.

— Povestiți mai departe. Ce-ați făcut când a murit soțul?

— Păi, eram copleșită de toată hârțogăraia asta, când mi-am adus aminte de Larry. Fiul meu trăise retras, dar, pe nesimțite, se transformase într-un domn circumspect și responsabil.

Larry Belasco se însurase devreme, în grabă și fără tam-tam, din cauza bolii tatălui și pentru că mireasa, Doris, avea o sarcină vizibil avansată. Alma recunoștea că, preocupată să-și îngrijească bărbatul, abia apucase să-și cunoască nora, deși trăiau sub același acoperiș; dar îi era

dragă, era plină de calitate, îl adora pe Larry și era mama lui Seth, puștiul zburdalnic care gonea tristețea casei cu salturile lui de cangur, și a Paulinei, fetița cuminte care se juca singură și părea să n-aibă nevoie de nimic.

— Așa cum n-a fost nevoie să mă ocup de bani, n-am avut parte nici de plictiseala treburilor casnice: până când și-a dat ultimul suspin, soacră-mea a văzut de casă, deși era oarbă. Pe urmă am avut un majordom. Ai fi zis că era o caricatură a personajelor din filmele englezești, era atât de stilat, că ne făcea să bănuim că-și bătea joc de noi.

Majordomul a stat unsprezece ani la Sea Cliff, până când Doris a îndrăznit să-i dea oarece sfaturi. „Ori ea, ori eu“, l-a anunțat înțepată pe Nathaniel, care era deja la pat și nu mai avea forțe să tranșeze astfel de chestiuni, de care depindea însă angajarea personalului. Pus înaintea ultimatumului, Nathaniel a ales-o pe proaspăta sa noră, care, în ciuda tinereții și a sarcinii de șapte luni, era o gospodină pricepută. Pe vremea lui Lillian, conacul funcționa pe bază de intenții frumoase și improvizație, în epoca majordomului singurele schimbări notabile fuseseră întârzierea cu care soseau felurile la masă și mutra acră a bucătarului, care nu-l putea suferi. Sub implacabila baghetă a nurorii, casa se transformase într-un exemplu de perfecțiune destul de deranjant, nimeni nu se mai simțea în largul său. Irina văzuse rezultatul acestei eficiențe: bucătăria era un fel de laborator imaculat, copiii nu aveau voie în saloane, dulapurile miroseau a lavandă, cearșafurile se scrobeau, mâncarea consta în feluri fanteziste și servite în cantități minuscule, buchetele de flori erau înlocuite o dată pe săptămână de un florar profesionist, dar asta nu conferea un aer festiv, ci un soi de solemnitate de pompe funebre. Singurul loc respectat de bagheta magică era camera goală a Almei, față de care Doris simțea o teamă reverențioasă.

— Când Nathaniel s-a îmbolnăvit, în fruntea biroului de avocatură a venit Larry, a continuat să povestească Alma. Și s-a descurcat bine, de la bun început. Iar când Nathaniel s-a prăpădit, i-am dat pe mână finanțele familiei și m-am apucat să readuc la viață Fundația Belasco, care era pe ducă. Parcurile publice se uscau, pline de gunoaie, seringi folosite și prezervative aruncate peste tot. Se instalaseră și cerșetorii, cu cărucioarele lor ticsite de zdrențe împuțite și cu acoperișuri de carton. Eu nu mă pricep la plante, dar am făcut-o de dragul socrului și al soțului, căci pentru ei era o misiune sacră.

— Am impresia că toți bărbații din familia dumneavoastră erau buni la inimă; nu mulți sunt așa în lumea de azi.

— Ba sunt mulți oameni buni, Irina, numai că sunt discreți. În schimb, răii fac gălăgie, îi observi imediat. Tu îl cunoști puțin pe Larry, dar, dacă vreodată ai nevoie de ceva și eu nu sunt aici, nu ezita să apelezi la el. Fiu-meu e un om de treabă, n-o să te lase baltă.

— E un tip foarte serios, n-aș îndrăzni să-l deranjez.

— Așa a fost el mereu. La douăzeci de ani, părea de cincizeci, numai că a încremenit în vârsta asta. Ia să fii atentă: în toate fotografiile are aceeași expresie preocupată și umerii căzuți.

Hans Voigt stabilise un sistem simplu prin care inter-nații de la Lark House dădeau calificative personalului și era mirat că Irina obținea mereu o notă excelentă. Presupunea că secretul consta în faptul că știa să asculte aceeași poveste de o mie de ori de parcă ar fi auzit-o pentru prima dată, poveștile acestea pe care bătrânii le repetă ca să-și modifice trecutul și să-și creeze o imagine acceptabilă despre ei înșiși, eliminând remușcările și exaltând niște

calități reale sau inventate. Căci nimeni nu vrea să-și sfârșească viața cu un trecut banal. Numai că formula Irinei era mai complexă: pentru ea, fiecare bătrân de la Lark House era o replică a bunicilor ei, Costea și Petruța, pe care-i invoca înainte de a adormi, rugându-i să o vegheze în întuneric, așa cum făcuseră când era mică. Ei o crescuseră, lucrând un petec de pământ într-un sătuc izolat din Moldova, unde progresul nu ajunsese. Cea mai mare parte a populației trăia din agricultură, pământul se lucra la fel ca în urmă cu un secol. Irina avea doi ani când căzuse Zidul Berlinului în 1989, patru când se prăbușise Uniunea Sovietică și țara ei devenise o republică independentă, două evenimente care pentru ea n-aveau nici un sens, dar pe care bunicii le regretau laolaltă cu vecinii lor. Căci cu toții erau de acord că sub comuniști sărăcia era aceeași, dar măcar exista de mâncare și siguranță, pe când independența le adusese doar ruină și abandon. Cei care au putut au plecat departe, printre aceștia și Radmila, mama Irinei, în sat au rămas doar bătrânii și copiii pe care părinții nu-i putuseră lua cu ei. Irina și-i amintea pe bunicii ei cocârjați de munca istovitoare la culturile de cartofi, arși de soarele de august și degerând iarna, epuizați până la măduvă, lipsiți de puteri și de speranță. A dedus că munca la câmp dăunează grav sănătății. Doar pentru ea continuau ei să lupte, ea le era singura bucurie, în afară de vinul roșu făcut în casă, o băutură aspră precum dizolvantul pentru vopsea, cu care scăpau un pic de singurătate și plictis.

În zori, înainte de a pleca la școală, Irina căra apă de la puț, iar seara, înainte de supă și codrul de pâine de la cină, aducea lemne pentru sobă. Încotoșmănată și cu cizmele în picioare cântărea cincizeci de kile, dar avea o forță de soldat și era în stare s-o ridice în brațe pe Cathy, preferata

ei, și s-o mute din scaunul cu roțile pe canapea sau în pat. Mușchii și-i făcuse cărând găleți cu apă și spărgând lemne, norocul de a fi în viață se datora Sfintei Parascheva, patroana Moldovei, care intermedia între cei de pe pământ și îngerii din cer. Copilă, se ruga seara în genunchi alături de bunici la icoana sfintei; se rugau pentru recolta de cartofi și sănătatea găinilor, ca să fie apărați de răufăcători și de militari, se rugau pentru plăpânda lor republică și pentru Radmila. În ochii fetei, sfânta cu mantie albastră, aureolă aurită și o cruce în mână era mai umană decât imaginea decolorată a mamei din fotografie. Nu-i era dor de ea, dar visa la ziua în care Radmila avea să se întoarcă, aducându-i un sac de daruri. N-a mai știut nimic despre ea până la opt ani, când bunicii au primit niște bani trimiși de fiica de departe, bani pe care i-au cheltuit cu parcimonie, ca să nu iște invidie. Irina s-a simțit păcălită: mama nu îi trimisese nimic special, nici măcar o scrisorică; plicul conținea bani și vreo două fotografii care înfățișau o necunoscută oxigenată și cu o expresie dură, complet diferită de tânăra din poza păstrată lângă icoana Sfintei Parascheva. Au mai primit bani de două sau trei ori pe an, lucru care a făcut mai suportabilă sărăcia bunicilor.

Drama Radmilei semăna cu cea a altor mii de tinere din Moldova. Rămăsese gravidă la șaisprezece ani cu un soldat rus în trecere cu regimentul, care se făcuse apoi nevăzut. Apoi o născuse pe Irina, căci nu reușise să avorteze, și, cu prima ocazie, plecase departe. După niște ani, ca s-o pună în gardă împotriva pericolelor de pe această lume, Radmila avea să-i povestească fiică-sii amănuntele odiseei, cu un pahar de votcă în mână și alte două în stomac.

Într-o zi, în sat apăruse o femeie de la oraș ca să recruteze fete de la țară pentru a lucra în străinătate pe post

de chelnerițe. I-a prezentat Radmilei șansa care apare o dată în viață: un pașaport și un bilet, o muncă ușoară și un salariu bun. Doar din bacșișuri ar fi putut aduna destul ca să-și cumpere o casă în mai puțin de trei ani, a mai asigurat-o. Neluând în seamă sfaturile părinților, Radmila a urcat în tren cu proxeneta, fără a bănuî că avea să ajungă în ghearele unor turci la un bordel din zona Aksaray din Istanbul. Au ținut-o acolo prizonieră timp de doi ani, obligând-o să servească între treizeci și patruzeci de clienți pe zi ca să-și plătească datoria pentru bilet; suma nu scădea nicicum, pentru că i se rețineau bani pentru chirie, mâncare, duș și prezervative. Fetele care se opuneau erau bătute și tăiate cu cuțitul, arse cu țigara sau găsite fără suflare într-o fundătură. Să fugă fără bani și fără acte era imposibil, trăiau închise, fără să cunoască limba, cartierul, cu atât mai puțin orașul; dacă scăpau de pești, cădeau în mâinile polițailor, care erau și clienții cei mai asidui și pentru care „lucrau“ gratis. „O fată a sărit pe geam de la etajul trei, a rămas paralizată pe jumătate și tot n-a scăpat de muncă“, i-a spus Radmila pe același ton între melodramatic și didactic cu care relata această etapă a vieții sale. „Cum nu-și putea controla sfincterele și murdărea patul, clienții plăteau doar jumătate de preț. Alta a rămas borțoașă și presta pe o saltea cu o gaură la mijloc în care să-i încapă burta; în cazul ei, clienții plăteau mai mult, căci a avea treabă cu o borțoașă vindecă gonoreea, așa credeau ei. Când proxeneții doreau fețe noi, ne vindeau altor bordeluri, astfel ajungeam tot mai jos, până în fundul iadului. Pe mine m-au salvat focul și un tip căruia i s-a făcut milă de mine. Într-o noapte a izbucnit un incendiu care a cuprins mai multe case din cartier. Au venit televiziunile cu camere de filmat și atunci polițaii n-au mai avut încotro: ne-au arestat pe noi, care dărdăiam

în stradă, dar nu pe proxeneți și nici pe clienți. Ne-au arătat la televizor, ne-au făcut vicioase și depravate, noi eram de vină pentru toate porcăriile din Aksaray. Urmau să ne deporteze, dar un polițai care mă cunoștea m-a ajutat să fug și mi-a făcut rost de un pașaport.“ Din una în alta, Radmila a ajuns în Italia, unde a făcut curat prin birouri, apoi a muncit într-o fabrică. Era bolnavă de rinichi, uzată de viața cea rea, dar încă tânără și cu pielea albă pe care o moștenise și fică-sa. Un tehnician american s-a amoretat de ea, s-au căsătorit și au plecat în Texas, unde după o vreme avea să ajungă și Irina.

Ultima dată Irina își văzuse bunicii într-o dimineață din 1999, când au condus-o la trenul care avea s-o ducă la Chișinău, prima etapă a lungului drum spre Texas. Costea avea șaiszeci și doi de ani, Petruța cu unul mai puțin, dar arătau mai rău decât oricare dintre nonagenarii de la Lark House, care îmbătrâneau lent, cu demnitate și cu dantura completă, proprie sau falsă, deși Irina constatasese că procesul era același: te apropii pas cu pas de sfârșit, unii mai repede decât alții, iar pe drum pierzi totul. Nu duci nimic dincolo. După niște luni, Petruța și-a lăsat capul pe farfuria de cartofi cu ceapă și nu s-a mai trezit. Costea trăise cu ea patruzeci de ani și a ajuns la concluzia că fără ea n-avea rost să continue. S-a spânzurat de bârna din magazie, unde l-au găsit vecinii după trei zile, atrași de lătratul câinelui și de capra care behăia pentru că nu fusese mulsă. Irina a aflat toate astea ulterior, i le-a zis un judecător de la Tribunalul pentru Minori din Dallas. Numai că despre asta nu vorbea.

La începutul toamnei, unul dintre apartamentele independente de la Lark House a fost ocupat de Lenny Beal. Noul oaspete venea cu Sofia, o cățea albă cu o pată neagră

pe un ochi, care o făcea să semene cu un pirat. Sosirea sa a fost un adevărat eveniment, căci nici unul dintre puținii bărbați singuri nu se putea compara cu el. Unii viețuiau cu partenerul, alții erau în scutece la nivelul trei, pregătindu-se să treacă în Paradis, iar puținii văduvi disponibili erau neinteresanți pentru femei. Lenny Beal avea optzeci de ani, dar nu-i dădea mai mult de șaptezeci; era exemplarul cel mai dezirabil văzut acolo de decenii încoace, cu coama lui cenușie, legată într-o coadă scurtă la ceafă, cu incredibili săi ochi de lapislazuli și stilul tineresc cu care purta pantaloni de înșifonați și espadrile fără ciorapi. Mai să iște o furtună printre doamne: umplea spațiul precum un tigru lăsat liber în acea atmosferă feminină burdușită de dor. Până și Hans Voigt, cu vasta sa experiență de administrator, s-a întrebat ce naiba căuta aici Lenny Beal. Bărbații maturi și atât de bine conservați ca el aveau de regulă lângă ei o femeie mai tânără – a doua sau a treia soție – care să aibă grijă de ei. L-a primit cu tot entuziasmul de care a fost în stare între două crize de hemoroizi, care continuau să-l chinuie, deși Catherine Hope încerca să-l ajute la clinică împotriva durerii cu acupunctura practică de un medic chinez care venea de trei ori pe săptămână. Dar ameliorarea era lentă. Directorul a socotit că până și cucoanele cele mai prăpădite, care stăteau cu privirile pierdute în gol amintindu-și de trecut, căci prezentul le scăpa printre degete sau trecea atât de rapid, că nici nu-l pricepeau, aveau să revină la viață pentru Lenny Beal. Și nu s-a înșelat. De pe o zi pe alta au apărut la vedere peruci albastrii, perle și unghii date cu oă, o adevărată noutate pentru doamnele cu aplecare spre budism și ecologie și care disprețuiau orice artificiu. „Ca să vezi, parcă am fi un institut de geriatrie din Miami“, i-a spus el lui Cathy. Se făceau pariuri în legătură cu fosta

meserie a nou-venitului: o fi fost actor, creator de modă, importator de artă orientală, tenismen profesionist. Alma Belasco a pus capăt speculațiilor informând-o pe Irina, care trebuia să ducă vestea mai departe, că omul fusese dentist, însă nimeni n-a vrut să creadă că tipul își câștigase traiul scurmând măsele.

Lenny și Alma se cunoscuseră în urmă cu treizeci de ani. S-au îmbrățișat îndelung în hol, la urmă amândoi aveau ochii umezi. Irina nu mai văzuse o asemenea manifestare emoțională la Alma, iar dacă ideile ei despre amantul japonez n-ar fi fost atât de ferme, ar fi zis că Lenny era tipul cu care se întâlnea pe furiș. Oricum, l-a sunat imediat pe Seth ca să-i dea vestea.

— Zici că e prieten cu bunică-mea? N-am auzit nicio dată de el. Ia să fac eu niște investigații.

— Cum așa?

— Am eu oamenii mei.

Investigatorii lui Seth Belasco erau niște pușcăriași reabilitați, un alb și un negru, cu uitătură rea, care adunau informații despre cazurile care urmau să ajungă la tribunal. Seth i-a exemplificat Irinei un caz mai recent. Era vorba despre un marinar care dăduse în judecată compania navală pentru un accident de muncă de pe urma căruia rămăsese paralizat, după cum afirma, numai că Seth nu l-a crezut. Cei doi l-au invitat pe invalid la un club cu reputație îndoielnică, l-au îmbătat bine și l-au filmat în timp ce dansa salsa cu o prostituată. Cu dovada asta Seth i-a închis gura avocatului părții adverse, s-a ajuns la o înțelegere și s-a scăpat de un proces plictisitor. Seth i-a mai spus că asta fusese una dintre sarcinile cele mai onorabile pe scala de valori a „investigatorilor“, altele erau mult mai tulburi.

Două zile mai târziu, Seth a sunat-o să o invite la pizzeria la care mergeau destul de des, dar Irina îmbăiașe cinci câini în weekend și se simțea generoasă, așa că i-a propus un restaurant decent: Alma îi inculcase morbul fețelor de masă albe. „Plătesc eu“, a decretat. Seth a cules-o cu motocicletă și a dus-o încălcând viteza legală în cartierul italian, unde au coborât cu părul pleostit de căști și cu nasurile curgând. Irina și-a dat seama că nu era îmbrăcată pentru nivelul localului – nu era niciodată –, iar privirea pe care i-a aruncat-o *maitre* i-a confirmat pe dată intuiția. Apoi, văzând prețurile de pe meniu, a fost gata să leșine.

— Nu te speria, plătește firma, a liniștit-o Seth.

— O să coste mai mult decât un scaun cu roțile!

— De ce tocmai un scaun cu roțile?

— Era doar un exemplu, Seth. La Lark House stau niște bătrânici care n-au bani să-și cumpere așa ceva.

— Vai, ce trist. Ți recomand stridiile cu trufe. La care merge un vin alb, firește.

— Eu vreau Coca-Cola.

— Dar la stridii e musai să bei un Chablis. Aici nu au Coca-Cola.

— Atunci apă minerală cu lămâie.

— Ai fost cumva alcoolică, Irina? Mie poți să-mi spui, nu e de rușine, e o boală ca atâtea altele, ca diabetul.

— Nu sunt alcoolică, dar vinul îmi dă migrene, a spus Irina, care n-avea de gând să-i împărtășească amintirile cele mai rele.

Înainte de primul fel li s-a servit ceva negru și spumos, ca o vomă de dragon, o atenție din partea bucătarului-șef, din care Irina a gustat cu neîncredere, în timp ce Seth o informa că Lenny Beal era holtei, fără copii, că se specializase în ortodonție la o clinică stomatologică din Santa

Barbara. Nimic ieșit din comun în viața sa, în afară de faptul că fusese un mare sportiv, participase de câteva ori la Ironman, o competiție dură de natație, bicicletă și alergare, ceva absolut fioros. Seth îl întrebase pe taică-său de el: omul își amintea vag că fusese prieten cu Alma și cu Nathaniel, îl zărise parcă la Sea Cliff în perioada bolii lui Nathaniel, mulți prieteni defilaseră pe acolo, e posibil ca Lenny Beal să se fi numărat printre ei, adăugase Larry. Cam atâta știa Seth, însă aflase ceva despre Ichimei:

— Familia Fukuda a stat trei ani și jumătate într-un lagăr de concentrare în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

— Unde?

— La Topaz, în Utah, în plin deșert.

Irina nu știa decât de lagărele de concentrare ale germanilor din Europa, dar Seth a lămurit-o și i-a arătat o fotografie de la Muzeul Național Nipono-American. Legenda fotografiei spunea că era vorba de familia Fukuda. A adăugat că secretarul lui căuta numele și vârsta fiecăruia pe listele evacuaților de la Topaz.

Prizonierii

În primul an la Topaz, Ichimei îi trimitea deseori desene Almei, mai târziu acestea s-au rărit pentru că cenzorii nu mai pridideau și limitau corespondența evacuaților. Aceste crochiuri, pe care Alma le păstra cu grijă, au constituit cele mai bune mărturii ale vieții familiei Fukuda din acea perioadă: ei toți în baraca cea strâmtă; copiii făcându-și lecțiile pe jos, înaintea unor băncuțe pe post de pupitru; bărbații jucând cărți; femeile spălând rufe într-o albie mare. Aparatele foto ale prizonierilor fuseseră confiscate, puținele scăpate și ascunse erau inutile, căci cum puteau să dezvolpeze filmele? Erau permise doar pozele oficiale, optimiste, care să reflecte tratamentul omenos și ambianța relaxată și veselă de la Topaz: copii jucând baseball, adolescenți dansând după ritmurile la modă, toți cântând imnul național în timp ce drapelul era ridicat dimineața pe catarg, dar în nici un caz gardurile de sârmă ghimpată, turnurile de control sau soldații înarmați ca de război. Cu toate acestea, un gardian american a fost de acord să pozeze familia Fukuda. Se numea Boyd Anderson și era amoretzat de Megumi, pe care o văzuse prima dată la spital, unde ea făcea voluntariat și unde el ajunsese după ce se tăiasse la mână în timp ce deschidea o conservă de carne.

Anderson avea douăzeci și trei de ani, era un lungan bălan precum strămoșii săi suedezi, avea o fire blândă și

ingenuă, era unul dintre puținii albi în care evacuații aveau încredere. O logodnică nerăbdătoare îl aștepta la Los Angeles, dar inima i-a sărit din piept de cum a văzut-o pe Megumi în uniformă cea albă. Fata i-a curățat rana, doctorul i-a cusut-o cu nouă puncte de sutură, ea l-a bandajat cu precizie profesionistă, fără să-l privească în ochi, în vreme ce el o sorbea din priviri fără să simtă durerea. De atunci îi dădea târcoale cu prudență, pentru că nu voia să abuzeze de poziția sa de autoritate, dar mai ales pentru că amestecul de rase le era interzis albilor și de-a dreptul odios japonezilor. Cu chipul ei de lună plină și mersul ei delicat, Megumi putea alege pe cine ar fi dorit dintre băieții cei mai dezirabili de la Topaz, numai că a simțit și ea aceeași atracție ilicită față de gardian și s-a luptat și ea cu ideea rasială, rugându-se cerului ca războiul să se sfârșească, să se întoarcă cu ai ei la San Francisco și să-și smulgă din inimă ispita cea păcătoasă. La rândul lui, Boyd Anderson se ruga ca războiul să nu se termine nicicând.

Pe 4 iulie, la Topaz s-a sărbătorit Ziua Independenței, așa cum cu șase luni înainte se serbase și Anul Nou. Dar atunci petrecerea fusese un fiasco, căci tabăra era încă în fază de organizare iar oamenii încă nu se resemnaseră cu condiția de prizonieri. Însă în 1943 evacuații s-au străduit să-și dovedească patriotismul, iar americanii buna dispoziție, în ciuda vârtejurilor de praf și a zăpușelii pe care n-o suportau nici măcar șopârlele. S-au amestecat cu toții cu multă amabilitate printre grătare, torturi, steaguri și bere pentru bărbații care renunțau astfel la licoarea greșoasă din caise de la conservă fermentată clandestin. Boyd Anderson, printre alții, a primit sarcina să facă fotografii, asta ca să li se închidă gura ziariștilor răutăcioși care denunțau tratamentul inuman de care avea parte populația de origine japoneză. Atunci a pozat el familia Fukuda.

I-a dat o copie lui Takao, alta – pe furiș – lui Megumi, el și-a mărit un clișeu și a decupat-o pe fată pentru el. Poza nu l-a părăsit niciodată; o păstra în portofel apărută de un plastic, cu ea a fost înmormântat cincizeci și doi de ani mai târziu. În poză se vede familia pe fondul unei clădiri scunde și întunecate: Takao cu umerii căzuți și posomorât, Heideko, mărunțică și sfidătoare, James luat cam dintr-o parte și lipsit de chef, Megumi în splendoarea celor optsprezece ani, Ichimei, slăbuț, de unsprezece ani, ciufulit și cu coji pe genunchi.

Din poză lipsește Charles. În anul acela, fiul cel mare al lui Takao și al lui Heideko se înrolase în armată, pentru că își imagina că era de datoria lui, și nu ca să scape de acolo, cum pretindeau alți tineri care refuzaseră. A ajuns în Regimentul 442 infanterie, compus exclusiv din *Nisei*. Ichimei i-a trimis Almei un desen cu frate-său în poziție de drepti înaintea drapelului, însoțit de câteva rânduri, care n-au fost cenzurate, în care îi spunea că ceilalți optsprezece băieți în uniformă care aveau să plece la război nu-i încăpuseră în pagină. Talentat, din câteva trăsături reușise să redea orgoliul nemăsurat al lui Charles, orgoliu care venea din trecutul îndepărtat, de la generațiile successive de samurai din familie, cei care se duceau la luptă cu gândul de a nu se mai întoarce, convinși să nu se predea și să moară onorabil – ceea ce le conferea un curaj supraomnesc. Cercetând, ca de obicei, desenul lui Ichimei, Isaac Belasco îi deschisese Almei ochii în privința ironiei faptului că tinerii aceia își riscau viața ca să apere interesele țării care le ținea familiile închise în lagăre de concentrare.

James Fukuda împlinea șaptesprezece ani când a fost încadrat de doi soldați înarmați care l-au dus fără să dea explicații familiei, însă părinții lui presimțeau de mult

nenorocirea: cel de-al doilea fiu fusese dificil de la bun început, iar de când se aflau aici nu făcuse decât probleme. Întocmai ca și ceilalți evacuați din țară, Takao și Heideko își acceptaseră situația cu o resemnare filozofică, însă James și alți *Nisei*, americano-japonezi, protestau întruna, încălcau regulamentele dacă puteau, iar mai târziu incitau la nesupunere. Inițial, părinții au pus caracterul exploziv al lui James – atât de deosebit de fratele său Charles – pe seama răătăcirilor adolescenței, apoi pe seama anturajului. Directorul îi avertizase în repetate rânduri că nu avea de gând să tolereze atitudinea lui James, pe care îl pedepsise cu arestul pentru diverse conflicte, obrăznicii și mici daune aduse bunurilor federale, dar nimic atât de grav ca să fie arestat. În afară de ieșirile adolescenților *Nisei* precum James, la Topaz domnea o ordine exemplară, nu avuseseră loc delikte serioase, în afară de greva și protestele declanșate de uciderea unui bătrân, care se apropiase prea mult de gard și nu auzise somația santinelei, care îl împușcase. Directorul ținea cont de tinerețea lui James și se mai lăsa și îmbunat de manevrele discrete ale lui Boyd Anderson în apărarea sa.

Guvernul emisese un chestionar la care singurul răspuns acceptabil era „da”. Trebuiau să-l completeze toți evacuații trecuți de șaisprezece ani. Li se cerea loialitate față de Statele Unite, să lupte în armată unde ar fi fost trimiși (bărbații) sau în corpul auxiliar (femeile) și să renunțe la obediența față de împăratul Japoniei. Pentru *Isei-i* precum Takao, asta însemna să renunțe la naționalitatea lor fără a avea dreptul de a o primi pe cea americană, însă au făcut-o aproape toți. Cei care au renunțat să semneze, pentru că erau americani și se simțeau insultați, au fost câțiva tineri *Nisei*. Au fost porecliți *Nu-Nu*, guvernul i-a considerat periculoși, comunitatea japoneză, care din

vremuri imemoriale detesta scandalul, i-a condamnat la rândul ei. Printre acești *Nu-Nu* se afla și James. Adânc rușinat că fiu-său fusese arestat, Takao s-a închis în baracă și nu mai ieșea decât ca să meargă la latrina comună. Ichimei îi aducea mâncarea, apoi stătea din nou la coadă ca să mănânce și el. Heideko și Megumi, afectate și ele, încercau să trăiască mai departe, suportând cu capul sus scandalul iscat de James, privirile pline de reproș și bârfele celor din neamul lor și hărțuielile autorităților de la Topaz. Cu toții, chiar și Ichimei, au fost luați la interogatoriu de mai multe ori, dar nu au fost acuzați de nimic serios grație lui Boyd Anderson, care fusese înaintat în grad și îi apăra așa cum putea.

— Ce-o să pățească frate-meu? l-a întrebat într-o zi Megumi.

— Nu știu, e posibil să fie trimis la Tule Lake, în California, sau la Fort Leavenworth, în Kansas, depinde de Departamentul Federal al Închisorilor. Probabil c-o să-l țină până se termină războiul, a răspuns Boyd.

— Pe aici se zice c-o să-i împuște pe toți ca spioni...

— Nu trebuie să crezi tot ce auzi, Megumi.

Dar evenimentul a avut urmări ireversibile asupra lui Takao. În primele luni de la Topaz participase la viața comunității grădinărend și fabricând mobilier din lăzile de ambalaj luate de la bucătărie. Iar când în mica lor baracă nu mai încăpuse nimic, Heideko îl convinsese să lucreze și pentru alte familii. Încercase să obțină aprobare ca să-i învețe judo pe copii, fusese refuzat: șeful se temea să nu le bage în cap puștilor idei subversive și să nu pună în pericol siguranța soldaților. Takao îi învăța doar pe ai săi, în taină. Trăia cu speranța eliberării, număra zilele, săptămânile și lunile, însemnându-le în calendar. Era cu gândul la sera de flori și plante decorative pe care n-o

mai pusese pe picioare cu Isaac Belasco, la banii economiști și pierduți, la casa pe care o plătise ani în șir și pe care i-o luase proprietarul. Decenii de eforturi, de muncă și datorie împlinită ca să ajungă după un gard de sârmă ghimpată, ca un criminal, spunea el cu amărăciune. Nu mai era sociabil, evita lumea, cozile eterne, zgomotul, suferirea de lipsă de intimitate, totul îl enerva.

În schimb, Heideko înflorise la Topaz. În comparație cu alte japoneze, putea părea o nevastă recalcitrantă, care se răstrea la bărbat cu mâinile în șolduri, însă trăise tot timpul dedicată căminului, copiilor și muncii în agricultură, nebănuind că în ea dormea demonul activismului. La Topaz n-a avut timp de deznădejde sau plictiseală, era tot timpul ocupată să rezolve problemele tuturor și să se lupte cu autoritățile ca să obțină chiar și imposibilul. Copiii îi erau în siguranță în interiorul gardurilor, nu trebuia să stea cu ochii pe ei, pentru asta erau opt mii de perechi de ochi și un contingent întreg al Forțelor Armate. Principala ei grijă era să-l îmboldească pe Takao ca să nu pice de tot; îi trasa sarcini ca să-l țină ocupat și să n-aibă timp de gânduri. Omul îmbătrânise, acum cei zece ani diferență se vedeau cu ochiul liber. Promiscuitatea silită din baracă pusese capăt pasiunii care înainte vreme le îndulcea greutățile traiului, tandrețea se transformase în exasperare (pentru el) și în răbdare (pentru ea). Din puzdoare pentru copiii cu care împărțeau baraca, nici măcar nu se atingeau în patul îngust, astfel iubirea s-a uscat. Takao s-a închis în amărăciune, dar Heideko și-a descoperit vocația de lider în slujba celorlalți.

Megumi Fukuda primise trei propuneri de măritiș în mai puțin de doi ani și nimeni nu pricepea de ce le refuzase, cu excepția lui Ichimei, care făcea pe poștașul între

soră-sa și Boyd Anderson. Fata își dorea două lucruri în viața asta, să ajungă doctoriță și să se mărite cu Boyd, exact în ordinea asta. La Topaz a terminat fără nici un efort și cu brio liceul, dar învățământul superior era dincolo de posibilitățile ei. Unele universități din țară primeau un mic număr de studenți de origine japoneză, aleși dintre cei mai străluciți din lagăre, care primeau chiar și ajutor financiar guvernamental, dar cu antecedentele lui James – marcă de oprobriu pentru neamul Fukuda – nici nu se punea problema să aplice. Pe de altă parte, nu putea nici să-și părăsească familia: în lipsa lui Charles, se simțea răspunzătoare pentru ai ei. Între timp, făcea practică la spital, alături de medicii și infirmierele de acolo. Mentorul ei era un doctor alb, un anume Frank Delillo, trecut de cincizeci de ani, duhnind a sudoare, mahorcă și whisky, lipsit de viață privată, dar competent și dăruit profesiei, care a luat-o pe Megumi sub aripa sa încă din prima zi, când fata s-a prezentat la spital cu fusta plisată și bluza albă scrobită, propunându-i să-i fie învățăcel. Tocmai ajunseseră amândoi la Topaz. Megumi a început prin a duce oalele de noapte și a spăla cârpe, dar dovedea atâta tragere de inimă și talent, că Delillo a făcut-o repede asistenta lui.

— După război am să studiez medicina, i-a mărturisit ea.

— Asta poate dura mai mult decât crezi tu, Megumi. Și, te previn, nu va fi ușor: ești femeie, și japoneză pe deasupra.

— Sunt americană, la fel ca dumneavoastră!

— Bine, bine, cum zici tu. Nu te mișca de lângă mine și ceva tot ai să înveți.

Așa a făcut. Alături de Frank Delillo, Megumi a învățat să coasă răni, să pună oasele în atele, să vindece arsuri și

să asiste la nașteri; nimic mai complicat, căci cazurile grave erau trimise la spitalele din Delta sau Salt Lake City. Munca o ținea ocupată zece ore pe zi, dar în anumite seri reușea să se vadă cu Boyd Anderson, sub mantia protectoare a lui Frank Delillo, singurul, în afară de Ichimei, care era la curent cu taina lor. În ciuda riscurilor, amarezii au avut parte de doi ani de amoruri clandestine și de noroc. Ariditatea terenului nu oferea ascunzișuri, deși junii *Nisei* mai reușeau din când în când să scape de vigilența părinților și de privirile indiscrete. Nu era și cazul lor, căci Boyd nu se putea ascunde precum un iepure printre tufișurile rare cu uniforma, casca și pușca din dotare. Iar garnizoana, birourile și locuințele albilor, unde și-ar fi putut găsi un cuib, erau separate de tabără, iar fata nu ar fi avut acces acolo dacă n-ar fi fost intervenția divină a lui Frank Delillo, care i-a făcut rost de un permis de liberă trecere și care lipsea uneori în mod oportun din camera sa. Acolo, într-o dezordine de nedescris, printre scrumiere debordând de mucuri și sticle goale, Megumi și-a pierdut virginitatea iar Boyd a fost în al nouălea cer.

La Topaz, pasiunea lui Ichimei pentru grădinărit – deprinsă de la tatăl său – s-a dezvoltat și mai abitir. Mulți evacuați care trăiseră din agricultură și-au propus încă de la început să cultive legume, deloc speriați de peisajul sterp și clima nepropice. Uda cu cana, numărând fiecare picătură de apă, protejau plantele cu apărătoare de hârtie vara și cu focuri în iernile reci, reușind astfel să smulgă deșertului verdețuri și fructe. Mâncarea nu lipsea nicio dată, oamenii își puteau umple farfuriile, chiar de două ori, cert e că, dacă acești țărani nu s-ar fi încăpățânat astfel, dieta s-ar fi limitat la produse conservate. Și într-o conservă nu crește nimic bun pentru sănătate, obișnuiau să spună. Ichimei venea de la școală direct la câmp. Cu-

rând, porecla de „Degete verzi“ i-a făcut uitat numele, căci tot ce atingea încolțea și creștea. Iar seara, după ce făcea cele două cozi la cantină, una pentru tatăl lui și alta pentru el, se apuca să sorteze și să îmbrace meticolos texte școlare și povești trimise de învățători de departe pentru micii *Nisei*. Era un copil serviabil și meditativ, privea îndelung munții vineții desenați pe cerul limpede, cufundat în gânduri și emoții. Avea vocație de călugăr, spuneau oamenii, în Japonia ar fi intrat novice la o mănăstire zen. Cu toate că credința Oomoto interzicea prozelitismul, Takao o propovăduia pe ascuns familiei sale, dar singurul care o îmbrățișa cu fervoare era Ichimei, căruia i se potrivea mănăușă, atât firii, cât și concepției sale despre viață. Practica deci religia Oomoto cu tatăl său și cu un cuplu de *Isei* de la altă baracă. La Topaz funcționau servicii budiste și creștine, doar ei erau adepții Oomoto; asista uneori și Heideko, deloc convinsă, Charles și James nu veneau niciodată, nu-i interesa, iar Megumi s-a convertit la creștinism, spre oroarea lui Takao și uimirea maică-sii: a pus-o pe seama unui vis în care îl văzuse pe Isus.

— De unde știi că era Isus? a întrebat-o Takao, livid de furie.

— Păi cine mai umblă pe aici cu o coroană de spini?

A trebuit să asiste la câteva lecții de religie predate de un pastor presbiterian și la o scurtă ceremonie privată de confirmare, la care au luat parte doar Ichimei (din curiozitate) și Boyd Anderson, adânc emoționat de această dovadă de iubire. Firește, pastorul a dedus că fata se convertea din dragoste pentru gardian, nu pentru creștinism, dar n-a obiectat. Le-a dat binecuvântarea, întrebându-se în sinea lui unde naiba în lumea asta se puteau stabili cei doi.

Arizona

În decembrie 1944, cu câteva zile înainte să se decreteze, de către Curtea Supremă, că cetățenii americani de orice ascendență culturală nu puteau fi arestați fără motiv, șeful militar de la Topaz, escortat de doi soldați, îi înmâna lui Heideko Fukuda un drapel împăturit în triunghi și îi prindea lui Takao în piept o medalie legată de o panglică stacojie, în timp ce vaietul jalnic al unei trompete le făcea să se strângă inima sutelor de oameni adunați în jurul familiei pentru a-l cinsti pe Charles Fukuda, căzut în luptă. Dacă Heideko, Megumi și Ichimei plângeau, pe chipul lui Takao se așternuse o expresie indescifrabilă. Anii de lagăr făcuseră să-i încremenească pe față o mască hieratică de orgoliu, însă spatele gârbovit și tăcerea obstinată trădau ființa prăbușită care devenise. La cincizeci și doi de ani își pierduse capacitatea de a se bucura de încolțirea unei semințe, simțul umorului, însuflețirea cu care dorea să construiască viitorul copiilor săi și tandrețea discretă pe care o împărtășise cu Heideko. Sacrificiul eroic al lui Charles, întâiul născut care ar fi trebuit să conducă familia atunci când el n-ar mai fi fost în stare, a fost ca o lovitură de măciucă. Charles pierise în Italia, la fel ca alte sute de americani-japonezi din Regimentul 442 infanterie, poreclit Batalionul Purple Heart datorită marelui număr de medalii de acest fel conferite pentru curaj. Regimentul, compus

exclusiv din *Nisei*, a fost cel mai decorat din istoria militară a Statelor Unite, slabă mângâiere pentru familia sa.

Pe 14 august 1945 Japonia se preda; lagărele de concentrare au fost închise. Familia Fukuda a primit douăzeci și cinci de dolari și un bilet de tren spre inima Arizonei. Ca și ceilalți evacuați, n-aveau să pomenească nicicând în public de anii de umilință când loialitatea și patriotismul le fuseseră puse la îndoială; fără onoare, viața nu valorează mare lucru. *Shikata ga nai*. Nu li s-a permis să se întoarcă la San Francisco, unde, oricum, nu mai aveau ce căuta. Takao își pierduse dreptul de a lua în arendă terenurile pe care le cultivase și casa; nu mai avea nimic din economii și din banii dați de Isaac Belasco la evacuare. În piept parcă îi hârâia un motor, tușea întruna, avea dureri de spate, nici nu ar mai fi fost în stare să facă muncile grele din agricultură, singura ocupație posibilă pentru un om de condiția sa. Judecând după atitudinea sa încremenită, ai fi zis că nici nu-i păsa de situația precară a alor săi – tristețea i se transformată în indiferență. Dacă n-ar fi fost Ichimei, care avea grijă să-l hrănească și să stea cu el, s-ar fi tras într-un colț să fumeze până la moarte, în vreme ce nevasta și fata munceau în ture lungi la o fabrică pentru a-și întreține cât de cât familia. În fine, *Isei*-i primeau cetățenia, dar nici asta nu l-a scos din starea de prostrație pe Takao. Timp de treizeci și cinci de ani își dorise să aibă aceleași drepturi ca orice american, iar acum, când avea ocazia, tot ce-și dorea era să se întoarcă în Japonia, patria sa învinsă. Heideko a încercat să-l ducă să se înregistreze la Serviciul Național de Imigrație, nu a fost chip; a mers singură, căci de pe buzele bărbatului ei nu ieșeau decât blesteme împotriva Statelor Unite.

Megumi a fost nevoită să-și amâne din nou visul de a studia medicina și a se mărita, însă Boyd Anderson, mutat

la Los Angeles, n-a uitat-o nici măcar o clipă. Legile care interziceau căsătoria și coabitarea între rase fuseseră abolite în aproape toate statele, totuși o unire ca a lor ar fi fost în continuare scandalosă; nici el, nici ea n-ar fi avut curajul să le spună alor săi că trăiau împreună de mai bine de trei ani. Pentru Takao ar fi fost un adevărat cataclism, n-ar fi acceptat în ruptul capului relația fică-sii cu un alb, mai ales cu unul care patrulase de-a lungul sârmei ghimpate a închisorii sale din Utah. Ar fi fost obligat să o repudieze și s-o piardă și pe ea, după ce-l pierduse pe Charles în război și pe James deportat în Japonia și de la care erau slabe speranțe să primească vești. Părinții lui Boyd, imigranți suedezi din prima generație și stabiliți în Omaha, avuseseră o lăptărie, se ruinaseră în anii '30, acum administrau un cimitir. Erau oameni cinstiți, credincioși și toleranți în materie rasială, dar fiul lor nu avea să le spună nimic despre Megumi decât în clipa în care ea acceptă verigheta.

În fiecare zi de luni, Boyd începea să scrie o scrisoare, adăugându-i zilnic câte un paragraf inspirat din *Arta de a scrie scrisori de dragoste*, un manual în vogă printre soldații întorși din război și care-și lăsaseră logodnicele pe alte latitudini, iar vinerea puneă misiva la poștă. De două ori pe lună, sâmbăta, îi telefona, lucru care nu-i reușea mereu, iar duminica paria la hipodrom. Lipsit de patima irezistibilă a jucătorilor autentici, norocul schimbător îi puneă nervii la încercare și îi afecta ulcerul, dar își descoperise astfel bafta la cursele de cai și își mai completa astfel veniturile. Seara învăța mecanică: visa să se retragă din armată și să-și deschidă un atelier în Hawaii. Credea că era o destinație perfectă: acolo trăia o numeroasă comunitate japoneză care scăpase de evacuare, în ciuda faptului că atacul Japoniei acolo avusese loc. În misivele sale, Boyd

încerca s-o convingă pe Megumi de avantajele de acolo: și-ar fi putut crește copiii liberi de ura rasială. Numai că ea nu se gândea la copii. Păstra o lentă și tenace corespondență cu doi medici chinezi cu intenția de a studia medicina orientală, cum cea occidentală îi închidea porțile. În curând avea să descopere că și pentru asta faptul de a fi femeie, și japoneză pe deasupra, reprezenta un obstacol de netrecut, așa cum o avertizase mentorul ei Frank Delillo.

La paisprezece ani, Ichimei a intrat în ciclul doi. Cum Takao era paralizat de melancolie, iar Heideko abia băl-măjea câteva vorbe în engleză, Megumi a fost cea care l-a dus să-l înscrie la școală. Și-a zis că frate-său avea să se simtă ca acasă, căci clădirea era la fel de urâtă și plasată în mijlocul unui teren la fel de arid ca la Topaz. Au fost primiți de directoare, de *miss* Brody, cea care în timpul războiului insistase să convingă politicienii și opinia publică de faptul că micii japonezi aveau dreptul la educație la fel ca orice copil american. Și tot ea trimisese mii de cărți în lagărele de concentrare. Ichimei legase multe dintre acestea și le ținea perfect minte, căci toate purtau semnătura lui *miss* Brody. Și-o imagina ca pe zâna bună din povestea Cenușăresei, numai că s-a pomenit înaintea unei muieri masive, cu brațe ca de tăietor de lemne și glas tunător.

— Știți, frate-meu e cam în urmă cu învățătura, nu citește și nu scrie bine, nici la aritmetică nu e grozav, s-a rușinat Megumi.

— Și-atunci, la ce ești tu bun, Ichimei?

— La desen și la plantat, a șoptit băiatul privindu-și vârful pantofilor.

— Perfect, exact ce ne trebuie aici! a exclamat *miss* Brody.

În prima săptămână, ceilalți copii l-au bombardat pe Ichimei cu epitetele rasiale răspândite în timpul războiului,

dar pe care băiatul nu le auzise la Topaz. Nu știa nici că japonezii erau mai urâți decât germanii, nu văzuse nici publicațiile și benzile desenate în care asiaticii erau descriși ca brutali și degenerați. A înghițit insultele cu calmul său obișnuit, dar când unul a dat să-l bată, l-a dat peste cap cu o priză de judo învățată de la tatăl său, cea cu care îi demonstrase lui Nathaniel Belasco posibilitățile artelor marțiale. A fost trimis pe loc la biroul directoarei. „Bravo ție, Ichimei!“, a sunat comentariul femeii. După care cei patru ani de școală publică au decurs fără probleme.

16 februarie 2005

Am fost la Prescott, Arizona, în vizită la miss Brody. A făcut nouăzeci și cinci de ani, ne-am adunat mai mulți dintre foștii ei elevi ca s-o sărbătorim. Se ține bine pentru vârsta ei, află că m-a recunoscut de cum m-a văzut. La câți elevi i-au trecut prin mână! Cum de-i ține minte pe toți? Și-a amintit că eu pictam afișele pentru serbările școlare și că duminica îi lucram grădina. Am fost un elev slab, o catastrofă, mă trecea de pomană. Dar mulțumită ei nu sunt chiar analfabet și pot să-ți scriu, draga mea prietenă.

Săptămâna asta în care n-am putut să ne vedem a fost foarte lungă. Ploaia și vântul au făcut-o și mai tristă. Nici gardenii n-am găsit ca să-ți trimit, iartă-mă. Te rog, sună-mă.

Ichi

Boston

În primul an în care au fost despărțiți, Alma a așteptat cu nerăbdare scrisorile, cu timpul însă s-a obișnuit cu tăcerile prietenului ei, așa cum s-a obișnuit și cu cea a părinților și a fratelui. Unchii încercau să o ferească de veștile rele sosite din Europa, mai cu seamă referitoare la soarta evreilor. Alma întreba de familie și era silită să se mulțumească cu răspunsuri atât de fanteziste, încât războiul dobânda aceeași tonalitate ca legendele regelui Arthur, pe care le citise cu Ichimei în pergola din grădină. Conform mătușă-sii Lillian, lipsa scrisorilor se datora problemelor poștei din Polonia, iar în ce-l privea pe fratele Samuel, măsurilor de securitate din Anglia. Samuel îndeplinea misiuni vitale, periculoase și secrete în cadrul Royal Air Force, spunea femeia, drept care era condamnat la anonimatul cel mai sever. La ce bun să-i spună ea nepoatei că fratele ei căzuse cu avionul în Franța. Isaac îi arăta Almei înaintările și retragerile trupelor aliate înfigând pe hartă ace cu gămălie, dar n-avea curaj să-i spună adevărul despre părinții ei. De când familia Mendel fusese jefuită de avere și aruncată în ghetoul infam din Varșovia, nu mai avea vești. Isaac contribuia cu sume generoase la organizațiile care încercau să-i ajute pe cei din ghetou și știa că numărul evreilor deportați de naziști între iulie și septembrie 1942 depășea două sute cincizeci de mii; mai știa și că

mii de oameni mureau zilnic de inaniție și boli. Zidul încununat cu sârmă care despărțea ghetoul de restul orașului nu era complet impermeabil: așa cum mai pătrundeau ceva alimente și medicamente de contrabandă, tot așa ieșeau imagini oribile ale unor copii care agonizau de foame; oarece modalități de comunicare existau totuși. Dacă banii destinați părinților Almei nu fuseseră de nici un ajutor și dacă avionul lui Samuel se prăbușise, era de presupus că tustrei pieriseră, dar cât timp nu avea dovezi clare Isaac Belasco o ferea pe nepoată-sa de marea durere.

O vreme Alma parcă se adaptase traiului cu unchii și verii din casa de la Sea Cliff, numai că odată cu pubertatea a redevenit fata taciturnă care fusese la sosirea în California. S-a dezvoltat repede, iar primul asalt al hormonilor a coincis cu absența nedefinită a lui Ichimei. Avea zece ani la plecarea lui, iar la despărțire și-au promis să rămână legați prin gând și scrisori; unsprezece, când misivele au început să se rărească, doisprezece când distanța s-a dovedit de netrecut și s-a resemnat să-l piardă pe Ichimei. Își îndeplinea fără să crâcnească obligațiile școlare pe care le detesta și se purta conform dorințelor familiei adoptive, străduindu-se să treacă neobservată ca să evite întrebările sentimentale, care ar fi dat frâu liber furtunii de revoltă și angoasă din inima ei. Singurul care nu se lăsa păcălit de purtarea ei ireproșabilă era Nathaniel. Băiatul avea un al șaselea simț care-l ajutase să ghicească momentele în care vară-sa se închidea în dulap; venea pe vârfuri din celălalt capăt al conacului, o scotea din ascunzătoare cu rugăminți rostite în șoaptă, ca să nu-și trezească tatăl, care avea auzul fin și somnul ușor, o puneă în pat, o învelea și stătea cu ea până adormea. Mergea și el prin viață ca pe ouă, prudent și purtând la rândul său o furtună în suflet. Număra lunile până la sfârșitul liceului, după care

urma să plece la Harvard să studieze dreptul, după dorința tatălui, căruia nu îndrăznise să i se opună. Maică-sa era de părere să facă facultatea la San Francisco, nu în capitalul opus al Statelor Unite, însă Isaac Belasco spunea că băiatul trebuia să plece departe, așa cum făcuse el însuși la aceeași vârstă. Fiu-său trebuia să devină un bărbat responsabil și de nădejde, un *mensch*.

Pentru Alma, decizia lui Nathaniel de a pleca la Harvard a fost o jignire personală: l-a adăugat pe vărul-său pe lista celor care o abandonau, mai întâi părinții și fratele, apoi Ichimei, acum el. Concluzie: fatalmente, îi pierdea pe cei pe care îi iubea cel mai mult. Acum se agăța de Nathaniel ca în prima zi, pe cheiul de la San Francisco.

— Am să-ți scriu, o liniște el.

— Așa a zis și Ichimei, răspundea ea furioasă.

— Ichimei se află într-un lagăr, Alma, eu o să fiu la Harvard.

— E și mai departe, nu e la Boston?

— Am să-mi petrec toate vacanțele cu tine, îți jur.

În timp ce el se pregătea de plecare, Alma îl urma ca o umbră prin toată casa, inventa pretexte ca să-l rețină, iar când acestea s-au dovedit inutile, argumente menite să scadă iubirea pentru el. La opt ani se îndrăgostise de Ichimei cu intensitatea iubirilor din copilărie, iar de Nathaniel, cu dragostea senină pe care o ai la maturitate. În inima ei, amândoi aveau funcții diferite și erau la fel de indispensabili. Pe primul îl iubise intens, trebuia să-l vadă tot timpul, să o șteargă împreună în grădina de la Sea Cliff, care se întindea până la plajă și era plină de ascunzători extraordinare în care să-și descopere împreună limbajul infailibil al mângâierilor. De când Ichimei plecase la Topaz, ea se hrănea cu amintirile din grădină și cu paginile jurnalului, umplute până la refuz de suspine scrise

cu literă mărunță. Căci încă de la vârsta aceea demonstrase o tenacitate fantastică pentru dragoste. Sigur, cu Nathaniel nu se punea problema să se ascundă prin grădină. Pe el îl iubea altfel și era convinsă că îl cunoștea ca nimeni altcineva, doar dormiseră împreună ținându-se de mână în același pat în nopțile când o scotea din dulap, era confidentul ei, prietenul ei intim. Când descoperise pentru prima dată niște pete întunecate pe lenjerie îl așteptase tremurând să se întoarcă de la școală ca să-l târască în baie și să-i arate dovada de netăgăduit că sângera de jos. Nathaniel avea o idee aproximativă despre cauza fenomenului, nu și despre măsurile practice, așa că tot el a luat-o la întrebări pe maică-sa, căci Alma n-avea curaj. Băiatul era la curent cu tot ce făcea sau gândea ea; Alma îi dăduse o dublură a cheii de la jurnalul vieții, însă el n-avea nevoie să citească, știa tot.

Alma a terminat liceul cu un an înainte de Ichimei. Între timp, cei doi pierduseră orice contact, dar ea îl simțea prezent, căci în monologul neîntrerupt al jurnalului îi scria lui, mai curând din obișnuința fidelității decât din nostalgie. Se resemnase cu gândul de a nu-l mai vedea niciodată, dar, în lipsa altor prieteni, alimenta cu amintirea jocurilor secrete din grădină un amor de eroină tragică. Iar în timp ce el trudea zi-lumină pe un câmp de sfeclă, ea participa fără nici un chef la balurile debutanțelor pe care i le impunea mătușa Lillian. Petrecerile aveau loc la conac sau în curtea interioară a hotelului Palace, vechi de o jumătate de secol, cu tavanul acela fantastic din sticlă, lămpi enorme de cristal și palmieri tropicali în hârdaie de ceramică portugheză. Lillian își pusese în cap să o mărite bine, convinsă că asta avea să fie mai lesne decât a le mărita pe propriile sale fiice atât de puțin blagoslovite

de soartă, numai că Alma îi sabota frumoasele planuri. Isaac Belasco nu se prea amesteca în treburile femeilor, însă de data asta a izbucnit:

— Vânătoarea asta de logodnici e ceva nedemn, Lillian!

— Ce naiv ești tu, Isaac! Ce, crezi că te-ai fi însurat cu mine dacă maică-mea nu ți-ar fi pus lațul de gât?

— Dar Alma e o puștoaică, înainte de douăzeci și cinci de ani căsătoria ar trebui să fie interzisă.

— Douăzeci și cinci! La vârsta asta nu mai găsești o partidă bună, toți sunt deja luați!

Dar nepoata voia să studieze undeva departe, în cele din urmă Lillian a cedat: în fond, un an sau doi de educație superioară nu-i puteau strica. Au hotărât ca Alma să meargă la un colegiu pentru fete din Boston, acolo era încă Nathaniel, care va avea grijă s-o ferească de primejdiile și tentațiile orașului. Lillian a încetat să-i mai prezinte potențiali pretendenți și s-a apucat să-i facă zestrea: o puzderie de fuste largi și de seturi de jachetă și pulover de angora în culori pastel, care erau la modă, deși n-o avantajau defel pe fata cu membre lungi și trăsături puternic desenate.

Alma a insistat să călătorească singură, în ciuda temerilor mătușii, care căuta o persoană respectabilă care s-o însoțească; a zburat de la Braniff la New York, de unde un tren avea s-o ducă la Boston. Pe aeroport o aștepta Nathaniel, anunțat telegrafic să ia trenul cu ea. Verii s-au îmbrățișat cu toată iubirea adunată în cele șapte luni trecute de la ultima lui vizită la San Francisco și s-au pus la curent, luându-și vorba din gură, cu ultimele vești, în timp ce un hamal negru în uniformă încărcă bagajele într-un cărucior ca să le ducă la taxi. Nathaniel a numărat valizele și cutiile de pălării și a întrebat-o pe vară-sa dacă avea de gând să vândă haine.

— Tu vorbești, care ai fost mereu un dandy?

— Ei, și ce planuri ai, Alma?

— Ți-am spus în scrisoare, vere. Știi că îi ador pe ai tăi, dar mă cam sufoc în casa aia. Trebuie să devin independentă.

— Așa... Cu banii lui tata?

Acest amănunt îi cam scăpase fetei. Primul pas către independență era să obțină o diplomă – în ce, încă nu se hotărâse. Vocația ei era încă în curs de definire.

— Maică-ta îmi tot caută un logodnic, dar eu n-am curaj să-i spun că am să mă mărit cu Ichimei.

— Dar trezește-te o dată, Alma, Ichimei a dispărut de zece ani din viața ta!

— Nu de zece, de opt.

— Scoate-ți-l din cap. Chiar și în cazul puțin probabil că se întoarce și te dorește, știi foarte bine că nu te poți căsători cu el.

— De ce?

— Cum de ce? Pentru că e de altă rasă, altă clasă socială, altă cultură, altă religie, alt nivel economic. Ce vrei mai mult?

— Atunci rămân fată bătrână. Dar tu ai vreo iubită, Nat?

— N-am, dar dacă o să am vei fi prima care o să afle.

— Cu atât mai bine. Putem să ne prefacem că suntem logodiți.

— Păi, de ce?

— Ca să-i descurajăm pe proștii care o să-mi dea târcoale.

Verișoara se schimbase în ultimele luni, nu mai era școlărița cu șosete albe, hainele cele noi o făceau să pară o femeie elegantă, numai că Nathaniel, depozitarul confidențelor ei, nu s-a lăsat impresionat nici de țigara din

mâna ei, nici de taiorul bleumarin, pălăria, mănușile și pantofii de culoarea cireșii. Alma era aceeași fetiță răsfățată care se agăța acum de el, speriată de aglomerația și zgomotul din New York, dându-i drumul la mână abia în camera de hotel. „Rămâi să dormi cu mine, Nat“, l-a implorat ea cu aceeași expresie înfricoșată pe chip ca atunci când o extrăgea din dulapul în care plângea, doar că băiatul nu mai era inocent și a dormi cu ea ar fi avut alte conotații. A doua zi au luat trenul către Boston, încărcând bagajele cele multe și complicate.

Alma își imagina colegiul din Boston ca pe o extensie mai liberă a liceului abia terminat. Se pregătea să-și etaleze noile ținute, să ducă o viață boemă în cafenelele și barurile orașului alături de Nathaniel și să mai treacă și pe la cursuri în timpul liber, ca să nu-și dezamăgească unchi. Curând avea să descopere că nimeni nu se uita la ea, că existau sute de fete mult mai sofisticate decât ea, că văru-său găsea mai mereu scuze ca s-o lase cu ochii în soare și mai era și nepregătită să facă față studiilor. Colega ei de cameră era o fată durdulie din Virginia, care s-a apucat imediat să-i prezinte dovezile biblice ale superiorității rasei albe. Negrii, galbenii și pieile-roșii se trăgeau din maimuță; Adam și Eva erau albi; Isus e posibil să fi fost american, nu era sigură. Nu era de acord cu ce făcea Hitler, dar trebuie să recunoaștem că în ce privește treaba cu evreii cam avea dreptate: era vorba de o rasă osândită, pentru că-l omorâseră pe Isus. Alma a cerut să fie mutată în altă cameră. A durat două săptămâni. Noua colegă era doldora de manii și fobii, dar cel puțin nu era antisemită.

Primele trei luni au fost tare grele: nu era în stare să se organizeze nici măcar în lucrurile cele mai simple, precum mâncarea, spălatul rufelor, transportul sau programul

cursurilor; de asta se ocupaseră mai întâi institutoarele, apoi devotata sa mătușă Lillian. Nu-și făcuse niciodată patul și nu-și călcase nici măcar o bluză; pentru asta erau servitoarele casei; de asemenea, nu trebuise să se încadreze niciodată într-un buget, acasă nu se vorbea de bani. S-a mirat deci când Nathaniel i-a explicat că indemnizația lunară nu includea restaurantele, saloanele de ceai, manichiura, coaforul sau maseuza. O dată pe săptămână, vărul ei venea – cu un caiet și un creion – să o învețe să țină socoteala cheltuielilor. Ea promitea să se îndrepte, dar după o săptămână avea din nou datorii. Se simțea străină în acest oraș seniorial și superb; colegile o marginalizau, băieții nici nu se uitau la ea, lucruri pe care le trecea sub tăcere în scrisorile către unchiul ei, iar dacă Nathaniel o sfătuia să se întoarcă acasă, îi spunea că orice era preferabil umilinței de a reveni cu coada între picioare. Se închidea în baie, ca pe vremuri în dulap, dădea drumul la duș ca să nu se audă cum își blestema steaua nenorocoasă.

În noiembrie, la Boston s-a lăsat iarna. Alma trăise primii ei șapte ani la Varșovia, dar nu mai ținea minte clima, nu era pregătită pentru ceea ce avea să vină peste ea în următoarele luni. Copleșit de grindină, viscole și zăpadă, orașul și-a pierdut culorile și lumina, a devenit cenușiu și alb. Viața se mutase în casă, se dărdăia cât mai aproape de calorifer. Oricât de bine s-ar fi încotoșmănat Alma, gerul îi crăpa pielea și îi intra în oase de cum scotea nasul afară. A făcut degerături la mâini și la picioare, răceala și tusea nu-i mai treceau. Trebuia să-și adune întreaga voință ca să se ridice din pat dimineața, să se îmbrace precum un inuit și să înfrunte vremea rea, trecând de la o clădire la alta, lipită de ziduri ca să n-o ia vântul și târându-și pașii pe gheață. Străzile deveneau impracticabile, mașinile acoperite de munți de zăpadă erau curățate cu lopata și

târnăcopul; oamenii în blănuri și lăneturi mergeau gârboviți, copiii dispăruseră, la fel ca păsările și animalele de companie.

Și atunci când Alma își recunoscuse eșecul și era pe punctul de a-și suna rudele să vină s-o salveze din frigider, a cunoscut-o pe Vera Neumann, artistul plastic și femeia de afaceri care își făcuse arta accesibilă tuturor cu eșarfele, fețele de masă, lenjeria de pat, farfuriile, piesele vestimentare – cam tot ce se putea picta sau imprima. Vera își înregistrase marca în 1942 și în câțiva ani își crease o piață. Alma își amintea vag că mătușa Lillian se întrecea cu amicele ei care să etaleze prima în fiecare sezon șalurile și rochiile noi create de Vera, dar nu știa nimic despre artistă. A asistat la o conferință a Verei întâmplător, ca să scape de frig între două cursuri; s-a pomenit într-o sală ticsită, cu pereții tapisați cu pânze pictate. Toate culorile care dispăruseră din Boston odată cu iarna se aflau acolo, îndrăznețe, capricioase, fantastice.

Publicul a primit-o cu ovații, prilej cu care Alma și-a dat încă o dată seama de ignoranța ei: habar nu avusese că autoarea eșarfelor mătușă-sii era o celebritate. Vera Neumann nu se impunea prin fizic, era o femeie timidă, de un metru cincizeci, ascunsă sub ochelarii enormi cu rame negre, dar de cum a început să vorbească a fost limpede că era o mare personalitate. Alma abia o zărea din fundul sălii, dar a sorbit fiecare cuvânt, cu stomacul făcut ghem, căci intuisese că trecea printr-un moment hotărâtor. Într-o oră și un sfert, această femeiușcă excentrică, feministă și mărunțică a cucerit auditoriul cu relatările călătoriilor sale neobosite, sursă de inspirație pentru colecțiile ei: India, China, Guatemala, Islanda, Italia și așa mai departe. A vorbit despre filozofia ei, de tehnicile folosite, de comercializarea și difuzarea produselor, de piedicile peste care trecuse.

Seara, Alma l-a sunat pe Nathaniel ca să-i spună, țipând de entuziasm, că-și găsisese viitorul: avea să urmeze pașii Verei Neumann.

— Pașii cui?

— A celei care a creat cearșafurile și fețele de masă din casa părinților tăi, Nat. Nu-mi mai pierd vremea cu niște cursuri care nu-mi vor folosi la nimic. M-am hotărât să studiez la universitate design și pictură. Voi asista la atelierele Verei, apoi voi bate lumea-n lung și-n lat, ca ea.

După câteva luni Nathaniel absolvea dreptul și revenea la San Francisco, dar Alma nu s-a întors și ea, în ciuda presiunilor mătușii Lillian. A suportat patru ierni bostoniene fără să crâcnească, desenând și pictând fără preget. Nu avea lejeritatea la desen a lui Ichimei, nici îndrăzneala coloristică a Verei Neumann, dar și-a propus să suplinească prin bun-gust ceea ce îi lipsea în materie de talent. Știa deja care îi va fi drumul. Modelele ei aveau să fie mai distinse decât cele ale Verei, căci intenția ei nu era să satisfacă gustul popular și să vândă mult, ci să creeze pentru propria ei plăcere. Nici nu i-a trecut prin minte să muncească pentru a-și câștiga traiul. Nu va fi vorba de baticuri la zece dolari bucata sau de lenjerii de pat și șervete angro; nu, va picta și va imprima doar anumite piese vestimentare, doar pe mătase de cea mai bună calitate și purtându-i semnătura. Din mâinile ei vor ieși lucruri atât de exclusiviste și de scumpe, încât amicele mătușii Lillian se vor bate pe ele. Anii aceia au fost cei în care și-a învins paralizia pe care i-o provocase orașul impunător, în care a învățat să se miște, să bea cocktailuri fără să se îmbete prea tare și să lege prietenii. A ajuns să se simtă atât de bostoniană, încât în vacanțele din California avea impresia că se află într-o țară înapoiată de pe alt continent. A mai dobândit și ceva admiratori pe ringul de dans, unde practica

frenetică din copilărie cu Ichimei a dat rezultate, și a avut o primă relație sexuală lipsită de ceremonie, în dosul unor tufișuri, la un picnic. Ceea ce i-a potolit curiozitatea și complexe de virgină la douăzeci de ani trecuți. A mai avut două-trei legături similare cu alți tineri, nimic memorabil, concluzia fiind că trebuia să-l aștepte pe Ichimei.

Învierea

Cu câteva săptămâni înainte de absolvire, Alma l-a sunat pe Nathaniel la San Francisco pentru a pune la punct detaliile voiajului la Boston al familiei Belasco. Era prima femeie din neam care avea să obțină un titlu universitar, iar faptul că era în design și istoria artei, discipline relativ obscure, nu-i știrbea defel meritul. La ceremonie aveau să asiste chiar și Martha și Sarah, care urmau să-și prelungească sejurul la New York, pentru cumpărături, nu însă și unchiul Isaac: cardiologul îi interzisese deplasările cu avionul. Totuși, omul era gata să nu ia în seamă ordinul, căci pe Alma o iubea mai mult decât pe propriile sale fice, numai că de data aceasta s-a opus Lillian. În conversația telefonică cu văru-său, Alma i-a spus și că de câteva zile avea impresia că e spionată. Sigur, nu era ceva grav, pe semne că imaginația îi juca feste, examenele finale o făceau mai nervoasă, dar Nathaniel a vrut să afle detalii. Păi, suna telefonul și un glas bărbătesc cu accent străin întreba dacă era ea, după care închidea; mai era și senzația neplăcută că era observată și urmărită; un bărbat îi trăsese de limbă colegile, iar din descrierea acestora părea să fie vorba de tipul acela pe care-l zărise cu câteva zile în urmă ba într-o sală de curs, ba pe culoare, ba pe stradă. Suspicios ca orice avocat, Nathaniel a sfătuit-o să anunțe în scris poliția din campus, o măsură legală de precauție:

dacă se întâmpla cumva ceva, bănuielile ei aveau să fie înregistrate; de asemenea, să nu iasă seara, sfat pe care Alma nu l-a urmat însă.

Era perioada petrecerilor extravagante ale studenților absolvenți. Cu muzică, băutură și dans, Alma a dat uitării umbra sinistră pe care o plăsmuise, asta până în vinerea de dinaintea absolvirii. Își petrecuse o bună parte din noapte într-o petrecere dezlănțuită, bând exagerat de mult și prinzând cocaină ca să se țină pe picioare, două lucruri pe care nu le tolera deloc bine. La trei dimineața, un grup gălăgios a dus-o acasă într-o mașină decapotabilă. Clătinându-se, ciufulită și cu pantofii în mână, Alma și-a căutat cheile în geantă, n-a apucat să le găsească, a apucat-o voma, în genunchi, a dat totul afară. Minute în șir a continuat să icnească uscat, cu lacrimile curgându-i pe obraji. În fine, a încercat să se ridice, learcă de transpirație, cu spasme în stomac, dârdâind și gemând. Niște degete ca niște gheare i s-au înfipt în brațe și au ridicat-o în două picioare. „Ar trebui să-ți fie rușine, Alma Mendel!“ Nu a recunoscut vocea de la telefon. Cuprinsă de greață, s-a îndoit de mijloc, însă ghearele o țineau bine. „Dă-mi drumul, dă-mi drumul“, a îngăimat ea, zbatându-se. O palmă pe obraz a trezit-o cât de cât și a putut vedea bărbatul cu chipul întunecat brăzdat de cicatrice și ras în cap. În mod inexplicabil, a simțit o ușurare, a închis ochii și s-a abandonat beției și îmbrățișării de fier a necunoscutului care o plămuise.

La șapte dimineața a zilei de sâmbătă, Alma s-a trezit sub o pătură aspră care îi zgâria pielea, pe bancheta din spate a unei mașini. Mirosea a vomă, a urină, a țigări și a alcool. Nu știa unde se afla și nu-și amintea nimic. S-a ridicat în fund și a încercat să se aranjeze, atunci a constatat că era fără rochie, doar în sutien, chiloți și portjartier,

cu ciorapii rupți și desculță. Niște clopote nemiloase în bubuiiau în cap, îi era frig, avea gura uscată și îi era frică. S-a culcat la loc, ghemuită, jeluindu-se și chemându-l pe Nathaniel.

Puțin mai târziu cineva o scutura. A deschis cu greu ochii, a zărit silueta unui bărbat care deschisese portiera și se apleca deasupra ei.

— Cafea și aspirină, o să-ți facă bine, i-a întins acela un pahar de carton și două pastile.

— Lasă-mă, trebuie să plec, a bălmăjit ea cu limba încleiată, dând să se ridice.

— În halul ăsta nu pleci nicăieri. Ai tăi o să apară peste câteva ore. Măine ai ceremonia de absolvire. Bea cafeaua. Și dacă vrei să știi, eu sunt fratele tău Samuel.

Așa a reînviat Samuel Mendel, la unsprezece ani după ce murise în nordul Franței.

După război, Isaac Belasco obținuse dovezi concludente despre soarta de care avuseseră parte părinții Almei în lagărul de exterminare nazist de lângă satul Treblinka din nordul Poloniei. Rușii nu documentaseră eliberarea lagărului, așa cum făcuseră americanii în alte locuri, oficial se știau prea puține despre cele petrecute în acel infern, însă Agenția Evreiască socotise că acolo pieriseră opt sute patruzeci de mii de suflete între iulie 1942 și octombrie 1943, dintre care opt sute de mii de evrei. Cât despre Samuel Mendel, Isaac aflate că avionul în care se afla se prăbușise în Franța, în zona ocupată de germani, iar conform actelor militare britanice nu existaseră supraviețuitori. Trecuseră niște ani de când Alma nu mai știa nimic de ai ei, în sufletul ei îi socotea deja morți, cu mult timp înainte de a i-o confirma unchiul ei. Când el i-a spus totul, Alma nu a plâns așa cum ar fi fost de așteptat, căci în anii

acea își exersase într-atât controlul sentimentelor, încât aproape că uitase să și le exprime. Ca să pună punct tragediei, Isaac și Lillian au luat-o pe Alma în Europa. La cimitirul din satul francez unde se prăbușise avionul lui Samuel au așezat o placă întru aducere aminte, cu numele lui și datele nașterii și morții. Aprobare ca să se ducă în Polonia nu au primit, țara era controlată de sovietici; călătoria asta avea s-o facă Alma mult mai târziu. Războiul se terminase de patru ani, dar Europa era încă ruinată și mase consistente de oameni rătăceau în căutarea unei patrii. Alma a ajuns la concluzia că nu i-ar ajunge o viață ca să plătească privilegiul de a fi singura supraviețuitoare din familia ei.

Zguduită de declarația necunoscutului care se dădea drept Samuel Mendel, Alma s-a ridicat pe banchetă și a înghițit cafeaua cu aspirinele din trei sorbituri. Omul nu semăna cu tânărul cu obraji bucălați și expresie jucăușă pe care-l condusesse pe cheiul din Danzig. Fratele ei era o amintire încețoșată, nu individul acela slab, uscățiv, cu priviri aspre, ars de soare și brăzdat de riduri adânci și cicatrice.

— Cum pot să știu că ești fratele meu?

— Nu poți. Dar nu mi-aș pierde timpul cu tine dacă n-aș fi.

— Unde-mi sunt hainele?

— La spălătorie. O să fie gata peste o oră. Avem timp să vorbim.

Samuel i-a povestit că ultima imagine după ce avionul a fost lovit a fost lumea văzută de sus și învârtindu-se întruna. Nu apucase să sară cu parașuta, de asta era sigur, căci în cazul ăsta l-ar fi descoperit nemții, nu putea explica

nici cum de nu se făcuse praf sau nu pierise în incendiul care cuprinsese aparatul. Presupunea că fusese expulzat împreună cu scaunul în timpul căderii și aterizase în coroanele unor copaci, rămânând agățat. Patrula inamică a găsit cadavrul copilotului și nu a mai căutat. El a fost salvat de doi bărbați din rezistența franceză, avea o grămadă de oase rupte și era amnezic; constatând că era circumcis, aceștia l-au predat unui grup din rezistența evreiască. A stat ascuns cu lunile în peșteri, grajduri, subsoluri, fabrici părăsite și case ale unor oameni buni dispuși să-l ajute, își schimba sălașul frecvent, în cele din urmă oasele i s-au sudat, a încetat să fie o povară și s-a alăturat grupului pe post de combatant. Ceața de pe creier s-a lăsat dusă mult mai greu decât lipirea oaselor. După uniformă pe care o purta când fusese găsit, au dedus că venea din Anglia. Știa engleza și franceza, dar răspundea în poloneză; aveau să treacă luni până să poată din nou folosi cele două limbi. Cum își uitase numele, camarazii i-au spus Față-Tăiată, din cauza cicatricelor, însă el și-a luat un alt nume, Jean Valjean, după protagonistul romanului lui Victor Hugo pe care-l citise în convalescență. A luptat alături de ceilalți într-un război de hărțuire ce părea fără de sfârșit. Forțele germane erau atât de eficiente, orgoliul lor atât de monumental, setea de putere și de sânge atât de nepotolită, încât actele de sabotaj ale grupului nu reușeau nici măcar să zgârie pielea monstrului. Trăiau în umbră, se mișcau precum șobolanii speriați, senzația constantă era de eșec și zădărnicie, dar continuau, căci nu aveau alternativă. Se salutau cu un singur cuvânt: victorie, și tot așa se și despărteau. Finalul era previzibil: capturat în timpul unei acțiuni, grupul a fost trimis la Auschwitz.

La sfârșitul războiului, după ce supraviețuise lagărului, Jean Valjean a reușit să se îmbarce clandestin cu destinația

Palestina, către care se îndreptau valuri de refugiați evrei, în ciuda Marii Britanii, care controla regiunea, încercând să împiedice exodul pentru a evita un conflict cu arabii. Războiul îl transformase într-un lup solitar care nu lăsa niciodată garda jos. A avut legături întâmplătoare, asta până când colega sa din Mossad, agenția israeliană de spionaj în care intrase, o investigatoare minuțioasă și îndrăzneată, l-a anunțat că avea să fie tată. Se numea Anat Rákosi și emigrase cu tatăl ei din Ungaria, singurii supraviețuitori ai unei familii numeroase. Cu Samuel avusese o relație cordială, nesentimentală și lipsită de viitor, ceva comod pentru amândoi; așa ar fi rămas dacă n-ar fi apărut sarcina neașteptată. Anat se credea sterilă ca urmare a foamei, loviturilor, violurilor și „experimentelor“ medicale prin care trecuse. Constatând că ceea ce-i creștea în burtă nu era o tumoare, ci un plod, și-a zis că Dumnezeu făcuse o glumă. Nu i-a spus nimic iubitului ei până în luna a șasea. „Ca să vezi, și eu care credeam că în sfârșit ai pus și tu ceva carne pe tine!“ a sunat comentariul lui Samuel, dar bucuria lui era adevărată. „Mai întâi trebuie să aflăm cine ești, pentru ca ăsta mic să știe de unde se trage. Că Valjean e prea melodramatic“, a spus ea. El amânase cu anii decizia de a-și căuta identitatea, însă Anat s-a apucat imediat de treabă, cu aceeași tenacitate cu care descoperea pentru Mossad ascunzătorile criminalilor naziști care scăpaseră de procesul de la Nürnberg. A luat-o de la Auschwitz, ultima destinație a lui Samuel înainte de armistițiu, a mers pe firul istoriei pas cu pas. Legănându-și pântecul, a plecat în Franța să vorbească cu unul dintre puținii membri ai rezistenței evreiești rămași acolo, care a ajutat-o să dea de cei care salvaseră pilotul avionului englezesc; nu a fost ușor, căci după război ai fi zis că toți francezii erau eroi ai rezistenței. Anat a ajuns la Londra, a scotocit în

arhivele Royal Air Force, a găsit mai multe fotografii ale unor tineri care parcă aduceau cu iubitul ei. Era singura posibilitate: l-a sunat și i-a citit la telefon cinci nume. „Care dintre ele îți spune ceva?” „Mendel! Sunt sigur! Mendel e numele meu!” a strigat el, oprindu-și cu mari eforturi suspinele.

— Fiul meu are patru anișori și se numește Baruh, ca tata. Baruh Mendel, i-a spus el Almei în timp ce stăteau în mașină.

— Te-ai însurat cu Anat?

— Nu. Încercăm să trăim împreună, dar nu e ușor.

— Deci știi de mine de patru ani și n-ai venit decât acum, i-a reproșat Alma.

— Păi, de ce să fi venit? Fratele pe care l-ai cunoscut a murit într-un accident aviatic. N-a mai rămas nimic din băiatul care a intrat ca pilot în Anglia. Cunosco povestea, Anat mi-o repetă întruna, dar nu o percep ca a mea, e o relatare seacă, lipsită de sens. Adevărul e că nu-mi aduc aminte de tine, deși știu că ești sora mea, Anat nu se înșală în chestiile astea.

— Eu îmi amintesc că aveam un frate care se juca cu mine și cânta la pian, dar nu semeni cu el...

— Nu ne-am văzut de atâția ani, ți-am zis doar, nu mai sunt același.

— Și-acum, de ce ai venit?

— N-am venit pentru tine, sunt în misiune, nu pot să-ți dau amănunte, firește. Am profitat ca să vin la Boston pentru că Anat crede că Baruh are nevoie de o mătușă. Tatăl ei a murit acum câteva luni. N-a mai rămas nimeni din familia ei, nici din a mea, doar tu. Nu vreau să-ți impun nimic, Alma, vreau doar să știi că sunt în viață și că ai un nepot. Uite, Anat îți trimite asta.

I-a întins o fotografie color cu copilul împreună cu părinții săi. Anat Rákosi așezată, cu copilul în brațe; o femeie slăbuță, palidă, cu ochelari rotunzi. Alături, tot așezat, cu brațele încrucișate peste piept, Samuel. Copilul are trăsături arcate și părul creț și negru ca al tatălui. Pe spate, o adresă din Tel Aviv.

— Vino să ne vezi, Alma, să-l cunoști pe Baruh, i-a spus la plecare, după ce a luat hainele de la spălătorie și a condus-o acasă.

Sabia familiei Fukuda

Agonia a durat mai multe săptămâni. Cu plămânii roși de cancer, respirând horcăit ca peștele pe uscat, lui Takao Fukuda îi era greu să moară. Abia vorbea, era atât de slăbit, că nici prin scris nu reușea să comunice, mâinile umflate și tremurătoare nu puteau trasa delicatele litere japoneze. Refuza să mănânce și își smulgea sonda prin care era hrănit, profitând de neatenția alor săi sau a infirmierelor. A căzut într-o stare de torpoare, însă Ichimei, care făcea ture la spital la fel ca mama și sora sa, știa că era lucid și speriat. Îi aranja pernele ca să-l țină semiașezat, îi ștergea fruntea transpirată, îl freca pe pielea descuamată cu loțiune, îi puneă pe limbă bucățele de gheață, îi vorbea despre plante și grădini. Într-o zi a observat că buzele tatălui încercau să rostească un nume care semăna cumva cu cel al unei mărci de țigări, dar nici nu se puneă problema ca omul să vrea să fumeze, era absurd. A încercat totuși toată după-amiaza să descifreze ceea ce dorea să-i transmită Takao. „Kemi Morita? Asta vrei să spui, tati? Vrei s-o vezi?” a întrebat în cele din urmă. Takao a aprobat făcând semn că da. Era vorba despre lidera spirituală Oomoto, o femeie despre care se spunea că poate vorbi cu spiritele. Ichimei o cunoștea, femeia trecea pe la toate micile comunități ale acestei religii.

— Tata vrea s-o chemăm pe Kemi Morita, a anunțat-o apoi pe Megumi.

— Dar locuiește la Los Angeles, Ichimei.

— Câți bani mai avem? Putem să-i cumpărăm biletul.

Când a sosit Kemi Morita, Takao nu-și mai putea mișca nici măcar pleoapele. Singurul semn de viață era zumzetul aparatului de respirat; suspendat în limb, omul aștepta. Megumi o așteptase pe preoteasă la aeroport cu o mașină pe care i-o împrumutase o colegă de la fabrică. Femeia părea un copil în pijama albă. Cu părul alb, umerii căzuți și târându-și pașii. Dar chipul neted, fără riduri și senin precum o mască din bronz crea un contrast puternic.

Cu pași mărunți, Kemi Morita s-a apropiat de pat și i-a luat mâna – Takao a deschis imediat ochii, iar când și-a recunoscut maestra spirituală, chipul său emaciat a tresărit. Ichimei, Megumi și Heideko s-au retras spre capătul camerei, preoteasa a murmurat o rugăciune lungă sau un poem în japoneza veche. Apoi și-a lipit urechea de buzele muribundului. După câteva minute, l-a sărutat pe frunte și s-a întors la ceilalți.

— Mama, tatăl și bunicii lui Takao sunt aici, a rostit în japoneză, arătând spre capul patului. Au venit de departe ca să-l conducă Dincolo. Takao e gata de plecare, dar mai întâi are un mesaj pentru Ichimei. Iată-l: „Katana familiei Fukuda se află îngropată într-o grădină pe malul mării. Nu poate rămâne acolo. Ichimei, trebuie să o recuperezi și s-o așezi la locul ei, pe altarul strămoșilor noștri“.

Ichimei a primit mesajul cu o plecăciune adâncă și ducându-și mâinile la frunte. Nu-și mai amintea limpede noaptea în care îngropaseră sabia, anii șterseseră scena, dar Heideko și Megumi știau unde era grădina aceea care ajungea până la mare.

— Și acum Takao cere ultima țigară, a mai spus Kemi Morita înainte de a pleca.

Când a revenit la Boston, Alma a constatat că, în anii în care lipsise, familia Belasco se schimbase mai mult decât se putea deduce din scrisori. În primele zile s-a simțit în plus, ca într-o vizită scurtă, întrebându-se care era locul ei acolo și ce naiba avea să facă. San Francisco i se părea provincial; ca să-și facă un nume cu picturile ei pe mătase ar fi trebuit să plece la New York, unde ar fi trăit printre artiști renumiți și mai aproape de influențele Europei.

Se născuseră trei nepoți Belasco, unul de trei luni, al Marthei, și gemenele Sarei, care, printr-o eroare a legilor geneticii, aveau aspect de scandinave sadea. Nathaniel se ocupa de firma tatălui, locuia singur într-un penthouse cu vedere spre golf și-și umplea orele libere navigând cu velierul. Vorbea puțin și avea puțini prieteni. La douăzeci și șapte de ani continua să țină piept campaniei agresive a maică-sii, menită a-i găsi o nevastă pe măsură. Candidate erau cu duiumul, căci băiatul era de familie bună, era plin de bani și arăta ca un june-prim, devenise acel *mensch* pe care și-l dorise tatăl său, la care se uitau cu jind toate fetele de măritat din colonia evreiască. Mătușa Lillian nu se schimbase mult, era aceeași femeie bună și activă din-totdeauna, însă i se accentuase surzenia, drept care țipa, nu vorbea, mai și încărunțise, dar nu se vopsea pentru că nu voia să pară mai tânără, dimpotrivă. Bărbatu-său, în schimb, parcă își pusese pe umeri douăzeci de ani, acum diferența relativ mică ce-i despărțea părea de trei ori mai mare. Isaac suferise un atac de cord, își revenise, dar era slăbit. Din spirit de disciplină, trecea pe la birou câteva ore pe zi, dar lăsase toată treaba în seama lui Nathaniel; renunțase cu totul la viața mondenă, după care nu se dăduse niciodată în vânt, citea mult, admira din pergola din grădină peisajul mării și al golfului, cultiva arbuști de mastic în seră, studia texte de legislatură și de botanică.

Se muiase, cea mai mică emoție îi umezea ochii. Lillian trăia cu frica în sân. „Jură-mi că n-ai să mori înaintea mea, Isaac“, îl implora când vedea că-și pierde suflul și se târa spre patul în care se prăbușea mai palid decât cearșaful. Lillian habar nu avea să gătească, pentru asta era mereu un *chef*, dar de când cu boala lui Isaac îi pregătea singură niște supe infailibile după rețetele moștenite de la mama ei, scrise de mână pe un caiet. Îl târâse la o duzină de medici, asista la consultații ca să nu i se ascundă nimic, îi administra chiar ea medicamentele. Recurgea și la mijloace ezoterice. Se ruga lui Dumnezeu nu doar dimineața și pe seară, cum era obiceiul, ci la orice oră: *Shemá Israel, Adonai Eloeinu, Adonai Ejad*. Era vegheat de un ochi de sticlă turcesc și de o mână a Fatimei din tinichea vopsită atârnată de tăblia patului; pe comodă ardea tot timpul o lumânare, alături de Biblia evreiască, una creștină și o sticluță cu apă sfințită, adusă de o slujnică de la capela Sfântului Iuda.

— Dar asta ce-i? s-a mirat când a văzut pe noptieră un schelet cu pălărie.

— Baronul Samedi. Mi l-au trimis de la New Orleans. E zeul morții, dar și al sănătății, l-a lămurit Lillian.

Prima pornire a lui Isaac a fost să arunce pe jos toate fetișurile care-i năpădiseră camera, dar dragostea pentru nevastă-sa a fost mai tare. În fond, ce-l costa să închidă ochii dacă asta o ajuta pe Lillian, care aluneca inexorabil pe panta panicii. Altă consolare nu putea să-i ofere. Era îngrozit de propria-i deteriorare fizică, căci fusese zdravăn și sănătos și se credea indestructibil. O epuizare teribilă îi rodea oasele, numai voința sa de elefant îl făcea să-și îndeplinească obligațiile autoimpuse. Printre acestea, să rămână în viață ca să nu-și dezamăgească soția.

Sosirea Almei i-a insuflat o brumă de energie. Nu era omul efuziunilor sentimentale, era vulnerabil și trebuia

să aibă grijă ca torentul de duioșie să nu dea pe dinafară. Doar Lillian, în clipele de intimitate, își dădea seama ce simțea el. Fiu-său Nathaniel era toiagul de care Isaac se sprijinea, era cel mai bun prieten, partenerul și confidentul său, dar nu fusese nevoie să i-o spună niciodată – o știau amândoi, cuvintele ar fi fost stânjenitoare. Pe Martha și pe Sarah le trata cu afecțiunea unui patriarh binevoitor, dar îi mărturisise în taină nevستی-sii că fetele astea nu-i prea plăceau, le considera meschine. Nici Lillian nu le adora, dar n-ar fi recunoscut în ruptul capului. Pe nepoți, Isaac îi iubea de departe. „Să mai crească, încă nu sunt persoane“, spunea pe ton de glumă, ca să se scuze, dar era exact ce simțea. Însă pentru Alma avusese dintotdeauna o slăbiciune.

Când nepoata venise din Polonia să stea la Sea Cliff, în 1939, Isaac prinsese atâta drag de ea, încât mai târziu simțise un fel de bucurie vinovată aflând de dispariția părinților fetei, căci asta îi dădea prilejul să le ia locul în inima Almei. Nu-și propusese să o formeze, ca pe propriii săi copii, ci să o protejeze, de aici libertatea de a o iubi. Dacă Lillian se ocupa de aspectele practice, el se distra provocând-o intelectualicește și împărtășind cu ea pasiunea pentru botanică și geografie. Ideea creării Fundației Belasco i-a venit tocmai într-o zi când îi arăta Almei cărțile despre grădini. Au tot dat târcoale ideii, luni în șir, iar fata, care avea pe atunci treisprezece ani, a fost cea care a zis că trebuiau să planteze grădini în cartierele defavorizate ale orașului. Isaac o admira; constata de-a dreptul fascinat evoluția ei mentală, îi înțelegea singurătatea, era înduioșat când venea să-i caute compania. Fetița se așeza lângă el, îi puneă o mână pe genunchi și se uitau la televizor sau citeau cărți de grădinărit; căldura și greutatea acelei mânuțe erau un dar prețios pentru el. O mângâia pe cap când nu-l vedea nimeni și îi lăsa dulciuri sub pernă. Tânăra

femeie întoarsă de la Boston cu coafură geometrică, buze rujate și pas ferm nu era Alma cea timorată de atunci, care dormea cu pisica în brațe pentru că-i era frică să doarmă singură, însă odată depășită jena reciprocă, cei doi și-au recuperat relația delicată pe care o avuseseră mai bine de un deceniu.

— Îți amintești de familia Fukuda? și-a întrebat nepoata după câteva zile.

— Cum să nu! a tresărit Alma.

— Ieri m-a sunat unul din băieți.

— Ichimei?

— Exact. Era mezinul, nu? M-a întrebat dacă poate veni să mă vadă, are ceva de vorbit cu mine. Sunt în Arizona.

— Unchiule, Ichimei e prietenul meu și nu l-am văzut de când au fost luați cu toții. Te rog, pot să asist și eu?

— Mi-a dat de înțeles că e vorba de o chestiune privată.

— Când vine?

— Am să te anunț, Alma.

Cincisprezece zile mai târziu, la conacul de la Sea Cliff se prezenta Ichimei, într-un costum ieftin și cravată neagră. Alma îl aștepta cu inima bubuindu-i în piept, i-a deschis ușa înainte ca el să apuce să sune și i s-a aruncat în brațe. Era și acum ceva mai înaltă decât el și a fost gata să-l dărâme. Uimit să o vadă și deconcertat pentru că manifestările de afecțiune în public nu sunt bine văzute de japonezi, Ichimei n-a știut să răspundă demonstrației de efuziune, dar nici n-a avut timp: Alma l-a luat de mână și l-a târât în casă, repetându-i întruna numele cu ochii umezi, iar de cum s-a văzut dincolo de prag l-a sărutat din plin pe gură. Din bibliotecă, unde stătea pe fotoliul preferat cu motanul Neko pe genunchi, pisica lui Ichimei,

care acum avea șaisprezece ani, Isaac Belasco a văzut scena și s-a ascuns în spatele ziarului până când cei doi au intrat în încăpere. Alma i-a lăsat singuri și a închis ușa.

Ichimei i-a povestit în puține cuvinte prin ce trecuse familia sa – Isaac era la curent, căci după ce fusese sunat făcuse cercetări în legătură cu familia Fukuda. Aflase nu doar despre sfârșitul lui Takao și al lui Charles, despre deportarea lui James și sărăcia în care se zbăteau văduva și cei doi copii rămași, dar mai apucase să ia și anumite măsuri. Singura noutate a fost mesajul lui Takao în legătură cu sabia.

— Îmi pare tare rău că a murit Takao. A fost prietenul și maestrul meu. Îmi pare rău și de Charles și de James. Să știi că nu s-a atins nimeni de locul unde se află *katana* familiei tale. Poți să o iei când dorești, dar a fost îngropată cu un ceremonial anume și cred că tatăl tău ar dori să fie scoasă la lumină cu aceeași solemnitate.

— Sigur, domnule. Dar deocamdată n-am unde s-o pun. Aș putea s-o las aici? Nu pentru mult timp, sper.

— Va fi o onoare pentru casa asta, Ichimei. Te grăbești să o recuperezi?

— Locul ei este pe altarul strămoșilor, dar deocamdată nu avem nici casă, nici altar. Mama, sora mea și cu mine locuim la o pensiune.

— Câți ani ai, Ichimei?

— Douăzeci și doi.

— Deci ești major și cap de familie. Poți să te ocupi de afacerea pe care am avut-o cu tatăl tău.

Și Isaac Belasco i-a explicat unui Ichimei stupefiat că în 1941 pusese bazele unei societăți cu Takao Fukuda: o seră de flori și plante decorative. Războiul curmase planul, însă nici unul, nici celălalt nu-și retrăseseră cuvântul dat, așa că totul rămânea în picioare. Există și un teren

potrivit la Martínez, în partea de est a golfului San Francisco, pe care îl achiziționase la un preț bun. Două hectare de pământ neted, roditor și bine irigat, cu o casă modestă, dar decentă, unde ai săi ar fi putut sta până să facă rost de ceva mai bun. Ichimei va avea de tras tare ca să meargă afacerea, așa cum stabilise cu Takao.

— Avem deci pământul, Ichimei. Am să vărs capitalul inițial pentru pregătirea terenului și plante, restul te privește. Cu ce scoți, ai să-ți plătești partea cum poți, fără grabă și fără dobândă. Când va fi momentul, punem societatea pe numele tău. Deocamdată, aparține Societății Belasco, „Fukuda și Fiii“.

Nu i-a mai spus că societatea și cumpărarea terenului datau de mai puțin de o săptămână. Asta avea s-o descopere Ichimei după patru ani, când a trecut afacerea pe numele lui.

Familia Fukuda a revenit în California și s-a instalat la Martínez, la patruzeci și cinci de minute de San Francisco. Ichimei, Megumi și Heideko au muncit zi-lumină și au obținut prima recoltă de flori. Pământul și clima s-au dovedit peste așteptări, nu rămânea decât să plaseze marfa pe piață. Heideko dovedise mai multă energie și tărie de caracter decât toți ceilalți din familie; la Topaz își demonstrase combativitatea și spiritul organizatoric; în Arizona îi ținuse pe toți, căci Takao abia respira între două țigări și două crize de tuse. Își iubise bărbatul cu lealitatea feroce a uneia care își ia în serios destinul de nevastă, totuși văduvia fusese o eliberare. Întoarsă cu copiii în California și pomenindu-se cu două hectare de posibilități, s-a pus imediat pe treabă. La început, Megumi a fost nevoită să pună și ea mâna pe sapă și pe greblă, deși mintea ei era la un viitor care n-avea nimic de-a face cu agricultura. Ichimei

era pasionat de botanică și ținea la tăvăleală, dar era lipsit de simț practic și nu știa să câștige banul. Era idealist, visător, talentat la desen și la poezie, dedat meditației, nu comerțului. Când a fost să vândă spectaculoasa producție de flori la San Francisco, maică-sa l-a îmboldit să-și curețe unghiile de pământ, să-și pună costum, cămașă albă și cravată colorată – nici un semn de doliu – și să încarce camioneta.

Megumi făcuse o listă cu cele mai elegante florării din oraș, Heideko a luat-o și le-au luat la rând. Ea rămânea în mașină, conștientă că arăta ca o țărancă japoneză și abia vorbea englezește, în vreme ce Ichimei, roșu până în vârful urechilor, își oferea marfa. Tot ce avea legătură cu banii îl rușina enorm. Soră-sa era de părere că Ichimei nu era făcut pentru America, era prea discret, auster, pasiv și umil; dacă ar fi fost după el, ar fi umblat aproape gol și cerșindu-și hrana cu o strachină în mână, precum profeții și sihaștrii din India.

Heideko și Ichimei s-au întors cu marfa vândută toată. „E pentru prima și ultima oară când merg cu tine, fiule. Ești capul familiei. Nu putem mânca flori, învață să le vinzi“, i-a spus Heideko. A încercat el să-i paseze treaba asta soră-sii, dar Megumi avea gânduri de plecare. Dar au văzut ce ușor era să obțină un preț bun pentru flori; și-ar fi putut plăti datoria în patru sau cinci ani, dacă se mulțumeau cu strictul necesar și nu intervenea nici o nenorocire. În plus, după ce a văzut recolta, Isaac Belasco le-a promis obținerea unui contract cu hotelul Fairmont, celebru pentru superbe buchete de flori proaspete din hol și din saloane.

În sfârșit, norocul începea să le suradă, după treisprezece ani de ghinion; și atunci, Megumi le-a spus că împlinise treizeci de ani și era cazul să-și vadă de drumul

ei. În timpul ăsta, Boyd Anderson se căsătorise și divorțase, era tatăl a doi copii și o rugase din nou pe Megumi să vină în Hawaii, unde-i mergea bine cu atelierul auto și afacerea cu camioane. „Lasă Hawaiiul, dacă vrei să fi cu mine vino la San Francisco“. Se hotărâse să facă școala de moașe. La Topaz asistase la mai multe nașteri și de fiecare dată când ridicase în mâini o ființă proaspăt venită pe lume simțise un fel de extaz asemănător unei revelații divine. De curând, acest aspect al obstetricii, dominat de medici și chirurghi, începuse să fie lăsat pe mâna moașelor – iar ea voia să fie una dintre primele și cele mai bune. A fost primită la un curs de moașe și sănătate feminină, care avea marele avantaj că era gratuit. În cei trei ani care au urmat, Boyd Anderson a curtat-o de la distanță cu aceeași tenacitate, convins că după ce-și lua diploma avea să se mărite cu el și să meargă în Hawaii.

27 noiembrie 2005

Să nu-ți vină să crezi, Alma: Megumi s-a hotărât să iasă la pensie. A costat-o atât de mult să-și ia diploma și își iubește atât de tare profesia, încât aveam impresia că nu se va pensiona niciodată. Am socotit că în patruzeci și cinci de ani a adus pe lume cam o mie cinci sute de prunci. Contribuția ei la explozia demografică, vorba ei. A împlinit optzeci de ani, e văduvă de un deceniu și are cinci nepoți, e cazul să se odihnească, numai că i-a intrat în cap să pună pe roate o afacere de catering. Zău dacă înțelegem de ce, că soră-mea e incapabilă să prăjească un ou. Am avut niște ore libere ca să pictez. De data asta nu mai revin, ca de atâtea ori, la peisajul de la Topaz. Pictez o cărare în munți din sudul Japoniei, în apropiere se află un templu foarte vechi și izolat. Trebuie să revenim împreună în Japonia, mi-ar plăcea să-ți arăt templul acela.

Ichi

Dragostea

Anul 1955 nu a fost doar un an de trudă și eforturi pentru Ichimei, a fost și anul dragostei sale. Alma a renunțat la proiectul de a reveni la Boston, a deveni o a doua Vera Neumann și a bate lumea-n lung și-n lat. Unicul scop al vieții ei era să fie cu Ichimei. Se întâlneau aproape zilnic pe seară, când lucrul la câmp se termina, într-un motel de pe șosea aflat la nouă kilometri de Martínez. Alma ajungea mereu prima și plătea camera unui pakistanez care o măsura din cap până-n picioare cu profund dispreț. Ea se uita fix în ochii lui, orgolioasă și insolentă, până când omul își pleca privirile și îi dădea cheia. Scena se repeta întocmai de luni până vineri.

Acasă, Alma spusese că urma niște cursuri serale la Universitatea din Berkeley. Pentru Isaac Belasco, care era convins că avea idei înaintate și putea face afaceri și fi prieten cu grădinarul său, ar fi fost inacceptabil ca un membru al familiei să întrețină relații intime cu un Fukuda. La rândul ei, Lillian era convinsă că Alma avea să se mărite cu un *mensh* din colonie, așa cum făcuseră Martha și Sarah, nici nu încăpea discuție. Singurul care era la curent cu acest secret era Nathaniel, dar nici el nu era de acord. Alma nu-i spusese despre motel, nici el nu o trăsese de limbă, prefera să nu cunoască amănuntele. Nu-i venea să-l descalifice pe Ichimei ca pe o toană a

vară-sii care avea să treacă rapid; aștepta ca Alma să priceapă mai devreme sau mai târziu că nu aveau nimic în comun. Nu-și amintea de propria sa relație cu Ichimei din copilărie, cu excepția lecțiilor de arte marțiale de pe strada Pine. După ce începuse liceul și se terminase cu teatrul din pod îl văzuse extrem de rar, deși Ichimei venea des la Sea Cliff să se joace cu Alma. Iar după întoarcerea familiei Fukuda la San Francisco, se întâlniseră scurt de vreo două ori, când îl trimitea taică-său să le dea bani pentru seră. Nu pricepea ce naiba vedea vară-sa la asta: un tip nesubstanțial, care trecea fără să lase urme, exact opusul bărbatului puternic și sigur pe el care ar fi putut domina o femeie atât de complicată ca Alma. Era convins că părerea sa ar fi fost aceeași dacă Ichimei nu ar fi fost japonez, rasa nu conta, era o chestiune de caracter. Căci Ichimei era lipsit de acea doză de ambiție și agresivitate atât de necesară bărbaților pe care însuși și-o cultivase prin propria voință. Își amintea perfect anii de teamă, problemele de la școală, strădania teribilă pentru a studia o meserie care cerea un soi de răutate pe care nu o avea. Îi era recunoscător tatălui său pentru că insistase să-i urmeze cariera; ca avocat se căluse, dobândise o piele de caiman care îl schimbuse și-l făcuse să progreseze. „N-ai decât să crezi ce vrei tu, Nat, dar nu îl cunoști pe Ichimei și nu te cunoști nici pe tine“, îi replica Alma atunci când îi expunea teoria sa despre masculinitate.

Amintirea acelor luni binecuvântate în care se întâlnea cu Ichimei la motelul unde nu puteau stinge lumina din cauza goangelor noctambule care ieșeau de prin colțuri a susținut-o pe Alma în anii care au urmat, când a încercat să se smulgă din amor și dorință și să le înlocuiască cu penitența fidelității. Cu Ichimei descoperise multiplele

subtilități ale amorului și plăcerii, de la patima dezlănțuită și neînfrânată, până la clipele sacre când emoția îi ridica la ceruri și rămâneau nemișcați, întinși ochi în ochi pe pat, privindu-se îndelung, mulțumind sorții, simțind că-și atinseseră străfundul sufletului, purificați de faptul că se desprinseseră de orice artificiu și zăceau așa, vulnerabili, într-un extaz în care plăcerea și tristețea se confundau, între exaltare vitală și dulcea tentație de a muri împreună chiar atunci, pentru a nu se despărți niciodată. Izolată de lume prin magia dragostei, Alma ignora vocea interioară care o chema la ordine și îi cerea prudență, avertizând-o cu privire la consecințe. Trăiau doar pentru aceste întâlniri, nu exista mâine sau ieri, nu exista decât camera insalubră cu fereastra blocată, mirosul de mucegai, ceașafurile uzate și ventilatorul care horcăia perpetuu. Nu existau decât ei doi, primul sărut lacom de cum treceau pragul, înainte de a încuia ușa, mângâierile în picioare, hainele pe care le lepădau la nimereală, trupurile goale și tremurătoare, căldura, gustul și mirosul celuilalt, textura pielii și a părului, miracolul de a se pierde în dorință până la extenuare, de a dormita îmbrățișați și a reveni la plăcerea reînnoită, glumele, râsetele și confidențele, universul prodigios al intimității. Degetele verzi ale lui Ichimei în stare să readucă la viață o plantă pe ducă sau să repare un ceas pe întuneric i-au revelat Almei propria ei natură năvălășă și pofticioasă. Se amuza surprinzându-l, provocându-l, făcându-l să roșească stânjenit și plăcut impresionat. Ea era îndrăzneată, el era prudent, ea avea orgasmul gălăgios, el îi astupa gura. Ea îi șoptea la ureche un potop de cuvinte romanțioase, admirative sau porcoase, el păstra rezerva tipică frii și culturii sale.

Alma se abandonase bucuriei inconștiente a amorului. Se mira uneori că nimeni nu vedea cum îi strălucea pielea,

cât de adânci îi erau ochii, cât de lin pășea, cât de mângâietoare îi era vocea, cât de arzătoare energia pe care nu putea și nici nu dorea s-o țină sub control. A fost perioada când a scris în jurnalul ei că plutea și pielea îi era înfiorată ca de înțepăturile apei minerale; că inima îi crescuse ca un glob și era gata să plesnească, o inimă în care nu încăpea decât Ichimei, restul omenirii se ștersese; că se studia goală înaintea oglinzii cu ochii lui Ichimei, care o privea din spatele sticlei, admirându-i picioarele lungi, mâinile puternice, sânii tari cu sfârcuri întunecate, pântecul neted cu dunga neagră de păr între buric și pubis, buzele rujate, pielea de beduină; că dormea cu nasul lipit de un tricou de-al lui, impregnat de aroma de grădinar – humus și sudoare – că-și acoperea urechile ca să-și evoce glasul lui lin și suav, râsul lui ezitant, în contrast cu râsul ei debordant, exagerat și zgomotos, sfaturile lui de prudență, vorbele de iubire în japoneză, căci engleza i se părea searbădă, exclamațiile lui admirative înaintea desenelor pe care i le arăta și care urmau să o imite pe Vera Neumann, fără a se plânge defel că el, care avea un talent autentic, nu avea timp să picteze decât pe sponci, după munca abrutizantă, asta până ca ea să apară în viața lui, acaparându-i tot timpul și tot aerul. Fără de sațiu era dorința Almei de a se ști iubită.

Urme din trecut

La început, Alma Belasco și Lenny Beal, prietenul recent ajuns la Lark House, s-au delectat cu viața culturală din San Francisco și Berkeley. Se duceau la film și la teatru, la concerte și expoziții, mâncau în restaurante exotice și făceau plimbări cu cățeaua. Pentru prima dată de trei ani încoace, Alma își reocupa locul în loja de la operă a familiei, numai că prietenul ei nu s-a lămurit despre ce era vorba în primul act, iar la al doilea a adormit, înainte ca Tosca să înfigă un cuțit în inima lui Scarpia. Așa că au renunțat la operă. Lenny avea o mașină mai comodă decât cea a Almei, se duceau la Napa să admire peisajul bucolic al viilor și să deguste vinuri, sau la Bolinas, să respire aer de mare și să mănânce stridii, dar în cele din urmă au obosit să facă pe tinerii activi cu prețul unui mare efort de voință și tentația repausului a învins. În loc să iasă, ceea ce implica deplasare, căutarea unui loc de parcare și statul în picioare, vedeau filme la televizor, ascultau muzică în apartament sau mergeau la Cathy cu o sticlă de șampanie roze care mergea cu caviarul pe care fika lui Cathy, stewardesă la Lufthansa, îl aducea din călătorii. Lenny colabora la clinica împotriva durerii învățându-i pe pacienți să facă măști pentru teatrul Almei din hârtie udă și ciment dentar. Se duceau să citească în bibliotecă, singurul loc comun cât de cât liniștit; zgomotul

era unul dintre inconvenientele vieții în comun. Sau luau cina în sufrageria de la Lark House, sub privirile celorlalte femei, invidioase pe bafta Almei. Irina se simțea dată la o parte, deși câteodată o luau cu ei; nu mai era indispensabilă pentru Alma. „Ai idei fixe, Lenny nu se poate lua la întrecere cu tine, Irina“, o consola Seth, dar era și el îngrijorat pentru că orele de lucru cu Irina se răriseră și astfel o vedea mai rar.

În după-amiaza asta Alma și Lenny stăteau în grădină și își aminteau de trecut, cum făceau adesea, iar ceva mai departe Irina o spăla pe cățeaua Sofia cu furtunul. În urmă cu câțiva ani, Lenny văzuse pe Internet o organizație care salva maidanezi din România, unde aceștia umblau în haite jalnice, și îi aducea la San Francisco ca să fie adoptați de suflete miloase. Poza Sofiei, cu pata cea neagră pe ochi, l-a cucerit pe loc și a completat formularul online, a trimis cei cinci dolari și a doua zi s-a dus să o ridice. În descriere lipsea amănuntul că animalul nu avea decât trei picioare. Cu toate acestea, cățeaua ducea o viață normală, singura consecință a accidentului suferit era că se încăpățâna să distrugă extremitatea oricărui obiect cu patru picioare – mese sau scaune – tentație pe care Lenny o rezolva cu o rezervă inepuizabilă de jucării de plastic; cum rămânea o păpușă șchioapă sau ciungă, cum i-o înlocuia și astfel totul era perfect. Singura slăbiciune de caracter a cățelei era lipsa de lealitate față de stăpân. Se lipise de Catherine Hope, la care fugea ca din pușcă și îi sărea în poală: îi plăcea să meargă în scaunul cu roțile.

Acum stătea liniștită sub jetul de apă, în timp ce Irina îi vorbea în română ca să disimuleze și trăgea cu urechea la conversația dintre Alma și Lenny, scopul fiind să-i spună apoi lui Seth. Îi era cam rușine că-i spiona, dar deveniseră dependenți de cercetarea trecutului acestei femei, și ea, și

Seth. Știa – chiar Alma îi spusese – că prietenia cu Lenny data din 1984, anul în care murise Nathaniel Belasco, și nu durase mai mult de câteva luni, numai că împrejurările o făcuseră atât de intensă, încât revăzându-se la Lark House continuaseră de parcă timpul n-ar fi trecut. Alma tocmai îi explica lui Lenny că la șaptezeci și opt de ani renunțase la rolul ei de matroană a familiei Belasco, sătulă să vadă lume și să se țină de norme, cum făcea de când era mică. Se afla de trei ani la Lark House și îi plăcea tot mai mult. Și-o impusese ca penitență, ca modalitate de a plăti pentru privilegiile de care se bucurase, pentru vanitate și materialism. Idealul ar fi fost să-și petreacă restul zilelor într-o mănăstire zen, dar nu era vegetariană și meditația îi dădea dureri de spate, drept care alesese Lark House, spre oroarea fiului și a nurorii, care ar fi preferat să o vadă cu capul ras la Dharamsala. Însă aici trăia comod, nu renunțase la nimic esențial și, la o adică, era la treizeci de minute de Sea Cliff, deși nu se ducea acolo – niciodată nu percepușe conacul ca pe casa ei, căci mai întâi aparținuse socrilor, apoi fiului și neveste-sii – decât pentru mesele în familie. La început nu vorbise cu nimeni de la Lark House, era ca și cum ar fi stat singură la un hotel de categoria a doua; dar, cu timpul, legase câteva prietenii, iar de la sosirea lui Lenny încoace nu se mai simțea deloc singură, i-a mai spus.

— Ai fi putut alege ceva mai bun, Alma.

— Nu am nevoie de mai mult. Tot ce-mi lipsește e un șemineu pe timp de iarnă. Știi, îmi place să mă uit la foc, e ca și cum ai privi valurile mării.

— Cunosc o văduvă care și-a petrecut ultimii șase ani în croaziere. Cum acosta vasul pentru ultima escală, cum veneau ai ei cu următorul bilet pentru ocolul lumii.

— Mă mir că fiu-meu și noră-mea nu s-au gândit la așa ceva, a râs ea.

— Avantajul e că, dacă dai ortul popii în larg, căpitanul aruncă leșul peste bord și familia scapă de cheltuielile de înmormântare.

— Aici mă simt bine, Lenny. Descopăr cine sunt fără bijuterii și găтели; e un proces destul de lent, dar necesar. Cu toții ar trebui să facă asta la sfârșitul vieții. Dacă aș fi mai disciplinată, i-aș lua-o înainte nepotului meu și mi-aș scrie singură memoriile. Am timp, libertate și liniște, ca niciodată în agitația de dinainte. Mă pregătesc să mor...

— Mai e mult până atunci, arăți splendid, Alma.

— Mersi. O fi din cauza dragostei.

— A... dragostei?

— Să spunem că am pe cineva. Știi bine la cine mă refer: Ichimei.

— Incredibil! De câți ani sunteți împreună?

— Păi, să socotim... L-am iubit de când aveam amândoi în jur de opt ani, dar ca amănți avem cincizeci și opt de ani, din 1955, cu câteva întreruperi mai lungi.

— Și de ce te-ai măritat cu Nathaniel?

— Pentru că el dorea să mă protejeze, iar atunci chiar aveam nevoie de așa ceva. Nu uita ce caracter nobil avea. Nat m-a ajutat să accept că există forțe mai mari decât voința mea, mai puternice chiar și decât dragostea.

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe Ichimei. Să mă anunți când vine.

— Relația noastră e încă secretă, s-a îmbujorat Alma.

— De ce? Ai tăi ar înțelege.

— Nu e vorba de familia Belasco, ci de cea a lui Ichimei. Din respect pentru nevastă-sa, pentru copii și nepoți.

— După atâția ani pesemne că nevastă-sa știe...

— N-a știut niciodată. N-aș vrea s-o fac să sufere, Ichimei nu m-ar ierta. În plus, asta are anumite avantaje.

— Ce avantaje?

— De la bun început, nu am vrut să ne complicăm cu probleme domestice, copii, bani și toate celelalte cu care se confruntă un cuplu. Ne vedeam doar ca să ne iubim. Iar o relație clandestină trebuie apărută, e fragilă și prețioasă, Lenny. O știi mai bine ca oricine...

— Și tu, și eu ne-am născut prea devreme cu o jumătate de secol. Suntem experți în relații interzise.

— Ichimei și cu mine am avut o ocazie când eram foarte tineri, dar eu n-am avut curaj. N-am putut renunța la siguranță și am rămas prizoniera convențiilor. Erau anii '50, lumea era diferită, îți amintești?

— Cum să nu-mi amintesc?! O astfel de relație era aproape imposibilă, te-ai fi căit, Alma. Prejudecățile ar fi sfârșit prin a vă distruge cu tot cu dragoste.

— Ichimei știa și nu mi-a cerut niciodată să fac pasul ăsta...

A urmat o pauză în care cei doi au privit absorbiți niște colibri pe o tufă de fucsia, în timp ce Irina o tot ștergea pe Sofia cu un prosop și o pieptăna, apoi Lenny și-a exprimat regretul că nu o văzuse pe Alma de aproape trei decenii.

— Am aflat că ești la Lark House. Iată o coincidență care mă obligă să cred în destin, Alma, căci m-am înscris pe lista de așteptare de ani de zile, cu mult înainte să vii tu. Am amânat să te vizitez pentru că nu voiam să dezgrop istorii moarte...

— Nu sunt moarte, sunt mai vii ca oricând. Așa se întâmplă cu vârsta: istoriile din trecut prind viață și ni se lipesc de piele. Mă bucur c-o să ne petrecem împreună anii care vin.

— Nu vor fi ani, ci luni, Alma. Am o tumoare cerebrală neoperabilă, peste puțin timp vor începe simptomele.

— Doamne, ce rău îmi pare, Lenny!

— De ce? Am trăit destul. Cu un tratament agresiv aş mai duce-o un pic, dar nu merită. Sunt laş, mi-e frică de durere.

— Mă mir că te-au primit la Lark House.

— Nimeni nu ştie ce am şi nici nu trebuie anunţat, pentru că n-o să mai ocup locul mult timp. O să-mi fac seama când situaţia se va agrava.

— Cum o să ştii când e momentul?

— Deocamdată am dureri de cap, o stare de slăbiciune, lipsă de îndemânare. Nu mai am curaj să merg pe bicicletă, care a fost pasiunea vieţii mele, pentru că am căzut de câteva ori. Ştiai că am traversat pe bicicletă Statele Unite de la Pacific la Atlantic, şi asta de trei ori? Acum vreau să mă bucur de timpul care mi-a mai rămas. Mai apoi vor veni vomele, convulsiile, voi merge şi voi vorbi tot mai greu... Dar nu aştept până atunci, trebuie să acţionez cât am mintea limpede.

— Ce repede ne trece viaţa, Lenny...

Irina nu a fost mirată de spusele lui Lenny. Moartea voluntară era un subiect pe care-l discutau firesc cei mai lucizi internaţi la Lark House. Alma era de părere că erau prea mulţi bătrâni pe planetă care trăiau mult mai mult decât cerea biologia şi putea suporta economia, n-avea sens să fim obligaţi să rămânem prizonieri într-un trup chinuit de dureri sau într-o minte dusă. „Puţini bătrâni sunt mulţumiţi, Irina. Majoritatea sunt săraci, nu se bucură de sănătate şi nu au familie. Asta e etapa cea mai fragilă şi mai dificilă a vieţii, mai mult decât copilăria, căci se înrăutăţeşte pe zi ce trece şi viitorul ei e moartea“. Irina comentase vorbele astea cu Cathy, care credea că

nu peste mult timp oamenii vor putea opta pentru eutanasiu, care va fi un drept, nu o crimă. Cathy știa că mai mulți dintre cei internați la Lark House aveau în dotare cele necesare unei plecări demne și, deși înțelegea motivele unei astfel de decizii, ea una nu avea de gând să părăsească lumea în acest fel. „Am dureri permanente, Irina, dar le suport dacă mă gândesc la altceva. Cel mai greu a fost după operație, nici morfina nu mă ajuta, doar gândul că n-o să dureze veșnic. Totul e vremelnic“. Irina presupunea că, prin natura profesiei sale, Lenny se aprovizionase cu niște droguri mai expeditiv decât cele care veneau din Thailanda, împachetate în hârtie cafenie și fără nici un fel de identificare.

— Sunt liniștit, Alma, continua Lenny. Mă bucur de viață, mai ales de orele pe care le petrecem împreună. Sunt pregătit de mult, n-am fost luat pe nepusă masă. Am învățat să fiu atent la corpul meu. Corpul îmi dă informații, totul e să-l ascult. Îmi cunoșteam boala încă de dinainte să fiu diagnosticat și știu că orice tratament ar fi inutil.

— Ți-e frică?

— Nu. Îmi imaginez că după moarte e la fel ca înainte de naștere. Dar tu?

— Un pic... Îmi imaginez că după moarte nu mai ai contact cu lumea asta, nu mai suferi, nu ai nici personalitate, nici memorie, e ca și cum Alma Belasco nici n-ar fi existat. Poate că ceva trece totuși: spiritul, esența ființei. Dar îți mărturisesc că mi-e frică să mă desprind de corp, sper ca atunci Ichimei să fie cu mine sau să vină să mă găsească Nathaniel.

— Dacă spiritul nu mai are legătură cu lumea asta, nu văd cum te-ar găsi Nathaniel.

— Da, e o contradicție, a râs Alma. Cât de legați suntem de viață! Ziceai că ești laș, dar e nevoie de multă

putere ca să te desprinzi de toate și să pășești peste pragul acela care duce unde știm cu toții.

— De aceea am și venit aici, Alma. Nu cred c-o s-o pot face de unul singur. Mi-am zis că tu ești singura persoană pe care pot să o rog să stea cu mine în clipa în care voi alege să mor. Îți cer prea mult?

22 octombrie 2002

Ieri, când în sfârșit am putut să ne întâlnim ca să ne serbăm aniversarea, am văzut că erai prost-dispusă, Alma. Mi-ai spus că uite-așa, deodată, fără să știm cum, am ajuns la șaptezeci de ani. Te temi să nu ne lase corpul și de ceea ce numești urâtenia bătrâneții, deși ești mai frumoasă acum decât la douăzeci și trei de ani. Nu suntem bătrâni pentru că am împlinit șaptezeci. Începem să îmbătrânim din clipa nașterii, ne schimbăm zi după zi, viața e o curgere continuă. Evoluăm. Singura deosebire este că acum suntem ceva mai aproape de moarte. Și ce e rău în asta? Dragostea și prietenia nu îmbătrânesc.

Ich

Lumină și umbră

Exercițiul sistematic de aducere aminte pentru cartea nepotului s-a dovedit benefic pentru Alma Belasco, amenințată prin vârstă de fragilizarea minții. Dacă înainte se rătăcea prin labirinturi și nu găsea ceva precis, ca să-i dea lui Seth răspunsuri exacte și-a propus să reconstruiască trecutul într-o ordine anume, nu sporadic și la întâmplare, așa cum făcea cu Lenny Beal în orele de trândăveală de la Lark House. Astfel, vizualiza cutii de diferite culori, pentru fiecare an de viață, și le umplea cu experiențe și sentimente. Le îngrămădea în marele șifonier cu trei uși în care plângea ascunsă la șapte ani în casa unchilor ei. Cutiile virtuale erau ticsite de sentimente de nostalgie și ceva remușcări; se păstrau acolo spaimele și fanteziile copilăriei, abuzurile tinereții, durerile, eforturile, pasiunile și iubirile maturității. Cu inima ușoară – căci încerca să-și ierte toate greșelile, cu excepția celor care îi făcuseră să sufere pe ceilalți – lipea între ele fragmente din biografie și le condimenta cu nuanțe fanteziste, își permitea exagerări și neadevăruri, dat fiind că Seth nu avea cum să-i amendeze conținutul propriei memorii. Dar pe Ichimei îl păstra numai pentru ea, nebănuind că, fără știrea ei, Irina și Seth scotoceau prin aspectul cel mai tainic și prețios al vieții sale; era singurul lucru pe care nu-l scotea la lumină, căci, dacă l-ar fi făcut, Ichimei ar fi dispărut, caz în care nu mai avea sens să trăiască.

Irina era copilotul acestui zbor spre trecut. Fotografiiile și documentele prin mâinile ei treceau, ea le clasifica, ea alcătuia albumele. Întrebările ei o ajutau pe Alma să revină pe drumul drept atunci când se rătăcea prin câte o fundătură; în felul acesta viața Almei ieșea la iveală și se definea. Irina s-a cufundat în existența Almei ca și cum ar fi trăit laolaltă într-un roman victorian: marea doamnă și dama de companie care-și beau alene ceaiul într-o casă de la țară. Alma susținea că orice om are o grădină interioară unde să se refugieze, însă Irina nu dorea defel să arunce un ochi în grădina ei, o prefera pe a Almei, care era mai simpatică. A cunoscut-o astfel pe fetița melancolică sosită din Polonia, pe tânăra Alma de la Boston, pe artista și pe soția care a devenit, a aflat totul despre rochiile și pălăriile preferate, despre primul atelier de pictură unde lucrase singură, experimentând cu pensule și culori până a-și defini stilul, despre vechile geamantane din piele obosite și presărate cu calcomanii, ieșite de mult din uz. Toate aceste imagini și experiențe erau clare și precise, de parcă ar fi însoțit-o pe Alma clipă de clipă. I se părea extraordinar că simpla forță evocatoare a unui cuvânt sau a unei fotografii reușea să le aducă la viață, să devină reale și pentru ea.

Alma Belasco fusese o femeie energică, activă, intolerantă cu propriile slăbiciuni și cu ale celorlalți, dar anii o îndulceau: acum avea mai multă răbdare cu ceilalți și cu ea însăși. „Dacă nu mă doare nimic, înseamnă că m-am trezit moartă“, spunea la deșteptare, punându-și cu prudență mușchii în mișcare ca să evite cârceii. Corpul nu-i mai funcționa ca înainte, apela la tot felul de strategii ca să nu urce scările sau să ghicească sensul unei fraze pe care n-o auzise bine; totul cerea mai mult timp, mai mult efort, unele lucruri nu le mai putea face, de pildă să

șofeze pe întuneric, să alimenteze mașina cu benzină, să destupe o sticlă cu apă, să care cumpărăturile. Pentru asta o avea pe Irina. În schimb, mintea îi era limpede, își amintea la fel de exact prezentul ca și trecutul, cu condiția să nu cadă pradă tentației dezordinii; nu avea probleme de atenție și nici de raționament. Picta și acum și avea aceeași intuiție a culorilor, se ducea la atelier, dar lucra puțin, obosea, îi lăsa pe Kirsten și pe ceilalți. Nu vorbea despre aceste limitări, nu făcea caz de ele, dar Irina le știa. Detesta fascinația pe care o au bătrânii pentru boalaș-nițele lor, era un subiect care nu interesa pe nimeni, nici măcar pe medici. „Părerea atât de răspândită, pe care nimeni n-are curajul să o rostească în public, este că noi, bătrânii, suntem în plus, ocupăm un spațiu și niște resurse care le revin oamenilor productivi“, obișnuia să spună. Nu recunoștea multe chipuri din forografii, persoane neimportante din trecut, pe care le putea elimina. În altele, cele pe care Irina le lipea în albume, apăreau etapele vieții sale, trecerea anilor, aniversările, petrecerile, vacanțele, nunțile. Clipe fericite, nimeni nu pozează necazurile. Alma nu apărea foarte des, dar la începutul toamnei Irina a putut-o aprecia mai bine pe femeia care fusese grație portretelor făcute de Nathaniel: făceau parte din patrimoniul Fundației Belasco și erau acum descoperite de lumea artistică din San Francisco; un ziar o numea pe Alma „femeia cel mai bine fotografiată din oraș“.

Cu un an în urmă, de Crăciun, o editură italiană publicase o selecție a fotografiilor lui Nathaniel Belasco într-o ediție de lux, iar după câteva luni un agent american pe fază organiza o expoziție la New York și alta în prestigioasa galerie de pe strada Geary din San Francisco. Alma a refuzat să fie prezentă la aceste evenimente și să vorbească cu presa. Prefera să fie văzută ca modelul de

atunci, nu ca baba de acum, a spus, însă Irinei i-a mărturisit că nu o făcea din vanitate, ci din prudență. Nu se încumeta să reviziteze acest aspect din trecut, se temea de acel ceva invizibil simplei priviri, pe care camera însă l-ar fi putut revela. Totuși, încăpățânarea lui Seth a biruit. Nepotul fusese de mai multe ori la galerie și rămăsese impresionat; Alma trebuia să vadă expoziția, a nu o face ar fi fost o insultă la adresa memoriei lui Nathaniel: „Fă-o pentru bunicul, s-ar răsuci în mormânt dacă nu te-ai duce. Măine vin să te iau, să vină și Irina. O să aveți o surpriză“.

Avea dreptate. Irina răsfoise cartea scoasă de editura italiană, dar impactul enormelor reproduceri din expoziție a fost incomparabil. Seth le-a dus în masivul Mercedes Benz al familiei, căci toți trei n-ar fi încăput în mașinuța Almei, la o oră moartă a după-amiezii, când galeria era practic pustie. N-au văzut decât un vagabond trântit pe trotuarul din față și un cuplu de australieni cărora funcționara, o păpușă chinezească din porțelan, încerca să le vândă ceva și nici nu s-a uitat la nou-veniți.

Nathaniel Belasco o pozase pe soția sa între 1977 și 1983 cu una dintre primele camere Polaroid 20x24, în stare să capteze detalii infime extrem de exact. Nu se considera un fotograf profesionist al generației sale, se declara amator, dar era printre pușinii cu resurse pentru a-și cumpăra aparatul. Și avea și un model excepțional. Încrederea Almei în soțul ei a mișcat-o pe Irina; privind portretele a cuprins-o pudoarea, de parcă ar fi profanat un rit intim și fără opreliști. Între artist și model nu era distanță, erau prinși într-un nod orb, iar din această simbioză se zămisleau fotografii senzuale, dar fără încărcătură sexuală. Într-o serie de poze Alma era goală și într-o atitudine de abandon, de parcă nu s-ar fi știut observată. În atmosfera

eterată, fluidă și translucidă a unor imagini, femeia se pierdea în visul bărbatului din spatele camerei; în altele, mai realiste, apărea înaintea lui Nathaniel cu curiozitatea calmă a unei femei singure în fața oglinzii, care se simte bine în pielea ei, fără rezerve, cu vene vizibile pe picioare, cicatricea lăsată de cezariană și chipul marcat de o jumătate de secol de viață. Irina n-ar fi putut explica tulburarea care o cuprinsese, dar înțelegea reticența Almei, care nu voia să se arate în public prin lentila clinică a bărbatului de care parcă fusese legată de un sentiment mult mai complex și mai pervers decât dragostea dintre doi soți. De pe pereții albi ai galeriei Alma se expunea uriașă și supusă. Femeia asta îi inspira Irinei un fel de teamă, era o necunoscută. I s-a pus un nod în gât, iar Seth, poate emoționat și el, a luat-o de mână. Irina nu și-a retras-o.

Turiștii au plecat fără să cumpere nimic, păpușa chinezească a venit la ei. S-a prezentat – Meili – și s-a pornit să le turuie un discurs învățat pe dinafară despre camera Polaroid, despre tehnica și intențiile lui Nathaniel Belasco, despre lumini și umbre și influența picturii flamande, pe care Alma l-a ascultat amuzată, aprobând pe tăcute. Meili n-a făcut nici o legătură între femeia cu părul alb și modelul fotografiilor.

Lunea următoare, după ce și-a terminat tura la Lark House, Irina s-a dus la Alma s-o ia la film, să vadă din nou *Lincoln*. Lenny Beal plecase pentru câteva zile la Santa Barbara, așa că Irina își recupera vremelnice posturile de atașat cultural, cum îi spunea Alma înainte de apariția lui Lenny, care îi uzurpase acest privilegiu. Cu câteva zile în urmă plecaseră la jumătatea filmului, pentru că pe Alma a înțepat-o inima atât de dureros, că a scos un țipăt și au trebuit să părăsească sala. Refuzase propunerea

plasatorului de a suna la salvare, căci perspectiva ambulanței și a spitalului i se părea mai rea decât să moară pe loc. Irina o dusesse la Lark House. De la o vreme, Alma îi dădea ei cheile mașinuței ridicole pentru că Irina refuza pur și simplu să-și riște viața pe scaunul pasagerului; îndrăzneala Almei în trafic sporise pe măsură ce nu mai vedea bine și mâinile îi tremurau tot mai tare. Pe drum, durerea o lăsase, dar ajunsese epuizată, cenușie la față și cu unghiile albastrii. Irina o băgase în pat și o chemase pe Catherine Hope, în care avea mai multă încredere decât în doctorul oficial al comunității. Cathy venise valvârtej pe scaunul ei cu rotile, o examinase cu atenția și răbdarea cu care făcea totul și decretase că Alma trebuia văzută de un cardiolog, cât mai curând posibil. În noaptea aceea, Irina dormise pe canapeaua din apartament, mult mai comodă decât salteaua pusă pe jos în camera ei din Berkeley. Alma dormise bine, cu Neko la picioare, dar se trezise lipsită de energie și, pentru prima oară de când o cunoștea, hotărâse să rămână la pat. „Dar mâine să mă obligi să mă scol, ai auzit? Să nu mă lași să trândăvesc cu o ceașcă de ceai și o carte bună. Nu vreau să-mi sfârșesc viața în halat și papuci. Bătrânii care trag la pat nu se mai scoală.“ Așa a și făcut, fără a mai pomeni de criza prin care trecuse, iar Irina, cu mintea la altele, a dat uitării episodul. Catherine Hope însă nu uitase, și-a propus să se țină de capul Almei ca să o vadă un specialist, dar aceasta a amânat.

Au văzut filmul fără incidente și au plecat impresionate de Lincoln și de actorul din rolul titular, dar Alma era obosită și nu s-au mai dus la restaurant, cum plănuiseră. Acasă, Alma a declarat oftând că-i era frig și s-a băgat în pat, în timp ce Irina îi pregătea fulgi de ovăz cu lapte pe post de cină. Sprijinită de perne, cu un șal de bunică pe

umeri, în ultimele ore parcă pierduse cinci kile și adăugase zece ani. Irina o credea invulnerabilă, de aceea nu observase decât acum cât de mult se schimbase în ultimele luni. Slăbise, pe chipul ridat cearcănele vineții îi confereau un aspect de urs-spălător. Nu mai mergea dreaptă, nu mai călca ferm, îi era greu să se ridice de pe scaun, pe stradă se agăța de brațul lui Lenny, uneori se trezea speriată fără motiv sau se simțea rătăcită, ca într-o țară necunoscută. Mergea tot mai rar la atelier, și-a concediat ajutoarele și o consola pe Kirsten cu benzi desenate și bomboane. Siguranța emoțională a lui Kirsten depindea de rutină și afecte; cât timp nu se schimba nimic, era mulțumită. Locuia într-o cameră deasupra garajului fratelui și cumnatei sale, răsfățată de cei trei nepoți pe care îi ajutase să crească. În zilele de lucru lua la prânz autobuzul, mereu același, care o lăsa la doi pași de atelier. Deschidea cu cheia ei, aerisea, făcea curat, lua loc pe scaunul de regizor de film inscripționat cu numele ei pe care i-l făcuseră cadou nepoții când împlinise patruzeci de ani și-și mânca sendvișul cu pui sau ton adus în rucsac. Apoi pregătea țeșăturile, pensulele și vopselele, pune la fiert apa pentru ceai și aștepta cu ochii țintă la ușă. Dacă Alma nu avea de gând să treacă pe acolo, o suna pe mobil, stăteau un pic de vorbă și îi trasa o sarcină care avea s-o țină ocupată până la ora cinci, când Kirsten încuia atelierul și se ducea în stație să aștepte autobuzul de întoarcere.

În urmă cu un an, Alma socotea că avea să trăiască fără schimbări până la nouăzeci de ani, dar acum nu mai era chiar așa de sigură; bănuia că moartea i se apropia. Dacă înainte o percepea plimbându-se prin cartier, mai târziu o auzea chiar la Lark House, iar acum o zărea ițindu-și capul în ușa apartamentului. La șaiszeci de ani

se gândea la moarte ca la ceva abstract, care n-avea legătură cu ea; la șaptezeci, o considera un fel de rudă de departe, ușor de uitat, despre care nu se vorbea, dar care precis avea să vină în vizită. Iar după optzeci a început să se familiarizeze cu ea și să vorbească despre asta cu Irina. O vedea ici sau colo, sub forma unui copac căzut în parc, a unui om chelit de cancer, a tatălui sau a mamei sale care treceau pe stradă; îi recunoștea, erau ca în poza de la Danzig. Alteori era chiar fratele ei Samuel, mort pentru a doua oară, de data asta în patul lui. Unchiul Isaac Belasco i se înfățișa în plină vigoare, ca înainte de a-l lăsa inima, în schimb, mătușa Lillian venea uneori în zori, exact cum fusese spre sfârșitul vieții: o bătrânică înveșmântată în lila, oarbă, surdă și fericită, convinsă că bărbatul o ținea de mână. „Privește umbra asta de pe perete, Irina, nu seamănă cu o siluetă de bărbat? Trebuie că e Nathaniel. Nu te speria, fato, nu sunt nebună, e doar imaginația mea.“ Îi vorbea de Nathaniel, de cât era de bun, de talentul lui de a rezolva orice problemă și a face față oricăror greutăți, îngerul ei păzitor, și atunci, și acum.

— Așa vine vorba, Irina, știu că nu există îngeri păzitori.

— Ba există! Dacă n-aș avea doi tot timpul cu mine aș fi murit sau aș fi comis o crimă și-acum aș fi la închisoare.

— Ce poate să-ți treacă prin cap, Irina! În tradiția evreiască îngerii sunt mesagerii lui Dumnezeu, nu gărzi de corp. Dar eu am unul care chiar mă păzește: Nathaniel. A avut mereu grijă de mine, mai întâi ca un frate mai mare, apoi ca un soț perfect. Ce a făcut pentru mine nu se poate răsplăti niciodată.

— Ați fost căsătoriți aproape treizeci de ani, ați avut un fiu și nepoți, ați lucrat împreună la Fundația Belasco,

l-ați îngrijit când a fost bolnav și l-ați susținut până la capăt. Precis că și el gândea același lucru, că toată bunătatea asta nu se poate răsplăti nicicând.

— Nathaniel merita mai mult decât dragostea pe care i-am dat-o eu...

— Vreți să spuneți că l-ați iubit mai curând ca pe un frate decât ca pe un soț?

— Prieten, văr, frate, soț... Nu văd diferența. Când ne-am căsătorit s-au iscat bârfe pentru că eram veri, asta era considerat un incest, cred că și acum. Bănuiesc că dragostea noastră a fost cam incestuoasă.

Agentul Wilkins

Era a doua vineri a lunii octombrie când Ron Wilkins a apărut la Lark House întrebând de Irina Bazili. Era un agent FBI, afroamerican, la şaizeci şi cinci de ani, corpulent, încărunit şi cu mâini expresive. Surprinsă, Irina l-a întrebat cum de-o găsisese, la care omul i-a spus că a fi bine informat făcea parte din fişa postului. Nu se văzuseră de trei ani, dar mai vorbeau la telefon, când Wilkins o suna s-o întrebe cum îi merge. „Sunt bine, nu vă faceţi griji. Ce a fost a trecut, am şi uitat“, suna invariabil răspunsul ei, dar amândoi ştiau că nu era chiar aşa. Când îl cunoscuse, agentul Wilkins făcea să crape hainele pe la cusături cu muşchii săi de halterofil; după unsprezece ani, muşchii se transformaseră în grăsime, dar impresia de soliditate şi energie juvenilă era aceeaşi. I-a spus că acum era bunic, i-a arătat poza unui băieţel de doi ani cu pielea mult mai albă decât a sa. „Tatăl e olandez“, a lămurit-o, deşi Irina nu întrebase nimic. I-a mai spus că era pe picior de pensionare – era de fapt o cerinţă a Agenţiei –, dar el nu voia încă să se retragă, continua să cerceteze crima căreia îşi dedicase cea mai mare parte a vieţii profesionale.

Era încă dimineaţă. S-au așezat pe o bancă din lemn din grădină şi şi-au luat din bibliotecă o cafea apoasă

care nu era pe placul nimănui. Un abur fin se ridica din pământul umezit de rouă, pe care soarele palid de toamnă începea să-l încălzească. Erau singuri, puteau vorbi în liniște. O parte dintre rezidenți erau la cursurile matinale, dar cei mai mulți se sculau târziu. Numai Victor Vikașev, grădinarul-șef, un rus cu înfățișare de războinic tătar, care lucra la Lark House de la nouăsprezece ani, fredona prin livadă, iar Cathy a trecut în viteză pe scaunul ei electric spre clinica împotriva durerii.

— Am vești bune, Elisabeta.

— Nimeni nu mi-a mai spus Elisabeta de niște ani buni.

— Corect. Scuză-mă.

— Acum sunt Irina Bazili, nu uita; chiar dumneata m-ai ajutat să-mi aleg acest nume.

— Ia spune, care-ți este viața? Faci terapie?

— Hai să fim realiști. Știi cât câștig? Nu-mi ajunge să plătesc un psiholog. Comitatul plătește doar trei ședințe, le-am făcut și, cum vezi, nu m-am sinucis. Duc o viață normală, lucrez și am de gând să urmez cursuri pe Internet. Vreau să învăț masaj terapeutic, e o meserie potrivită pentru cineva cu mâini puternice ca ale mele.

— Urmezi un tratament medical?

— Da. Iau antidepresive.

— Unde locuiești?

— La Berkeley, într-o locuință mare și ieftină.

— Slujba asta e bună pentru tine, Irina. Aici ai liniște, nu te deranjează nimeni, sunt sigur. Mi s-au spus lucruri bune despre tine, am vorbit cu directorul, care mi-a spus că ești cea mai bună angajată. Ai un iubit?

— Am avut, dar a murit.

— Dumnezeu! Ce rău îmi pare, asta îți mai trebuia. Cum a murit?

— Cred că de bătrânețe, trecuse de nouăzeci de ani. Dar aici mai sunt și alți domni în vârstă gata să-mi facă propuneri.

Wilkins nu a apreciat gluma. Au rămas tăcuți, suflând și sorbind din cafeaua din paharele de carton. Brusc, Irina a fost copleșită de tristețe și singurătate, era ca și cum gândurile acestui om bun s-ar fi amestecat cu ale ei, i s-a pus un nod în gât. Prin telepatie, Ron Wilkins a luat-o pe după umeri și a lipit-o de pieptul lui monumental. Mirosea a apă de colonie dulceagă, ceva incongruent cu o matahală ca el. Irina a simțit căldura ca de sobă, textura aspră a hainei pe obraz, greutatea reconfortantă a brațului său, s-a odihnit preț de două minute, aspirând colonia de curtezană, în timp ce el o bătea ușor pe spate cum ar fi făcut cu un nepotel. Când și-a mai revenit, l-a întrebat:

— Ei, ce vești îmi aduci?

— Compensație, Irina. Există o lege veche de care au uitat toți, care conferă dreptul victimelor ca tine de a primi o compensație. Cu banii ăștia ți-ai putea plăti terapia – de care chiar ai nevoie –, studiile și, dacă avem noroc, până și avansul pentru un mic apartament.

— Asta în teorie...

— Unii au primit astfel de compensații.

Și i-a explicat că, deși cazul ei nu era recent, un avocat bun putea dovedi că suferise mari daune în urma celor petrecute, suferea de sindrom posttraumatic, avea nevoie de ajutor psihologic și de medicamente. Irina i-a reamintit că vinovatul nu dispunea de resurse financiare sau de bunuri care ar fi putut fi confiscate.

— Au fost arestați alți tipi din rețea, Irina. Oameni cu bani și putere.

— Dar ăia nu mi-au făcut nimic. Există un singur vinovat.

— Ascultă-mă, fato. A trebuit să-ți schimbi identitatea și adresa, ți-ai pierdut mama, colegii de școală și cunoșcuții, trăiești practic ascunsă în alt stat. Ce a fost nu ține de trecut, continuă și acum și există mulți vinovați.

— Așa gândeam și eu, domnule Wilkins, numai că am decis să nu fiu o victimă tot timpul, am dat pagina. Acum sunt Irina Bazili și am altă viață.

— Îmi pare rău că trebuie să-ți reamintesc, dar continui să fii o victimă. Câțiva dintre acuzați ar fi fericiți să-ți plătească o indemnizație ca să scape de scandal. Mă autorizezi să dau numele tău unui avocat specializat în astfel de cazuri?

— Nu. La ce bun să răscolim toată povestea?

— Mai gândește-te, fato. Gândește-te bine și sună-mă la numărul ăsta, i-a întins el o carte de vizită.

Irina l-a condus la poartă și a luat cartonașul fără vreo intenție de a suna; se descurcase singură, nu avea nevoie de banii aceia pe care îi considera murdari; asta implica să treacă iar prin aceleași interogatorii și să semneze declarații cu amănunte scabroase; nu voia să reaprindă jarul trecerii pe la tribunale, era majoră și nici un judecător n-o putea sili să dea ochi cu acuzații. Și mai era și presa! Se îngrozea la gândul că ar fi aflat cei care contau pentru ea, puținii prieteni, băbuțele de la Lark House, Alma și mai ales Seth Belasco.

La șase după-amiaza, Cathy a sunat-o pe mobil și a poftit-o la un ceai în bibliotecă. S-au instalat într-un colț, lângă geam și departe de ceilalți. Cathy detesta ceaiul „la rezervativ“, așa numea ea ceaiul la pliculețe, drept care avea ceainicul ei de porțelan și o rezervă inepuizabilă de ceai vărsat franțuzesc și de pișcoturi cu unt. Irina s-a dus la bucătărie să umple ceainicul cu apă clocotită; mai

departe nu a ajutat-o, căci acest ritual era important pentru Cathy și îl îndeplinea în ciuda mișcărilor spasmodice ale brațelor. Nu-și putea duce delicata ceașcă de porțelan la buze, era silită să folosească o cană de plastic și un pai, dar îi făcea plăcere să vadă ceașca rămasă de la bunică-sa în mâinile invitatei.

— Cine era negrul ăla care te-a îmbrățișat în grădină? a întrebat-o după ce au comentat ultimul episod al unui serial TV despre femei la închisoare, pe care ambele îl urmăreau cu rigurozitate.

— A, un prieten pe care nu l-am văzut de mult..., s-a bâlbâit Irina, turnându-i încă un ceai ca să-și ascundă șocul.

— Nu te cred. Te observ de ceva vreme și știu că te roade ceva.

— Pe mine? Da' de unde, idei de-ale tale, Cathy. Ți-am spus, un prieten.

— Ron Wilkins. Mi-au spus la recepție; m-am dus să întreb cine a venit să te vadă, pentru că mi s-a părut că omul te-a tulburat.

Anii de imobilitate și uriașul efort de a supraviețui o micșoraseră pe Cathy până la dimensiunile unei păpuși, însă iradia o forță teribilă, îndulcită de bunătatea ei funciară pe care accidentul nu făcuse decât să o sporească. Zâmbetul permanent și părul alb tuns foarte scurt îi confereau un aer poznaș, care contrasta cu înțelepciunea ei de călugăr milenar. Suferința fizică o eliberase de poverile inevitabile de personalitate și îi cizelase spiritul ca pe un diamant. Hemoragiile cerebrale nu-i știrbiseră intelectul, dar îi modificaseră butonul de aprindere – era expresia ei –, drept urmare devenise intuitivă și putea să vadă nevăzutele.

— Ia vino mai aproape.

Mâinile mici, reci și cu degete deformate s-au încleștat de brațele tinerei.

— Știi tu ce mă ajută cel mai mult în nenorocirea asta a mea? Să vorbesc. Nimeni nu poate sta singur pe lumea asta. De ce crezi tu că am creat clinica asta împotriva durerii? Pentru că durerea împărtășită e mai ușor de suportat. Clinica îi ajută pe pacienți, dar cel mai mult mă ajută pe mine. Cu toții avem demoni pitiți prin cotoanele întunecate ale sufletului, dar dacă îi scoatem la lumină, demonii se chircesc, slăbesc, tac și în cele din urmă ne lasă în pace.

Irina a dat să se desprindă din degetele ca niște clești, dar fără succes. Ochii cenușii o fixau cu atâta compasiune și iubire, încât Irina s-a predat. S-a ghemuit pe jos, și-a lăsat capul pe genunchii noduroși ai femeii și s-a lăsat mângâiată de acele mâini înțepenite. De când se despărțise de bunicii ei nimeni n-o mai atinsese așa.

Cathy i-a mai spus că cel mai important lucru în viață este să-ți limpezești propriile fapte, să te angajezi total în realitate, să-ți pui toată energia în prezent și asta acum, imediat. Nu poți târăgăna, asta învățase după accident. Acum avea timp să mediteze ca să se cunoască mai bine. Să fie, să existe, să iubească lumina soarelui, păsările. Durerea venea și pleca, greșurile veneau și plecau, problemele intestinale veneau și plecau, dar uite că n-o mai absorbeau mult timp. În schimb, era timpul să se bucure de fiecare picătură de apă de la duș, de senzația mâinilor prietene care o spălau pe cap cu șampon, de răceala delicioasă a unei limonade într-o zi de vară. Nu se gândea la viitor, doar la ziua de azi.

— Ceea ce încerc să-ți spun cu asta, Irina, e că nu trebuie să rămâi încleștată în trecut și speriată de viitor. Ai o singură viață, dar dacă o trăiești bine e suficient.

Singura realitate e prezentul, ziua de azi. Ce aștepti ca să începi să fii fericită? Fiecare zi contează, asta ți-o spun eu!

— Fericirea nu e pentru toți, Cathy.

— Ba sigur că e! Toți ne naștem fericiți. Pe drum, viața ni se mai murdărește, dar putem să o spălăm. Iar fericirea nu e exuberantă și zgomotoasă, precum plăcerea sau bucuria. E tăcută, liniștită, suavă, e o stare interioară de satisfacție ce începe prin a te iubi pe tine însuși. Tu ar trebui să te iubești așa cum te iubesc eu și toți cei care te cunosc, mai ales nepotul Almei.

— Seth nu mă cunoaște.

— Nu e vina lui, bietul de el încearcă de ani de zile să se apropie de tine, asta se vede cu ochiul liber. Dacă n-a reușit, e pentru că te ascunzi. Și-acum, vorbește-mi de tipul ăsta, Wilkins.

Irina Bazili avea o istorie oficială a trecutului ei, pe care o elaborase cu ajutorul lui Ron Wilkins și pe care o spunea curioșilor când n-avea încotro. Cuprindea adevărul, dar nu tot adevărul, doar partea tolerabilă. La cincisprezece ani judecătorul o dăduse pe mâna unei psiholoage, care o tratase mai multe luni, până când Irina refuzase să mai vorbească despre cele petrecute și hotărâse să-și schimbe numele, să se mute în alt stat și să-și schimbe locuința ori de câte ori ar fi fost nevoie ca s-o ia de la început. Psiholoaga îi tot repetase că traumele nu dispar dacă te faci că nu le vezi; sunt un soi de Meduză căpoasă care pândește într-un colț și cu prima ocazie atacă fluturându-și șerpii care-i țin loc de plete. Numai că în loc să se lupte, Irina fugise, iar de atunci viața îi fusese o fugă permanentă, asta până ajunsese la Lark House. Se refugia în muncă și în lumile virtuale ale jocurilor video și ale romanelor fantasy, în care nu era Irina

Bazili, ci o eroină vitează cu puteri magice; însă apariția lui Ron Wilkins făcuse să se prăbușească încă o dată fragilul ei univers himeric. Căci coșmarurile trecutului erau precum colbul de pe drum: ajunge o suflare de vânt ca să se ridice ca un vârtej. Supusă, și-a dat seama că numai Catherine Hope, cu acest adevărat scut de aur al ei, putea să o ajute...

Avea zece ani în 1997, când bunicii au primit scrisoarea de la Radmila care avea să-i schimbe soarta. Mama ei văzuse la televizor o emisiune care vorbea despre traficul sexual și aflate că țări precum Moldova aprovizionau cu carne tânără Emiratele Arabe și bordelurile din Europa. Și-a amintit înfiorată ce trăise ea însăși în mâinile peștilor din Turcia și, decisă să facă totul pentru ca fică-sa să nu trăiască așa ceva, l-a convins pe soțul ei american pe care-l cunoscuse în Italia și care o adusese în Texas, să o ajute pe fată să emigreze în Statele Unite. Unde avea să aibă tot ce dorea, educația cea mai bună, hamburgeri și cartofi prăjiți, înghețată, o vor duce chiar și la Disneyland, promitea scrisoarea. Bunicii au sfătuit-o pe Irina să păstreze secretul, ca să fie la adăpost de invidie și deochi – de asta aveau parte lăudăroșii – cât timp vor dura demersurile pentru viză. Care au durat doi ani. Când au sosit biletele și pașaportul, Irina împlinise doisprezece ani, dar părea un puști nemâncat de doar opt, era scundă, foarte slabă și cu o hălăciugă de păr blond, aproape alb și zbârlit. Tot visând la America, devenise conștientă de sărăcia și urâtenia din jurul ei; până atunci nici nu băgase de seamă, n-avea cu ce compara. Satul ei scăpase parcă dintr-un bombardament, jumătate din case erau astupate sau ruinate, haite de câini flămânzi vagabondau pe străzi, găini scurmau prin gunoaie, bătrânii stăteau în pragul colibelor fumând mahorcă în tăcere, căci nu mai era

nimic de spus. În cei doi ani Irina și-a luat pe rând rămas-bun de la fiecare copac, de la pământul și de la cerul care erau la fel ca pe vremea comuniștilor și așa aveau să fie în vecii vecilor, după cum spuneau bunicii. S-a despărțit tăcută de vecini și de copiii de la școală, de măgar, de capră, de mâțe și de câinele alături de care crescuse. La sfârșit, de Costea și de Petruța.

Bunicii i-au pus într-o valiză de carton legată cu sfoară hainele și o litografie nouă, cumpărată de la un târg din alt sat, cu Sfânta Parascheva. Poate că tustrei bănuiau că n-aveau să se mai vadă niciodată. De atunci, oriunde s-ar fi aflat, Irina își făcuse obiceiul să așeze într-un altar improvizat imaginea sfintei și singura poză a bunicilor. Retușată de mână, fusese făcută în ziua nunții; purtau straie tradiționale, Petruța, o fustă brodată și un voal din dantelă, Costea, nădragi până la genunchi, jachetă scurtă și un brâu lat; țepeni ca niște bețe, erau de nerecunoscut, căci munca încă nu apucase să le frângă spinărilor. Zilnic, Irina la ei se ruga, căci erau mai eficienți decât Sfânta Parascheva, erau îngerii ei păzitori, așa îi spusese ea Almei.

Cum-necum, Irina a ajuns singură de la Chișinău la Dallas. Mai făcuse o singură călătorie, cu trenul și cu bunica, atunci când Costea fusese operat la vezică în orașul cel mai apropiat. Avioane nu văzuse decât pe cer, iar englezește nu știa decât cuvintele unor șlagăre la modă pe care le memorase neînțelegând nimic. I s-a atârnat de gât un plic din plastic cu numele, pașaportul și biletul. Irina n-a mâncat și n-a băut nimic în timpul zborului – nu știa că era gratis și nici stewardesa nu a lămurit-o – și nici în cele patru ore petrecute, fără un ban, pe aeroportul din Dallas. Poarta de intrare în visul american a fost pentru ea acest loc uriaș și confuz. Maică-sa și tatăl vitreg se înșelaseră asupra orei de sosire, așa i-au spus când au

apărut în cele din urmă. Irina nu îi cunoștea, o recunoscuseră ei pe fătucă blondă așezată pe o bancă, cu valiza din carton la picioare, după fotografia pe care o aveau. Din ziua aceea Irina nu-și mai amintea decât că amândoi duhneau a băutură, cunoștea bine mirosul acela acru, așa miroseau și buncii, și toți ceilalți săteni care-și înecau amarul în poșirca de vin de casă.

Radmila și Jim Robyns au dus-o la casa lor, care Irinei i s-a părut luxul de pe lume, deși nu era decât o locuință ieftină din lemn, neîngrijită, dintr-un cartier muncitoresc din sudul orașului. Maică-sa îi decorase camera (erau doar două) cu pernuțe în formă de inimă și un urs de pluș cu un glob roz legat de o labă. A sfătuit-o să se proțapească în fața televizorului cu orele: era modalitatea cea mai bună să învețe engleza, așa făcuse și ea. După două zile a înscris-o la o școală publică, majoritatea elevilor erau negri și hispanici, rase pe care fata le vedea acum pentru prima oară. O lună a durat până când a rostit primele fraze în engleză, dar avea ureche bună și a putut să facă față. După un an, vorbea fără accent.

Jim Robyns era electrician și membru de sindicat, câștiga maximum posibil pe oră și era asigurat în caz de accident, dar nu avea tot timpul de lucru. Contractele se repartizau pe rând, conform listei membrilor, începând cu cel din capul listei. Cel ce termina un contract era plasat în coada listei, uneori trebuia să aștepte luni în șir până să-i vină iar rândul, asta dacă nu avea pile la șeful sindicatului. Radmila era vânzătoare la un magazin, la secția de haine pentru copii; până acolo făcea o oră și un sfert cu autobuzul, tot atât și la întoarcere. Când Jim Robyns avea de lucru, îl vedeau rar, căci omul profita ca să tragă în neștire – orele suplimentare erau plătite dublu sau triplu. În acest timp nu bea și nu se droga, o clipă

de neatenție ar fi însemnat un risc de electrocutare, dar își scotea pârleala în lungile perioade de inactivitate, atunci turna în el atâta băutură și droguri amestecate, că era de mirare că își revenea a doua zi. „Jim al meu e rezistent ca un taur, nimic nu-l doboară“, se împăuna Radmila. Care bea cot la cot cu el, cât o țineau puterile, că nu era la fel de rezistentă.

Încă din primele zile în America, tatăl vitreg i-a comunicat Irinei propriile sale reguli. Mama ei nu a aflat, sau s-a făcut că nu era la curent, asta până când, doi ani mai târziu, la ușă a sunat Ron Wilkins și le-a arătat legitimația de la FBI.

Secrete

La capătul multor rugăminți din partea Irinei și al multor ezități, Alma a acceptat să conducă așa-numitul Grup de Desprindere de cele Lumești, idee care i-a venit constatând cât de tensionați erau la Lark House cei care se cramponau pe averea lor, în vreme ce aceia care erau mai săraci trăiau mai liniștiți. O mai și văzuse pe Alma renunțând la tot mai multe lucruri, în curând se temea să nu fie nevoie să-i împrumute chiar și periuța de dinți, drept care era persoana indicată să anime grupul. Prima sedință urma să aibă loc în bibliotecă; se înscrieseră cinci, printre aceștia și Lenny Beal, care s-au prezentat la ora stabilită. Alma nu a venit, după cincisprezece minute, Irina s-a dus s-o caute. A găsit apartamentul gol și un bilet în care Alma spunea că lipsește câteva zile și o ruga să aibă grijă de Neko. Motanul era bolnav și nu putea sta singur. Animalele de companie erau interzise în locuința Irinei, așa că a trebuit să-l introducă pe furiș, băgat într-o pungă de cumpărături.

Seara, Seth a sunat-o pe mobil s-o întrebe de bunică-sa, căci trecuse pe acolo, nu o găsisese și era îngrijorat, mai ales după ce-i fusese rău la cinema. Irina i-a spus că plecase la întâlnirea ei amoroasă și uitase de promisiunea făcută Grupului. Seth se văzuse cu un client în portul Oakland, era la doi pași de Berkeley și a invitat-o pe

Irina la un sushi – o mâncare tocmai potrivită pentru a vorbi despre amantul japonez. Ea era în pat cu Neko și juca jocul ei preferat, *Elder Scrolls V*, dar s-a îmbrăcat și a ieșit. Restaurantul era o oază de pace orientală, totul în lemn de culoare deschisă, separeuri din panouri de hârtie de orez și globuri roșii care dădeau o lumină caldă și calmă.

— Unde crezi că se duce Alma atunci când dispare așa? a întrebat-o după ce a comandat.

Mai întâi, Irina i-a umplut ceșcuța cu sake, căci Alma îi spusese că în Japonia obiceiul era să-ți servești companionul de masă, apoi i-a răspuns:

— La un motel din Point Reyes, la o oră și un sfert de San Francisco. E vorba despre niște cabane rustice pe malul apei, au pește și fructe de mare bune, saună, priveliște frumoasă și camere romantice. Acum e cam frig, dar camerele au șeminee.

— De unde știi tu toate astea?

— Din chitanțele de la cardul ei de credit. Am căutat motelul pe Internet. Bănuiesc că acolo se întâlnește cu Ichimei. Să nici nu te gândești s-o deranjezi, Seth!

— Sigur că nu, nu mi-ar ierta-o niciodată. Dar aş putea să-l trimit acolo pe unul dintre investigatorii mei, să-și vâre un pic nasul...

— În nici un caz!

— Bine, nu, sigur. Recunoaște însă și tu că e îngrijorător: bunica e slăbită, dacă mai face o criză ca atunci la film?

— E încă stăpână pe viața ei, Seth... Mai știi ceva despre familia Fukuda?

— Da. L-am întrebat pe tata și, ce să vezi, și-a adus aminte de Ichimei.

Larry Belasco avea doisprezece ani în 1970, când părinții lui au renovat casa de la Sea Cliff și au cumpărat terenul alăturat ca să mărească grădina, oricum mare și suferind încă după înghețurile din primăvara care o distruseseră în anul în care murise Isaac Belasco. Larry își amintise că într-o zi apăruse un tip cu trăsături asiatice, haine de lucru și caschetă de baseball, care refuzase să intre în casă pentru că avea încălțările înnoroite. Era Ichimei Fukuda, care se ocupa de sera de flori și plante decorative, înființată în parteneriat cu Isaac Belasco, acum trecută pe numele lui. Tatăl lui îi spusese că nu se pricepea defel la grădini și că Alma avea să decidă, ceea ce tare l-a mirat pe băiat, pentru că Nathaniel conducea Fundația Belasco și, cel puțin teoretic, trebuia să se priceapă. Dimensiunile mari ale grădinii și planurile grandioase ale Almei au întârziat cu lunile proiectul. Ichimei măsurase terenul, cercetase calitatea solului, temperatura și direcția vântului, trasase pe un bloc de desen linii și cifre, urmărit de un Larry mirat din cale-afară. Sosise apoi o echipă de șase muncitori din aceeași rasă, urmată de primul camion cu materiale. Ichimei era un tip calm, cu gesturi măsurate, temeinic, niciodată grăbit, vorbea rar și pe un ton atât de scăzut, că Larry trebuia să se apropie ca să audă. Nu vorbea despre el, dar văzând că Larry era interesat, îi deslușea cu plăcere multe aspecte legate de natură.

— Tata mi-a mai spus ceva tare ciudat, Irina: m-a asigurat că Ichimei are aură.

— Ce?

— Aură, un fel de halou invizibil. Ca un cerc de lumină deasupra capului, așa cum au sfîrșii în picturile religioase. La Ichimei e vizibil. Nu mereu, a zis tata, doar uneori, în funcție de cum cade lumina...

— Glumești, Seth...

— Tata nu glumește, să știi. A, încă ceva: tipul trebuie că e un soi de fachir, pentru că-și controlează temperatura și pulsul, își poate încălzi o mână de parcă ar avea febră înghețându-și-o pe cealaltă. I-a demonstrat-o lui taică-meu de mai multe ori.

— Asta ți-a spus-o Larry sau ai inventat-o?

— Ba mi-a zis-o el. Tata e un sceptic, nu crede până nu vede cu ochii lui...

Ichimei Fukuda a dus la bun sfârșit proiectul, iar ca bonus a creat și o mică grădină japoneză, special pentru Alma, pe urmă s-au ocupat alți grădinari. Larry îl vedea doar când venea să supravegheze. A observat că nu vorbea niciodată cu Nathaniel, numai cu Alma, cu care avea o relație formală, cel puțin când era și el de față. Ichimei se prezenta la ușa de serviciu cu un buchet de flori, se descălța și intra înclinându-se ușor. Alma îl aștepta în bucătărie, se înclina la fel. Punea florile într-o vază, el accepta o ceașcă de ceai, îndeplineau tăcuți acest ritual. După vreo doi ani, când Ichimei n-a mai venit la Sea Cliff, Larry a aflat de la maică-sa că plecase în Japonia.

— Crezi că erau amanți încă de pe atunci, Seth?

— Asta nu pot să-l întreb pe tata, Irina. Las'că poate nici nu știe. Știm prea puțin chiar și despre propriii noștri părinți. Dar să presupunem că erau amanți în 1955, cum i-a spus bunică-mea lui Lenny Beal, apoi s-au despărțit când Alma s-a măritat cu Nathaniel, s-au reîntâlnit în 1962, iar de atunci sunt împreună.

— De ce tocmai în 1962?

— E doar o presupunere, nu sunt sigur. Dar în anul acela a murit străbunicul meu Isaac.

Și i-a relatat funeraliile lui Isaac Belasco, i-a vorbit despre faptul că abia atunci au aflat de binele pe care-l

făcuse toată viața patriarhul, de toți cei pe care-i apăraseră gratis ca avocat, de banii dăruți sau împrumutați celor în nevoie, de copiii străini pe care-i ajutasă să studieze, de cauzele nobile pe care le susținuse. Seth descoperise că cei din familia Fukuda îi era și ea îndatorată lui Isaac Belasco, îl respectau și îl iubeau; pesemne că fuseseră la înmormântare. O legendă a familiei spunea că, puțin înainte de moartea lui Isaac, japonezii Fukuda dezgropaseră din grădină o sabie veche. Placa mai era și acum acolo, Isaac o pusese ca să marcheze locul. Mai mult ca sigur că exact atunci se reîntâlniseră Alma și Ichimei.

— Din 1955 până în 2013 sunt peste cincizeci de ani, cam atâția câți i-a spus Alma lui Lenny că sunt, a socotit Irina.

— Dacă bunicul meu Nathaniel bănuia că nevastă-sa avea un amant, precis s-a făcut că habar n-avea. În familia mea aparențele contează mai mult decât adevărul.

— E valabil și pentru tine?

— Nu. Eu sunt oaia neagră. Și amorezat de o fată palidă precum un vampir din Moldova.

— Vampirii sunt din Transilvania, Seth.

3 martie 2004

Zilele astea m-am gândit mult la don Isaac Belasco, pentru că fiul meu Mike a împlinit patruzeci de ani și am decis să-i încredințez katana familiei Fukuda; e rândul lui să aibă grijă de ea. Unchiul tău Isaac m-a chemat într-o zi la el, era începutul lui 1962, să-mi spună că era cazul să scot sabia care stătea de douăzeci de ani îngropată la Sea Cliff. Cu siguranță bănuia deja că era grav bolnav și i se apropia sfârșitul. Ne-am dus toți cei rămași din familia

mea, mama, sora mea și eu. Ne-a însoțit și Kemi Morita, lidera spirituală Oomoto. În ziua ceremoniei din grădină tu erai în voiaj de nuntă cu bărbatul tău. Poate că unchiul tău a ales special ziua ca să nu ne întâlnim. Oare ce știa el despre noi doi? Bănuiesc că foarte puțin, dar era foarte isteț.

Ichii

În timp ce Irina bea ceai verde la sushi, Seth a turnat în el mai mult sake decât era cazul. Golea ceșcuța dintr-o sorbitură și Irina, distrată, i-o umplea din nou. Nici nu și-au dat seama când chelnerul în chimonos albastru și bandană pe frunte a adus altă sticlă. La desert – înghețată de caramel – i-a constatat expresia dusă, semn că era momentul să plece înainte ca situația să devină jenantă, însă nu putea să-l lase în halul în care era. Chelnerul s-a oferit să le cheme un taxi, Seth a refuzat. A ieșit împleticindu-se, sprijinit de Irina, iar frigul de afară a sporit efectul băuturii.

— Nu cred că-ar trebui să conduc... Pot să dorm la tine? a bâiguit el cu limba împlețită.

— Și ce faci cu motocicletă? Dacă ți-o fură?

— Dă-o-n mă-sa...

Au mers cale de zece cvartale până acasă la Irina, a durat aproape un ceas, pentru că Seth mergea ca racul. Ea locuise și în locuri mult mai rele, dar acum i-a fost rușine de clădirea delabrată și murdară, în care viețuiau paisprezece chiriași în camere despărțite prin panouri de lemn înghesuite, unele lipsite de ventilație și ferestre. Erau multe imobile de acest fel în Berkeley pe care proprietarii preferau să le lase în paragină ca să nu mărească chiriile. Din zugrăveala exterioară se mai vedeau doar vagi urme, persienele erau desprinse, în curte erau grămezi

de obiecte abandonate și inutile: anvelope sparte, bucăți de bicicletă, un vas de toaletă de culoarea pastei de avocado, care zăcea acolo de cincisprezece ani. Înăuntru aerul mirosea a paciuli amestecat cu supă râncedă de varză. Nimeni nu spăla coridoarele și băile comune. Irina făcea duș la Lark House.

— De ce trăiești în cocina asta? s-a scandalizat Seth.

— Pentru că e ieftină.

— Înseamnă că ești mult mai săracă decât credeam.

— Nu știu ce credeai, dar cam toată lumea e mai săracă decât neamul Belasco.

L-a ajutat să-și scoată pantofii și l-a împins pe salteaua de pe jos care-i ținea loc de pat. Cearșafurile erau curate, totul era curat în cameră: Irina învățase de la bunicii ei că sărăcia nu e o scuză pentru mizerie.

— Ce-i asta, s-a mirat el văzând un clopoțel legat de o sfoară care trecea prin perete în camera de alături.

— Ei, nimic, ce să fie.

— Cum nimic? Cine stă alături?

— Tim, prietenul meu de la cafenea și asociatul meu la spălat câini. Câteodată mai am coșmaruri și încep să tip, și-atunci el trage de sfoară, clopoțelul sună și eu mă trezesc. Avem o înțelegere în sensul ăsta.

— Ai coșmaruri, Irina?

— Firește. Tu nu?

— Nu, eu am vise erotice. Vrei să-ți povestesc unul?

— Dormi, Seth.

În nici două minute, așa a făcut. Irina i-a dat motanului Neko medicamentul, s-a spălat în ligheanul din colț, și-a lepădat blugii și bluza, și-a pus un tricou uzat și s-a ghemuit lipită de perete, cu pisica între ei doi. A adormit greu, atentă la bărbatul de lângă ea, la zgomotele casei și la izul de varză. Ferestruica era plasată foarte sus,

zăreai doar o bucățiță de cer. Uneori, luna lumina camera în trecerea ei pe firmament, dar nu și în noaptea asta.

A trezit-o lumina puțină a dimineții și a constatat că Seth plecase. Era ora nouă, ar fi trebuit să plece de un ceas și jumătate la lucru. O dureau capul și toate oasele, de parcă mahmureala de la sake ar fi contaminat-o prin osmoză.

Mărturisirea

Alma nu s-a întors la Lark House nici în ziua aceea, nici în următoarea, nu a sunat nici măcar ca să se intereseze de Neko. Motanul nu mânca de trei zile, Irina îi dădea apă cu seringă; medicamentul nu-și făcuse efectul. Era gata să-l roage pe Lenny Beal să o ducă la veterinar, dar tocmai atunci a apărut Seth, proaspăt ras, freș, cu haine curate și o mutră spăsită, rușinat de seara trecută.

— Am aflat că sake-ul are o concentrație alcoolică de șaptesprezece grade...

— Ești cu motocicletă? l-a întrerupt Irina.

— Da. Era acolo unde am lăsat-o.

— Atunci du-mă la veterinar.

I-a primit doctorul Kallet, același care cu ani în urmă amputase laba Sofiei. Nu era o simplă coincidență: veterinarul făcea voluntariat la organizația care dădea spre adopție câini din România și Lenny i-l recomandase Almei. Doctorul Kallet a diagnosticat o ocluzie intestinală, trebuia operat de urgență, dar Irina nu putea să-și asume răspunderea, iar Alma nu răspundea la mobil. Seth a tranșat chestiunea, a plătit șapte sute de dolari și a predat bolnavul infirmierei. După puțin timp erau în cafeneaua unde lucrase Irina înainte de a intra în slujba Almei. I-a servit Tim, care rămăsese tot acolo.

Seth avea și acum stomacul răscolit de sake, dar mintea i se limpezise și ajunsese la concluzia că trebuia să aibă

grijă de Irina, și asta fără întârziere. Era îndrăgostit, dar nu așa cum fusese până atunci de alte femei, cu o pasiune posesivă care nu lăsa loc pentru tandrețe. O dorea, așteptase în zadar să facă ea primul pas, răbdarea lui fusese inutilă; era cazul să treacă la acțiune directă sau să renunțe definitiv. Ceva din trecutul Irinei o oprea, nu avea altă explicație pentru teama ei viscerală de intimitate. Era tentat să apeleze la „investigatorii” săi, dar ar fi fost o lipsă de lealitate față de ea. Sperase ca misterul să se limpezească și-și înghițise întrebările, numai că începea să se plictisească de atâtea menajamente. Urgent era să o scoată din vizuina aia în care locuia. Își pregătise argumentele de parcă ar fi trebuit să înfrunte o curte de juri, dar față în față cu ea, cu mutrița ei de spiriduș și căciulița aceea ca vai de ea, și-a uitat discursul și i-a propus tam-ni-sam să vină să stea la el.

— Apartamentul meu e comod, am mulți metri pătrați în plus, vei avea camera și baia ta. Gratis.

— În schimbul a ce? a întrebat ea, neîncrezătoare.

— Ai să lucrezi pentru mine.

— La ce anume, mai exact?

— La cartea pe care o scriu despre familia Belasco. E nevoie de multă documentare și eu n-am timp.

— Muncesc patruzeci de ore pe săptămână la Lark House și douăsprezece pentru bunică-ta, mai spăl și câini în weekend și vreau să mă apuc de cursuri la seral. Am mai puțin timp decât tine, Seth.

— Păi, ai putea să renunți la toate astea, în afară de bunica, și să te dedici cărții. Vei avea unde să stai și un salariu bun. Vreau să văd cum e să trăiești cu o femeie în casă, n-am făcut-o niciodată și ar fi cazul să fac oarece practică.

— Văd că te-a șocat locuința mea... Nu vreau să o faci din milă.

— Nu e milă. E doar ciudă.

— Adică să-mi las slujba, venitul meu sigur, camera cu chirie fixă din Berkeley la care am ajuns cu greu, să mă mut la tine și să rămân în stradă când te vei plictisi de mine. Ce să zic, foarte convenabil.

— N-ai priceput nimic, Irina!

— Ba pricep foarte bine, Seth. Tu vrei o secretară cu care să te și culci.

— Pentru Dumnezeu! N-o să mă rog de tine, dar te previn că pot să renunț cu totul și să dispar din viața ta. Tu știi ce simt pentru tine, chiar și bunică-mea a observat, sare în ochi.

— Alma? Ce treabă are ea cu toate astea?

— A fost ideea ei. Eu voiam să te cer de nevastă și basta, dar ea a spus că mai bine să facem proba trăind împreună un an-doi. Timp în care să te obișnuiești cu mine, iar ai mei să se obișnuiască cu ideea că nu ești evreică și ești săracă.

Irina nici măcar nu a încercat să-și stăvilească lacrimile. Și-a ascuns capul între brațele încrucișate pe masă, chinuită de durerea de cap care se întetise și potopită de o avalanșă de emoții contrarii: tandrețe și recunoștință pentru Seth, rușine de propriile ei limite, disperare în ceea ce privește viitorul. Omul îi oferea amorul din romane, dar asta nu era pentru ea. Ea îi putea iubi pe bătrânii de la Lark House, pe Alma Belasco, câțiva prieteni, de exemplu pe asociatul ei Tim, care tocmai o privea îngrijorat din spatele tejghelei, pe bunicii ei pe care-i vedea în trunchiul unui arbore de secvoia, pe Neko, pe Sofia și alte animale de companie de pe acolo; îl putea iubi pe Seth mai mult decât pe oricine în viața asta, dar nu îndeajuns.

— Ce-i cu tine, Irina?

— Nu are legătură cu tine, Seth. Lucruri din trecut.

— Povestește-mi.

— La ce bun? Nu e important, și-a suflat ea nasul într-un șervețel.

— Ba e foarte important. Azi-noapte am vrut să te iau de mână și era gata să mă plesnești. Aveai dreptate, eram beat ca un porc. Iartă-mă. N-o să se mai întâmple, îți promit. Te iubesc de trei ani, știi foarte bine. Ce aștepți ca să mă iubești și tu? Gândește-te, femeie, pot oricând să fac rost de altă fată din Moldova, sunt cu sutele gata să se mărite pentru o viză de America.

— Bună idee, Seth.

— Cu mine vei fi fericită: sunt tipul cel mai bun de pe lume, sunt total inofensiv.

— Nici un avocat american pe motocicletă nu e inofensiv. Dar recunosc, ești un tip formidabil.

— Atunci, ești de acord?

— Nu pot. Dacă ai afla motivele, ai rupe-o la fugă.

— Ia să văd dacă ghicesc: ai făcut trafic de animale exotice în curs de dispariție? N-are importanță. Hai să-mi vezi apartamentul și pe urmă hotărăști.

Apartamentul, situat într-o clădire modernă din Embarcadero, cu portar și oglinzi bizotate în lift, era atât de impecabil că părea nelocuit. O canapea din piele de culoarea spanacului, un televizor uriaș, o masă de sticlă cu reviste și cărți stivuite ordonat și niște lămpi daneze – nimic altceva în livingul cât o Sahară cu geamuri imense și parchet închis la culoare. Nici covoare, nici tablouri, decorațiuni interioare sau plante. În bucătărie, o masă din granit negru, o colecție sclipitoare de oale și tigăi de cupru niciodată folosite, agățate de tavan. Din curiozitate, Irina a deschis frigiderul: suc de portocale, vin alb, lapte degresat.

— Ți se întâmplă vreodată să mănânci și ceva solid?

— Da, acasă la ai mei sau la restaurant. Aici lipsește o mână de femeie, așa zice maică-mea. Știi să gătești, Irina?

— Cartofi și varză.

Camera pe care Seth i-o rezervase Irinei era aseptică și virilă ca și restul apartamentului, avea doar un pat lat acoperit cu o cuvertură de în și perne mari în tonuri cafenii, care nu înveseleau defel ambianța, o noptieră și un scaun metalic. Pe peretele de nuanța nisipului erau doar o fotografie alb-negru pe care Nathaniel Belasco i-o făcuse Almei, dar spre deosebire de celelalte, atât de revelatoare după părerea Irinei, aceasta o arăta dormind, se vedea doar o jumătate de chip într-o atmosferă nebulosă de visare. Era de altfel singurul element decorativ din deșertul acela.

— De când locuiești aici?

— De cinci ani. Ți place?

— Vederea e impresionantă...

— Dar apartamentul ți se pare rece. Bun, dacă vrei să faci schimbări, ne punem de acord asupra detaliilor. Nici gând de ciucuri sau culori pastel, nu se potrivesc cu personalitatea mea, dar în ce privește decorațiunile, sunt dispus să fac oarece concesii. Nu acum, mai încolo, când ai să mă implori să mă însor cu tine.

— Mersi, deocamdată condu-mă la metrou, trebuie să mă întorc în cămăruța mea. Cred că am gripă, mă doare tot corpul.

— Ba nu, domnișoară. Comand mâncare chinezească, ne uităm la un film și așteptăm să ne sune doctorul Kallet. Și îți dau ceai și aspirină, asta ajută. Păcat că n-am supă de pui, e un leac infailibil.

— Scuză-mă, aș putea să fac o baie? N-am mai făcut baie de doi ani, fac duș la baia angajaților de la Lark House.

Era o după-amiază luminoasă, prin geamul de lângă cadă vedea panorama oraşului, traficul, ambarcaţiunile cu pânze din golf, mulţimea de pe străzi – pe jos, pe bicicletă, pe patine cu roţile –, clienţii de la mesele scoase pe trotuar şi umbrite de umbrele portocalii, turnul cu ceas de la Ferry Building. Tremurând, Irina s-a cufundat până la urechi în apa caldă, a simţit cum i se deznoadă muşchii şi i se înmoaie oasele, a binecuvântat încă o dată averea şi generozitatea familiei Belasco. După o vreme, Seth i-a strigat prin uşă că venise mâncarea, dar ea a mai rămas o jumătate de oră în cadă. S-a îmbrăcat în cele din urmă, dar era somnoroasă şi ameţită. Mirosul din cutiile de carton – porc dulce-acrişor, *chow mei* şi raţă pechină – i-a făcut greaţă. S-a ghemuit pe canapea, a adormit şi s-a trezit după câteva ore; se întunecase. Seth îi pusese o pernă sub cap, o învelise cu o pătură şi stătea la marginea sofalei urmărind cel de-al doilea film al serii – spioni, crime internaţionale, ticăloşi din mafia rusească –, ţinându-i picioarele pe genunchi.

— N-am vrut să te trezesc. A sunat Kallet, Neko a ieşit cu bine din operaţie, dar are o tumoare mare la splină, care e începutul sfârşitului.

— Sărăcuţul, sper că nu suferă...

— Kallet va avea grijă să nu sufere. Ei, cum stai cu capul?

— Nu ştiu, mi-e foarte somn. Sper că nu mi-ai pus vreun drog în ceai.

— Sigur, am pus ketamină. Mai bine bagă-te în pat şi dormi ca lumea. Ai febră.

A dus-o în camera cu poza Almei, i-a scos pantofii, a ajutat-o să se culce, a învelit-o şi s-a întors la film. A doua zi, Irina s-a trezit târziu, după ce asudase bine; se simţea mai bine, dar avea picioarele moi. Pe masa neagră

din bucătărie a găsit un bilet de la Seth: „Cafeaua e pregătită, trebuie doar să dai drumul la cafetieră. Bunica s-a întors la Lark House, i-am zis de Neko. O să-l anunțe pe Voigt că ești bolnavă și nu vii la lucru. Odihnește-te. Te sun mai târziu. Sărutări. Viitorul tău soț“. Mai erau și un carton cu supă de pui cu fidea, o cutie cu căpșuni și o pungă cu croasante de la cofetăria din colț.

Seth s-a întors de la tribunal înainte de ora șase, nerăbdător să o vadă. O sunase de câteva ori ca să fie sigur că nu plecase, ca nu cumva o toană de ultimă oră s-o fi făcut să se răzgândească. Când se gândea la ea, mai întâi vedea un iepure gata s-o zbughească, apoi chipul ei palid, atent, cu gura întredeschisă și ochii rotunjiți de uimire, sorbind poveștile Almei. De cum a deschis ușa, a perceput prezența Irinei. Chiar înainte de a o vedea, a știut că era acolo, că apartamentul nu era pustiu: nisipiul pereților era parcă mai cald, dușumeaua avea o lucire mățăsoasă pe care n-o observase niciodată, chiar și aerul era mai plăcut. I-a ieșit în întâmpinare cu pași ezitanți, cu ochii umflați de somn și părul ciufulit ca o perucă alburie. Seth a deschis brațele și, pentru prima dată, Irina s-a refugiat la pieptul lui. Au rămas îmbrățișați – pentru ea, o veșnicie, pentru el, doar cât ține un suspin – pe urmă Irina l-a luat de mână și l-a tras spre canapea. „Avem de vorbit“, i-a spus.

După ce-i ascultase povestea, Catherine Hope o făcuse să-i promită că avea să i-o spună și lui Seth, nu numai pentru a-și smulge mătrăguna care o otrăvea, dar și pentru că omul merita să știe adevărul.

La finele anului 2000, agentul Ron Wilkins colaborase cu doi investigatori din Canada la identificarea originii sutelor de imagini, care circulau pe Internet, a unei fetei

de vreo nouă ani, supusă unor asemenea excese de depravare și violență cărora pesemne că nu le supraviețuise. Erau preferatele colecționarilor specializați în pornografie infantilă, care achiziționau pozele și filmările prin intermediul unei rețele internaționale. Exploatarea sexuală a copiilor nu era o noutate, existase secole la rând în totală impunitate, dar agenții se bazau pe o lege, promulgată în 1978, care o declarase ilegală în Statele Unite. După acel an, producția și distribuția de fotografii și filmări se redusese – câștigurile nu justificau riscurile legale. Dar atunci a apărut Internetul și piața s-a extins într-o manieră incontrollabilă. Se socotea că existau sute de mii de site-uri web dedicate pornografiei infantile și peste douăzeci de milioane de consumatori, dintre care jumătate în Statele Unite. Provocarea consta în a descoperi clienții, însă mai important era să lanseze provocarea producătorilor. Numele de cod pe care l-au dat cazului fetei foarte blonde, cu urechi ascuțite și gropiță în bărbie era Alice. Materialul era recent. Bănuiau că Alice era mai mare decât părea, căci producătorii se străduiau ca victimele să pară de o vârstă cât mai fragedă, așa cum cereau clienții. După cincisprezece luni de căutări, Wilkins și canadienii au dat de urma unui colecționar, un chirurg plastician din Montreal. I-au percheziționat casa și clinica, au confiscat computerele și au găsit peste șase sute de imagini, printre care două fotografii și o filmare video cu Alice. Chirurgul a fost arestat și a fost de acord să colaboreze cu autoritățile în schimbul unei sentințe mai blânde. Cu informațiile și contactele obținute, Wilkins s-a pus pe treabă. Masivul agent spunea despre el că era un copoi: dacă mirosea o urmă, nimic nu-l abătea din drum, o urmărea până la capăt. Dându-se drept amator, a descărcat câteva poze ale lui Alice, le-a prelucrat digital ca să pară originale și

să nu se vadă chipul – deși pentru cunoscători ar fi fost recognoscibilă – și astfel a avut acces la rețeaua la care ape-lase colecționarul din Montreal. Interesații n-au întârziat să apară. Avea prima pistă, restul era o chestiune de miros.

Într-o seară din luna noiembrie 2002, Ron Wilkins suna la ușa unei case dintr-un cartier modest din sudul orașului Dallas. I-a deschis Alice. A recunoscut-o imediat, era de neconfundat. „Vreau să vorbesc cu părinții tăi“, i-a spus cu un suspin de ușurare, căci nu crezuse că fata mai era în viață. Era una dintre acele perioade norocoase când Jim Robyns lucra în alt oraș; fata era doar cu mama ei. Agentul a scos legitimația de FBI, n-a mai așteptat să fie poftit înăuntru, a împins ușa și a intrat în casă, s-a oprit în living. Irina avea să-și amintească mereu clipa aceea: negrul cel uriaș, mirosind a flori dulci, cu glas adânc și molcom, mâini mari și palme trandafirii. „Câți ani ai tu?“ a întrebat-o. Radmila era la a doua votcă și la a treia sticlă de bere, dar se credea trează și a sărit că fie-sa era minoră, așa că întrebările trebuia să i le adreseze ei, dar Wilkins a redus-o la tăcere cu un simplu gest. „Merg pe cincisprezece“, a răspuns Alice cu un firicel de voce, de parcă ar fi greșit cu ceva, iar agentul s-a înfiorat, căci flica sa unică, lumina ochilor săi, era de aceeași vârstă. Alice avusese o copilărie plină de privațiuni, cu insuficiență de proteine și cum se dezvoltase târziu, era scundă și avea oase delicate, părea mult mai mică. Wilkins a calculat că, dacă acum fata părea de doisprezece ani, în primele imagini care circulară pe Internet avea nouă sau zece. „Lasă-mă să vorbesc cu mama ta între patru ochi“, a rugat-o el, rușinat. Numai că în acele câteva minute Radmila intrase în faza agresivă a beției; a urlat că fata ei avea dreptul să știe orice avea să-i spună agentul – „nu-i așa, Elisabeta?“. Fata a aprobat, ca hipnotizată, uitându-se

fix la perete. „Regret, fetițo“, a spus omul și a pus pe masă vreo șase fotografii. Așa a văzut Radmila ce se petrecea în casa ei de mai bine de doi ani și refuzase să vadă, așa a aflat Alice că milioane de bărbați din toate colțurile lumii o văzuseră în jocurile private cu tatăl ei vitreg. Ani în care se simțise murdară, rea și vinovată; acum, cu pozele alea pe masă, voia să moară. Pentru ea nu mai era posibilă mântuirea.

Jim Robyns o asigurase că acele jocuri cu tatăl sau unchiul erau ceva normal, că mulți băieței și fetețe participau la așa ceva, de bunăvoie și recunoscători. Era vorba despre niște copii speciali. Numai că despre asta nu se vorbea, era un secret bine păzit, iar ea nu trebuia să spună nimic nimănui, nici prietenelor, nici învățătoarei, nici doctorului, pentru că lumea avea să spună că era o păcătoasă, o rea, avea să rămână singură și fără prieteni; chiar și propria ei mamă avea s-o respingă, Radmila era tare geloasă. De ce se opunea? Voia cadouri? Nu? Bine, atunci o s-o plătească ca și cum ar fi fost o muierușcă adultă, dar nu direct, banii avea să-i trimită bunicilor ei. Avea să aibă grijă să trimită bani în Moldova în numele nepoatei; ea trebuia să scrie o carte poștală alături de mandat, dar fără să-i spună Radmillei: și secretul acesta era doar al lor. Uneori bătrânii aveau nevoie de niște bani în plus, trebuia reparat acoperișul sau cumpărată altă capră. Nici o problemă, el era bun la inimă, înțelegea că viața în Moldova era grea, ce bine că Elisabeta avusese bafta să vină în America; numai că banii nu erau gratis, trebuia să-i câștige, nu-i așa? Trebuia să zâmbească, n-o costa nimic, trebuia să-și pună hainele cerute de el, trebuia să suporte sforile și fiarele astea, trebuia să bea gin ca să se relaxeze, dar cu suc de mere ca să n-o ardă pe gât, o să se obișnuiască repede cu gustul, vrei să fie mai dulce?

În ciuda alcoolului, a drogurilor și a fricii, la un moment dat ea și-a dat seama că erau camere de filmat în magazia de scule, în „căsuța lor“, unde nimeni, nici mama ei n-aveau voie să intre. Robyns s-a jurat că pozele și filmările erau private, erau numai ale lui, nimeni n-avea să le vadă vreodată, le va păstra ca amintire pentru mai târziu, când ea avea să meargă la *college*.

Și ce dor o să-i mai fie de ea!

Prezența acestui negru necunoscut, cu mâinile lui mari și ochii triști, prezența fotografiilor dovedeau că tatăl vitreg o mințise. Tot ce se petrecuse în „căsuță“ circulase pe net și avea să circule mai departe, era imposibil de distrus, avea să existe mereu. În fiecare minut cineva, undeva, o viola, cineva se masturba cu suferința ei. Cât avea să trăiască, oriunde s-ar fi dus, cineva putea s-o recunoască. Nu avea scăpare. Oroarea n-avea să se termine nicicând. Mirosul de alcool și de suc de mere aveau s-o readucă veșnic în „căsuță“; veșnic avea să meargă privind peste umăr, lipindu-se de ziduri; veșnic avea să-i fie scârbă să fie atinsă.

După plecarea lui Ron Wilkins, fata se încuiase în camera ei, paralizată de groază și silă, convinsă că la întoarcere tatăl vitreg avea s-o omoare, așa cum o avertizase de la bun început, când îi interzisese să sufle o vorbă despre acele „jocuri“. Trebuia să moară, era singura soluție, dar nu de mâna lui, nu lent și atroce cum îi spusese adesea, adăugând mereu detalii noi.

Între timp, Radmila a terminat sticla de votcă, s-a prăbușit înconștientă și a petrecut următoarele zece ore pe jos în bucătărie. Când s-a trezit cât de cât, s-a repezit cu bătaia asupra fică-sii, seducătoarea, târfa care-i stricase soțul. N-a durat mult, un echipaj cu doi polițiști și o lucrătoare socială, trimiși de Wilkins, a ajuns tocmai

atunci. Radmila a fost arestată, fata a fost trimisă la un spital psihiatric pentru copii, în timp ce Tribunalul pentru minori delibera. N-avea să-și revadă niciodată mama și tatăl vitreg.

Radmila a avut timp să-l anunțe pe Jim Robyns că era căutat; acesta a fugit din țară, dar Ron Wilkins l-a căutat timp de patru ani prin toată lumea și a dat de el în Jamaica, de unde l-a adus încătușat în State. Victima sa n-a trebuit să-l vadă la proces, căci avocații îi luaseră declarația în particular și judecătoria a scutit-o să apară la tribunal. De la ea a aflat fata că buncii muriseră și nu primiseră nici un sfanț. Jim Robyns a fost condamnat la zece ani de închisoare, fără drept de eliberare condiționată...

— Mai are de ispășit trei ani și două luni. Când iese, o să mă caute și nu am unde să mă ascund...

— Nu va trebui să te ascunzi: va primi ordin de interdicție de apropiere – dacă îl încalcă, se întoarce la închisoare. Iar eu voi fi lângă tine și o să am grijă ca asta să nu se întâmple, a spus Seth.

— Dar nu-ți dai seama că e imposibil? În orice clipă, cineva din cercul tău, un asociat, un amic, un client, chiar tatăl tău mă pot recunoaște. Chiar în clipa asta, mă aflu pe mii și mii de ecrane.

— Nu, Irina. Acum ești o femeie de douăzeci și șase de ani, cea care circulă pe Internet e Alice, o fetiță care nu mai există. Pedofilii nu de tine se interesează.

— Te înșeli. Am fost silită să fug de mai multe ori din diferite locuri pentru că un nenorocit mă urmărea. Și degeaba mă duc la poliție, tipul face să circule mai departe pozele mele, n-au ce-i face. Ziceam că, dacă-mi vopsesc părul în negru sau mă fardez, scap; degeaba, am o față ușor de identificat și nu m-am schimbat mult în anii ăștia. Nu-mi găsesc liniștea, Seth. Iar dacă ai tăi o să

mă respingă pentru că sunt săracă și neevreică, îți imaginezi ce-o să fie când vor descoperi toată povestea asta?

— Le vom spune și asta, Irina. Le va fi cam greu să accepte, dar cred că până la urmă te vor iubi mai mult pentru câte ai pățimit. Sunt oameni buni. Ai avut timp să suferi, acum e timpul să te faci bine și să ierți.

— Să iert?!

— Dacă n-o faci, ranchiuna o să te distrugă. Aproape toate rănilile se vindecă prin iubire, Irina. Trebuie să te iubești pe tine însăși și să mă iubești și pe mine. De acord?

— Așa a spus și Cathy.

— Păi, ascult-o, femeia asta știe ce spune. Lasă-mă să te ajut. N-oi fi eu mare filozof, dar sunt un camarad de nădejde și ți-am dovedit din plin că sunt și tenace. Niciodată nu mă dau bătut. Așa că resemnează-te, n-am să te las în pace. Simți cum îmi bate inima? Te cheamă, i-a luat o mână și i-a lipit-o de piept.

— Mai e ceva, Seth...

— Încă ceva?

— De când agentul Wilkins m-a salvat din ghearele tatălui meu vitreg nu m-a mai atins nimeni... Știi la ce mă refer. Am fost singură și prefer să rămân așa.

— Asta nu poate rămâne așa, Irina, dar o vom lua treptat. Ce s-a întâmplat n-are nimic de-a face cu dragostea și n-o să se mai repete nicodată. Și nici cu noi nu are de-a face. Mi-ai spus o dată că bătrânii fac amor fără grabă. Nu e o idee rea. O să ne iubim ca doi bunici, ce zici?

— Nu cred c-o să meargă, Seth.

— Ei, atunci ne ducem la terapie. Și nu mai plânge, femeie, gata. Nu ți-e foame? Piaptână-te un pic, hai să ieșim să mâncăm și să vorbim despre păcatele bunică-mii, e un subiect care ne ridică moralul, negreșit.

Tijuana

În lunile fericite din 1955, când Alma și Ichimei s-au iubit în motelul mizerabil din Marínez, ea i-a mărturisit că era sterilă. Era mai curând o dorință sau o iluzie decât o minciună. O făcuse pentru a păstra spontaneitatea între cearșafuri, căci avea încredere în diafragma pe care o purta ca să evite surprizele și pentru că ciclul ei fusese mereu atât de neregulat, încât ginecologul la care o dusesse mătușa Lillian de vreo două ori îi diagnosticase chisturi ovariene care aveau să-i afecteze fertilitatea. Firește, Alma amânase operația, maternitatea era ultima ei preocupare. Era convinsă că, prin minune, nu va rămâne însărcinată în această etapă a tinereții. Astfel de accidente li se întâmplă femeilor din altă clasă socială, lipsite de educație și de resurse. Și nu și-a dat seama de starea ei decât în săptămâna a zecea, pentru că nu ținea socoteala menstruațiilor, după care a mai sperat preț de încă două. Și-a zis că era o eroare de calcul; apoi și-a zis că exercițiile fizice violente ar fi rezolvat problema, drept care mergea peste tot pe bicicletă, pedalând furios. Își cerceta întruna lenjeria intimă, angoasa sporea zi după zi, dar continua să se întâlnească cu Ichimei și să facă dragoste cu aceeași frenezie cu care pedala urcând și coborând dealurile. În cele din urmă, când sânii umflați, grețurile matinale și stările de panică n-au mai putut fi ignorate, nu s-a dus

la Ichimei, ci la Nathaniel, așa cum făcea în vremea copilăriei. Ca să nu afle părinții lui, l-a căutat la Biroul Juridic Belasco și Belasco, de pe aceeași stradă Montgomery, unde funcționase încă de pe timpurile patriarhului care îl inaugurase în 1920, unde existau și acum aceleași mobile solemne și aceleași rafturi cu texte juridice legate în piele verde închis, un mausoleu al legii, unde covoarele groase înăbușeau pașii și unde se vorbea în șoapte confidentiale.

Nathaniel ședea la birou, în cămașă, cu cravata slăbită și părul vâlvoi, îngropat în teancuri de documente și tomuri deschise, dar de cum a văzut-o s-a ridicat și a luat-o în brațe. Alma și-a lipit obrazul de gâtul lui, ușurată că-și putea povesti drama omului care n-o lăsase niciodată la greu. „Sunt gravidă“, l-a anunțat dintr-o suflare. Nathaniel a tras-o pe canapea și s-a așezat lângă ea. Atunci Alma i-a vorbit despre dragostea ei, despre motel și a subliniat că sarcina nu era din vina lui Ichimei, ci dintr-a ei, iar dacă Ichimei ar prinde de veste, precis ar insista să se căsătorească și să-și asume responsabilitatea copilului; însă ea cugetase mult și uite că n-avea curaj să renunțe la tot ce avea ca să ajungă nevasta lui Ichimei; îl adora, dar știa că dezavantajele sărăciei ar fi pus curând capăt amorului. Pusă în fața dilemei de a alege între o viață plină de greutatea economice în sânul comunității japoneze – cu care nu avea nimic în comun – și a rămâne sub protecția mediului propriu, prelua teama de necunoscut; îi era rușine de această slăbiciune, Ichimei merita o dragoste necondiționată, era un om minunat, un înțelept, un sfânt, un suflet neîntinat, un amant atent și tandru care o făcea fericită, i-a mai spus într-un potop de fraze învâlmășite, suflându-și nasul ca să nu plângă și încercând să-și păstreze cumpătul. I-a mai spus că Ichimei trăia într-un plan spiritual, că avea să rămână veșnic un simplu

grădinar, în loc să-și dezvolte uriașul talent artistic sau să-și transforme sera de flori într-o afacere profitabilă; nu, el nu aspira la nimic mai mult, se mulțumea să câștige cât să trăiască, nu-i păsa defel de prosperitate sau succes, el era cu meditația și cu seninătatea, numai că astea nu se mănâncă și n-o tenta deloc să formeze o familie într-o căsuță din scânduri acoperită cu tablă ruginită și să viețuiască printre agricultori cu o sapă în mână. „Știu, Nathaniel, iartă-mă, m-ai prevenit de mii de ori și nu te-am ascultat, aveai dreptate, mereu ai dreptate, acum văd că nu mă pot mărita cu Ichimei, dar nici nu pot renunța la dragoste, fără el m-aș usca pe picioare ca o plantă în deșert, aș muri, de-acum încolo am să fiu mai atentă, vom lua măsuri de precauție, asta n-o să se mai repete, îți promit, îți jur“; a continuat să vorbească, încurcându-se în scuze și învinovățiri. Nathaniel a ascultat-o până la capăt, până când Alma a tăcut, căci nu mai avea aer și nici glas.

— Să recapitulăm... Ești gravidă și nu vrei să-i spui lui Ichimei...

— Nu pot naște un copil nefiind căsătorită, Nat. Trebuie să mă ajuți. Ești singurul la care pot apela.

— Vrei să faci un avort? E ilegal și periculos, Alma. Pe mine să nu contezi.

— Stai, ascultă-mă: m-am interesat, e ceva sigur, lipsit de riscuri, costă doar o sută de dolari, dar trebuie să vii cu mine pentru că e la Tijuana.

— Tijuana? Dar avortul e ilegal chiar și în Mexic! E o nebunie!

— Aici e și mai periculos, Nat. Acolo există doctori care fac asta sub nasul poliției, nimeni nu se bagă.

Și i-a arătat o hârtie cu un număr de telefon: sunase deja la Tijuana ca să vorbească cu un anume Ramón. Îi

răspunsese un bărbat care vorbea stricat engleza și o întrebase cine îi dăduse numărul și dacă era la curent cu condițiile. Ea îi dăduse numele persoanei de contact, îl asigurase că avea să vină cu banii și stabiliseră ca peste două zile să o ia cu mașina la trei după-amiaza, dintr-un loc anume.

— Sper că i-ai spus numitului Ramón că ai să fii însoțită de avocatul tău, a spus Nathaniel, acceptând tacit rolul pe care Alma i-l desemnase.

Au pornit a doua zi la șase dimineața în Lincolnul negru al familiei, mai potrivit pentru un drum de cincisprezece ore decât mașina sport a lui Nathaniel. La început, furios și crispat, n-a scos o vorbă și își încleșta mâinile pe volan, încruntat și cu ochii la șosea, dar s-a muiat când Alma l-a rugat să oprească la un popas pentru camionagii ca să meargă la toaletă. A stat acolo o jumătate de oră și a revenit palidă și ca vai de ea. „Dimineața vomit, dar pe urmă îmi trece“, i-a explicat apoi. Restul drumului Nathaniel a încercat să o binedispună, s-au pomenit cântând bucățile sentimentale ale lui Pat Boone, singurele pe care le știau, în cele din urmă, Alma și-a lăsat capul pe umărul lui și a adormit. La San Diego s-au oprit la un hotel să mănânce și să se odihnească. Recepționarul a bănuțit că erau soț și soție și le-a dat o cameră cu pat matrimonial pe care s-au întins ținându-se de mână, ca în copilărie. Pentru prima dată după atâtea săptămâni Alma a dormit fără coșmaruri, timp în care Nathaniel a stat treaz, aspirând mirosul de șampon din părul vară-sii, gândindu-se la riscuri, îngrijorat și nervos de parcă ar fi fost el tatăl pruncului, imaginându-și consecințele, căinându-se că marșase la aventura asta în loc să mituiască un medic din California, unde totul se poate dobândi la

prețul potrivit, ca și în Tijuana. Când se crăpa de ziuă a adormit și el, până la ora nouă, când l-au trezit icnetele Almei în baie. Au trecut granița și s-au îndreptat spre întâlnirea cu Ramón.

Mexicul i-a primit fără surprize. La Tijuana nu mai fuseseră niciodată, se așteptau să fie vorba de un târgușor adormit, dar au dat de un oraș nemărginit parcă, strident și colorat, plin de lume și trafic, unde autobuze hărtănite și mașini moderne se încrucișau cu căruțe și măgari. Comerțul oferea în unul și același magazin mâncare mexicană și electrocasnice americane, pantofi și instrumente muzicale, piese de schimb și mobilă, păsări în colivii și *tortillas*. Aerul mirosea a prăjeală și gunoi, vibra de muzică populară, de glasurile predicatorilor evangheliști și de transmisiile meciurilor de fotbal de la radiourile din baruri și cârciumi. Le-a fost greu să se orienteze: multe străzi nu aveau nici nume, nici numere, au întrebat de mai multe ori, dar nu pricepeau lămuririle în spaniolă, care adesea constau într-un gest vag înspre oriunde și un „acușica, după colțul ăsta”. Epuizați, au tras Lincolnul la o benzinărie și au continuat pe jos până au nimerit: era o intersecție de patru străzi foarte circulate. Au așteptat braț la braț, sub privirile unui câine maidanez și ale unor puști zdrențăroși care cerșeau. Unica indicație primită, în afară de numele uneia dintre străzi, era cel al unei prăvălii care vindea costume pentru prima comuniune și poze cu Maica Domnului și cu sfinți catolici; un nume absolut incongruent: Viva Zapata.

După douăzeci de minute de așteptare Nathaniel a ajuns la concluzia că totul fusese o păcăleală și că era cazul să se-ntoarcă, însă Alma i-a reamintit că punctualitatea nu se număra printre caracteristicile acestei țări și a intrat în Viva Zapata. Prin gesturi, a cerut un telefon

și a sunat la numărul lui Ramón; după nouă apeluri, a răspuns o femeie cu care nu s-a înțeles în spaniolă. Către ora patru, când și ea era gata să renunțe, la colț a oprit un Ford model 1949 verde-mazăre, cu geamurile din spate negre, exact cum îi spusese Ramón. În față stăteau doi tipi, un june cu urme de vărsat pe obraz, plete și favoriți, care era la volan; celălalt s-a dat jos ca să-i lase să urce, căci mașina avea doar două uși. S-a prezentat: Ramón. Treizeci și ceva de ani, mustăcios, păr geluit pieptănat lins pe spate, cămașă albă, blugi și cizme cu vârf ascuțit și tocuri. Amândoi fumau. „Banii“, a cerut mustăciosul. Nathaniel s-a executat, omul i-a numărat și i-a pus în buzunar. Bărbații n-au schimbat nici o vorbă pe drumul care Almei și lui Nathaniel li s-a părut lung: erau siguri că mașina făcea ocoluri peste ocoluri ca să-i dezorienteze, precauție absolut inutilă, căci oricum nu cunoșteau orașul. Încleștată de Nathaniel, Alma se întreba cum s-ar fi descurcat singură, în vreme ce el era cuprins de teama ca tipii, acum că aveau banii, să nu-i împuște și să-i azvârle într-o râpă. Nu spusese nimănui unde plecaseră, puteau trece săptămâni și luni până ca familia să afle de soarta lor.

În cele din urmă, Fordul s-a oprit; li s-a spus să aștepte, în timp ce junele cu favoriți se îndrepta spre casă, lăsându-l pe celălalt să păzească mașina. Se aflau în fața unei case ieftine, asemănătoare celorlalte de pe stradă, într-un cartier care lui Nathaniel i s-a părut sărac și murdar, dar nu era cazul să aplice criteriile din San Francisco. Junele s-a întors după câteva minute. Nathaniel a primit ordinul de a ieși din mașină, a fost căutat temeinic, dar când au dat să-l apuce de braț, omul s-a smuls cu un gest brusc și a slobozit o înjurătură în engleză. Mirat, Ramón s-a grăbit să-l liniștească: „Calm, nene, nu e nimic“,

a răs el, și cei doi dinți de aur i-au sclipit. Apoi i-a oferit o țigară, pe care Nathaniel a acceptat-o. Celălalt a ajutat-o pe Alma să se dea jos din mașină și au intrat în casa care nu era un sălaș de răufăcători, cum se temea Nathaniel, ci un modest cămin de familie, cu tavane joase, ferestre mici, încins și întunecat. În living doi puști se jucau pe dușumea cu soldățeii de plumb, mai erau acolo o masă cu scaune, o canapea îmbrăcată în plastic, o lustră pretențioasă cu ciucuri și un frigider care scotea un zgomot ca de motor de șalupă. Din bucătărie venea miros de ceapă prăjită, o femeie în negru învârtea într-o tigaie și nici nu s-a uitat la nou-veniți, la fel de lipsită de curiozitate ca și cei doi copii. Junele i-a făcut semn lui Nathaniel să ia loc, Ramón a condus-o pe Alma pe un coridor scurt către altă încăpere, cu o pânză pe post de ușă.

— Stai puțin, l-a oprit Nathaniel. Cine va face intervenția?

— Eu, a răspuns Ramón, singurul care știa pare-se englezește.

— Te pricepi la medicină? s-a uitat Nathaniel la unghiile lungi și lăcuite ale tipului.

S-au repetat râsul cu dinți sclipitori și gesturile de liniștire, au urmat câteva fraze prin care omul îl asigura că are multă experiență și că toată treaba va dura mai puțin de un sfert de oră, nici o problemă. „Anestezie? Nu, nene, aici n-avem așa ceva, dar asta o să ajute“, i-a întins el Almei o sticlă cu tequila. Văzând-o că ezită și aruncă priviri suspicioase recipientului, Ramón a tras o dușcă zdravănă apoi i-a oferit-o din nou. Nathaniel a observat expresia de panică de pe chipul Almei și într-o secundă a luat cea mai importantă hotărâre din viața sa:

— Ne-am răzgândit, Ramón. Ne căsătorim și vom avea copilul. Poți păstra banii.

Mulți ani a avut Alma la dispoziție pentru a pritoci pe toate fețele cele făcute în 1955. An în care aterizase din plin în realitate; în van s-au dovedit toate manevrele prin care încercase să scape de rușinea care o copleșea, rușine pentru stupizenia de a rămâne însărcinată, pentru a-l iubi pe Ichimei mai puțin decât pe ea însăși, pentru frica ei de sărăcie, pentru că cedase presiunii sociale și prejudecăților rasiale, pentru că acceptase sacrificiul lui Nathaniel, pentru că nu se dovedise la înălțimea amazoanei moderne care se dorea să fie, pentru caracterul ei laș, convențional – plus alte vreo șase epitete cu care se autopedepsea. Era conștientă că evitase avortul de frică de durere și ca să nu moară ca urmare a hemoragiei sau a infecției, nicidecum pentru că ar fi avut vreo urmă de respect pentru ființa care-i creștea în pântec. S-a mai privit o dată în oglinda cea mare de la șifonier și n-a mai găsit-o acolo pe Alma de dinainte, pe fata îndrăzneță și senzuală care-l vedea pe Ichimei alături de ea, ci doar o femeie lașă, veleitară și egoistă. Scuzele erau de prisos, nimic nu putea șterge senzația că își pierduse demnitatea. După mulți ani, când a iubi pe cineva din altă rasă sau a avea copii fără să fi măritată a devenit o modă, Alma recunoștea în sinea ei că prejudecata ei cea mai adânc înrădăcinată era cea de clasă socială, niciodată depășită. În ciuda epuizantei călătorii la Tijuana, care îi distrusese iluzia dragostei și o umilise făcând-o să se refugieze într-un orgoliu monumental, niciodată nu a pus sub semnul întrebării decizia de a-i ascunde adevărul lui Ichimei. A mărturisii ar fi însemnat să se dezvăluie în toată lașitatea ei.

Revenind de la Tijuana, l-a chemat pe Ichimei cu o oră mai devreme la hotelul bine-cunoscut. A sosit cu fruntea sus și cu minciunile pregătite, dar plângând în sinea ei. Ca niciodată, Ichimei sosise primul. O aștepta

într-una dintre camerele jengoase și colcăind de gândaci, pe care ei o făceau să strălucească cu flacăra dragostei. Nu se văzuseră de cinci zile, iar de niște săptămâni bune perfecțiunea întâlnirilor le fusese umbrită de ceva tulbure și amenințător, ceva ca o ceață deasă – așa o percepea el, dar Alma, frivolă, îl acuza că e gelos și o luase razna. Ichimei observase la ea ceva schimbat, o vedea neliniștită, vorbind prea mult și prea repede, trecând rapid de la cochetărie și mângâieri la o tăcere posacă sau la furii inexplicabile. Era limpede că se depărta emoțional, deși patima și vehemența de a ajunge la orgasm puteau indica exact contrariul. Uneori, când se odihneau după amor ținându-se în brațe, obrajii ei erau uzi de lacrimi. „Sunt lacrimi de fericire“, spunea ea atunci, însă lui, care n-o văzuse niciodată plângând, i se păreau lacrimi de dezamăgire, tot așa cum acrobațiile sexuale i se păreau o încercare de a-i distrage gândurile. Cu discreția sa atavică încercase să afle ce o neliniștea, dar reacția ei consta fie într-un râs batjocoritor, fie în niște provocări de femeie de stradă care, deși în glumă, îl deranjau. Alma îi scăpa precum o șopârlă. În cele cinci zile de despărțire, pe care ea le-a justificat cu un drum cu familia la Los Angeles, Ichimei se cufundase în gânduri. Continuase să grădinărească și să cultive florile ca de obicei, dar se mișca de parcă ar fi fost hipnotizat. Maică-sa, care-l cunoștea cel mai bine, nu l-a întrebat nimic și a dus ea marfa la florăriile din San Francisco. Tăcut, aplecat asupra plantelor, cu soarele dogorându-i spinarea, Ichimei se lăsa pradă presentimentelor care rareori îl înșelaseră.

L-a văzut în lumina filtrată de perdelele roase ale acelei camere de hotel și a simțit din nou în trup senzația de vină sfâșietoare. Pentru o clipă, nu mai mult, l-a urât pe bărbatul acesta care o silea să se confrunte cu versiunea ei cea mai demnă de dispreț, dar imediat a venit valul

acela de iubire și dorință iscat de simpla sa prezență. În picioare lângă fereastră, Ichimei o aștepta cu forța sa interioară, cu lipsa sa de vanitate, cu tandrețea și delicatețea sa dintotdeauna, cu chipul său senin; Ichimei, cu trupul său de lemn dur, părul aspru, degetele „verzi“, ochii drăgăstoși, râsul acela care venea din străfunduri, cu felul acela de a face dragoste de parcă ar fi fost pentru ultima oară. Nu a fost în stare să-l privească și a simulat un atac de tuse ca să-și ascundă chinul care o ardea. „Ce se întâmplă, Alma?“ a întrebat-o el, fără s-o atingă. Și atunci ea a început să turuie discursul pregătit cu o perfecțiune avocătească despre cât de mult îl iubea și-avea să-l iubească cât o trăi, dar că legătura asta a lor era lipsită de viitor, era imposibilă, pentru că familia și prietenii intraseră la bănuieli și începeau să pună întrebări, ei veneau din lumi diferite și fiecare trebuia să-și accepte soarta, se hotărâse să-și continue studiile de artă la Londra și trebuiau să se despartă.

Ichimei a primit potopul de vorbe cu puterea unuia care era pregătit pentru așa ceva. A urmat o tăcere prelungită, pauză în care Almei i-a trecut prin minte că ar fi fost posibil să facă dragoste încă o dată, cu disperare, o despărțire arzătoare, un ultim cadou făcut simțurilor înainte de a tăia definitiv o iluzie pe care o cultivase începând cu mângâierile acelea din copilărie, din grădina de la Sea Cliff. A dat să-și descheie bluza, dar Ichimei a oprit-o cu un gest.

— Înțeleg, Alma.

— Iartă-mă, Ichimei. Mi-am imaginat mii de nebunii ca să continuăm să fim împreună, de exemplu, să avem un refugiu numai pentru noi unde să ne iubim, în locul acestui motel grețos, dar știu că nu se poate. Nu mai suport să trăiesc cu secretul ăsta, îmi distruge nervii. Trebuie să ne despărțim pentru totdeauna.

— Totdeauna e un timp lung de tot, Alma. Eu cred că ne vom reîntâlni în condiții mai bune în alte vieți, a rostit Ichimei încercând să-și păstreze calmul, dar o tristețe de gheață i-a frânt glasul.

S-au îmbrățișat neajutorați, orfani de dragoste. Almei i s-au tăiat genunchii, a fost gata să se lipească de pieptul tare al iubitului și să-i mărturisească totul, până la ultima și cea mai ascunsă fărâmbă de rușine, să-l implore să se căsătorească și să trăiască într-o colibă în care să-și crească copiii metiși, să-i promită că avea să fie o soție supusă și va renunța la pictura pe mătase, la bunăstarea de la Sea Cliff și la viitorul plin de splendoare care i se cuvenea prin naștere, că va renunța la multe altele doar pentru el și pentru dragostea excepțională care îi unea. Poate că Ichimei a ghicit toate acestea și a avut bunătatea de a o împiedica să le rostească: i-a închis gura cu un sărut cast și scurt. A condus-o la ușă, apoi la mașină. A mai sărutat-o o dată, pe frunte, apoi s-a dus la camioneta sa de grădinar, fără a se întoarce să-i arunce o ultimă privire.

11 iulie 1969

Dragostea noastră e inevitabilă, Alma. Am știut-o întotdeauna, dar ani în șir m-am revoltat și am încercat să mi te smulg din gând, căci din inimă îmi era cu neputință. Când m-ai părăsit fără să-mi spui de ce nu am înțeles. M-am simțit păcălit. Însă în timpul primei mele călătorii în Japonia am avut timp să mă liniștesc și am sfârșit prin a accepta că te pierdusem în această viață. Am încetat să mă frământ inutil în legătură cu ce se petrecuse între noi. Nu speram ca soarta să ne readucă laolaltă. Acum, după paisprezece ani în care am fost departe unul de celălalt, timp în care m-am gândit la tine în fiecare zi, înțeleg că nu vom fi niciodată soț și soție, dar nici nu putem renunța la ce am simțit cu atâta intensitate. Ți propun să trăim povestea noastră ca într-o bulă apărută de atingerea lumii și păstrată neatinsă, pentru tot restul zilelor noastre și dincolo de moarte. Doar de noi depinde ca dragostea noastră să fie veșnică.

Ichi

Cei mai buni prieteni

Alma Mendel și Nathaniel Belasco s-au căsătorit în cadrul unei ceremonii private pe terasa de la Sea Cliff, într-o zi care începuse însorită și a devenit tot mai rece, mai înnorată și mai întunecată, reflectând starea sufletească a mirilor. Alma avea niște cearcăne vineții de toată frumusețea, nu dormise toată noaptea, chinuită de un noian de îndoieli, iar de cum l-a văzut pe rabin, a fugit la baie, scuturată de grețuri, numai că Nathaniel a venit după ea, i-a spălat fața cu apă rece și a convins-o să se controleze. „Nu ești singură în povestea asta, Alma. Sunt cu tine și-am să fiu mereu“. Rabinul, care inițial se opusese nunții pe motiv că mirii erau veri, și-a schimbat părerea când Isaac Belasco, cel mai de vază membru al congregației, i-a explicat că Alma era gravidă, drept care altă soluție în afară de căsătorie nu era. I-a mai spus că cei doi se iubeau încă din copilărie și că afecțiunea lor se transformase în pasiune după revenirea Almei de la Boston, că astfel de accidente se întâmplă, țin de natura umană, înaintea faptului împlinit singura soluție era binecuvântarea. Martha și Sarah avuseseră ideea să inventeze o poveste care să pună capăt bârfelor, de pildă: Alma fusese adoptată în Polonia de familia Mendel, drept care nu exista vreo legătură de sânge, dar s-a opus Isaac. La ce bun să mai adauge peste greșeala comisă o

minciună grosolană. În definitiv, era fericit că cele două ființe pe care le iubea cel mai mult, în afară de nevastă-sa, își uneau destinele. Prefera de o mie de ori ca Alma să se mărite cu Nathaniel și să rămână strâns legată de familie decât să ia un străin și să plece de lângă el. Lillian i-a reamintit că din mariaje incestuoase se nasc copii tarați, însă el a asigurat-o că asta era o superstiție și că nu avea bază științifică decât în comunitățile închise, unde procreația consangvină se repeta de-a lungul mai multor generații. Nu era cazul celor doi.

După ceremonia la care a asistat numai familia, contabilul Biroului Juridic și personalul casei, s-a servit o cină în sufrageria cea mare, folosită doar la ocazii speciale. Bucătăreasa, fata care o ajuta, servitoarele și șoferul s-au așezat timizi alături de stăpâni, în timp ce doi chelneri de la Ernie's, cel mai bun restaurant din oraș, le aduceau mâncarea. Fusesse ideea lui Isaac să stabilească astfel faptul că începând cu acest moment Alma și Nathaniel erau soț și soție. Schimbare cu care personalul, care-i cunoștea ca membri ai aceleiași familii, avea să se obișnuiască anevoie; ba chiar o slujnicuță care lucra de patru ani în casa Belasco era convinsă că cei doi erau frați. Cina a început într-o tăcere mormântală, toți se uitau în farfurie și se simțeau stânjenți, dar pe măsură ce vinul curgea și Isaac îi îndemna să închine în sănătatea mirilor, spiritele s-au animat. Vesel și expansiv, umplându-și paharul și pe cele ale comesenilor, Isaac părea o replică juvenilă și sănătoasă a bătrânului prăpădit care devenise de câțiva ani încoace. Îngrijorată să nu-l lase inima, Lillian îl trăgea de pantaloni pe sub masă ca să se potolească. În cele din urmă, mirii au tăiat tortul cu frișcă și marțipan cu cuțitul de argint cu care Isaac și Lillian tăiaseră unul identic la nunta lor cu mulți ani înainte, și-au luat rămas-bun de la fiecare și au plecat

cu taxiul, căci șoferul băuse peste măsură și lăcrima pe scaun, recitând ceva în irlandeză, limba sa maternă.

Și-au petrecut prima noapte în apartamentul nupțial al hotelului Palace, cel la care Alma suferise în timpul balurilor ei de debutantă, înconjurați de șampanie, bomboane și flori. A doua zi aveau să zboare la New York, apoi în Europa pentru două săptămâni, un voiaj stabilit de Isaac și pentru care n-aveau nici o tragere de inimă. Nathaniel avea mai multe procese pe rol și n-avea chef să-și lase treaba, numai că tatăl său a cumpărat biletele, i le-a vârat în buzunar și i-a servit argumentul că luna de miere era o obligație tradițională; circulau deja destule bârfe pe seama căsătoriei precipitate între veri ca să mai adauge una în plus. Alma s-a dezbrăcat în baie și a revenit în cămașa de noapte și halatul de mătase și dantelă pe care Lillian le cumpărase de urgență împreună cu restul zestrei improvizate. S-a învărtit ca la teatru înaintea lui Nathaniel, care o aștepta stând pe bancheta de la piciorul patului.

— Privește-mă bine, Nat, că alt prilej n-o să mai ai. Cămașa mă strânge deja peste mijloc, nu cred c-am s-o mai port vreodată.

A constatat că-i tremura glasul, în ciuda cochetăriei pe care o afișa, și a chemat-o lângă el, bătând cu palma în canapea.

— Nu-mi fac iluzii, știu că îl iubești pe Ichimei.

— Te iubesc și pe tine, Nat, nu știu cum să-ți explic. Pesemne că există vreo șase femei în viața ta, nu știu de ce nu mi-ai prezentat-o pe nici una dintre ele. Mi-ai spus o dată că, dacă de îndrăgostești, voi fi prima care să aflu... După ce nasc, divorțăm și-ai să fii liber.

— N-am renunțat la nici o mare idilă pentru tine, Alma. Ca să nu mai zic că mi se pare ceva de prost gust

să-mi propui divorțul în prima noastră noapte de căsătorie.

— Nu glumi, Nat. Spune drept, simți vreo atracție pentru mine? Ca femeie, vreau să zic.

— Până acum te-am considerat sora mea mai mică, dar asta se poate schimba... Ți-o dorești?

— Nu știu. Sunt zăpăcită, tristă, supărată, am un haos în cap și un plod în burtă. Cred că ai făcut o afacere proastă însurându-te cu mine.

— Asta rămâne de văzut, dar fii convinsă că am să fiu un tată bun pentru băiețel sau pentru fetiță.

— Va avea trăsături asiatice, Nat. Cum naiba o să explicăm treaba asta?

— Nu vom da nici un fel de explicații și nimeni nu ni le va cere, Alma. Capul sus și buzele pecetluite, asta e cea mai bună tactică. Ichimei Fukuda e singurul care are dreptul să pună întrebări.

— Dar n-am să-l mai văd niciodată, Nat. Mii de mulțumiri pentru ceea ce faci pentru mine, ești ființa cea mai nobilă de pe lume și voi încerca să fiu o nevestă demnă de tine. Acum câteva zile credeam că am să mor fără Ichimei, acum cred că am să trăiesc, cu ajutorul tău. N-o să te înșel niciodată, jur.

— Șșt, Alma, să nu ne facem promisiuni pe care poate că nu le vom putea ține. Hai să străbatem drumul ăsta împreună, pas cu pas, zi după zi, cu cele mai bune intenții. Este tot ce ne putem promite unul altuia.

Isaac Belasco a refuzat de la bun început ca proaspăt căsătoriții să stea la casa lor: la Sea Cliff spațiul prisosea, căsoiul tocmai pentru asta fusese construit, ca mai multe generații ale familiei să trăiască sub același acoperiș. În plus, Alma trebuia să se menajeze, avea nevoie de îngrijirea

lui Lillian și a verișoarelor, amenajarea unei alte locuințe ar fi fost un efort mult prea mare pentru ea. Iar pe post de argument irefutabil a apelat la șantajul emoțional: dorea să petreacă alături de ei picul de viață care-i rămânea, după care cei doi aveau să mângâie văduvia lui Lillian. Astfel că Nathaniel și Alma s-au supus hotărârii patriarhului; ea a continuat să doarmă în camera albastră – singura schimbare a fost înlocuirea patului cu două, despărțite printr-o noptieră –, iar Nathaniel și-a scos la vânzare *penthouse*-ul și a revenit la casa părintească. În camera sa de burlac și-a instalat biroul, cărțile, muzica și o canapea. Toată casa știa că orarul cuplului nu favoriza defel intimitatea: ea se scula pe la prânz și se culca de vreme, el muncea ca un nebun, venea târziu de la birou, se închidea cu cărțile și cu discurile de muzică clasică, se culca după miezul nopții și pleca înainte ca ea să se trezească; la sfârșit de săptămână se ducea să joace tenis, urca alergând muntele Tamalpais, naviga în golf cu velierul și revenea ars de soare, transpirat și epuizat. Mai constataseră și că dormea pe canapeaua din birou, dar o puneau pe seama nevoii de odihnă a soției. Nathaniel era deosebit de atent cu Alma, care depindea întru totul de el, între ei domnea atâta încredere și bună dispoziție, încât numai Lillian bănuia ceva anormal.

— Cum merg treburile între tine și fiu-meu? a întrebat-o după vreo două săptămâni de când reveniseră din luna de miere și sarcina ajunsese în luna a patra.

— De ce mă întrebi asta, tanti Lillian?

— Pentru că văd că vă iubiți la fel ca înainte, nu s-a schimbat nimic. Căsătoria lipsită de pasiune e ca mâncarea fără sare.

— Și vrei să facem paradă de pasiune în public? a râs Alma.

— Știi, dragostea mea pentru Isaac e lucrul cel mai prețios pe care-l am, în afară de iubirea pentru copii și nepoți. Asta vă doresc și vouă, să fiți mereu îndrăgostiți, așa ca noi.

— Și ce te face să crezi că n-am fi?

— Te afli în cel mai bun moment al sarcinii, Alma. Între luna a patra și a șaptea, femeia e puternică, debordează de energie și senzualitate. Nimeni nu spune asta, doctorii o trec sub tăcere, dar e ca și cum ai fi în călduri. Așa a fost pe când eram gravidă cu cei trei copii ai mei, umblam tot timpul după Isaac, era un adevărat scandal! Nu văd nimic din entuziasmul ăsta între tine și Nathaniel.

— De unde știi ce facem noi cu ușa închisă?

— Nu-mi răspunde cu o întrebare, Alma!

De partea cealaltă a golfului San Francisco, Ichimei era cufundat într-o muțenie prelungită, ros de dragostea trădată. Se dedicase florilor, care erau mai colorate și mai înmiresmate ca oricând, de parcă ar fi vrut să-l consoleze. Aflase de căsătoria Almei pentru că Megumi răsfoise la coafor o revistă mondenă și dăduse peste o poză cu Alma și Nathaniel Belasco: în haine de gală, prezidau banchetul anual al fundației familiei. Explicația foto spunea că reveniseră de curând din luna de miere din Italia și descria superba petrecere și rochia ei elegantă, inspirată din tunicile drapate din Grecia Antică; se mai spunea și că era vorba de cuplul cel mai comentat al anului. Nebănuind că-i împlântă un pumnal în inimă, Megumi decupase pagina și i-o adusese fratelui său. Ichimei citise și nu spusese nimic. De săptămâni bune încerca în zadar să priceapă ce se petrecuse cu Alma în timpul acelor luni în motelul amorurilor lor exagerate. El credea că trăise ceva de-a dreptul extraordinar, o pasiune demnă de literatură, întâlnirea a două suflete menite a fi împreună

de-a lungul timpului, dar iată, în timp ce el îmbrățișa o magnifică certitudine, ea plănuia să se mărite cu altul. Înșelătoria era atât de monumentală, că nu reușea să înțeleagă și nu putea să respire. În lumea lor, a Almei și a lui Nathaniel Belasco, căsătoria însemna mai mult decât o uniune între doi oameni, era o strategie socială, economică și de familie. Era imposibil ca Alma să fi făcut preparativele fără să lase să se străvadă o intenție cât de mică; totul fusese sub ochii lui, dar el, orb și surd, nu percepușe nimic. Acum lega firele și își explica incoerența ei din ultimul timp, dispoziția ei schimbătoare, ezitățile, artificiile cu care scăpa de întrebările lui, fițele, contorsiunile ei amoroase doar ca să nu fie nevoită să-l privească în ochi. Falsitatea era atât de completă, plasa de minciuni atât de deasă și încurcată, răul atât de ireparabil, încât se vedea silit să admită că nu o cunoștea deloc pe Alma, că Alma era o străină. Femeia iubită nu existase nicicând, el o construise în visele lui.

Sătulă să-și vadă fiul absent și somnambul, Heideko Fukuda hotărî că venise clipa să-l ducă în Japonia ca să-și caute rădăcinile și, cu ceva noroc, și o nevastă. Călătoria avea să-l ajute să se scuture de starea asta, a cărei cauză nici ea, nici Megumi nu o bănuiau. Ichimei era tânăr, putea să-și întemeieze o familie, în schimb avea o maturitate de om bătrân; era cazul să-și găsească viitoarea noră înainte ca perniciosul obicei american al căsătoriilor întemeiate pe vreun miraj amoros să pună stăpânire pe fiu-său. Megumi era ocupată până peste cap cu studiile, a fost însă de acord să supervizeze în absența lor munca a doi compatrioți la afacerea cu flori. I-a venit chiar și ideea de a-i cere lui Boyd Anderson, ca dovadă supremă a iubirii sale, să lase totul în Hawaii și să vină la Martínez să cultive flori, numai că Heideko refuza să pronunțe

numele amoretului tenace și se referea la el tot ca la paznicul din lagărul de concentrare. Aveau să treacă încă cinci ani până să se nască primul ei nepot, Charles Anderson, fiul celor doi, pentru ca ea să vorbească cu demonul alb. Heideko a organizat călătoria singură. Și-a anunțat fiul că era cazul să împlinească datoria de a-i onora pe strămoșii lui Takao, așa cum îi promisese pe patul de moarte, ca să plece liniștit. Takao nu apucase să o facă, așa că era de datoria lor să plece în pelerinaj. Aveau să viziteze o sută de temple și să verse un pic de cenușă în toate acestea. Ichimei nu s-a opus decât formal, în fond îi era indiferent dacă rămânea sau pleca: locul geografic nu afecta defel procesul de purificare interioară în care se afla.

În Japonia Heideko și-a anunțat fiul că prima ei datorie nu era față de defunctul soț, ci față de bătrânii ei părinți — dacă mai trăiau — și față de frații pe care nu-i mai văzuse din 1922. A plecat singură, fără Ichimei. Cu un simplu la revedere, de parcă ar fi plecat la cumpărături, și fără să-l întrebe cum avea să se descurce. Ichimei îi dăduse maică-sii toți banii. A condus-o la tren, și-a lăsat valiza la gară și a pornit-o așa cum era, doar cu periuța de dinți și urna cu cenușa tatălui său. Nu avea nevoie de hartă, memorase itinerariul. În prima zi a mers fără să mănânce nimic, la căderea nopții a ajuns la un mic sanctuar șintoist și s-a așezat lângă zid. Aproape adormise când s-a apropiat un călugăr și i-a spus că pentru pelerini se găseau mereu în sanctuar ceai și turte de orez. Așa i-a fost viața pe parcursul următoarelor patru luni. Pe timp de zi mergea până la epuizare, răbda de foame până când cineva îi dădea ceva de mâncare, dormea unde îl prindea noaptea. Nu a cerut nimic niciodată, nu a avut nevoie de bani. Mergea fără gânduri, admirând peisajul și

bucurându-se de propria sa oboseală, efortul smulgea bucăți din amintirile rele cu Alma. Iar când a terminat de vizitat al o sutălea templu, săculețul cu cenușă era gol, iar el scăpase de gândurile negre de la începutul pelerinajului.

2 august 1994

Să trăiesc în incertitudine, lipsit de siguranță, fără planuri sau țeluri, lăsându-mă dus precum pasărea în zbor – asta am învățat în pelerinajul meu. Te miră că la șaizeci și ceva de ani încă mai pot pleca de pe o zi pe alta fără vreun traseu stabilit și fără bagaje, ca un băiat care face autostopul, că plec pentru o perioadă nedefinită, că nu te sun și nu-ți scriu, că la întoarcere nu pot să-ți spun pe unde am fost. Nu e nici un secret, Alma. Merg, atâta tot. Am nevoie de foarte puțin ca să supraviețuiesc, nu-mi trebuie aproape nimic. Ah, libertatea!

Plec, dar te port mereu în amintire.

Ichi

Toamna

După două zile în care Alma lipsise de la întâlnirile lor de pe banca din parc, Lenny Beal s-a dus să-i bată la ușa apartamentului de la Lark House. I-a deschis Irina, care o ajutase să se îmbrace înainte de a-și începe programul.

— Te-am așteptat, Alma, ai întârziat.

— Viața e prea scurtă ca să fii punctual, a oftat ea.

De câteva zile, Irina venea devreme, îi servea micul dejun, o ajuta la duș și apoi să se îmbrace, însă despre asta nu pomenea nici una, căci ar fi însemnat să recunoască faptul că Alma începea să nu se mai descurce singură, deci era cazul să treacă la nivelul al doilea sau să se întoarcă acasă la Sea Cliff cu ai ei. Preferau să pună slăbiciunea neașteptată pe seama unei indispoziții temporare. Seth o rugase pe Irina să-și lase slujba de la Lark House, să-și părăsească „păduchelnița“, cum numea el camera din Berkeley, și să se mute la el, dar ea nu era de acord, căci voia să evite capcana dependenței, care o speria la fel de mult cum o speria pe Alma trecerea la cel de-al doilea nivel la Lark House. A încercat să-i explice asta lui Seth, care a fost jignit de comparație.

Absența motanului Neko a avut pentru Alma efectul unui infarct: o durea în piept. Avea impresia că-l vede întruna, ba în perna de pe canapea, ba într-un colț ridicat

al covorului, pitit în pardesiul aruncat la nimereală sau în umbra copacului de la fereastră. Fusesse confidentul ei preț de optsprezece ani. Ca să nu vorbească singură, îi vorbea lui, absolut liniștită: știa că n-avea să-i răspundă și că va pricepe totul cu înțelepciunea sa pisicească. Semănau – erau vanitoși, leneși și solitari. Îi plăcea urâtenia lui de animal ordinar, dar și ravagiile pe care i le lăsase trecerea timpului: rosăturile de pe blană, coada strâmbă, ochii urduroși, pântecul de mare mîncău. Îi lipsea în pat, adormea greu fără greutatea caldă a lui Neko lipită de ea. În afară de Kirsten, pisica asta era singura ființă care o mîngâia. Ar fi vrut și Irina să îi facă masaj, să o spele pe cap, să-i pilească unghiile, să se apropie de Alma fizic ca să-i dea de înțeles că nu era singură, numai că femeia nu accepta nici un fel de intimitate. Irinei acest tip de contact pe care îl avea cu alte bătrâne de la Lark House i se părea ceva natural, treptat începea să și-l dorească și cu Seth. A încercat să înlocuiască absența mamei cu o pungă cu apă caldă în patul Almei, numai că paliativul absurd n-a făcut decât să agraveze durerea, astfel că i-a venit ideea să facă rost de altă pisică de la Societatea de Protecție a Animalelor. Alma a lămurit-o atunci că nu-și putea permite să adopte un animal care avea să trăiască mai mult decât ea; Neko fusese ultima ei pisică.

În ziua aceea Sofia, cățeaua lui Lenny, aștepta în prag, ca atunci când Neko era viu și-și apăra teritoriul, să fie scoasă la plimbare dând din coadă, dar Alma era deja epuizată de efortul de a se îmbrăca și nu s-a ridicat de pe canapea. Irina plecase la treburile ei cu un „Vă las pe mâini bune“. Îngrijorat, Lenny a observat schimbările în rău atât la ea, cât și la apartamentul care nu fusese aerisit și mirosea a gardenii oflitate.

— Ce se întîmplă, dragă prietenă?

— Nimic grav. Cred că am ceva la urechi, de-aia îmi pierd echilibrul. Și câteodată simt în piept niște lovituri ca de elefant.

— Dar doctorul ce spune?

— Să n-aud de doctori, analize sau spitale, dacă intri pe mâna lor nu mai ai scăpare. Și să n-aud de rudele Belasco! Amatori de dramă cum îi știi, ar face ditamai tâmbălăul.

— Auzi, să nu te pună dracu' să mori înaintea mea. Nu uita ce am stabilit: am venit aici ca să mor în brațele tale, nu invers, a glumit Lenny.

— N-am uitat. Dar dacă se întâmplă, poți apela cu încredere la Cathy.

Prietenia lor, descoperită târziu și savurată ca un vin de colecție, le colora realitatea care pălea inexorabil pentru amândoi. Alma avea o fire atât de solitară, încât nu-și percepușe niciodată singurătatea. Trăise încastrată în familia Belasco, protejată de unchiul ei, în conacul de la Sea Cliff administrat de soacră-sa, de majordom și de noră-sa, de parcă ar fi fost în vizită. Se simțea mereu altfel și mereu alta, numai că asta nu o deranja, ci era un motiv de mândrie, îi întărea convingerea că era o artistă retrasă și misterioasă, un pic superioară celorlalți muritori. N-avea nevoie să se amestece cu oamenii, pe care-i considera cam stupizi, cruzi atunci când aveau ocazia și sentimentali în cel mai bun caz, păreri pe care avea grijă să nu le exprime public, dar care cu timpul se consolidaseră. Trăgând linie, în cei peste optzeci de ani ai ei iubise foarte puține ființe, dar intens, idealizându-le cu un romantism feroce care sfida realitatea. Nu trecuse prin îndrăgostirile devastatoare ale copilăriei și adolescenței, în timpul studiilor fusese izolată și retrasă, călătorise și lucrase singură, nu avusese parteneri și colegi, doar subor-

donăți; toate acestea le înlocuise cu amorul obsesiv pentru Ichimei Fukuda și cu prietenia exclusivă cu Nathaniel Belasco, pe care nu și-l amintea ca soț, ci ca pe cel mai bun prieten. Acum, în ultima etapă a vieții, conta pe Ichimei, legendarul ei amant, pe nepotul Seth și pe Irina, pe Lenny și pe Cathy, care reprezentau cea mai apropiată idee despre prietenii pe care îi avusese în ultimii ani; grație lor, era la adăpost de plictiseală, acest flagel al bătrâneții. Cât despre restul comunității de la Lark House, era precum peisajul golfului: îl admirai de departe, fără să-ți înmoi picioarele. Timp de o jumătate de secol făcuse parte din mica lume a clasei înalte din San Francisco, era văzută la operă, la actele de caritate și la mondenitățile obligatorii, păstrându-și însă distanța pe care o instaura după primele vorbe. I-a spus lui Lenny Beal că o deranjau zgomotul, trâncănelile vulgare și felul de a fi al oamenilor, că doar o vagă empatie cu omenirea o salva de la a ajunge o psihopată. Era lesne să simți milă pentru nefericiții pe care nu-i cunoșteai. Oamenii nu-i plăceau, prefera pisicile. Primii erau suportabili în doze mici, mai mult de trei o indispuneau. Dintotdeauna evitase grupurile, cluburile și partidele politice, nu militase pentru nici o cauză, chiar dacă o aproba în principiu – de pildă feminismul, drepturile civile și pacea. „Nu ies să apăr balenele ca să nu mă amestec cu ecologiștii“. Niciodată nu se sacrificase pentru cineva sau pentru un ideal, abnegația nu se număra printre virtuțile ei. Cu excepția lui Nathaniel în perioada bolii, nu trebuise să aibă grijă de nimeni, nici măcar de fiu-său. Pentru ea, maternitatea nu fusese clasicul vârtej de adorație și neliniște al mamelor, ci o iubire calmă și continuă. Larry era o prezență solidă și necondiționată a vieții sale, îl iubea cu un amestec de deplină încredere și obișnuință îndelungată, un sentiment comod, care o

solicita puțin. Pe Isaac și pe Lillian Belasco îi admirase și îi iubise, continuase să le spună „unchiule“ și „tanti“ chiar și după ce-i deveniseră socri, dar nu se molipsise defel de bunătatea și devotamentul lor.

— Noroc că Fundația Belasco se ocupă cu plantarea copacilor în loc să ajute cerșetori și orfani, așa am putut să fac ceva bun fără să mă apropii de beneficiari.

— Taci, femeie, dacă nu te-aș cunoaște aș zice că ești un monstru de narcisism.

— Păi, dacă nu sunt, e doar mulțumită lui Ichimei și lui Nathaniel, care m-au învățat să dăruiesc și să primesc. Dacă n-ar fi fost ei, aș fi sucombat în indiferență.

— Mulți artiști sunt introvertiți, Alma; trebuie să se abstragă pentru a putea crea...

— Nu căuta scuze, Lenny. Adevărul e că, pe cât înaintez în vârstă, pe atât îmi iubesc mai mult defectele. Bătrânețea e perioada cea mai bună ca să fii și să faci ce-ți place. În curând nimeni n-o să mă mai suporte... Spune-mi, Lenny, regreti ceva?

— Firește! Nebuniile pe care nu le-am făcut, faptul că am renunțat la fumat și la *margaritas*, că am devenit vegetarian și m-am zdrobit cu sportul. De murit, am să mor oricum, dar într-o formă bună, a râs el.

— Nu vreau să mori...

— Nici eu, dar nu e opțional.

— Când ne-am cunoscut, beai ca un cazac.

— M-am lăsat de treizeci de ani. Cred că beam atât de mult ca să nu gândesc. Eram hiperactiv, abia dacă stăteam locului ca să-mi tai unghiile de la picioare. De tânăr am fost un animal gregar, veșnic înconjurat de lume și zgomot, și tot singur mă simțeam. Frica de singurătate, asta m-a caracterizat, Alma. Aveam nevoie să fiu acceptat și iubit.

— Vorbești la trecut. Acum nu mai ești așa?

— M-am schimbat. Toată tinerețea am vânat aprobarea celorlalți și aventurile, până m-am amoretat de-a binelea. Iar apoi mi s-a frânt inima și timp de zece ani am tot încercat să lipesc cioburile la loc.

— Și ai reușit?

— Să zicem că da, datorită unei combinații psihologice: terapie individuală, de grup, *gestalt*, biodinamică, tot ce-am găsit, inclusiv terapia prin țipete.

— Ce naiba mai e și asta?

— Mă închideam cu psiholoaga într-o cameră și răcneam ca un dement și dădeam cu pumnii într-o pernă mare timp de cincizeci și cinci de minute.

— Nu te cred.

— Ba să crezi. Și mai și plăteam pentru asta. Am făcut terapie ani la rând. A fost un drum plin de hopuri, dar am învățat să mă cunosc și să-mi privesc în ochi singurătatea. Nu mă mai sperie.

— Cred că așa ceva ne-ar fi prins bine și lui Nathaniel și mie, dar nu ne-a trecut prin cap. În lumea noastră nu se purta. Iar când a venit moda psihoterapiei, a fost prea târziu pentru noi.

Dintr-odată, cutiile cu gardenii anonime pe care Alma le primea în fiecare zi de luni au încetat să vină exact când ar fi putut să o bucure mai mult, însă ea nu a dat semne că ar fi observat. După ultima ei escapadă aproape că nu mai ieșea. Dacă nu ar fi fost Irina, Seth, Lenny și Cathy, care s-o mai scutură, s-ar fi închis pecum un anahoret. Și-a pierdut interesul pentru citit, pentru seriile de la televizor, pentru yoga, pentru grădina lui Victor Vikașev și tot ce-i mai umplea timpul. Mânca fără chef, dacă n-ar fi fost Irina s-ar fi hrănit doar cu mere și ceai

verde. N-a spus nimănui că o înțepa inima, că i se înce-
toșa vederea și nu mai putea să facă mai nimic. Aparta-
mentul care până atunci i se potrivea mănășă a devenit
parcă mai mare, dispoziția încăperilor parcă se încurcase,
când credea că se afla în fața băii se pomenea pe culoarul
exterior, brusc parcă mai lung și mai întortocheat, astfel
că îi era greu să nimerească ușa apartamentului, toate
ușile erau la fel; dușumeaua parcă se ondula, trebuia să
se țină de pereți ca să nu cadă; întrerupătoarele își schim-
bau locul și nu le nimerea pe întuneric; sertarele și polițele
parcă se înmulțeau, zăpăcindu-i obiectele de primă ne-
cesitate; în albume, fotografiile se mutau fără intervenția
nimănui. Nu mai găsea nimic, pesemne că Irina sau fata
de la curățenie îi ascundeau lucrurile.

Pricepea că universul îi juca feste; cel mai probabil
era că nu i se mai oxigena creierul. Atunci se ducea la fe-
reastră și făcea exerciții de respirație după un manual
găsit în bibliotecă, dar vizita la cardiolog o tot amâna,
convinsă că totul se vindecă cu timpul.

Mergea pe optzeci și doi de ani, era bătrână, dar refuza
să se considere o babă. N-avea de gând să se așeze la
umbra vârstei cu ochii pierduți și mintea la un trecut
ipotetic. De vreo două ori căzuse, se alesese doar cu niște
vânătași; venise timpul să accepte să fie sprijinită la mers,
continua însă să-și întrețină urmele vanității și să lupte
împotriva tentației de a se abandona nemișcării leneșe.
O îngrozea perspectiva de a trece la nivelul al doilea, unde
nu ar fi avut intimitate și ar fi fost asistată de îngrijitori
plătiți chiar și la nevoile personale. „Bună seara, Moarte“,
murmura înainte de a adormi, cu vaga speranță de a nu
se trezi a doua zi; ar fi fost modalitatea cea mai elegantă
de a pleca, comparabilă doar cu a adormi pentru vecie
în brațele lui Ichimei, după dragoste. De fapt, nu credea

că merită acest dar: avusese o viață bună, nu era obligatoriu ca și sfârșitul să fie bun. De moarte nu-i mai era frică de treizeci de ani, când aceasta venise ca o bună prietenă să-l ia pe Nathaniel. Chiar ea o chemase și i-l predase. Cu Seth nu vorbea despre asta, ar fi acuzat-o de morbiditate, însă cu Lenny era un subiect recurent; vorbeau îndelung speculând despre posibilitățile Marelui Dincolo, despre nemurirea sufletului și inofensivele fantome care-i însoțeau. Iar cu Irina putea vorbi despre orice, fata asta știa să asculte, deși, la vârsta ei, mai avea iluzia nemuririi și încă nu putea pricepe corect sentimentele celor care au ajuns aproape la capătul drumului. Fata nu-și putea imagina cât curaj îți trebuie ca să îmbătrânești, s-ar fi speriat; avea o cunoaștere pur teoretică în ce privește vârsta. La fel de teoretic era și tot ce se publica despre așa-numita vârstă a treia, toate cărțoaiele alea savante și toate manualele de autoajutorare din bibliotecă, scrise de oameni care nu erau bătrâni. Până și cele două psiholoage de la Lark House erau tinere. Ce știau ele, cu toate diplomele lor, despre tot ce se pierde? Facultăți, energie, independență, locuri și oameni. Acum, Almei nu-i lipseau oamenii, îi era dor doar de Nathaniel. Pe cei din familie îi vedea destul și era mulțumită că nu o vizitau prea des. Noră-sa era de părere că Lark House era un depozit de bătrâni comuniști și de dependenți de marijuana. Prefera deci să vorbească la telefon cu familia și să-i vadă pe terenul mult mai comod de la Sea Cliff, sau dacă o scoteau la plimbare. Nu se putea plânge, mica ei familie – Larry, Doris, Pauline și Seth – nu o dăduse uitării. Nu se compara ea cu bătrânii abandonați de la Lark House.

N-a mai putut însă amâna închiderea atelierului, pe care îl păstrase de dragul lui Kirsten. I-a explicat lui Seth

că asistenta ei avea anumite limitări intelectuale, dar lucrase cu ea ani mulți, fusese singurul ei loc de muncă și își îndeplinisese mereu sarcinile ireproșabil. „Trebuie să am grijă de ea, Seth, măcar atât, dar n-am putere să mă ocup de birocrație, fă-o tu, că ești avocat.“ Kirsten avea asigurare medicală, o pensie și ceva economii, căci Alma îi pusese în fiecare an în cont niște bani în caz de urgență, dar cum urgențe nu apăruseră, banii erau neatinși și bine investiți. Seth a stabilit cu fratele lui Kirsten cum să-i asigure viitorul economic, iar pe Hans Voigt l-a convins să o angajeze ca asistentă a Catherinei Hope la clinica împotriva durerii. Ezitățile directorului de a angaja o persoană care suferea de sindromul Down s-au risipit pe loc când a aflat că nu trebuia să-i plătească o leafă: familia Belasco avea să-i asigure totul.

Gardenii

După încă o zi de luni fără gardenii, Seth i-a adus trei într-o cutie, în amintirea lui Neko, a declarat el. Recentă moarte a motanului accentua delăsarea Almei, așa că mireasma intensă a florilor nu a ajutat-o cu nimic. Seth a pus gardeniile în apă, a făcut ceai pentru amândoi și s-a instalat cu bunică-sa pe sofa din living.

— Ce s-a întâmplat cu florile de la Ichimei Fukuda, bunico? a întrebat-o pe un ton indiferent.

— Ce știi tu despre Ichimei? s-a alarmat Alma.

— Destule. Bănuiesc că are legătură cu scrisorile, cu gardeniile și cu escapadele tale. Poți face ce vrei, firește, treaba e că eu cred că nu mai ești la vârsta la care poți pleca singură sau însoțită cum se nimerește.

— M-ai spionat! Cum îndrăznești să-ți bagi nasul în viața mea?

— Sunt îngrijorat pentru tine, bunico. Pesemne că am prins drag de tine, deși ești atât de bombănitoare. N-are rost să te ascunzi, poți avea încredere în mine și în Irina, suntem complicități la orice prostie care ți s-ar năzări.

— Nu sunt nici un fel de prostii!

— Bineînțeles. Iartă-mă. Știi că e vorba de un amor de o viață: Irina a auzit întâmplător când vorbeai cu Lenny Beal.

Între timp, Alma și restul familiei Belasco aflaseră că Irina mai locuia și la Seth, măcar câteva zile pe săptămână. Doris și Larry se abținuseră de la orice comentariu negativ, sperând ca sărmana imigrantă din Moldova să fie doar un foc de paie trecător al fiului lor; o tratau însă cu o politețe rece, drept care ea prefera să nu participe la prânzurile duminicale de la Sea Cliff, deși Alma și Seth trăgeau de ea. Pauline, în schimb, care fusese împotriva tuturor iubitelor atletice ale lui Seth, o primise cu brațele deschise. „Frate, te felicit! Irina e înviorătoare și cu un caracter mai tare ca al tău. Va ști să-ți conducă bine viața“.

— De ce nu-mi povestești totul, bunico? Nu am stofă de detectiv și nici un chef să te spionez, a insistat Seth.

Ceaiul amenința să se reverse din ceașca ținută de mâinile tremurânde ale Almei, așa că nepotul i-a luat-o și a pus-o pe masă. Îi trecuse furia, în locul ei se instalaseră vlăguiala, dorința irepresibilă de a se descărca și a-i mărturisi nepotului toate greșelile făcute, de a-i spune că se prăbușea, că murea încetul cu încetul, pentru că nu mai putea de oboseală, era momentul potrivit să plece, ce să mai ceri la optzeci și ceva de ani, după o viață lungă în care iubise și își înghițise lacrimile.

— Sun-o pe Irina, ca să nu trebuiască să povestesc de două ori, a decis ea.

Irina a primit mesajul pe mobil în timp ce se afla în biroul lui Hans Voigt cu Catherine Hope, Lupita Farías, sora-șefă și șefa infirmeriei, comentând subiectul morții voluntare – termen care se folosea în loc de „sinucidere“, cuvânt interzis de direcție. La recepție fusese interceptat un pachet fatidic trimis din Thailanda și acum se afla pe biroul directorului, pe post de corp delict. Venise pe numele lui Helen Dempsey, internată la nivelul al treilea,

de optzeci și nouă de ani, cu cancer recidivant, fără familie și fără curajul de a repeta chimioterapia. Instrucțiunile spuneau că substanța trebuia înghițită cu alcool și că sfârșitul venea blând, în timpul somnului. „Or fi barbiturice“, a presupus Cathy. „Sau șoricioaică“, a adăugat Lupita. Directorul voia să afle cum naiba comandase Helen Dempsey chestia asta fără ca nimeni să prindă de veste, ce păzise personalul? Ar fi fost foarte neplăcut să se zvonească faptul că la Lark House se comiteau sinucideri, ar fi fost un dezastru pentru imaginea instituției. Când era vorba de vreo moarte suspectă, ca în cazul lui Jacques Devine, aveau grijă să nu aibă loc cercetări prea minuțioase; mai bine să ignore amănuntele. Angajații dădeau vina pe fantomele lui Emily și a fiului ei, ele îi luau pe cei deznădăjduiți, asta pentru că, de fiecare dată când cineva răposa din cauze naturale sau ilegale, Jean Daniel, îngrijitorul haitian, se întâlnea cu tânăra cu voal trandafirii și cu nefericitul ei copil și i se făcea părul măciucă. Insistase să fie angajată o compatriotă de-a sa, coafeză de nevoie și preoteasă voodoo prin vocație, care avea să trimită fantomele înapoi în lumea lor, însă Hans Voigt n-avea buget pentru astfel de cheltuieli, abia ținea instituția pe linia de plutire cu prețul a destule scamatorii financiare. Subiectul nu-i pica bine Irinei, care lăcrima pentru că în umră cu câteva zile ea-l ținuse pe Neko în brațe în timp ce primea injecția cea mizericordioasă care avea să-i pună capăt chinurilor cauzate de bătrânețe. Alma și Seth nu putuseră asista, prima de supărare, al doilea din lașitate. O lăsaseră pe Irina să aștepte veterinarul. Nu venise doctorul Kallet (avea o urgență în familie), ci o jună mioapă și nervoasă, cu aer de proaspăt absolventă. Cu toate acestea, s-a dovedit eficientă: motanul s-a dus pe lumea cealaltă torcând mulțumit. Seth

urma să ducă leșul la crematoriul pentru animale, deocamdată Neko se afla într-o pungă de plastic în frigiderul Almei. Lupita Farías cunoștea un taxidermist mexican care l-ar fi putut împăia pe Neko făcându-l ca nou și cu ochi de sticlă; altă posibilitate era să curețe și să lustruiască doar craniul și să-l plaseze pe un mic pedestal de sticlă, o adevărată operă de artă. Le-a sugerat Irinei și lui Seth să-i facă surpriza asta Almei, însă ei au fost de părere că gestul n-ar fi fost apreciat cum se cuvine.

„La Lark House avem datoria să descurajăm orice încercare de moarte provocată, e limpede?” repeta pentru a patra oară Hans Voigt, uitându-se urât la Katherine Hope, căci la ea apelau bolnavii cu dureri cronice, cei mai vulnerabili. Mai bănuia, și pe bună dreptate, că femeile astea știau mai mult decât erau dispuse să-i spună. Dar Irina l-a întrerupt la jumătatea frazei, căci văzuse mesajul de la Seth: „Mă scuzați, domnule Voigt, s-a ivit o urgență”. Prilej cu care toate cele cinci persoane au șters-o rapid.

Pe Alma a găsit-o în pat, cu un șal pe picioare, așa cum o instalase nepotul ei pentru că o văzuse prea slăbită. Palidă, nerujată, părea o bătrânică gârbovită. „Deschideți geamurile, aerul ăsta rarefiat din Bolivia mă ucide”, le-a cerut ea. Irina i-a explicat lui Seth că bunică-sa nu delira, ci se referea la senzația de sufocare, bâzâit în urechi și leșin pe care o simțise, cu mulți ani în urmă, la La Paz, la trei mii șase sute de metri altitudine. Seth bănuia însă că nu aerul bolivian era de vină, ci mâța din frigider.

Alma a început prin a-i pune să jure că vor păstra secretul până după moartea ei, apoi a repetat povestea de la început, pentru ca totul să fie clar și cursiv. A început cu despărțirea de părinții ei pe cheiul din Danzig, cu sosirea la San Francisco și cu agățatul ei de mâna lui

Nathaniel, de parcă ar fi presimțit că n-avea să-i mai dea drumul niciodată; a continuat cu momentul în care îl cunoscuse pe Ichimei Fukuda, clipa cea mai memorabilă dintre toate amintirile păstrate, de aici înainte a continuat pe drumul trecutului cu o limpezime perfectă, de-ai fi zis că citea dintr-o carte. Îndoielile lui Seth în ce privește starea mentală a bunică-sii s-au spulberat pe loc. De trei ani încoace, de când o trăgea de limbă pentru a face rost de material pentru cartea sa, Alma își dovedise virtuozitatea de povestitoare, simțul ritmului și talentul de a menține suspansul, capacitatea de a alterna episoadele luminoase și cele tragice, lumina și umbra, exact ca în fotografiile lui Nathaniel Belasco, numai că până în seara asta nu avusese prilejul de a o admira într-un adevărat maraton narativ. Cu mici pauze făcute pentru a lua o gură de ceai sau a ronțai un biscuit, Alma a vorbit ore în șir. Se înnoptase, nimeni nu băgase de seamă, tinerii ascultau atenți vorbele bunicii. Le-a relatat reîntâlnirea cu Ichimei la douăzeci și doi de ani, după o absență de doisprezece, le-a spus că dragostea lor care dormea încă din copilărie îi izbise pe amândoi cu o forță irezistibilă, deși erau conștienți că era vorba despre o dragoste condamnată; adevărul e că ținuse mai puțin de un an. Pasiunea e universală și eternă, e dincolo de veacuri, însă împrejurările și cutumele se schimbă întruna, e greu să înțelegi după șaizeci de ani piedicile de netrecut cu care se confruntaseră ei atunci. Dacă ar fi din nou tânără, chiar cu mintea ei de acum, ar face la fel; nu avusese curajul să facă un pas decisiv cu Ichimei, o împiedicaseră convențiile; niciodată nu fusese o curajoasă, respectase mereu normele. Singurul act de sfidare îl făcuse la șaptezeci și opt de ani, când plecase de la conacul de la Sea Cliff ca să se mute la Lark House. La douăzeci și doi de ani, bănuind că timpul avea

să li se scurgă odată și-odată, ea și Ichimei se aruncaseră în amor ca să-l consume tot, dar dorința nu se potolea, imprudența sporea, iar cine zice că focul se stinge de la sine mai devreme sau mai târziu se înșală: există patimi incendiare care ard până când soarta le înăbușă brusc, dar și așa rămâne jarul cald, gata să se reaprindă dacă primește oxigen. Le-a vorbit de Tijuana și de căsătoria cu Nathaniel, de cei șapte ani care au trecut până când l-a revăzut pe Ichimei la funeraliile socrului ei, timp în care se gândise la el plină de neliniște, căci nu spera să-l revadă vreodată, despre alți șapte ani care aveau să treacă până la împlinirea acelei dragoste pe care o mai împărtășeau și acum.

— Păi atunci, tatăl meu nu e fiul lui Nathaniel? Asta înseamnă că eu sunt nepotul lui Ichimei! Spune-mi, bunico, eu sunt un Fukuda sau un Belasco?

— Dacă ai fi un Fukuda, ai avea trăsături japoneze, nu crezi? Ești un Belasco, Seth.

Copilul care nu s-a născut

În primele luni după căsătorie, Alma a fost atât de absorbită de sarcină, încât faptul că renunțase la dragostea lui Ichimei a devenit ceva neplăcut dar suportabil, ca o pietricică în pantof. S-a cufundat într-o placiditate de rumegătoare, refugiindu-se în iubirea plină de atenție a lui Nathaniel și în cuibul familiei. Deși Martha și Sarah le dăduseră deja nepoți, Lillian și Isaac așteptau acest bebeluș de parcă ar fi fost un prinț: urma să poarte numele Belasco. I-au rezervat Almei o încăpere luminoasă, au adus mobilier pentru copii și un artist de la Los Angeles a decorat pereții cu imagini ale personajelor lui Walt Disney. Aveau mare grijă de Alma, îi făceau toate poftele. În luna a șasea, se îngrășase mai mult decât era normal, avea tensiune ridicată, pete pe obraz, picioarele umflate, dureri de cap, pantofii nu-i încăpeau și umbla în șlapi, dar de când plodul îi mișcase în burtă prinsese un drag imens de pruncul care nu era al lui Nathaniel, nici al lui Ichimei, ci doar al ei. Își dorea un băiat pe care să-l cheme Isaac și care să ducă mai departe numele Belasco. Nimeni n-avea să știe că nu era de același sânge, asta i-o promisese lui Nat. Se gândea, și o treceau valuri de vinovăție, că, dacă Nathaniel nu ar fi împiedicat-o, acest prunc ar fi ajuns într-un canal din Tijuana. Și în timp ce dragostea pentru acest copil sporea, creștea și groaza ei față de

modificările propriului trup, însă el o asigura că era radi-oasă, mai frumoasă ca oricând și contribuia la îngrășarea ei cu bomboane de ciocolată cu portocale și alte bunătăți. Relația lor de frați buni a continuat ca și înainte. Elegant și discret, el folosea baia de lângă birou, din capătul celălalt al casei, și nu se dezbrăca niciodată în prezența ei, însă Alma a lăsat la o parte orice pudoare și s-a lăsat în voia diformității gravidității, făcându-l părtaș, ca niciodată, la toate amănuntele prozaice și indispozițiile ei, la crizele de nervi și spaimile de naștere. Încălcând astfel normele fundamentale impuse de tatăl ei: să nu te plângi, să nu ceri și să n-ai încredere în nimeni. Nathaniel a devenit centrul existenței sale, sub aripa lui era mulțumită, la adăpost și acceptată. A apărut astfel între ei o intimitate dezechilibrată care li se părea firească, căci se potrivea amândurora. Iar dacă vreodată pomeneau de această distorsiune era pentru a se pune de acord ca, după nașterea copilului și recuperarea Almei, să încerce să trăiască precum un cuplu normal, numai că nici unul nu părea s-o dorească cu ardoare. Între timp, ea descoperise locul perfect pentru a-și lăsa capul și să ațipească: pe umărul lui, chiar sub bărbie. „Ești liber să ieși cu alte femei, Nat. Te rog doar să fii discret, ca să nu mă umilești“, îi repeta Alma, la care el răspundea cu un sărut și o glumă. Și cu toate că urmele lui Ichimei nu-i trecuseră, era cumva geloasă pe Nathaniel; o jumătate de duzină de femei umblau după el, iar faptul că era însurat nu reprezenta probabil un impediment, mai curând un imbold.

Se aflau în casa pe care familia o avea pe malul lacului Tahoe, ca să schieze pe timp de iarnă; beau cidru cald la unsprezece dimineața, așteptând să se potolească viscolul, când Alma a intrat clătinându-se în salon desculță și doar în cămașă de noapte. Lillian a dat fuga să o susțină,

dar ea a refuzat, cu privirile încețoșate, murmurând: „Spuneți-i fratelui meu Samuel că-mi crapă capul“. Isaac a încercat să o tragă spre un fotoliu, strigând după Nathaniel, dar Alma era de neclintit și grea ca o mobilă, își apucase capul între mâini și bâiguia ceva incoerent despre Samuel, Polonia și diamantele din căptușeala paltonului. S-a prăbușit în convulsii exact când a intrat Nathaniel.

Atacul de eclampsie a avut loc în a douăzeci și opta săptămână de sarcină și a durat un minut și cincisprezece secunde. Nimeni din cei trei nu știa despre ce era vorba, au crezut că era o criză de epilepsie. Nathaniel a reușit doar să se întindă lângă ea, să o țină să nu se lovească și să-i vâre o lingură în gură ca să nu-și muște limba. Convulsiile s-au potolit, Alma era lividă și dezorientată, nu știa unde se află și cine erau ceilalți, durerea de cap o făcea să geamă și avea spasme în pântec. Învelită într-o pătură, au urcat-o în mașină și au ajuns, patinând, la clinica unde medicul de gardă, specializat în fracturile și contuziile schiorilor, n-a știut decât să-i coboare tensiunea. Ambulanța a făcut șapte ore de la Tahoe la San Francisco prin viscol și trafic anevoios. Obstetricianul a examinat-o și i-a pus în gardă în legătură cu posibilitatea repetării convulsiilor și a unui atac cerebral. La cinci luni și jumătate, pruncul avea speranțe nule de viață, ar fi trebuit să mai aștepte șase săptămâni pentru a provoca nașterea, timp în care riscau să moară atât mama, cât și copilul. De parcă l-ar fi auzit, inima pruncului a încetat să bată, scăpându-l pe Nathaniel de tragica decizie. În grabă, Alma a fost transportată la chirurgie.

Nathaniel a fost singurul care a văzut copilul. L-a primit în mâini, tremurând de epuizare și tristețe, a dat pânza la o parte și a văzut o făptură minusculă, zbârcită și albăstrie, cu o piele fină și translucidă ca de ceapă,

perfect formată și cu ochii întredeschiși. L-a ridicat și l-a sărutat îndelung pe cap. Răceala i-a ars buzele, suspinele l-au cuprins cu totul, zguduindu-l din cap până în picioare și dezlegând zăgazul lacrimilor. A plâns crezând că plânge pentru pruncul mort și pentru Alma, dar plângea pentru el, pentru viața lui calculată și convențională, pentru povara responsabilităților pe care n-avea să și-o scuture nicicând de pe umeri, pentru singurătatea care-l copleșea de când se născuse, pentru dragostea după care tânjea și pe care n-avea să o aibă, pentru zarurile măsluite care îi fuseseră menite și pentru toate tertipurile blestemate ale destinului.

La șapte luni după avortul spontan, Nathaniel a dus-o pe Alma într-o călătorie prin Europa ca să o scape de nostalgia copleșitoare în care căzuse. Îi vorbise de fratele ei Samuel, de perioada când trăiau în Polonia, de o instituție care îi bântuia coșmarurile, de o rochie de catifea albastră, de Vera Neumann cu ochelarii ei de cucuea, de două colege de clasă absolut nesuferite, de cărțile pe care le citise și ale căror titluri le uitase, dar își amintea personajele, de alte amintiri inutile. Un voiaj cultural i-ar fi putut readuce inspirația și plăcerea pentru picturile pe pânză, își spunea Nathaniel; dacă ar fi fost așa, i-ar fi propus să studieze o vreme la Royal Academy of Art, cea mai veche școală de artă din Marea Britanie. Credea că cea mai bună terapie ar fi fost ca Alma să stea o perioadă departe de San Francisco, de familia Belasco și de el însuși. De Ichimei nu mai pomeniseră, bănuia că, credincioasă promisiunii făcute, Alma nu mai era în legătură cu el. Petrecea acum mai mult timp cu ea, și-a scurtat orele de birou, mai lucra și acasă când putea, pregătindu-și pledoariile. Continuau să doarmă în camere

separate, dar nu se mai prefăceau că dormeau împreună. Patul lui a rămas definitiv în odaia lui de burlac, între pereții cu tapet cu scene de vânătoare, cu cai, câini și vulpi. Împărtășindu-și insomniile, orice tentație de senzualitate se sublimase. Rămâneau să citească până târziu după miezul nopții pe aceeași canapea și sub aceeași pătură. În duminicile în care vremea rea era neprielnică navigației, Nathaniel o ducea la film sau își făceau siesta pe aceeași canapea, care le înlocuia patul conjugal inexistent.

Călătoria avea să coboare din Danemarca până în Grecia, inclusiv o croazieră pe Dunăre și alta prin Turcia, va dura două luni și se va termina la Londra, unde drumurile lor se vor despărți. În cea de-a doua săptămână, în timp ce se plimbau de mână pe străduțele Romei, după un prânz memorabil udat de două sticle din cel mai bun Chianti, Alma s-a oprit sub un felinar, l-a apucat pe Nathaniel de cămașă trăgându-l spre ea și l-a sărutat pe gură. „Vreau să te culci cu mine“, i-a poruncit. În aceeași noapte, în palatul decadent transformat în hotel, au făcut dragoste îmbătați de vin și de vara romană, descoperind ceea ce fiecare știa deja despre celălalt, cu senzația că făceau ceva interzis. Alma își datora cunoștințele despre amorul carnal și despre propriul ei corp lui Ichimei, care compensa lipsa de experiență prin intuiția sa extraordinară, aceeași care-i servea să readucă la viață o plantă veștejită. În motelul cu gândaci Alma fusese un instrument muzical în mâinile drăgăstoase ale lui Ichimei. Nimic din toate acestea nu s-a petrecut cu Nathaniel. Au făcut dragoste grăbiți, stânjeniți și nepricepuți, ca doi școlari prinși asupra faptului, fără a-și lua răgazul de a se privi, mirosi, de a râde sau a suspina împreună; după care i-a cuprins o jenă inexplicabilă pe care au încercat să o disimuleze

fumând în tăcere, cu cearșaful tras peste ei, sub lumina gălbuie a lunii care intra pe geam.

A doua zi s-au plimbat până la epuizare printre ruine, au urcat trepte milenare și au admirat catedrale, au rătăcit printre statui de marmură și fântâni uriașe. Seara au băut iarăși prea mult, s-au întors clătinându-se la palatul decadent și au făcut din nou dragoste, fără dorință, dar cu cele mai bune intenții. Și astfel, zi după zi, străbătând orașe și navigând după programul stabilit, au instaurat rutina de soț și soție îndelung evitată, până când li s-a părut firesc să împartă aceeași baie și să se trezească pe aceeași pernă.

Alma nu a rămas la Londra. A revenit la San Francisco cu o tonă de pliante și reproduceri din muzee, cărți de artă și fotografii pitorești făcute de Nathaniel, cu chef de a se reapuca de treabă; avea capul plin de culori, forme și imagini – covoare turcești și belgiene, amfore grecești, tablouri din toate epocile, icoane bătute în nestemate, madone languroase și sfinți famelici, dar și piețele de fructe și verdețuri, bărcile pescarilor, rufele atârinate pe balcoanele străduțelor înguste, bărbații care jucau domino în taverne, copiii de pe plajă, haitele de câini maidanezi, măgarii triști și țesăturile vechi din satele adormite în rutină și tradiție. Totul avea să se regăsească pictat pe mătase în culori strălucitoare. Avea un atelier de opt sute de metri pătrați în zona industrială a orașului, care fusese părăsit mai multe luni și căruia voia să-i redea un rost. S-a cufundat în muncă. Săptămânile treceau fără să se gândească la Ichimei și la copilul pierdut. Odată întorși din Europa, intimitatea cu soțul ei a dispărut aproape complet; fiecare era ocupat, s-a terminat cu nopțile de insomnie când citeau pe canapea, au rămas însă legați prin tandrețea prietenoasă de care se bucuraseră dintot-

deauna. Rar se întâmpla ca Alma să ațipească lăsându-și capul în locul acela între umărul și bărbia lui, unde se simțise atât de protejată înainte vreme. N-au mai dormit în același pat, n-au mai folosit aceeași baie, s-au întors fiecare în camera sa. Dacă se întâmpla să mai facă dragoste, o făceau întâmplător și doar bine băuți. Într-o noapte în care admirau o ploaie de stele în pergola din grădină și fumând marijuana, Nathaniel i-a spus:

— Vreau să te eliberez de promisiunea ta de fidelitate, Alma. Nu e drept: ești tânără și plină de viață, meriți mai mult decât îți pot oferi eu în materie de idilă.

— Dar tu? Ai pe cineva care să-ți ofere o astfel de idilă, vrei să fii liber? Știi doar că niciodată nu m-am opus, Nat.

— Nu e vorba despre mine.

— Mă eliberezi de promisiune într-un moment nepotrivit: sunt gravidă, iar de data asta tu ești tatăl. Am așteptat să fiu absolut sigură ca să-ți spun.

Isaac și Lillian au primit vestea la fel de entuziasmați ca prima dată, au renovat camera pregătită pentru celălalt copil și s-au pregătit să-l răsfețe cum se cuvine. „Dacă e băiat și dacă până atunci am să mor, presupun că o să-i dați numele meu, dar dacă am să trăiesc să n-o faceți, c-o să-i poarte ghinion. Caz în care vreau să se numească Lawrence Franklin Belasco, după tatăl meu și după marele președinte Roosevelt, odihnească-se în pace“, a cerut patriarhul. Sănătatea i se deteriora lent și inexorabil, dacă rămânea în picioare, era pentru că nu putea să o lase pe Lillian, care devenise umbra sa. Lillian era aproape surdă, dar n-avea nevoie să audă. Ajunsese să descifreze perfect tăcerile celorlalți, era cu neputință să i se ascundă ceva sau să fie păcălită, ajunsese să ghicească uluitor de exact ce gândeau și le dădea replica înainte ca ei să deschidă

gura. Avea două idei fixe: să-l facă bine pe bărbatul ei și să-i vadă pe Nathaniel și pe Alma îndrăgostiți în toată regula. Pentru ambele apela la terapii alternative, care includeau de la saltele magnetizate până la elixire vindecătoare sau afrodisiace. Aflată în fruntea vrăjitoriilor naturiste, California defila cu o masivă varietate de vânzători de speranță și alinare. Resemnât, Isaac acceptase să i se atârne de gât cristale și să bea suc de lucernă și sirop de scorpion, în vreme ce Nathaniel și Alma suportau fără crâcnire masajele cu ulei afrodisiac de ylang-ylang, supele de aripioare de rechin și alte strategii de alchimist cu care Lillian se străduia să le aprindă iubirea căldicică.

Lawrence Franklin Belasco a venit pe lume primăvara și fără problemele de care se temeau doctorii, având în vedere eclampsia de la sarcina precedentă. Încă din prima zi, numele lui s-a dovedit prea lung, toți i-au spus Larry. A crescut sănătos, grăsan și autosuficient, n-a avut nevoie de îngrijiri speciale, era atât de liniștit și de discret, că uneori adormea sub o masă și nimeni nu-l căuta cu orele. Părinții l-au dat pe mâinile bunicilor și ale succesivelor bone, fără să se ocupe prea mult de el, pentru asta existau vreo șase adulți. Dormea pe rând cu Isaac și cu Lillian, cărora le spunea „tati” și „mami”; părinții erau numiți formal „tată” și „mamă”. Nathaniel venea rar pe acasă, ajunsese avocatul cel mai cunoscut din oraș, întorcea banii cu lopata, iar în orele libere făcea sport și fotografii; aștepta ca fiul să crească și să-l inițieze în plăcerile navigației cu vele, neștiind că ziua aceea n-avea să vină niciodată. Liniștită că socrii ei aveau grijă de copil, Alma călătorea fără nici un sentiment de vină în căutarea subiectelor pentru picturile ei. Mai întâi drumuri scurte, ca să nu stea prea mult departe de Larry, dar era tot aia: că revenea după o absență scurtă sau lungă, fiul o primea

cu aceeași strângere de mână politicoasă, nu cu îmbră-
țișarea sperată. Înțepată, a conchis că Larry iubea mai
mult pisica decât pe ea, drept care a început să plece în
Orientul Îndepărtat, în America de Sud și alte locuri
de departe.

Patriarhul

Larry Belasco și-a petrecut primii patru ani de viață răsfățat de bunici și de personalul casei, îngrijit precum o orhidee și cu toate poftele satisfăcute. Acest sistem, care ar fi stricat iremediabil caracterul unui copil mai puțin echilibrat, l-a făcut însă amabil, săritor și deloc recalcitrant. Firea asta calmă nu s-a modificat nici în 1962, când bunicul Isaac, unul din cei doi stâlpi care-i susținuseră universul de fantezii în care crescuse până atunci, a murit. Sănătatea lui Isaac se îmbunătățise după nașterea nepotului preferat. „Pe dinăuntru am tot douăzeci de ani, dar ce naiba s-a întâmplat cu corpul meu, Lillian?” Avea destulă energie ca să se plimbe zilnic cu Larry, să-i arate tainele botanicii în grădină, să se joace cu el mergând de-a bușilea și să-i cumpere animalele de companie dorite: un papagal scandalagiu, pești pentru acvariu, un iepure care s-a făcut nevăzut de cum i-au deschis cușca și un cățel cu urechi lungi, primul din mai multe generații de cockeri spaniel pe care familia avea să-i aibă în următorii ani. Medicii nu-și puteau explica ameliorarea notabilă, pe care Lillian o pune pe seama artelor curative și a științelor ezoterice în care devenise expertă. În seara aceea Larry urma să doarmă cu bunicul, la capătul unei zile perfecte. Fuseseră în parcul Golden Gate să călărească, bunicul pe șa, el în față, în siguranță

în brațele lui Isaac. Se întorseseră îmbujorați de soare, transpirați și decizi să cumpere un cal și un poney ca să călărească împreună. Lillian îi aștepta cu grătarul încins ca să frigă cârnați și *bezele moi*, cina lor preferată. Pe urmă i-a făcut baie lui Larry, l-a culcat în camera bunicului și i-a citit o poveste ca să adoarmă. Și-a băut păhărelul de vin dulce cu o picătură de opium și s-a dus la culcare. La șapte dimineața a fost trezită de Larry, care o scutura de umăr: „Mami, tati a căzut“. L-au găsit pe Isaac prăbușit în baie. A fost nevoie ca Nathaniel și șoferul să-și unească eforturile pentru a clinti trupul rece și încremenit, greu ca de plumb, și să-l întindă pe pat. Au vrut s-o ferească pe Lillian, dar femeia i-a împins cu putere afară din cameră, a închis ușa și n-a mai deschis-o decât după ce a terminat de spălat pe îndelete trupul bărbatului, l-a frecat cu loțiune și apă de colonie, trecând în revistă fiecare amănunt al acestui corp pe care-l cunoștea mai bine decât pe al ei, mirată că nu îmbătrânise defel; era cel dintotdeauna, era același tânăr înalt și puternic care o ridica râzând în brațe, bronzat de munca în grădină, cu coama de păr negru de la douăzeci și cinci de ani și cu frumoasele sale mâini de om bun. Când a ieșit din cameră era senină. Ai ei se temeau să nu se prăbușească de durere, însă ea le-a demonstrat că moartea nu e un obstacol de netrecut pentru ca aceia care se iubesc cu adevărat să poată comunica.

Mulți ani mai târziu, la a doua ședință de psihoterapie, când soția lui voia să-l părăsească, Larry avea să evoce imaginea bunicului căzut în baie ca pe momentul cel mai semnificativ din copilăria sa, iar pe cea a tatălui său în giulgiu ca pe cea care pusese capăt tinereții și îi marcase intrarea forțată în maturitate. Patru ani și douăzeci și trei. Psihoterapeutul l-a întrebat, cu o umbră de îndoială

în glas, dacă avea și alte amintiri de la patru ani, iar atunci Larry i-a turuit numele servitorilor și ale animalelor de companie, titlurile poveștilor pe care i le citea bunica, culoarea halatului pe care-l purta după ce orbise la câteva ore după moartea soțului. Cei patru ani trăiți sub aripa bunicilor reprezentaseră perioada cea mai fericită din viața sa, de aceea tezaurizase el toate aceste detalii.

Lillian a fost diagnosticată cu orbire temporară de natură isterică, deși nici unul din aceste adjective nu a fost dovedit cu certitudine. Larry a fost cârja ei până când a intrat la grădiniță, la șase ani, pe urmă ea s-a descurcat singură, că nu voia să depindă de nimeni altcineva. Cunoștea pe dinafară conacul de la Sea Cliff, se deplasa cu aplomb, se aventura chiar și în bucătărie ca să-i coacă biscuiți nepotului. În plus, după cum declara mai în glumă, mai în serios, Isaac o ducea de mână. Ca să-i facă plăcere, se îmbrăca doar în lila, așa cum fusese îmbrăcată când îl cunoscuse în 1914 și ca să scape de problema de a-și alege orbește rochiile în fiecare zi. Nu permitea să fie tratată ca o invalidă, nu s-a simțit izolată pentru că era surdă și oarbă. Nathaniel pretindea că maică-sa avea miros de prepelicar și radar de liliac ca să se orienteze și să recunoască persoanele. Până la moartea ei, în 1973, Larry a primit iubirea ei necondiționată; conform opiniei psihologului care l-a salvat de divorț, nu trebuia să se aștepte la așa ceva din partea nevastei; într-o căsătorie nu există nimic necondiționat.

Sera de flori și plante de interior a familiei Fukuda figura în cartea de telefon; periodic, Alma verifica dacă se afla la aceeași adresă, dar nu ceda ispitei de a-l suna pe Ichimei. O costase mult să-și revină după dragostea lor eșuată și se temea că, dacă i-ar fi auzit glasul, ar fi căzut

în aceeași patimă de atunci. În acești ani simțurile ei adormiseră; trecuse peste obsesia pentru Ichimei, doar că senzualitatea pe care o împărtășise cu el – nu și cu Nathaniel – se mutase în picturile ei pe mătase. Lucrurile s-au schimbat însă la a doua ceremonie funebră pentru socrul ei, când a zărit prin mulțimea uriașă chipul inconfundabil al lui Ichimei, neschimbat, exact ca atunci. Mergea în urma cortegiului însoțit de trei femei, pe două Alma și le amintea vag, deși nu le văzuse de ani de zile, a treia, o tânără, i-a sărit în ochi pentru că nu purta doliu riguros. Micul grup a păstrat distanța, dar la sfârșitul ceremoniei, pe când lumea începea să se rărească, Alma s-a desprins de brațul lui Nathaniel și i-a urmărit până la strada pe care erau înșirate mașinile. L-a strigat pe Ichimei, cei patru s-au oprit.

— Doamnă Belasco, a salutat politicos Ichimei.

— Ichimei, a repetat ea, paralizată.

— Mama mea, Heideko Fukuda, sora mea, Megumi Anderson, soția mea, Delphine.

Cele trei femei au salutat, înclinându-se. Alma a simțit un spasm dureros în stomac și i-a lipsit aerul în timp ce o cerceta pe furiș pe Delphine, care privea în jos, în semn de respect. Era tânără, drăguță, proaspătă, lipsită de machiajul abundant la modă, îmbrăcată în gris-perle, taior cu fustă scurtă și pălărie rotundă, stil Jacqueline Kennedy și pieptănătură identică cu a Primei Doamne. Ținută americanescă și chip asiatic, contrastul era surprinzător.

— Vă mulțumesc că ați venit, a reușit să bâiguiască Alma când a putut respira din nou.

— *Don* Isaac Belasco a fost binefăcătorul nostru, îi vom fi veșnic recunoscători. Grație lui ne-am putut întoarce în California, el a finanțat sera și ne-a ajutat să progresăm, a spus Megumi, emoționată.

Alma știa asta de la Nathaniel și de la Ichimei, dar atitudinea solemnă a acestor oameni i-a întărit certitudinea că socrul ei fusese un om excepțional. Îl iubise mai mult decât pe iubitul ei tată, dacă războiul nu i l-ar fi răpit. Isaac Belasco era opusul lui Baruch Mendel, era mărinimos, tolerant și generos. Durerea pierderii, pe care până în clipa asta n-o simțise pe de-a-ntregul, a lovit-o din plin. I s-au umezit ochii, dar și-a înghițit lacrimile și suspinele. A constatat că Delphine o cerceta la rândul ei, așa cum făcuse și ea mai devreme. În privirile limpezi ale femeii a văzut parcă o expresie de curiozitate inteligentă, de parcă ar fi știut exact ce rol jucase în trecutul lui Ichimei. S-a simțit expusă și ușor ridicolă.

— Primiți condoleanțele noastre cele mai sincere, doamnă Belasco, a spus Ichimei, luându-și mama de braț ca să plece.

— Alma... Tot Alma sunt și acum...

— Adio, Alma.

Timp de două săptămâni a așteptat un semn de la Ichimei, cerceta poșta și tresărea de fiecare dată când suna telefonul; căuta mii de scuze pentru această tăcere, cu excepția singurei raționale: omul era însurat. Refuza să se gândească la Delphine, mică, slabă, fină, mai tânără și mai drăguță decât ea, cu privirea ei întrebătoare și mâna înmănușată pe brațul lui Ichimei. Într-o sâmbătă s-a urcat în mașină și s-a dus la Martínez, cu ochelari de soare pe nas și basma pe cap. De trei ori a trecut pe dinaintea serei Fukuda, neîndrăznind să coboare. În următoarea zi de luni n-a mai suportat dorul care o chinuia și a sunat la numărul pe care îl văzuse atât de des în cartea de telefon încât îl învățase pe dinafară. „Fukuda, flori și plante de interior, cu ce vă putem fi de folos?” a răspuns un glas de femeie; Alma a fost sigură că era al Delphinei,

deși singura dată când o văzuse aceasta nu scosese o vorbă. A închis imediat. A mai sunat de câteva ori, rugându-se să răspundă Ichimei, dar de fiecare dată dădea peste glasul cordial al soției. O dată a stat cam un minut, tăcută, apoi a auzit-o pe Delphine întrebând pe un ton suav: „Cu ce vă pot ajuta, doamnă Belasco?” Speriată, a închis și s-a jurat să nu mai sune niciodată. Trei zile mai târziu, prin poștă a sosit un plic pe care a recunoscut caligrafia în tuș negru a lui Ichimei. S-a închis în camera ei, strângând plicul la piept, tremurând de nerăbdare și speranță.

În misivă, Ichimei îi reitiera condoleanțele pentru moartea lui Isaac Belasco și emoția de a o fi văzut după atâția ani, deși aflase de succesele ei și de activitatea ei filantropică și îi văzuse adesea poza în ziare. Îi mai spunea că Megumi ajunsese moașă, se măritase cu Boyd Anderson și avea un fiu, Charles, că Heideko fusese de două ori în Japonia și învățase arta ikebanei. În ultimul paragraf spunea că se căsătorise cu Delphine Akimura, japo-americană din a doua generație, ca și el. Delphine avea un an când ajunsese împreună cu ai ei în lagărul de la Topaz, dar nu de acolo se știau, se întâlniseră mult mai târziu. Era învățătoare, dar renunțase și se ocupa de sera care, sub conducerea ei, prosperase: în curând aveau să deschidă un magazin în San Francisco. Nici o referire la trecutul pe care îl împărtășiseră. Era o scrisoare informativă și formală, lipsită de frazele poetice sau de divagațiile filozofice pe care i le scria în perioada amorului lor sau de desenele pe care obișnuia să le adauge. Singura ușurare a Almei a fost că nu menționa apelurile ei telefonice, despre care precis că aflase de la Delphine. A interpretat misiva drept ceea ce era: o despărțire și o avertizare tacită că Ichimei nu dorea să mai audă de ea.

În rutina celor șapte ani care au urmat, viața Almei a fost lipsită de evenimente semnificative. Călătoriile, interesante și dese, au sfârșit prin a se contopi în amintire precum o singură aventură a lui Marco Polo, după spusele lui Nathaniel, care accepta absențele soției fără nici un resentiment. Se simțeau atât de legați, de parcă ar fi fost gemenii niciodată despărțiți. Își ghiceau orice gând, orice stare de spirit și orice dorință, chiar înainte de a fi fost rostită, își terminau unul altuia frazele. Iubirea pe care și-o purtau era mai presus de orice îndoială, ca și extraordinara lor prietenie. Împărtășeau obligațiile mondene, gustul pentru artă și muzică, rafinamentul restaurantelor de calitate, colecția de vinuri pe care o aveau, bucuria vacanțelor în familie alături de Larry. Băiatul devenise atât de cuminte și de drăgăstos, că uneori părinții se întrebau dacă era absolut normal. O spuneau între patru ochi, având grijă să nu-i audă Lillian, care nu admitea critici la adresa nepotului, glumeau că în viitor Larry avea poate să le facă o surpriză groaznică intrând într-o sectă sau asasinând pe cineva, căci era imposibil s-o țină așa toată viața, calm ca un marsuin fericit. Când a mai crescut, l-au luat să vadă lumea, au fost niște excursii anuale de neuitat. S-au dus în insulele Galapagos, în Amazonia, în safariuri în Africa, destinații pe care Larry urma să le repete cu propriii săi copii. Un moment magic din acea perioadă a copilăriei a fost când a hrănit o girafă într-o rezervație din Kenya – limba aceea lungă, aspră și albastră, ochii blânzi cu gene ca de cântăreață de operă, aroma intensă de iarbă proaspăt cosită. Nathaniel și Alma aveau spațiul lor privat în căsoiul de la Sea Cliff, unde trăiau ca într-un hotel de lux, fără nici un fel de griji, căci Lillian avea grijă ca totul să meargă ca uns. Draga de ea continua să se vâre în viața lor, să-i întrebe regulat dacă erau îndrăgostiți; departe

de a-i deranja, această particularitate a bunicii li se părea adorabilă. Dacă Alma era acasă, cei doi soți petreceau o parte din noapte împreună, povestindu-și întâmplările de peste zi la un pahar. Se bucurau unul de succesele celuilalt și nu întrebau mai mult decât strictul necesar, de parcă ar fi știut că echilibrul delicat al relației lor s-ar fi putut strica într-o clipită în urma unei confidențe nepotrivite. Acceptau de bunăvoie lumea secretă a celuilalt și orele private, despre care nu trebuiau să dea socoteală. Omisiunile nu erau minciuni. Iar cum întâlnirile lor amoroase erau ca și inexistente, Alma își închipuia că bărbatul ei se vedea cu alte femei, căci castitatea ar fi fost absurdă, dar că respecta acordul de discreție ca să nu o umilească. Cât despre ea, își permisesese ceva infidelități în timpul călătoriilor, unde prilejurile erau din belșug și o simplă privire primea imediat răspuns; numai că descărcările de acest gen îi produceau mai puțină plăcere decât spera. Era la vârsta la care o femeie e activă sexual, își spunea, asta face bine la sănătate, e la fel de important ca o dietă echilibrată, nu trebuia să se usuce. După acest criteriu, sexualitatea devenea un fel de obligație, nu un cadou pentru simțuri. Dar pentru ea erotismul avea nevoie de timp și de încredere, nu-i convenea o noapte de idilă falsă sau searbădă cu un necunoscut pe care n-avea să-l mai vadă nicicând. În plină revoluție sexuală, în era amorului libertin, când în California perechile se schimbau între ele și jumătate din omenire se culca cu cealaltă jumătate, ea continua să se gândească la Ichimei. S-a întrebat, nu doar o dată, dacă asta nu era o scuză pentru frigiditatea ei, dar când, în cele din urmă, s-a reîntâlnit cu Ichimei, a dat uitării acest gând și nici n-a mai căutat consolare în brațele necunoscuților.

12 septembrie 1978

Mi-ai spus că inspirația se naște din calm și că creativitatea vine din mișcare. Pictura e mișcare, Alma, de aceea îmi plac atât de mult ultimele tale modele, iscate parcă fără pic de efort, deși știu de cât calm interior e nevoie ca să domini penelul așa ca tine. Îmi plac mai cu seamă copacii tăi tomnatici, care lasă să le pice frunzele atât de grațios. Exact așa vreau și eu să-mi pierd frunzele în această toamnă a vieții, ușor și elegant. La ce bun să ne cramponăm de ceva ce vom pierde oricum? Mă refer, presupun, la tinerețea despre care am vorbit adesea.

Joi am să-ți pregătesc o baie cu săruri și alge marine pe care le-am primit din Japonia.

Ichi

Samuel Mendel

Alma și Samuel Mendel s-au întâlnit la Paris, în primăvara anului 1967. Pentru Alma era penultima etapă a unui voiaj de două luni la Kyoto, unde practicase pictura *sumi-e*, cu cerneală de obsidian pe hârtie albă, sub stricta îndrumare a unui maestru de caligrafie, care o silea să repete de mii de ori o trăsătură, până obținea combinația perfectă între forță și lejeritate; abia atunci putea trece la faza următoare. Fusese de mai multe ori în Japonia. Țara o fascina, mai ales orașul Kyoto și câteva sate din munți, unde vedea urmele lui Ichimei pretutindeni. Trăsăturile libere și fluide ale caligrafiei *sumi-e*, făcute cu penelul ținut în poziție verticală, îi permiteau o exprimare economică și originală: nici un fel de detalii, doar esențialul, un stil pe care Vera Neumann îl dezvoltase deja în modelele ei de păsări, fluturi, flori și desene abstracte. Vera avea de-acum o industrie internațională, cu vânzări de milioane și sute de artiști angajați, în toată lumea erau galerii de artă care-i purtau numele, iar douăzeci de mii de magazine îi vindeau colecțiile de haine la modă și obiectele decorative de uz casnic; însă scopul Almei nu era producția masivă. Rămăsese fidelă opțiunii de exclusivitate. Acum, după două luni în care trăsese linii negre, se pregătea să revină la San Francisco și să treacă la culoare.

Samuel era pentru prima dată la Paris de când se terminase războiul. Dacă bagajele Almei gemeau de suluri de desene și sute de negative cu caligrafie și picturi pentru inspirație, fratele ei avea un bagaj minim. Venea din Israel, în pantaloni de camuflaj și haină de piele, cizme de armată și un sac ușor în care avea ceva schimburi. La patruzeci și cinci de ani continua să trăiască precum un soldat, era ras în cap și cu pielea tăbăcită ca o talpă uitată la soare. Întâlnirea lor a fost un adevărat pelerinaj în trecut. Corespondaseră asiduu, reîmprietenindu-se, căci ambii scriau cu plăcere: Alma avea antrenamentul din tinerețe, când umplea jurnalele, în vreme ce Samuel, de regulă zgârcit la vorbă și neîncrezător, devenea locvace și expresiv în scrisori.

La Paris au închiriat o mașină și Samuel a dus-o în satul unde „murise“, condus însă de soră-sa, care ținuse minte drumul de când fusese cu unchiul și mătușa în anii '50. Între timp, Europa se ridicase din cenușă și le-a fost greu să recunoască locurile: în locul dărâmaturilor, al molozului și al caselor distruse, acum totul se reconstruia printre vii și câmpii de lavandă, totul strălucea în anotimpul cel mai luminos al anului. Până și cimitirul respira un aer prosper. Vedeai lespezi și îngeri de marmură, cruci și grilaje din fier, arbori rămuroși, vrăbii, porumbei. Tăcere. Îngrijitoarea, o tânără amabilă, i-a condus pe cărări înguste printre morminte, căutând placa pusă cu ani în urmă de familia Belasco. Era intactă: *Samuel Mendel, 1922-1944, pilot în Royal Air Force a Marii Britanii*. Și dedesubt, altă placă, ceva mai mică, tot din bronz: *Căzut în luptă pentru Franța și libertate*. Samuel și-a scos cascheta și s-a scărpinat în cap, amuzat.

— Metalul pare proaspăt lustruit, a constatat el.

— Bunicul meu curăță și întreține mormintele soldaților. El a pus cea de a doua placă. A fost în Rezistență, știți?

— Nu mai spuneți! Cum îl cheamă?

— Clotaire Martineaux.

— Îmi pare rău că nu l-am cunoscut.

— Ați luptat și dumneavoastră în Rezistență?

— Da, o vreme.

— Atunci trebuie să veniți la noi la un păhărel, bunicul o să fie fericit să vă cunoască, domnule...

— Samuel Mendel.

Tânăra a ezitat o clipă, s-a aplecat să citească încă o dată numele de pe placă, s-a răsucit mirată.

— Da, eu sunt acela. După cum vedeți, n-am murit de tot.

Ceva mai târziu, toți patru se aflau în bucătăria unei case din apropiere, bând Pernaud și mâncând *baguette* cu cârnați. Clotaire Martineaux, scund și îndesat, cu un râs răsunător și mirosind a usturoi, i-a îmbrățișat cu putere, a răspuns la toate întrebările puse de Samuel, pe care îl numea *mon frere*, având grijă să-i tot umple paharul. Samuel a constatat imediat că nu era vorba de unul dintre eroii fabricați după Armistițiu. Auzise despre un avion englez doborât în satul lui, știa că unul fusese salvat și cunoștea pe doi dintre cei care-l ascunseseră, știa și numele celorlalți. A ascultat povestea lui Samuel ștergându-se la ochi și suflându-și nasul în legătura de la gât, cea cu care își ștergea și sudoarea de pe frunte și grăsimea de pe mâini. „Bunicul a fost dintotdeauna cam plângăcios“, a comentat nepoata.

Samuel i-a povestit amfitrionului că numele său în Rezistența evreiască era Jean Valjean și că trăise luni în șir fără memorie ca urmare a traumatismului cranian suferit

la prăbușirea avionului, după care o parte dintre amintiri îi reveniseră. Era vorba despre imagini cețoase despre o casă mare, cu servitoare cu șorțuri negre și bonete albe, însă în nici una nu apăreau membrii familiei. Își spunea că, dacă va mai rămâne ceva în picioare după terminarea războiului, avea să-și caute rădăcinile în Polonia, căci de acolo era limba în care aduna și scădea, înjura și visa; undeva în țara aia trebuia să fie și casa cea mare care i se întipărise în minte.

— A trebuit să aștept să se termine războiul ca să-mi aflu numele și care fusese soarta familiei mele. În 1944 înfrângerea nemților se întrezărea deja, vă amintiți, domnule Martineaux? Situația a început să se schimbe pe neașteptate pe frontul de răsărit, acolo unde britanicii și americanii nici nu se așteptau. Credeau că Armata Roșie era formată din bande de țărani nedisciplinați, nemâncați și prost înarmați, incapabili să-i țină piept lui Hitler.

— Îmi amintesc perfect, *mon frère*. După asediul Stalingradului mitul că Hitler era invincibil a început să se fisureze și noi am început să sperăm. Trebuie să recunoaștem, rușii au fost cei care au clătinat moralul germanilor în 1943.

— Înfrângerea de la Stalingrad i-a silit să se replieze până la Berlin, a adăugat Samuel.

— Pe urmă a venit debarcarea aliaților în Normandia, în iunie 1944, iar două luni mai târziu, eliberarea Parisului. Ah, ce zi de neuitat!

— Eu am căzut prizonier. Grupul meu a fost decimat de SS-iști, camarazii rămași în viață au fost împușcați cu un glonț în ceafă de cum s-au predat. Eu am reușit să scap din întâmplare. Căutam de mâncare. Mai bine zis, dădeam târcoale caselor din zonă ca să văd ce puteam șterpeli. Ne hrăneam cu câini și pisici, orice...

I-a povestit despre lunile acelea, cele mai rele pentru el din tot războiul. Singur, flămând și dezorientat, rătăcit de camarazii din Rezistență, se deplasa doar pe timp de noapte, hrănindu-se cu viermii pământului și cu ce reușea să șterpească, până a fost prins, la începutul lui septembrie. Următoarele patru luni a făcut muncă obligatorie, mai întâi la Monowitz, apoi la Auschwitz-Birkenau, unde pieriseră deja un milion de suflete, bărbați, femei și copii. În ianuarie, având în vedere avansul iminent al rușilor, naștii au primit ordin să scape de dovezile celor petrecute acolo. Au evacuat deținuții spre Germania, silindu-i să meargă prin zăpadă, fără haine potrivite și fără hrană. Cei rămași în urmă pentru că n-aveau putere trebuiau executați, dar grăbiți să fugă de ruși, SS-iștii n-au apucat să-i lichideze pe toți, lăsând astfel în viață șapte mii de prizonieri. Printre care și el.

— Nu cred că scopul rușilor era să ne elibereze, a intervenit Samuel. Frontul Ucrainean a trecut prin apropiere și a deschis porțile lagărului. Cei care încă ne mai puteam mișca am ieșit târându-ne. Nu ne-a oprit nimeni. Nu ne-a ajutat nimeni. Nimeni nu ne-a dat o bucată de pâine. Eram izgoniți de peste tot.

— Știu, *mon frère*. Aici, în Franța, nimeni nu-i ajuta pe evrei, o spun cu toată rușinea. Dar nu uita că erau vremuri teribile, cu toții muream de foame – în asemenea condiții omenia dispare.

— Nici măcar sioniștii din Palestina nu-i doreau pe supraviețuitorii lagărelor de concentrare, eram rămășițele inutile ale războiului.

I-a explicat că sioniștii căutau oameni tineri, zdraveni și sănătoși; războinici curajoși care să țină piept arabilor și muncitori de nădejde care să lucreze terenul acela arid. Numai că din puținele lucruri din viața sa anterioară pe

care și le amintea Samuel era să piloteze, iar asta i-a facilitat imigrarea. A devenit soldat, pilot și spion. L-a escortat pe David Ben Gurion în perioada creării statului Israel, în 1948, iar după un an a ajuns unul dintre primii agenți ai Mossadului.

Frații au dormit într-un han din sat, iar a doua zi au revenit la Paris și au luat avionul spre Varșovia. În Polonia au căutat fără succes urmele părinților; nu le-au găsit numele decât pe o listă a Agenției Evreiești a victimelor de la Treblinka. Au plecat și la Auschwitz, unde Samuel spera să se împace cu trecutul, dar a fost un pelerinaj la coșmarurile sale cele mai groaznice, care i-a întărit convingerea că omul se numără printre fiarele cele mai crude de pe pământ.

— Nemții nu sunt o rasă de psihopați, Alma. Sunt oameni normali, ca tine și ca mine, numai că, dacă ești fanatic, ai putere și impunitate, te poți transforma într-o bestie, așa ca SS-iștii de la Auschwitz.

— Crezi că dacă ai fi avut ocazia te-ai fi purtat și tu ca o bestie?

— Nu cred, știu, Alma. Am fost militar toată viața. Am interogat prizonieri, mulți prizonieri. Dar bănuiesc că nu vrei să știi amănuntele.

Nathaniel

Răul ascuns care avea să-l termine pe Nathaniel Belasco l-a pândit cu mulți ani înainte, fără ca nimeni, nici chiar el, să bănuiască. Primele simptome păreau să fie ale gripei care în iarna aceea lovise în masă populația din San Francisco și au dispărut după câteva săptămâni. S-au repetat abia după câțiva ani, urmarea fiind o sfârșeală teribilă; erau zile când abia își târa picioarele și umbla gârbovit, de parcă ar fi cărat un sac cu nisip în spinare. Continua să lucreze același număr de ore pe zi, dar timpul nu-i ajungea, dosarele se acumulau pe masă și parcă se multiplicau singure noaptea, devenise uituc, pierdea șirul cazurilor pe care până atunci le putea rezolva cu ochii închiși, uita ceea ce tocmai citise. Insomniac fusese o viață întreagă, acum avea și febră și transpira. „Trecem amândoi prin metehnele menopauzei“, glumea el cu Alma, care nu aprecia acest comentariu. A renunțat la sport, velierul a rămas la ancoră în port, pescărușii și-au făcut cuiburi pe el. Înghițea cu greutate, slăbise, n-avea poftă de mâncare. Alma îi prepara șodouri cu praf de proteine, el le bea în silă și-apoi le vomita pe ascuns ca să n-o sperie. Când i-au apărut plăgi pe piele, medicul de familie, o relicvă la fel de veche precum mobila cumpărată de Isaac Belasco în 1914, l-a tratat pe rând de anemie, infecție intestinală, migrenă și depresie, după care l-a trimis la un specialist în cancer.

Îngrozită, Alma și-a dat seama cât de mult îl iubea pe Nathaniel și câtă nevoie avea de el și s-a pregătit să lupte cu boala, cu soarta, cu zeii și cu demonii. A lăsat totul ca să aibă grijă de el. N-a mai pictat, și-a concediat angajații, mergea la atelier o dată pe lună, ca să supravegheze curățenia. Atelierul enorm, luminat prin geamurile opace, s-a cufundat într-o tăcere de catedrală. De pe o zi pe alta, activitatea a încetat, spațiul a rămas încremenit în timp, ca un stop-cadru, gata să repornească în secunda următoare: mesele lungi acoperite de huse, sulurile de mătase în picioare – ca niște paznici zvelți –, țesăturile deja pictate prinse de stative, mostrele de desene și culori atârinate pe pereți, tuburile și borcanele, pensulele, periile și rulourile, zumzetul fantasmagoric al ventilației care recircula la nesfârșit aroma pătrunzătoare de vopsele și dizolvant. A pus capăt călătoriilor, care ani în șir îi aduseseră libertate și inspirație. Departe de mediul ei, Alma își lepăda vechea piele și renăștea – curioasă, deschisă la aventură și la ce îi aducea fiecare zi, lipsită de planuri și de temeri. Atât de reală era această nouă Alma, încât se mira de imaginea pe care și-o surprindea în oglinzile hotelurilor: nu se aștepta să regăsească același chip ca la San Francisco. De asemenea, a încetat să se mai vadă cu Ichimei.

Se reîntâlniseră întâmplător la șapte ani după moartea lui Isaac Belasco și la paisprezece înainte ca boala lui Nathaniel să se manifeste din plin, la expoziția anuală a Societății Orhideelor, printre miile de vizitatori. Ichimei o văzuse și venise să o salute. Era singur. Vorbiseră despre orhidee – se aflau acolo și două exemplare din sera lui –, după care s-au dus să mănânce la un restaurant din apropiere. Alma îi vorbea despre ultimele călătorii, noile modele și despre fiul ei, Larry; Ichimei, despre plantele și copiii lui, Miki de nouă ani și Peter, de doar opt luni.

De Nathaniel și Delphine n-au pomenit. Au stat trei ceasuri, aveau atâtea să-și spună, vorbeau fără pauză, prevăzători, fără a se reîntoarce în trecut, de parcă ar fi mers pe o gheață subțire, studiindu-se, constatând schimbările, încercând să-și ghicească intențiile, conștienți de pasiunea arzătoare rămasă intactă. Ambii împliniseră treizeci și șapte de ani; ea părea mai în vârstă, trăsăturile îi erau mai marcate, slăbise, era mai colțuroasă și mai sigură pe ea; Ichimei nu se schimbase, părea același adolescent senin, avea același glas adânc și aceleași purtări delicate, același dar de a-i invada ființa până la ultima celulă doar prin simpla și intensă sa prezență. Alma îl vedea pe puștiul de opt ani din sera de la Sea Cliff, pe acela de zece, care îi dăruise o pisică și apoi dispăruse, pe amantul neobosit din motelul cu gândaci, pe bărbatul în doliu de la funeraliile socrului ei, toți aceștia laolaltă, ca niște imagini suprapuse pe o hârtie transparentă. Ichimei era imuabil și etern. Pielea o ardea de dorință și dragoste, voia să întindă mâna și să-l atingă, să se apropie de el, să-și afunde nasul în gâtul lui și să verifice dacă mirosea și acum a pământ și a iarbă, să-i spună că fără el trăia ca adormită, că nimeni și nimic nu putea umple golul teribil al absenței sale, că ar fi dat totul ca să mai fie goală în brațele lui, nimic altceva nu conta... A condus-o la mașină, au mers încet, făcând mai multe ocoluri ca să amâne clipa despărțirii. Liftul i-a dus la nivelul al treilea al parcării, ea a scos cheile și i-a propus să-l conducă până la mașina lui, care se afla ceva mai încolo, el a fost de acord. În semiîntinericul intim al vehiculului s-au sărutat și s-au recunoscut.

În anii care au urmat și-au păstrat dragostea într-un compartiment separat din viața lor, trăind-o din plin și fără să-i afecteze pe Nathaniel și pe Delphine. Nimic nu mai exista când erau împreună, când păraseau hotelul

rămâneau înțeleși ca până data viitoare să nu aibă alt contact decât prin scrisori. Alma teauriza aceste misive, deși în ele Ichimei păstra tonul rezervat tipic rasei sale, care contrasta cu dovezile delicate de amor și cu pasiunea dezlănțuită de care avea parte când erau împreună. Sentimentalismul îl jena peste măsură, se manifesta pregătind pentru ea câte un picnic în elegante coșuri de lemn, trimițându-i gardenii – știa cât îi place mirosul lor, dar nu sub formă de apă de colonie – sau pregătindu-i ceremonios ceaiul, ori dedicându-i poeme și desene. Uneori, între patru ochi, îi spunea „micuța mea“, expresie pe care nu o folosea însă niciodată în scris. Alma nu trebuia să-i dea explicații soțului, căci duceau viați independente, și niciodată nu-l întrebase pe Ichimei cum făcea ca nevastă-sa să nu afle nimic. Știa că-și iubea soția, că era un tată bun și un om de casă, că ocupa un loc de vază în comunitatea japoneză, unde era considerat un maestru: era chemat să dea sfaturi, să reconcilieze dușmani și să arbitreze conflicte. Însă bărbatul amorurilor arzătoare, al invențiilor erotice, al râsului, glumelor și jocurilor din pat, al voracității și veseliei, al confidențelor șoptite între două îmbrățișări, al săruturilor interminabile și al intimității celei mai delirante – bărbatul acela era doar al ei.

Scrisorile au început să ajungă după întâlnirea printre orhidee și s-au îndesit în perioada bolii lui Nathaniel. O lungă perioadă, corespondența lor a înlocuit întâlnirile clandestine. Misivele Almei erau directe și exprimau toată durerea unei femei care suferă pentru că nu îl are în preajmă; cele ale lui Ichimei erau ca o apă calmă și cristalină, dar printre rânduri palpita pasiunea împărtășită. În ele Alma descoperea rafinată țesătură interioară a omului, emoțiile, visele și idealurile sale; l-a cunoscut, l-a iubit și l-a dorit mai mult prin scrisori decât prin acrobațiile lor

amoroase. Misivele i-au devenit atât de indispensabile, încât chiar și după ce a devenit văduvă și liberă, când ar fi putut să vorbească la telefon, să se vadă mai des sau chiar să călătorească împreună, au continuat să-și scrie. Ichimei și-a îndeplinit riguros promisiunea de a distruge scrisorile, însă Alma le-a păstrat pe ale lui, ca să le recitească adesea.

18 iulie 1984

Știu cât suferi și sunt trist că nu te pot ajuta. În timp ce-ți scriu, știu că ești speriată luptându-te cu boala soțului tău. Nu poți controla asta, Alma, tot ce poți face este să-i fii alături cu mult curaj.

Despărțirea noastră e tare dureroasă. Eram obișnuiți cu joile noastre sacre, cu cinele private, cu plimbările prin parc, cu scurtele aventuri de la sfârșit de săptămână. De ce-mi pare acum că lumea și-a pierdut culorile? Sunetele le aud ca de departe, în surdină, mâncarea are gust de săpun. Atâtea luni în care nu ne-am văzut! Am cumpărat o sticlută cu parfumul tău, ca să-ți simt mirosul. Mă consolez scriind poezii, într-o zi ți le voi da, căci pentru tine sunt.

Și mă mai acuzi de lipsă de romantism!

La ce mi-au folosit anii de practică spirituală dacă n-am reușit să scap de dorință? Îți aștept scrisorile, aștept glasul tău la telefon, îmi imaginez că te apropii alergând... Uneori dragostea doare.

Ichi

Nathaniel și Alma ocupau fostele odăi ale lui Lillian și a lui Isaac, despărțite de o ușă care rămăsese atât de mult deschisă că nici nu se mai putea închide. Reîncepuseră să-și petreacă împreună insomniale de la început, lipiți de canapea sau în pat, ea citind, cu o mână ținând

cartea, iar cu cealaltă mângâindu-l pe Nathaniel, care stătea cu ochii închiși și respira horcăind. Într-una din acele nopți lungi s-au pomenit amândoi plângând în tăcere, ca să nu-l deranjeze pe celălalt. Mai întâi Alma a simțit obrazul lui ud, imediat Nathaniel a observat lacrimile ei, un lucru atât de rar încât s-a ridicat într-un cot ca să verifice dacă era adevărat: nu-și amintea s-o fi văzut plângând nici măcar în clipele cele mai amare.

— Ești pe moarte, așa-i? a șoptit ea.

— Așa e, dar nu plânge pentru mine.

— Nu doar pentru tine plâng, ci și pentru mine. Și pentru noi, pentru tot ce nu ți-am spus, pentru omisiuni și minciuni, pentru trădări și pentru timpul pe care ți l-am furat.

— Dar ce spui tu, pentru Dumnezeu! Nu m-ai trădat pentru că l-ai iubit pe Ichimei. Există omisiuni și minciuni necesare, așa cum există și adevăruri pe care e preferabil să le treci sub tăcere.

— Știi de Ichimei? De când?

— Dintotdeauna. Inima e mare, poți iubi mai mult de un singur om.

— Spune-mi despre tine, Nat. Eu nu ți-am cercetat niciodată secretele – cred că sunt destule – ca să nu fiu nevoită să ți le spun pe ale mele.

— Mult ne-am iubit noi, Alma! Vezi, bărbaiții ar trebui să se căsătorească cu prietena lor cea mai bună. Te cunosc ca nimeni altul; pot ghici ce nu mi-ai spus, dar tu nu mă cunoști. Ai dreptul să știi cine sunt cu adevărat...

Și i-a vorbit despre Lenny Beal. Cât a durat acea noapte de insomnie, și-au povestit totul, cu graba dată de faptul că știau ce puțin timp le mai rămâne.

De când își amintea, Nathaniel simțise un amestec de fascinație, teamă și dorință pentru cei de același sex, mai

întâi pentru colegii de școală, apoi pentru alți bărbați, în cele din urmă pentru Lenny Beal, care fusese partenerul lui timp de opt ani. Luptase împotriva acestor simțăminte, sfâșiat între pornirile inimii și vocea implacabilă a rațiunii. La școală, pe când încă nu era în stare să identifice exact despre ce sentiment era vorba, colegii simțeau că era altfel și îl pedepseau bătându-l, râzând de el și ostracizându-l. Anii aceia au fost cei mai răi din viața lui. Când a terminat liceul, împărțit între scrupule și tinerețea focoasă și năvalnică, a realizat că nu era o raritate, cum credea: pretutindeni se ciocnea cu bărbați care-l priveau fix în ochi, rugător sau ca o invitație directă. A fost inițiat de un coleg de la Harvard. A descoperit că homosexualitatea era o lume paralelă, coexistentă cu realitatea acceptată. A cunoscut indivizi din toate categoriile. La universitate: profesori, intelectuali, studenți, un rabin și un fotbalist; pe stradă: marinari, muncitori, funcționari, politicieni, comercianți și delincvenți. Un univers primitiv, promiscuu și încă discret, confruntat fiind cu judecata neîndurătoare a societății, a moralei și a legii. Homosexualii nu erau primiți în hoteluri, cluburi sau biserici, nu erau serviți cu băutură în baruri și puteau fi dați afară din locurile publice, acuzați – justificat sau nu – de purtări neconforme; mafia deținea barurile și cluburile gay. Reîntors la San Francisco cu diploma de avocat, a descoperit acolo primele semne ale unei culturi gay incipiente, dar care avea să se manifeste în mod deschis abia câțiva ani mai târziu. În deceniul al șaselea, când au început mișcările sociale, printre care și Gay Liberation, Nathaniel era căsătorit cu Alma și fiul lor Larry avea zece ani. „Nu m-am însurat cu tine ca să-mi disimulez homosexualitatea, ci din prietenie și iubire“, i-a spus el în noaptea aceea. Fuseseră niște ani de-a dreptul schizofrenici: o viață publică ireproșabilă

și plină de succese, iar pe de altă parte alta, ilicită și ascunsă. Îl cunoscuse pe Lenny Beal în 1976, la o baie turcească pentru bărbați, locul cel mai propice exceselor și, în același timp, cel mai nepotrivit pentru a începe o dragoste așa cum a fost a lor.

Nathaniel mergea pe cincizeci de ani, Lenny era cu șase ani mai tânăr, frumos ca o statuie romană a zeităților masculine, obraznic, exaltat și păcătos, exact opusul lui Nathaniel. Atracția fizică a fost instantanee. S-au închis într-o cabină până în zori, topiți de plăcere, atacându-se reciproc precum niște luptători, înlănțuiți într-un adevărat delir. Și-au dat întâlnire pentru a doua zi la un hotel, unde au ajuns pe rând. Lenny adusese marijuana și cocaină, dar Nathaniel i-a spus că nu era nevoie: voia să trăiască experiența cu mintea limpede. După o săptămână ambii știau că prima atracție nu fusese decât începutul unei iubiri nemaipomenite, în care s-au cufundat plenar. Au închiriat o garsonieră în centru, au mobilat-o sumar – nu lipsea cel mai scump sistem audio – și au stabilit că numai ei o vor folosi. Astfel a pus Nathaniel capăt unei căutări începute în urmă cu treizeci și cinci de ani, dar în aparență viața sa nu s-a schimbat: era același model de burghez perfect, nimeni nu bănuia prin ce trecea, deși orele de birou și cele dedicate sportului se redusese ră drastic. La rândul său, și Lenny a fost influențat de iubitul lui: a lăsat în urmă viața cea turbulentă, a înlocuit tumultul cu contemplarea fericirii proaspăt descoperite. Dacă nu era cu Nathaniel, acesta îi ocupa toate gândurile. N-a mai frecventat baia turcească și cluburile gay, prietenii îl tentau arareori cu câte o petrecere, nu voia să mai cunoască pe nimeni, Nathaniel îi era de ajuns, era soarele și centrul zilelor sale. Cu o devoțiune de puritan, s-a instalat în calmul iubirii. A adoptat muzica, felurile și bău-

turile preferate de Nathaniel, puloverele de cașmir, pardesiele de camelhar și loțiunea lui de bărbierit. Nathaniel și-a instalat la birou o linie telefonică privată, numărul îl știa doar Lenny; ieșeau cu vecele, făceau excursii, se întâlneau în orașe îndepărtate unde nu-i cunoștea nimeni.

Inițial, boala aceea de neînțeles a lui Nathaniel nu a fost o piedică pentru relația lor; simptomele erau diverse și sporadice, apăreau și dispăreau fără o cauză aparentă. Mai târziu, când s-a prăbușit și a devenit doar umbra celui care fusese, când a fost silit să-și accepte limitările și să ceară ajutor, totul s-a terminat. Și-a pierdut pofta de viață, a simțit că în jurul lui totul pălea și se subția, s-a abandonat în nostalgia trecutului, ca bătrânii, căindu-se pentru ce făcuse și mai ales pentru ce nu reușise să facă. Era conștient că viața i se apropia vertiginos de sfârșit și îi era frică. Lenny nu-l lăsa să cadă în depresie, încerca să-l susțină cu o veselie silită și cu puterea dragostei, care în această perioadă de încercări sporise și mai mult. Acum mai veneau la garsonieră doar ca să se consoleze reciproc. Nathaniel nu mai avea putere pentru amor, Lenny nu insista, se mulțumeau cu clipele de intimitate în care reușea să-l calmeze când era scuturat de febră, îi dădea iaurt cu lingurița, asculta muzică întins lângă el, îi puneă balsam pe escare și îl ducea la baie. În cele din urmă, Nathaniel n-a mai fost în stare să părăsească locuința; Alma a preluat rolul de infirmieră cu același devotament și afecțiune ca Lenny, numai că ea era doar prietena și soția, pe când Lenny era marea dragoste. Așa a înțeles ea în noaptea aceea a confidențelor.

Iar în zori, când Nathaniel a adormit, Alma a căutat numărul lui Lenny Beal în cartea de telefon și l-a sunat. L-a rugat să vină să o ajute. Împreună, ar fi putut suporta

mai lesne durerea agoniei. Lenny a ajuns în mai puțin de patruzeci de minute. Alma, încă în pijama și halat, i-a deschis ușa. El a văzut o femeie devastată de insomnie, epuizare și suferință; ea a văzut un bărbat frumos, cu părul încă umed după duș și cu cei mai albaștri ochi de pe lume înroșiți de plâns.

— Sunt Lenny Beal, doamnă, s-a bâlbâit el emoționat.

— Spune-mi Alma, te rog. Aici e și casa ta, Lenny...

El a dat să-i strângă mâna, n-a apucat, s-au îmbrățișat.

Lenny a început să vină zilnic la Sea Cliff, după ce-și termina programul la clinica dentară. Larry, Doris, personalul de serviciu, prietenii și cunoscuții care veneau la ei știau că Lenny era infirmier. Nimeni n-a avut nimic de spus. Alma a chemat un tâmplar care a reparat ușa dintre cele două dormitoare și îi lăsa singuri. Simțea o imensă ușurare văzând cum soțul ei se lumina la față când apărea Lenny. La asfințit, tustrei luau ceaiul și mâncau briose, când Nathaniel se simțea mai bine jucau cărți. Între timp apăruse și diagnosticul, unul mai groaznic nu exista: SIDA. Cu doar doi ani în urmă, acest rău nu avea un nume, dar se știa deja că echivala cu o condamnare la moarte; unii picau mai devreme, alții mai târziu, totul era o chestiune de timp. Alma nu voia să știe de ce-l lovise pe Nathaniel și nu pe Lenny – dar chiar de-ar fi știut, nimeni nu-i putea da un răspuns categoric. Cazurile se înmulțeau vertiginos, se vorbea de o epidemie mondială și de pedeapsa Domnului pentru infamia homosexualității. „SIDA“, se spunea în șoaptă, nimeni nu voia să-i recunoască apariția într-o familie sau o comunitate, asta ar fi însemnat să admiți niște perversiuni de neiertat. Explicația oficială, inclusiv în familie, a fost că Nathaniel avea cancer. Cum știința tradițională n-avea nimic de oferit, Lenny s-a dus în Mexic să caute leacuri misterioase (n-au folosit la ni-

mic), în timp ce Alma apela la toate promisiunile medicinei alternative, de la acupunctură, ierburi și unguente din Chinatown, până la băi de nămol magic din termele de la Calistoga. A înțeles atunci încercările disperate ale lui Lillian care voia să-l facă bine pe Isaac, i-a părut rău că aruncase la gunoi statueta baronului Samedi...

Nouă luni mai târziu, trupul lui Nathaniel ajunsese un schelet, aerul pătrundea cu greu în labirintul înfundat al plămânilor, suferea de o sete de nepotolit și avea pielea plină de plăgi, nu mai avea glas și delira înfiorător. Și atunci, într-o duminică, singuri în casă, Alma și Lenny, ținându-se de mână în camera închisă, l-au rugat pe Nathaniel să înceteze lupta și să plece liniștit. Nu mai aveau forță să asiste la martiriu. Într-o clipă miraculoasă de luciditate, omul a deschis ochii încețoșați de durere iar buzele au schițat pe mutește un singur cuvânt: mulțumesc. L-au interpretat drept ceea ce și era: un ordin. Lenny l-a sărutat pe buze, apoi a injectat o supradoză de morfină în puna cu ser intravenos. În genunchi lângă pat, Alma i-a reamintit soțului ei cât de mult îl iubeau, ea și Lenny, cât le dăruise, lor și atâtor altora, că nu-l vor uita niciodată, că nimic nu-i va putea despărți...

La Lark House, bând ceai de mango și depănând amintiri, Alma și Lenny s-au întrebat de ce nu încercaseră să se revadă deloc timp de trei decenii. După ce închisese ochii lui Nathaniel și o ajutase pe Alma să-l aranjeze cât mai bine ca să fie văzut de restul familiei, după ce eliminase urmele celor întâmplare, Lenny își luase la revedere și plecase. Petrecuseră luni de zile în intimitatea absolută a suferinței și în incertitudinea speranței, nu se văzuseră la lumina zilei, doar în penumbra dormitorului care mirosea a mentol și a moarte cu mult timp înainte ca aceasta

să vină după Nathaniel. Împărtășiseră lungi nopți de insomnie, bând whisky sau fumând marijuana ca să-și ușureze spaima, povestindu-și viețile, scoțând la lumină năzuințe și secrete, ajungând astfel să se cunoască atât de bine. De-a lungul agoniei s-au descoperit așa cum erau: singuri, lipsiți de apărare, ei înșiși. Ajunseseră să țină unul la altul cu o iubire curată și disperată care trebuia curmată, căci nu ar fi rezistat în condițiile vieții de zi cu zi.

— Am avut o prietenie rară, a spus Alma.

— Nathaniel era atât de recunoscător că am stat cu el, că o dată m-a rugat să te iau de nevastă după ce vei rămâne văduvă. Nu voia să te lase singură și fără apărare.

— Genială idee! Și de ce n-ai făcut-o, Lenny? Am fi fost un cuplu minunat, ne-am fi ținut spatele unul altuia, așa cum am făcut cu el.

— Sunt gay, Alma.

— Și Nathaniel era gay. Am fi avut un mariaj alb – tu cu treburile tale, eu cu Ichimei. Ar fi fost ideal, că nu ne puteam expune amorurile în public.

— Nu e timpul pierdut. Vrei să te măriți cu mine, Alma Belasco?

— Păi, nu mi-ai spus că ai să mori în curând? N-am chef să rămân încă o dată văduvă.

Au pufnit amândoi în râs, asta le-a dat chef să meargă în sala de mese să vadă dacă puteau găsi ceva tentant în meniu. Lenny i-a dat brațul, au luat-o pe coridorul de sticlă spre clădirea principală, fostul conac al magnatului ciocolatei; se simțeau îmbătrâniți și mulțumiți, se întrebau de ce se vorbește atâta despre tristeți și beteșuguri și nu despre fericire. „Dar ce să faci cu fericirea asta care vine peste tine fără vreun motiv anume și nu cere nimic, doar este?” l-a întrebat ea. Înaintau cu pași mărunți și nesiguri,

sprijiniți unul de celălalt, înfrigurați pentru că toamna era pe sfârșite, amețiți de noianul de amintiri de neșters, amintirile dragostei, potopiți de fericirea împărtășită. Alma i-a arătat imaginea fugară a unor văluri trandafirii în parc, dar se întuneca și poate că nu era Emily care anunța încă o nenorocire, ci doar un miraj, ca atâtea la Lark House.

Amantul japonez

Vineri, Irina Bazili a ajuns devreme la Lark House; voia să o vadă pe Alma înainte de a se duce la lucru. Alma nu mai avea nevoie de ajutor ca să se îmbrace, dar se bucura de venirea ei matinală ca să bea împreună prima ceașcă de ceai a zilei. „Mărită-te cu nepotu-meu, Irina, ne-ai face un serviciu tuturor din familia Belasco“, obișnuia să-i repete. Irina ar fi trebuit să-i spună că nu reușea să-și depășească spaima trecutului, dar murea de rușine. Cum să-i spună acestei bunici că monștrii aceia, care de obicei stăteau pitiți în vizuina lor, scoteau capul de șopârlă exact când se pregătea să facă dragoste cu nepotul ei? Seth își dădea seama că nu era încă dispusă să vorbească și n-o mai bătea la cap să se ducă la un psihiatru; deocamdată se mulțumea să fie el singurul ei confident. Puteau aștepta. Irina îi propusese o terapie dură: să vadă împreună filmulețele făcute de tatăl ei vitreg, încă prezente pe Internet, unde aveau să existe și s-o facă să sufere până la sfârșitul zilelor, numai că Seth se temea ca treaba să nu scape de sub control. Terapia lui era alta: s-o ia treptat, încetul cu încetul, cu iubire și cu umor, doi pași înainte, unul înapoi; de-acum dormeau în același pat, uneori se trezeau îmbrățișați.

Nu a găsit-o pe Alma în apartament, nu i-a văzut nici valijoara escapadelor ei tainice, nici cămășile de noapte

de mătase. Ca o noutate, lipsea și poza lui Ichimei. Nici mașina nu se afla în parcare, dar nu s-a alarmat: Alma se mai înzdrăvenise și pesemne că Ichimei o aștepta. Nu era singură.

Sâmbătă avea zi liberă și a dormit până la ora nouă, un lux pe care și-l permitea în weekend de când stătea la Seth și nu mai spăla câini. El a trezit-o cu o cană de cafea cu lapte și s-a așezat pe marginea patului ca să facă planul pentru restul zilei. Tocmai se întorsese de la sală, proaspăt ieșit de la duș, cu părul umed și încă agitat după efort, fără să-și imagineze că ziua n-avea s-o petreacă cu Irina, ci avea să fie o zi de despărțire. Telefonul a sunat chiar atunci: Larry Belasco își anunța fiul că mașina bunicii patinase pe un drum comunal și se prăbușise într-o râpă de cincisprezece metri.

— E la secția de terapie intensivă a Spitalului General din Martin.

— E grav?

— Da. Mașina e praf. Nu știu ce căuta mama pe acolo.

— Era singură, tată?

— Da.

La spital, au găsit-o pe Alma conștientă și lucidă, în ciuda medicamentului care i se administra intravenos și care, după părerea medicului, ar fi doborât și un cal. Impactul accidentului o afectase din plin. Poate că într-o mașină mai grea consecințele ar fi fost mai mici, însă micul Smart verde-lămâie se făcuse bucăți, iar ea, legată de scaun cu centura de siguranță, fusese literalmente zdrobită. În timp ce familia se lamenta în sala de așteptare, Larry i-a explicat lui Seth că exista o posibilitate extremă: Alma să fie deschisă de sus până jos, organele să-i fie așezate la loc și să rămână așa, deschisă, câteva zile, până ce

inflamația avea să se retragă. Abia apoi se puteau ocupa de oasele rupte. Riscul, enorm chiar și în cazul unui om tânăr, era incomparabil mai mare pentru cineva de optzeci de ani; chirurgul n-avea curaj să încerce. Catherine Hope, care venise imediat împreună cu Lenny Beal, a fost de părere că o intervenție de asemenea proporții ar fi fost ceva crud și inutil; mai bine să fie menținută așa, cât mai comod posibil, până la sfârșitul care nu avea să întârzie. Irina i-a lăsat pe toți vorbind și despre posibilitatea de a o transporta pe Alma la San Francisco, unde existau condiții și resurse mai bune, și s-a strecurat în camera ei.

— Vă doare? Să-l sun pe Ichimei? a întrebat-o în șoaptă.

Alma primea oxigen, dar respira singură și i-a făcut semn să se apropie. Refuzând să se gândească la ce-o fi fost sub armătura acoperită cu un cearșaf, Irina s-a uitat doar la chipul ei, care era intact și parcă mai frumos.

— Kirsten, a bâiguit Alma.

— Vreți s-o chem pe Kirsten?

— Și spune-le să nu se atingă de mine, a adăugat Alma, de data asta limpede, după care, epuizată, a închis ochii.

Seth l-a sunat pe fratele lui Kirsten, care a adus-o la spital în aceeași zi. Femeia s-a așezat pe singurul scaun din rezerva Almei și a așteptat instrucțiuni, așa cum făcuse atâta timp în atelier, asta până să treacă la clinica împotriva durerii. Când ultimele raze ale soarelui începeau să dispară la asfințit, Alma s-a trezit din letargia indusă de calmante. S-a uitat în jur, i-a recunoscut pe toți: familia, Irina, Lenny, Cathy; când a dat cu ochii de Kirsten, privirile i s-au animat. Femeia s-a apropiat de patul ei, i-a luat mâna conectată la perfuzor și a început s-o acopere cu pupături umede de la degete până la cot, întrebându-o, speriată, dacă era bolnavă, dacă se va face bine și spunându-i că o iubea nespus de mult. Larry a încercat să o în-

depărteze, dar Alma i-a dat de înțeles, cu un gest imperceptibil, să fie lăsate singure.

În prima și a doua noapte de veghe Larry, Doris și Seth au făcut cu rândul, dar în a treia Irina s-a oferit să stea ea cu Alma, căci erau la limita puterilor. Alma nu mai spusese nimic și părea adormită, gâfâia precum un câine alergat, era limpede că se apropia sfârșitul. Nimic nu e ușor, nici să trăiești, nici să mori, își spunea Irina. Doctorul îi asigurase că nu simțea nici o durere, că era sedată până în măduva oaselor.

Treptat, zgomotele de pe etaj s-au potolit. În rezervă domnea un semiîntineric plăcut, doar culoarul era luminat de becuri puternice și de licărirea albăstrie a computerelor din camera infirmierelor. Zumzetul aerului condiționat, respirația anevoioasă a femeii de pe pat și, din când în când, pași sau glasuri discrete pe coridor erau singurele sunete care ajungeau la urechile Irinei. I se dăduse o pătură și o pernă ca să stea cât mai comod, dar era prea cald ca să doarmă pe scaun. S-a așezat pe jos, sprijinită de perete, gândindu-se la Alma, care cu doar trei zile înainte era încă o femeie plină de pasiune și plecase în grabă să se vadă cu iubitul ei și acum era pe patul de moarte. La un moment dat se trezise și o rugase pe Irina să o rujeze: urma să vină Ichimei. Irina a fost copleșită de jale și de iubire pentru bătrâna asta nemai-pomenită, o iubire de nepoată, de fiică, de soră și de prietenă, lacrimile îi udau gâtul și bluza. Își dorea ca Alma să moară odată ca să nu mai sufere, își dorea în același timp să nu moară niciodată, organele și oasele rupte să i se așeze la loc printr-o minune dumnezeiască, să revină la viață și să se întoarcă amândouă la Lark House ca să-și continue viața de dinainte. Ar fi stat mai mult cu ea, i-ar fi smuls secretele din tainița în care le închisese, i-ar fi

adus altă pisică, copia perfectă a lui Neko, ar fi avut grijă să aibă gardenii proaspete săptămânal, fără să-i spună cine i le trimisese. Nu a fost singură în timp ce suferea, i-a simțit lângă ea pe toți cei din trecut: pe bunicii ei de culoarea pământului, pe Jacques Devine cu scarabeul lui de topaz, pe bătrânii care muriseră la Lark House în cei trei ani de când lucra acolo, pe Neko cu coada lui strâmbă și torcând fericit, pe mama ei Radmila, pe care o iertase între timp și de care nu mai știa nimic de mulți ani. Ar fi dorit să fie și Seth acolo, ca să-i prezinte personajele pe care nu le cunoștea și să se odihnească ținându-l de mână. A ațipit ghemuită în colțul ei, copleșită de nostalgie și tristețe. Nu a auzit când a intrat infirmiera să verifice starea Almei, să controleze acul și perfuzia, să-i ia temperatura și tensiunea și să-i administreze sedativele.

La ceasul cel mai negru din noapte, la ora misterioasă a timpului subțiat, când vâlul care desparte lumea noastră de cea a spiritelor e dat la o parte, a ajuns în sfârșit și vizitatorul așteptat de Alma. A intrat fără zgomot, pășind pe tălpi de cauciuc și atât de tăcut că, dacă Alma nu ar fi gemut simțindu-l aproape, Irina nu s-ar fi trezit. Era exact cum și-l imaginase când îl privea în poza din rama de argint: de înălțime mijlocie și lat în umeri, cu părul ȧpos și încărunțit, tenul verzui din cauza luminii monitorului, cu chipul nobil și senin. Ichimei! I s-a părut că Alma deschide ochii și îi repetă numele, dar n-a fost sigură; a dedus însă că în clipa despărțirii voiau să rămână singuri. S-a ridicat discret ca să nu-i deranjeze și a ieșit din cameră, închizând ușa după ea. A așteptat pe culoar, s-a plimbat ca să-și dezmoștească picioarele, a băut două pahare cu apă, s-a întors pe post de sentinelă în fața ușii.

La patru dimineața a sosit infirmiera de serviciu, o negresă masivă care mirosea a pâine proaspătă, și a găsit-o

barând ușa. „Te rog, mai lasă-i un pic singuri“, a implorat-o tânăra, după care s-a apucat să-i vorbească învâlmășit despre amantul care venise să stea cu ea în ultimele clipe și că nu trebuiau să intervină. „La ora asta nu se fac vizite“, s-a mirat infirmiera, a împins-o fără menajamente din fața ușii și a intrat în cameră. Ichimei plecase, absența lui umplea aerul încăperii.

Alma plecase cu el.

Au privegheat-o pe Alma la conacul de la Sea Cliff, unde-și petrecuse aproape întreaga viață. Sicriul simplu a fost așezat în sufrageria marilor banchete, înconjurat de optsprezece lumânări înfipite în aceleași *menorah* de argint masiv pe care familia le folosea la sărbătorile tradiționale. Deși nu erau practicanți, membrii familiei Belasco s-au conformat riturilor funerare dictate de rabin. Alma insistase nu doar o dată că de pe patul de moarte voia să ajungă direct la cimitir, fără riturile din sinagogă. Două femei pioase de la Chaves Kadisha au spălat trupul și l-au pus în umilul lințoliu de in alb și fără buzunare, simbolizând egalitatea în fața morții și părăsirea oricăror bunuri materiale. Ca o umbră invizibilă, Irina a stat în spatele lui Seth, care era năucit de durere și nu-i venea să creadă că bunica cea nemuritoare îl părăsise. Până la plecarea la cimitir, cineva din familie a stat tot timpul lângă Alma, pentru ca spiritul ei să aibă timp să se desprindă și să-și ia rămas-bun. Nu au fost flori, considerate o frivolitate, însă Irina a adus o gardenie la cimitir. Rabinul a spus o rugăciune scurtă: *Dayan Ha'met, Binecuvântat fie Judecătorul Adevărului*. Sicriul a fost coborât în pământ, lângă mormântul lui Nathaniel Belasco, rudele au aruncat deasupra câte un pumn de țărână, Irina a lăsat să cadă gardenia peste prietena ei. În aceeași seară a început *shiva*,

perioada de șapte zile de doliu și izolare. Ceva neașteptat a fost că Larry și Doris au rugat-o pe Irina să rămână cu ei, ca să-l consoleze pe Seth. La fel ca ei, și-a prins și ea de piept o bucată de pânză sfâșiată, în semn de doliu.

În cea de a șaptea zi, după ce au primit procesiunea de oameni veniți să-și prezinte condoleanțele, cei din familia Belasco s-au reîntors la ale lor, viața și-a urmat cursul. După o lună aveau să aprindă o lumânare pentru Alma, după un an va avea loc o ceremonie simplă în care la cimitir va fi pusă o placă pe mormânt. Până atunci, cei care o cunoscuseră nu aveau să se gândească prea mult la ea; Alma avea să trăiască în picturile ei pe mătase, în amintirea obsesivă a nepotului Seth, în inima Irinei Bazili și a lui Kirsten, care n-avea să priceapă niciodată unde plecase binefăcătoarea ei. Cât a ținut *shiva*, Irina și Seth au așteptat cu nerăbdare să apară Ichimei Fukuda, dar în zadar.

Primul lucru pe care l-a făcut Irina după săptămâna de doliu a fost să se ducă la Lark House să strângă lucrurile Almei. Hans Voigt îi dăduse liber, dar în curând trebuia să se întoarcă la lucru. Apartamentul era așa cum îl lăsase Alma, căci Lupita Farías nu intrase acolo, așteptând să fie golit de rude. Mobila cumpărată pentru acest spațiu redus ca să fie utilă, nu decorativă, avea să ajungă la Magazinul de Obiecte Pierdute, cu excepția fotoliului de culoarea caisei pe care dormise pisoii și pe care Irina a hotărât să i-l dea lui Cathy, căreia îi plăcuse atât de mult. A pus în valize hainele, pantalonii largi, tunicile din in, puloverele ample din lână de vignonie, șalurile de mătase, întrebându-se cine avea să moștenească toate astea, dorindu-și să fi fost înaltă și mare ca să le poarte ea, să fie la fel ca Alma ca să se rujeze și să se parfumeze cu colonia ei cu aromă virilă de bergamotă și portocală. A pus restul

în cutii, ca să le ia șoferul mai târziu. Adică albumele care rezumau viața Almei, actele, câteva cărți, tabloul lugubru de la Topaz, cam atât. Și-a dat seama că Alma își pregătise plecarea cu seriozitatea care o caracteriza, scăpase de tot ce era inutil, păstrând doar ceea ce era indispensabil, făcând ordine în lucruri și amintiri. În săptămâna de *shiva* avusese timp să o plângă, dar în timp ce făcea ordine în apartamentul de la Lark House și-a luat din nou rămas-bun; a fost ca o a doua înmormântare. Amărâtă, s-a așezat printre cutii și valize și a deschis geanta cu care Alma pleca în escapadele ei și pe care poliția o recuperase din mașinuța Smart făcută praf și pe care ea o adusese de la spital. Înăuntru erau cămășile cele fine, loțiunea, cremele, două schimburi și portretul lui Ichimei în ramă de argint. Geamul era crăpat. Cu grijă, a scos cioburile și a extras fotografia, luându-și rămas-bun și de la acest enigmatic iubit al Almei. În poală i-a căzut o scrisoare care fusese în spatele pozei.

Exact atunci s-a deschis ușa și cineva a băgat capul cu timiditate. Era Kirsten. Irina s-a ridicat și femeia a îmbrățișat-o voios, ca de obicei. Apoi a întrebat:

— Unde e Alma?

— În cer...

— Și când se întoarce?

— Nu se mai întoarce, Kirsten.

— Niciodată?

— Niciodată.

O umbră de tristețe sau de preocupare a trecut fugitiv pe chipul inocent al femeii. Și-a scos ochelarii, i-a șters de poala tricoului, i-a pus la loc, și-a apropiat capul de cel al Irinei, ca să o vadă mai bine.

— Precis nu se întoarce?

— Precis. Dar ai mulți prieteni aici, cu toții te iubim mult.

Kirsten i-a făcut semn să aștepte și a plecat pe culoar cu mersul ei legănat pe tălpile lipsite de curbură către casa magnatului ciocolatei, acolo unde funcționa clinica împotriva durerii. A revenit după un sfert de oră cu rucsacul în spate și gâfâind de efortul pe care inima ei prea mare nu îl suporta bine. A închis ușa apartamentului, a tras zăvorul, a tras și perdelele și și-a pus degetul pe buze, făcându-i semn Irinei să tacă. Pe urmă i-a dat rucsacul și a așteptat cu mâinile la spate, cu un surâs complice și bâțându-se. „E pentru tine“.

Irina a deschis rucsacul, a văzut pachetele prinse cu elastic și a înțeles imediat că erau scrisorile pe care Alma le primise regulat și pe care ea și Seth le căutaseră fără succes: scrisorile de la Ichimei. Nu erau pierdute undeva într-un seif de la bancă, cum se temuseră, se aflaseră în cel mai sigur loc de pe lume, în rucsacul lui Kirsten. Știind că moare, Alma îi pasase femeii răspunderea de a le păstra și îi spusese cui trebuia să le dea apoi. Dar de ce tocmai ei? De ce nu fiului sau nepotului? Și a priceput mesajul postum, felul Almei de a-i spune cât de mult o iubea și câtă încredere avea în ea. A simțit că în piept ceva se spargea cu zgomot mare, că inima recunoscătoare îi creștea și palpita ca o anemonă transparentă în apa mării. Era o dovadă de prietenie care o făcea să se simtă respectată ca în vremurile inocenței; monștrii trecutului se retrăgeau, puterea înspăimântătoare a filmulețelor tatălui ei vitreg se micșora până la adevărata lor dimensiune: de scârboșenii pentru ființe anonime, lipsite de identitate sau suflet, neputincioase.

— Doamne, ca să vezi, mi-am petrecut o jumătate de viață fiindu-mi frică de nimic...

— Pentru tine, a repetat Kirsten, arătând spre teancurile răsturnate pe jos.

Seara, când Seth a venit acasă, Irina i-a sărit de gât și l-a sărutat cu o bucurie cumva nepotrivită cu zilele de doliu.

— Am o surpriză pentru tine, Seth!

— Și eu. Spune tu mai întâi.

Nerăbdătoare, l-a tras la masa de granit din bucătărie, pe care pusese pachetele cu scrisori:

— Scrisorile Almei. Te așteptam ca să le deschidem împreună.

Teancurile erau numerotate de la unu la unsprezece. Fiecare conținea câte zece plicuri, cu excepția primului, care n-avea decât șase misive și câteva desene. S-au așezat pe canapea și le-au trecut în revistă în ordinea stabilită de destinatarul lor. Erau o sută paisprezece scrisori, unele foarte scurte, altele ceva mai lungi, unele mai curând informative, semnate simplu: Ichi. Cele din primul teanc, scrise cu creionul pe foi de caiet și cu un scris infantil, erau de la Tanforan și de la Topaz, și atât de cenzurate că nu se mai înțelegea nimic. În desene se ghicea deja stilul esențializat din tabloul pe care Alma îl avusese tot timpul la Lark House. Le-ar fi luat câteva zile să citească totul, dar au constatat că restul misivelor începeau în 1969; erau patruzeci de ani de corespondență neregulată, dar cu o constantă: erau scrisori de dragoste.

— Am găsit și o scrisoare din ianuarie 2010, era ascunsă după poza lui Ichimei. Numai că toate astea sunt vechi și trimise la adresa casei Belasco din Sea Cliff. Unde sunt cele pe care le-a primit la Lark House în ultimii trei ani?

— Cred că astea sunt, Irina.

— Nu pricep.

— Bunică-mea a adunat toate scrisorile de la Ichimei primite la Sea Cliff, unde a locuit mereu. Pe urmă, când

s-a mutat la Lark House, a început să-și trimită singură scrisori, din când în când, în plicurile alea galbene pe care le-am văzut amândoi. Le primea, le citea și le pune bine ca pe unele adevărate.

— De ce să fi făcut așa ceva? Doar era întreagă la minte, n-a dat semne de senilitate.

— Tocmai asta e extraordinar, Irina. A făcut-o cât se poate de conștient, ca să păstreze vie iluzia marelui amor al vieții. Bătrâna asta, construită parcă dintr-un material blindat, era în fond o romantică incurabilă. Sunt sigur că tot ea își trimitea și gardeniile și că escapadele ei nu erau cu amantul; se ducea singură la cabana de la Point Reyes ca să retrăiască întâlnirile din trecut, să viseze la ele, căci nu le mai putea împărtăși cu Ichimei.

— De ce nu? Fusesse acolo cu el, de acolo se întorcea când a avut accidentul. Iar Ichimei a venit la spital să-și ia rămas-bun de la ea, l-am văzut când a sărutat-o, știu că se iubeau, Seth.

— N-ai văzut nimic, Irina. Am fost mirat că nu a aflat de înmormântarea bunicii, știrea s-a dat în toate ziarele. Dacă o iubea atât de mult, ar fi trebuit să vină la funeralii sau să-și prezinte condoleanțele în perioada de *shiva*. Așa că astăzi m-am dus să-l caut, voiam să-l cunosc și să-mi lămuresc niște chestii în legătură cu bunica. A fost ușor, n-a trebuit decât să mă duc la sera Fukuda.

— Mai există?

— Da. E condusă de Peter Fukuda, unul din fiii lui Ichimei. De cum mi-am spus numele, m-a primit foarte bine, știa de familia Belasco, și a chemat-o și pe mama lui, Delphine. O doamnă tare amabilă și drăguță, cu un chip asiatic din acelea care parcă nu îmbătrânesc.

— Da, e soția lui Ichimei. Alma ne-a povestit că a cunoscut-o la funeraliile străbunicului tău.

— Nu e soția, e văduva lui. Ichimei a murit de infarct acum trei ani.

— Imposibil, Seth!

— A murit cam în perioada când bunică-mea s-a mutat la Lark House. Poate că lucrurile sunt legate între ele, Irina. Cred că scrisoarea asta din 2010, ultima primită de Alma, a fost cea în care își lua adio.

— Dar l-am văzut pe Ichimei la spital!

— Ai văzut ce voiai să vezi...

— Nu, Seth, sunt sigură că era el. Uite cum a fost: pentru că l-a iubit atât de mult, Alma a reușit să-l cheme ca să plece împreună...

8 ianuarie 2010

Cât de exuberant și de viu e Universul, Alma! Se învârteste întruna. Singurul lucru cert este că totul se schimbă. Un mister pe care nu-l putem percepe decât în tăcere și calm. Trăiesc o etapă tare interesantă. Spiritul meu contemplă fascinat schimbările corpului meu, însă nu e o contemplare de la distanță, ci din interior. E un proces în care spiritul și trupul sunt împreună. Ieri îmi spuneai că ți-e dor de iluzia nemuririi pe care o avem la tinerețe. Mie nu. Eu mă bucur de realitatea mea de om matur, ca să nu spun bătrân. Dacă ar fi să mor peste trei zile, oare cu ce aș umple aceste zile? Cu nimic! M-aș goli de toate, în afară de dragoste.

Ne-am spus adesea că destinul nostru e să ne iubim, că ne-am iubit în vieți anterioare și vom continua să ne regăsim în vieți viitoare. Sau poate că nu există nici trecut, nici viitor și totul se întâmplă simultan în dimensiunile infinite ale Universului. Dacă e așa, suntem împreună mereu, pentru eternitate.

E fantastic să fii viu. Avem și acum șaptesprezece ani, Alma mea.

Ichi